

ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА: РЕФЕРАТИ И БИБЛИОГРАФИЈА, 1911.

Садржај

Реферат Д-р Ј. Скерлића

Каталог

Реферат Ј. Лакатоша

Каталог

Реферат В. Велчева

Каталог

Реферат Д-р Н. Жупанића

Каталог

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
 ФЕДЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
 БЕОГРАД

Инвентарски бр. 1373

Синатура бр. 070

УДК бр. 070(497.1)(082)

инв. бр.
317

ДЕСЕТИ СЛОВЕНСКИ НОВИНАРСКИ КОНГРЕС, БЕОГРАД 1911.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТИ И

БИБЛИОГРАФИЈА

Издање
 СРПСКОГ НОВИНАРСКОГ
 УДРУЖЕЊА

БЕОГРАД,

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
 1911.

СРПСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ ДР. ЈОВАНА СКЕРЛИЋА
БИБЛИОГРАФИЈА: УРОШ ЏОНИЋ
ПАВЛЕ СТЕФАНОВИЋ
ДУШАН М. ШИЈАЧКИ.

ХРВАТСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ И БИБЛИОГРАФИЈА
ЈОСО ЛАКАТОШ.

БУГАРСКА ШТАМПА

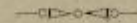
РЕФЕРАТ В. ВЕЛЧЕВ
БИБЛИОГРАФИЈА: СТОЈАН Н. КОЛЕДАРОВ
ВЛАДА СТАНИМИРОВИЋ.

СЛОВЕНАЧКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ И БИБЛИОГРАФИЈА
ДР. НИКО ЖУПАНИЋ.

САДРЖАЈ

	СТРАНА
Резерат Д-р Ј. Скерлића	1—10
Каталог	11—148
Резерат Ј. Лангоша	149—168
Каталог	169—222
Резерат В. Велчева	223—238
Каталог	239—254
Резерат Д-р Н. Жуванџића	255—282
Каталог	283—294

СРПСКА ШТАМПА

1791—1911.

ИСТОРИСКИ ПРЕГЛЕД
СРПСКЕ ШТАМПЕ (1791—1911),

РЕФЕРАТ Д-Р ЈОВАНА СКЕРЛИЋА, ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА
УНИВЕРЗИТЕТА.

Водећи рачуна о времену које је, за овај Конгрес, одређено за реферате, ја ћу Вам, у најкраћим потезима, приказати историју наше штампе за последњих сто година. Наш најстарији лист појавио се је још 1768 год. Он се звао *Славено—Сербский Магазинъ*, а уредник му је био Захарије Орфелин. То је био први часопис не само међу Србима него и међу Јужним Словенима. После њега, долази покушај Емануела Јанковића, 1790 године, који је остао само на покушају, јер му аустро-угарске власти нису дале штампарско право, бојећи се писане српске речи. Но, што се није дало једноме Србину у Новоме Саду, дало се је једноме Грку у Бечу. Маркидес Пуљо, 1791 године, крене *Сербскии новини* које су излазиле двапут недељно. Како није било довољно претплатника, лист је морао престати крајем 1792 године. Одмах после њега, појавиле се *Славенно - Сербскии Вѣдомости* „посвјашчени роду и свјашченству“. Њих је уређивао Стефан Новаковић већма српски, и с више успеха. Али и овај лист, и ако је био врло добро уређиван, није могао да опстане, јер је публика била и мала и неразвијена и, крајем 1794 године, и он престаје. Тако стоји са српском штампом с краја XVIII века.

У првој половини XIX века, цела активност наша била је концентрисана у политичким листовима. Први књижевни листови нису били ништа друго до додаци политичким листовима београдске *Новине Србске* имале су *Подунавку*, а *Србски Дневник* *Седмацију*.

Покретање првог српског листа у XIX веку везано је за име Димитрија Давидовића. Он и Димитрије Фрушић, 1813 године, покренули су *Новине Србске из царствау града Виенне* (1813—1822) и у току године, дотерали до 350 претплатника. 1817, Фрушић напушта Беч, и уређивање остаје на Димитрију Давидовићу који се с разним неприликама борио готово до краја његова излагања. За развој српског духовног живота, *Новине Србске* су важне, јер оне прве систематски обрађују навију на све идеје које су доцније биле познате под именом панславизма. *Новинама Србским*, као и свима тога доба, није нишло како треба. Пошто су 1814 године дошли до 450 претплатника, од 1816. почињу опадати: место сваки дан, почеле су излазити двапута у недељи, од 450 падају на 262 претплатника, па на 147. Задуживши се много и не имавши наде да успешно уређује лист, Давидовић напушта Аустрију и долази у Србију где му је било суђено да покрене нов лист. Тај нови лист биле су *Српске Новине* (1834—1911) које и данас излазе. Добивши право 1830 године да купи штампарију, Србија је купила и, на тај начин, створена је могућност за публицистички рад у Србији. 5 јануара 1834 године, с „вишочајшим дозвољењем правитељства“, изашао је први број *Новина Србских* под уредништвом Д. Давидовића. У почетку чисто службени лист доцније су добиле места и за књижевност, науку, економију и тако даље. 1836 године предаје уредништво Димитрију Исановићу, а он постаје „попечитељ внутрешњих дела“. После укидања Устава, за Давидовића настају тешки дани: он падне у немилост код Кнеза Милоша и, у оскудици, 25 марта 1838 године, умре оснивач српске штампе у XIX веку. После Давидовића, уредници су биле ове личности: Димитрије Исановић (1836—1840); Владислав Стојадиновић

(1840—1844) који уноси поучан и забаван додатак (од 1843, иде као додатак *Подунавка*, први српски књижевни часопис); Милош Поповић (1844—1849); 1849 био је „сауредник“ Јаков Игњатовић, доцније познати српски књижевник); 1856 уређивао их је К. Вујић, 1857—1859 понова Милош Поповић, а пред крај 1859 Г. Владимир Јовановић; 1860 године Стојан Бошковић који је смењен због свога либерализма; и тако даље. Као званичан лист *Српске Новине* излазе и данас, и оне су најстарији српски лист у целом српском народу.

Годину дана доцније, и угарски су Срби дошли до свог политичког органа. Теодор Павловић, један од најактивнијих јавних радника српских, покренуо је 1835 године *Србски Народни Лист* (1835—1849), а 1838 године *Србске Народне Новине* (1838—1849). Он је један од главних оснивача периодичке штампе и читалачке публике и, сем ова два листа, његова се активност огледала и у *Магици Српској*, *Србски Народни Лист*, који је ставио себи у задатак да српском народу улије „вкус за добро и лепо, свето и полезно што је“, и да развије идеје словенске солидарности, у почетку није наишао на одзив публике. Доцније, занимљивом садржином, освојио је публику. 1842 године, оба Павловићева листа имала су на 600 претплатника. Од та два листа, први је био чисто књижеван лист, док је други који је почео издавати у Пешти 1838 године био политички лист са чисто националним програмом. 1842 године, по наредби државне власти, избрисана је са наслова реч *Србске*, и лист је штампан до 1843 као *Народне Новине*, када је понова добио своје старо име. 1848 је носио наслов *Свеобште югославенске и Србске Народне Новине*; 1849 је излазило под старим именом, и крајем те године престао.

Од мањих листова четрдесетих година, треба поменути још и ове: *Пештанско - Будимскиј Скоротеца* (1842—1844), *Србски Улак*, у Београду, (1843—1844), *Новине Читалишта Београдског*, у Београду, (1847—1848), *Државно - народни прагиоц*, у Београду, (1848), *Вестник*.

у Пешти, Карловцима и Земуну (1848—1849), *Напредак*, у Карловцима, први српски лист штампан новим правилима Бука Караџића, доцније пренет у Земун (1848—1849).

Свршетком Револуције у Аустрији, настаје стара реакција, велики број листова је угушен, они који су остали били су под цензуром и, за неколико година, завладао је застој у српској штампи.

У другој половини XIX века, нарочито у првој четврти, у доба реакције, српској штампи не иде добро. Д-р Данило Медаковић се једино умео наћи. Он је покренуо *Српски Дневник* (1852—1864). За време дванаест година излажења то је био главни орган српскога народа. У почетку је, заједно са књижевним додатком *Седмичом*, имао успеха, и дошао је до 2000 претплатника. Доцније је власт почела да га гони и он је био приморан да пређе у Србију, и лист је уређивао Јован Ђорђевић до 1864 године када му је власт, као либералном и националном листу, забранила излажење. — Сем *Српског Дневника*, у то време су у Аустрији излазили и ови листови: *Српски народни одговор*, у Земуну (1851—1853); *Световид* (1852—1867), у Темшвару (1852), у Бечу (1853—1859), и Београду (1860—1867).

Педесетих година, ни у Србији нису биле много боље прилике. *Дружина Младежи Српске* укида се. Власт забрањује и примање књижевних листова какав је био *Војвођанка*. Судбина *Шумадинке* Љ. П. Ненадовића, најбоље илуструје ондашње стање. *Шумадинка* (1850—1857) је била, у првоме реду књижеван, а тек у другоме политички лист. Као политички лист била је прво гласило либералних идеја, и с тога је морала доћи у сукоб с влашћу. Августа 1850, она је била забрањена, а првога јануара 1852 године понова је кренута и била је најчитанији лист у Србији. И покрај свег довијања, она је морала, у борби с цензуром и неуредним претплатницима, престати 1857 године. — Сем не, треба поменути још и

Званичне Новине Књажевства Србија (1856—1860), у којима је Влада писала оно што није донела у *Српским Новинама*.

Шездесетих година, од повратка уставности у Аустрији и доласка на престо Кнеза Михаила, штампа се развија и у Србији и у Аустрији. Г. Владимир Јовановић, главни теоретичар либерализма, после неколиких покушаја да покрене у Србији лист, оде у Женеву и, 1864, на српском и француском језику, покрене недељни лист *Слобода*, која се од 1865 звала *Српска Слобода*. Консервативни кругови имали су, од 1861, лист *Видоვдан*, под уредништвом Милоша Поповића, који је излазио све до краја 1867 године. Исте политичке боје био је и шаљиви лист *Ружа* који је, од 1865—1872, уређивао Михаило Велешевић. — 1867 године Љубомир Каљевић крене лист *Србија* (1867—1870), као лист либералне опозиције, на којој су сарађивали: Милан Кујунцић, Стојан Бошковић, Панта Срећковић, Момчило Васљевић, Ђура Јакшић и Светозар Марковић. 1870 године, под једним малим притиском владиним, *Србија* је престала излазити. — 1868 године, Стојан Бошковић је кренуо нов либерални лист *Јединство* (1868—1873) које је од 1870 год. уређивао Г. Вукашин Петровић. — У то време, у *Војводини*, центар српске штампе био је Нови Сад, „Српска Атина“. 1866. године Д-р Светозар Милетић, вођ напредне народне странке, кренуо је *Заставу* (1866—1911), лист, који је после *Српских Новина*, најстарији политички лист. *Застава* је 1866 године излазила у Пешти, а од 1867 године излази стално у Новоме Саду. Она је била гласило чистог и непомирљивог национализма, и због „велеиздаје“, Милетић је био 1878 године осуђен на пет година робије с које је пуштен 1879. У душевној тами, Д-р Светозар Милетић је умро у Вршцу 22 јануара 1901 године. — Сем *Заставе*, треба поменути: *Србобран* (1865—1866), у Новоме Саду под уредништвом Петра Нинковића; *Напредак* (1863—1869) који је до 1864. уређивао Д-р Данило Медаковић, а од 1864 године Ђорђе Поповић; и *Српски Народ* (1869), у Новоме Саду, који је дуже времена излазио под наизменичним уредништвом

Милана Димитријевића, Ђорђа Поповића и Д-р Јована Грујића. — Тих година од хумористичких листова излазили су ови: *Комарац*, у Новоме Саду, коме је 1861 до 1863 године био уредник Змај Јован Јовановић, а од 1863—1868 године Аца Поповић Зуб, 1864. год. Змај је у Пешти кренуо *Змаја*; 1862., 1863 и 1868 године, излазио је *Домишљан* под уредништвом Светозара Стојадиновића; и још неки који су излазили само кратко време (*Зоља, Рен*). — Ван Новог Сада, треба поменути лист *Вршачка Кула* (1867—1871) и *Панчевац* (1869—1876).

Са почетком *седамдесетих година*, средиште српске штампе постаје Београд. И покрај све строге цензуре, Београд, према Загребу и Новоме Саду, стоји, у цифрама говорећи, овако: 568: 189: 168. Сем главних политичких листова, о којима је било речи, постоје и ови листови: *Говорница* (1870) „лист за политику и право“; *Трговачки Гласник* (1871), под уредништвом Чедомиља П. Мариновића; *Југословенска Звезда* (1871), под уредништвом М. Ј. Ђорђевића; *Уједињење* (1873), под уредништвом М. Ј. Николића; *Београдски Брзојасник* (1872); *Браник* (1873) Стев. Влад. Каћанског; *Кореспонденција* (1874) које ускоро постају *Београдске Новине*, и престају 1875; *Ново Доба* (1874); *Шумадија* (1876); као и шаливи листови: *Решето* (1871), *Страшни Суд* (1873) и *Домишљан* (1874—1875).

Новим Уставом од 1868 године, настаје периода политичке активности и чисто политичких листова. Горњи листови су били информативни и професионални. Од чисто политичких, сем ранијих из шездесетих година, поменућемо још и ове: *Јединство* (престало 1873); *Правда* (1882), под уредништвом Уроша Кнежевића; *Исток* (кренут у Вршцу 1871, пренесен у Београд 1872, и излазио до 1881. године); *Будућност*, најглавнији либерални орган тога времена (1873—1875); *Време* (1874) Мите Ракића који је излазио свега два месеца. — Од површних листова треба поменути ове: *Редовски Поштовоша* (1871); *Јавност*, у Крагујевцу; *Збор*, у Крагујевцу; *Браничево*, у Пожаревцу.

Те године имају за карактеристику и појаву демократских и социјалистичко-радикалних листова. Првога јуна 1871 године покренуо је Светозар Марковић, у Београду, *Раденика*. То је био први социјалистички лист не само међу Србима и Јужним Словенима, него први лист те врсте на Балванском Полуострву. Врло брзо, тај је лист дотерао до 1500 претплатника. Нападнут са свих страна и оптужен због озбиљних штампарских кривица, Светозар Марковић је морао да пређе у Нови Сад, а *Раденику* је, у мају 1872, забрањено даље излажење. Други лист те врсте била је *Јавност* у Крагујевцу. И њој је власт почела да прави сметње, и она је престала у јесен 1874 године. Пошто је изашао из пожаревачког затвора, Светозар Марковић крене 1 јануара 1875 год. *Ослобођење*. На томе листу, Марковић се скрхао, и пред крај јануара, тешко болестан, оде у Беч, одавде у Трст, и ту умре 26 фебруара 1875 године. 1876 године су његови пријатељи кренули *Старо Ослобођење*. — Од сатиричних радикално-социјалистичких листова излазили су ови: *Враголан* (1871) и *Врзино Коло*.

Штампа ван Србије седамдесетих година стоји овако: *Застава* је још једнако главни српски орган, а против ње *Српски Народ*; 1870 године је Д-р Јован Суботић кренуо у Новом Саду *Народ* који је излазио до 1872; од 1871 до 1876 године излази *Глас Народа* Панте Поповића; од 1871 у Панчеву, 1872—1874 у Новоме Саду, Змај Јован Јовановић издаје сатиричан лист *Жижеа*; 1870 Сима Поповић уређује у Земуну *Народнио Пријатеља*; 1872, у Пешти је кренут *Српски Лојд*; 1874 године, у Земуну, *Граничар* који излази до 1876; 1875 је излазио у Земуну сатиричан лист *Слободњак*; 1875., такође, излазило је *Браство*, први српски социјалистички лист у Угарској; 1876, у Винковцима, *Напредак*; на Цетињу, 1871, кренут је *Црногорац*, под уредништвом Симе Поповића, који је излазио и 1872; на место њега, 1873, кренут је *Глас Црногорца* који је и до данас остао званични лист Црне Горе; у Букурешту, 1871, излазио је лист *Југославија*; у Калифорнији, 1870, излазио је лист *Славенија*.

Осамдесетих година, у годинама када се политичка и страначка штампа развила до врхунца, излазе ови листови: 1880. године крећу напредњаци *Видело*, 1881. либерали крећу *Српску Независност*, 1881. социјалисти *Радник*, а 1882. *Борбу*. Сем ових, и ранијих политичких, излазе и ови информациони: *Београдски Дневник* (1881), *Нови Београдски Дневник* (1882), *Народно Ослобођење* (1881), и неколико сатиричких листова *Коса* (1881), *Дар-Мар* (1881), *Брка* (1882), *Телефон* (1882), *Ера* (1882). — У Новоме Саду, поред *Заставе* и *Српског Народа*, излазе и ови листови: *Српско Коло* (1881—1885); *Српски Глас* (1882) у Руми, у Митровици *Фрушка Гора* (1878), у Панчеву *Наше Горе Лист*.

У току осамдесетих година, кренуто је још неколико важних органа српске јавности: 1884., у Београду, *Одјек*, радикалски лист; 1885., у Новоме Саду, *Брзник* либерални лист; у Београду патриотски лист Стев. Влад. Каћанског *Велика Србија* (1888—1892); 1882, у Задру, Саво Бјелановић је покренуо *Српски Глас*, 1884, у Загребу, Павле Јовановић је покренуо *Србобран*.

Поводом данашње српске штампе могло би се рећи неколико речи. Деведесета година у развоју српске штампе значи прелом. Од тога доба, почели су се јављати листови као приватна предузећа која стоје, у односу са публиком, као продавац и купац. Тих година кренути су: *Београдски Дневник*, *Нови Београдски Дневник*, и *Мале Новине*. Доцније, кренути су ови листови: *Вечерње Новине* (1893), *Вечерње Новости* (1893), *Мали Журнал* (1894), *Београдске Новине* (1895). Публика је почела да чита те листове без партиске боје који су се више бринули за репортажу, занимљивости, фељтон и подлистак, него ли за политику. Кренули су се новилстови, увесене су нове рубрике и, као и у Европи, журналистика је постојала све више и више трговачко предузеће. По једној библиографији из 1893. године, тада је излазило око 217 српско-хрватских листова, од којих

56 излазило само у Београду. Од тада је број листова растао, и 1904 године је само у Србији излазило 90 листова, од којих је 72 у Београду; крајем 1909 године било је у Београду 79 листова, а у унутрашњости Србије 37. Угавни у обзир и листове ван Србије: (Нови Сад 7 листова, Сремски Карловци 6, Загреб 5, Сомбор, Земун и Панчево по 2, Сарајево 6, Мостар 2, Дубровник 2, Цетиње 2, у Америци 9, и тако даље), 1909 године је излазило 169 српских листова, од чега 116 пада на Србију, а од тога 79 на Београд. Од 1909 године, број српских листова [је још већма порастао, и данас би се могла дати оваква статистика: Београд има 15 дневних политичких листова, 6 политичких и сатиричких листова који излазе недељно, 15 књижевних, научних и политичких часописа, 44 стручна листа. Према томе, само у Београду излазе 89 разних листова и часописа. У унутрашњости излазе 46 листова, од којих 10 у Нишу, 5 у Пожаревцу, 5 у Крагујевцу, 4 у Шапцу, 2 у Неготини, 2 у Ваљеву, 2 у Врању, 2 у Горњем Милановцу, 2 у Ћуприји, и по један: у Крушевцу, Ужицу, Зајечару, Лековцу, Петровцу, Чачку, Алексинцу, Широту, Смедереву и Прокупљу.

Ван Србије, у првом је реду стара Војводина са 24 листа од којих 14 излазе у Новоме Саду, 3 у Сомбору, 2 у Вршцу, 2 у Великој Кикинди, 2 у Панчеву, 1 у Сентомашу. — У Хрватској и Славонији излази 21 српски лист и часопис, од којих: 5 у Загребу, 7 у Сремским Карловцима, 1 у Шиду, 2 у Митровици, 1 у Госпићу, 2 у Земуну, 2 у Бјеловару, 1 у Руми. — У Далмацији излазе три листа: 2 у Дубровнику и 1 у Задру. — У Босни и Херцеговини 8 српских листова: 6 у Сарајеву, 1 у Мостару, и 1 у Пријелору. — У Бечу 2 листа, у Пешти 2 листа. — У Црној Гори 3 листа. — У Старој Србији три листа. — У Сједињеним Државама петнајест листова. Свега ван Србије 82 листа. Кад се томе броју дода број листова у Србији, излази да сада на српском језику излазе 217 листова и часописа.

Кад се упореди данашње стање српске штампе, када се годишње убаца у публику око 42,000.000 примерака листова, са оним пре сто година, када се о часопису са хиљаду претплатника само сањало, лако је увидети колики је корак унапред учињен за последњих сто година. Као и на свима другим пољима, и на пољу штампе напредак је очигледан.

СРПСКА ШТАМПА 1768—1911

1768

1. **Славено-сербски Магазин** (Захарије Орфелин) т. е. собраніе разнихъ сочиненій и преводовъ въ ползѣ и увеселенію слушающихъ, томъ первый часть I. Въ Венеци въ глв. славено-греческой благочестивой Дим. Θεοδοσία 1768. 8° Стр. 96.

1791

2. **Сербски Новини**. Съ п. в. всевисоченскимъ дозволеніемъ 4°. У Бечу 1791. Уређивао их Грк Маркиес Пуло. Издавање 1791—1792.

1793

3. **Славенно Сербски Вѣдомости**. Уређивао их Стефан Новаковић. Издавање у Бечу 1792—1794.

1813

4. **Новине Сербске** изъ царствующаго града Виенне съ дозволеніемъ Его вѣс. крал. Величества. Издава сваки дан на 2 листа на 4-ин. Уредници Дмитриј Давидовић и Фрушић. У Виенни. Печатаво писмени Г. Јоанна Шпирера.

Новине су почеле излазити 1 августа, 1813 године. Од 28 маја 1816 уредништво прелази само на Давидовића. — Година 1813—1816. (Изазе од тада само два пута недѣлно), 1817—1822.

1815

5. **Забавникъ** за годину 1815. У Виени пис. Јоана Шпирера. 12° Стр. 167. Са 5 слика. Уређивао га Дмитрије Давидовић. Издавање још 1816, 1819, 1820, 1821. Од 1833 почео излазити у Србији и то за 1833, 1834, 1835 и 1836 годину.

1825

6. **Лѣтописи Сербске** за год. 1825. Частима I, 2, 3. издава Георгијемъ Магарашевићемъ, проф. у гимназији новос. Иждивеніемъ Господара Константина Каулица Книгопродавца Новосадскога. *Serbische Monatschrift auf das Jahr 1825*. У Будиму писмени Брал. Всеучилища Пештап. 1824. На 8° I св. стр. 172; II св. стр. 140; III св. стр. 146. Од тог доба излази непрестано до данас.

Преводи су били: 1835, 1836, 1849, 1867, 1868, 1870, 1877 и 1878. Уредници су били: Ђорђе Магарашевић (књ. 1—20), Јован Хадић Светић (књ. 21—26), Павле Стаматовић (књ. 27—28), Тодор Павловић (књ. 29—55), Јован Суботић (књ. 56—79), Сима Филиповић (књ. 80), Јован Суботић (књ. 81—88), Јаков Пљатовић (књ. 89—93), Субота Младеновић (књ. 94—96), Јован Ђорђевић (књ. 97—99), Антоније Хадић (књ. 100—112), Јован Бошковић (књ. 113—118), Антоније Хашић (књ. 119—184), Милан Савић (књ. 185—276). Дакљини наслов: *Летописе Матице Српске* излази у Новом Саду.

1826

7. **Даница**. Забавник за годину 1826. Издао Вук Стев. Караџић, филозофије доктор и т. д. У Бечу у штампарији јерменског наставника. Стр. 132, 129.
Ишла 1827—1829, 1834.

1827

8. **Банатски Алманах** за годину 1827. Уређивао га Димитрије П. Тироц. У Темнишару, 129 Стр. 178.
Ишла 1827—1829.

1830

9. **Српска Пчела** или новији цвјетник за год. 1830. Са различнимъ драге народности, душевногъ увеселенја, забаве умне и словесности Српске цвјетњемъ засићенъ и обдјеланъ. Павле Стаматовић, Мудрољубија Слншталѣвѣ. (Serbische Biene). У Будиму писмени крај. Свеучилища Пештанскогъ. 8^о Стр. 160.
Ишла 1830—1841.

1832

10. **Новине**. Проба Српски Новина. У Београду при књаж. Срб. Типографији 1832—4. 1 табањ. Редигирао Дим. Јсанковић.
Ишао је само пробни лист.

1834

11. **Новине Српске** са височайшимъ дозволенјемъ правителства. Ишла еданцутъ преко недељѣ сваке суботе на 2 листа у водно. 1. година. Издао и печатано у Крагуевцу. Стр. 298.
Први уредник Д. Давидовић. Од 1835 године Новине су почеле излазити у Београду. То су званачне *Српске Новине*, које су доцније непрекидно излазиле 1834—1911.

1835

12. **Српски Народни Лист**. Илази преко седмице еданцутъ на 4 листа на 4-ви. Уредникъ ђ. Павловић. Печатано у Будиму, у крајѣ. Свеучилища печатни.
Ишла 1835—1847.

1836

13. **Любитель просвѣщенја Србско-далматинскій Алманахъ** за лѣто 1836. Издао га на свѣтъ Теодор Петрановић, обоеи права докторъ. У Карлштату, печатано у Типографији Јованна Претнера. 8^о Стр. 111. Доцнији називъ „*Магазин србско-далматински*“.

Ишла 1836—1842. (Уредникъ Ђорђе Николајевић), 1843 до 1854, 1860—1862 (Уредникъ Герасим Петрановић), 1863—1869 (Ђорђе Николајевић).

1837

14. **Ураниа** за год. 1837 у Београду. Уређивао је Димитрије П. Тироц. У књаж. србској типографији. 16^о Стр. 285.
Ишла 1837—1838.

1838

15. **Србске Народне Новине** за год. 1838. Издао ђ. Павловићемъ. У Пешти, писмени Јос. Баймела, и. к. пръв. острог. типографачемъ. 4^о Стр. 420.
Ишла 1838—1847.

1839

16. **Голубица** съ цветомъ кнѣжества србскогъ. I. 1839. Глигоріемъ Возаровићемъ, кнѣжевицъ и кнѣгопрод. У Београду, у књаж. србској Типографији. 8^о Стр. 293.
Ишла 1839—1844.
17. **Магазин за художество и моду**. Уређивао га ђ. Павловић.
Ишла 1839.

1841

18. **Бачка Вила** за год. 1841. Свезањ први. Издао на свѣтъ др. Петар Јовановић. У Новом-Саду, трошкомъ и писмени Павла Јанковића, и. к. нов. типографа. 16 Стр. 232.
Ишла 1841, 1844—1845.

1842

19. **Пештанско-будимскій Скоротеца**. Год. I. Илази двапутъ преко недељѣ четвр. на 2 листа, а недељомъ на 4 листа на 4^о. Издао Димитриј Јовановић. Словима кр. Свеучил. Пештан. у Будиму.
Ишла 1842—1843.

1843

20. **Подунавка**. Додатакъ въ Србскимъ Новинама за годину 1843. Илази преко седмице еданцутъ на 2 листа на 4-ви. Уредникъ Милош Поповић. У Београду, печатано и издао у правителства. типографач.
Ишла 1843—1848.

21. **Србскій Улакъ.** Излазио на фолију српски и немачки.
Изазио 1843—1844.

1847

22. **Гласникъ** друштва српске словесности. Свезка I. У Београду, у књигопечатни књижевства Србије 1847. Стр. 261. л. 10. 8^о.
Изазио од кв. 1—75 (1847—1892).
23. **Новине читалишта Београдскога.** Год. I. Изазио сваке седмице еданпутъ на 2 листа на 4-ин. Учред. Пав. Арс. Поповићъ.
У прав. књигопечатни у Београду.
Изазио 1847—1848.

1848

24. **Вѣстникъ.** Изазио редовно у Неделю и Четвртакъ сваке седмице. Отвѣтственый учредникъ и издаватель Константинъ Богдановићъ.
Печатни Медаковића.
Почео изазити у Пешти, зати у Новом Саду и вазад у Карловцима.
Изазио 1848—1849.
25. **Државно-народный вѣстникъ.** Уређивао и писао Сержиъ Николвић. Штампано у државној штампарији. Излазио као додатак уз „Просветне Новине“.
Изазио 1848.
26. **Напредак.** Изазио и уређује Давидо Медаковић са друштвом Срб. Напредка. Изазио сваке седмице двапут: Вторником и Петком у вече. Фол.
Изазио 1848—1849 у Карловцима и то су прве новине које су штампане новим Вуковим правописом. Од 23 броја почео је изазити у Земуну.
27. **Просветне Новине.** Издао их Срђ Николвић.
Изазио 1848.

1849

28. **Новорникъ войводства Србије.** Одговорный учредникъ др. Савва Јовановићъ. Изазио трипутъ преко недеља: Вторникомъ, Четвргомъ и Суботомъ. У Земуну. Брагискомъ Дан. Медаковића.
Изазио 1849—1850.

1850

29. **Шумадинка.** Листъ за књижевность, забаву и новости. Изазио сваке недељ еданпутъ на 2 листа на 4-ин. Учред. и издав. Любомиръ П. Ненадовићъ, у књигопечат. књаж. Србскогъ у Београду.
Изазио 1850, 1852, 1854—1857.

1851

30. **Войвођанка.** Листъ за књижевность, забаву и новости. Изазио сваке недељ двапутъ на 2 листа, на 4-ин. Учред. и издав. Милорадъ Медаковићъ. Народ. књигопечатни Дан. Медаковића у Земуну.
Изазио 1851.

1852

31. **Световидъ.** Учредникъ и издаватель Александеръ Андрићъ. Изазио двапутъ у седмици, средомъ и суботомъ. Год. I. У Бечу, тискомъ Ерменскогъ манастира.
Почео је изазити у Темишвару па је премештен у Беч.
Изазио 1852—1870.
32. **Седница.** Год. I. Листъ за науку и забаву. Изазио сваке недељ еданпутъ на 4 листа на 4-ин. Печатни др. Дан. Медаковића у Новомъ-Саду.
Изазио 1852—1858.
33. **Србскій Дневникъ.** Год. I. Изазио сваке недељ двапутъ на 2 листа у фолио. Издао, уређуо и одговара Дан. Медаковићъ. Брагискомъ др. Дан. Медаковића у Новомъ-Саду.
Изазио 1852—1864.
34. **Србскій народный вѣстникъ.** Год. I. Одговорный учредникъ и издаватель Милошъ Лазаревићъ. Изазио дваредъ у седмици, то естъ у четвртакъ и недељу изотра. У Земуну. Брагискомъ Ј. К. Сопрона. На фолију.
Изазио 1852—1853.

1855

35. **Ратар.** Новине за господарство, радность и трговину. Уређуо и издао Дан. Петровићъ ред. профессоръ на великой гимназији. Год. I. Изазио уредно свакогъ другогъ четвртка у Карловци. Књигопечатномъ др. Дан. Медаковића у Новомъ-Саду. На 4-ин на 2 л.
Изазио 1855—1856.

1856

36. **Званичне новине књижевства Србије.** Год. I. Изазио еданпутъ на недељу. По $\frac{1}{2}$ таб. у 4. У Београду.
Изазио 1856—1860.
37. **Подунавка.** Едавъ путъ на недељу по 1 табакъ у 4. У Земуну. Учредникъ Борђе Малетићъ.
Изазио 1856—1858.
38. **Светозаръ.** Еданпутъ на недељу по $\frac{1}{2}$ таб. у 4. Додатакъ Световиду.
Изазио 1856.

1858

39. **Родољубацъ.** Листъ за разпространѣнiе позезни знања. Издае и уређује Ђ. Малетићъ и В. Вујићъ. Ђданућу на недељу по 1 таб. у 4. У Београду.
Издаано 1858.
40. **Школски листъ.** Ђданућу на недељу по 1 таб. у 8. Уређује Ђорђе Рајковићъ. Издае Дан. Медаконићъ у Новомъ-Саду.
Издаано 1858—1869.

1860

41. **Даница.** Лист за забаву и пилжевност. Издаје и уређује Ђорђе Поповић. Год. I. Илази у Новом Саду. Браотиском епископске књигопечати.
Илазила 1860—1871.
42. **Словенка.** Свеске за књижевност. Издае и уређује Емил Чакра. Илазе у Н. Саду. Браотиском епископске књигопечати.
Илазила 1860.

1861

43. **Видов-дан.** Год. I. Илази три пут преко недеље на 2 листа у фолио. Издае уређује Милош Поповић. У Београду, у држав. штампарији.
Издаано 1861—1876.
44. **Зимзеленъ.** Забавни и поузни лист. У Београду 1861. Стр. 80. 10 бројева. На 8-ви.
Издаано 1861—1862.
45. **Комарац.** Лист за забаву и сатиру. Уређује Јован Јовановић и Ђ. Рајковић. Илази у Н. Саду на 10 дана по 2 л. на вел. 4-ви. I. год.
Издаано 1861—1869.
46. **Србобран.** Политичке новине. Уређује и издае П. Пивковић. Помоћник Е. Чакра. Илази два пут на недељу у Н. Саду. На фолију.
Издаано 1861—1867.
47. **Трговачке Новине.** Год. I. Илазе ѿданућу преко недеље на 2 листа у фолио. Издае Ј. Кумануди. Уређује Миланъ Миловић. Браотискомъ књигопечат. књиж. Србскогъ у Београду.
Илазила 1861—1863.

1862

48. **Доминѣлан.** Писме га и издаје Светозар Стојадиповић, одговара дух времена. Илазило је у таблицама, које је уредник називао свескама, штампана је у Н. Саду.
Издаано 1862—1863.

16

49. **Јавор.** Лист за забаву и науку. Год. I. Илази трипут на месец на 4 листа на 4-ви. Уредник Јован Јовановић. У Новом Саду, у тискарни најпре епископској, после Н. Фукса.
Издаано 1862—1863.
50. **Лицејка I.** Издаје омладина лицејска у Београду. Штампарија Николе Стевановића 1862. Стр. 103. 89.
Илазила 1862—1864.
51. **Сељак.** Илустровани недељни лист за економију, умјетност и обртност. Година I. Издаје и уређује Ђорђе Рајчић у Н. Саду. 49.
Издаано 1862—1869. 1872.
52. **Србска народност.** Политичке новине. Издаје и уређује Стеван Каћански. I. година. Илазила дванут преко недеље на табалу фол. у Београду.
Илазила 1862—1863.

1863

53. **Напредак.** Год. XV (?) Илази три пута на недељу на 2 листа у фолио. Издае уређује и одговара Дан. Медаконић. Епископска Печатња у Новом Саду.
Издаано 1863—1869.
54. **Преодница.** Издава србска омладина у Пешти. У Будиму. Тиском кр. универзитета пештанског. 1863. Стр. 195. 89.
Илазила 1863.
55. **Путник.** Свеске за младеж. Издавао их Игњат Фукс у Н. Саду. Уредници: Ђ. Рајковић, Ј. Игњатовић и Ђ. Натомелић, а најзад Е. Чакра.
Издаано 1863.
56. **Хумориста.** Шаљиви лист. Уредник Ђ. Рајковић.
Издаано 1863.

1864

57. **Војин.** Лист за војне науке, вештине и новости. Издаје и уређује Драгашевић ошцир и професор. I. год. Илази у Београду, у месечним свескама по 3 таб. вел. 8-ве.
Издаано 1864—1870.
58. **Змај.** Свеске за шалу и сатиру. Издаје и уређује Јован Јовановић у Пешти.
Издаано 1864—1871.
59. **Золъ.** Лист за шалу. К. Трумић. У Н. Саду.
Илазила 1864—1865.
60. **Огледало србско,** за занѣ, повјествину и свибу књижевну. Издавагелъ и уредигелъ др. Јованъ Хашићъ. — Светлић. Год. I. У Новомъ-Саду 1864.
Илазило 1864.

17

2

1865

61. **Вила.** Лист за забаву, књижевност и науку. Издаје и уређује Стојан Новаковић. I година. Излази у Београду на 4-ни, једне недеље на 8, друге на 4 листа.
Ишлазила 1865—1868.
62. **Ружа.** Шаливић лист. Издаје и уређује М. Ђ. Ђелешковић. I година. Излази у Београду један пут на недељу на по табак на вел. 4-не.
Ишлазила 1865—1872.
63. **Слобода.** Издавао је Владимир Јовановић до св. Илије у Женеви. Излазила један пут на недељу.
Ишлазила 1865.
64. **Српска Слобода.** Лист за политику и књижевност. Издавао у Швајцарској у Женеви Владимир Јовановић, један пут на недељу на табак.
Ишлазила 1865—1866.
65. **Црквени Лист.** Писме и писме Светозар Стојадновић. Излази II пута у години. Цена је 4 фор.
Ишлазило 1865.

1866

66. **Београдске Илустроване Новине.** Излазе два пута преко месеца на 2 листа у фоліо. I год. Издаје и уређује М. Миловић. У држ. штамарији у Београду.
Ишлазиле 1866.
67. **Босна.** Год. I Званичне новине вилаета босанскога. На српском и турском језику. У Сарајеву у вилаетској штампарији. Један пут на недељу.
Ишлазила 1866—1877.
68. **Босански Вјестник.** Политичке и књижевне новине. У Сарајеву, у вилаетској штампарији. Један пут на недељу.
Ишлазило је 1866—1867.
69. **Застава.** Политичке новине. Власник, издаваатељ и уредник др. Светозар Милетић. I година. Излази у Пешти два пута преко недеље на табак вел. осмине.
Дошлице се уредици мезали.
Ишлазила 1866—1911.
70. **Матица.** Лист за књижевност и забаву. Издаје Матица Српска. Уређује А. Хацић. I година. Излази у Н. Саду три пута на месец на табак и по вел. 8-не.
Ишлазила 1866—1870.
71. **Приатељ српске младежи.** Издаје и уређује Никола Ђ. Вукићевић. I година. Излази у Сомбору свакога месеца један пут на таб. вел. 8-не.
Ишлазило 1866.

72. **Реп.** Хумористично-сатирични лист. Уредник Ђ. Рајковић. У Новом Саду. Сваких 5 недеља 1 број. На табак на 4-ни.
Ишлазило 1866—1867 (до јуна месеца).

1867

73. **Вршачка Кула.** Недељни местни лист за трговину, обртност и јавни живот. Издавалац Ј. Е. Вирхнер, штампар у Вршцу. (Уредник Н. Мандукић и ако је потписан М. Ф. Поповић). Једанпут на недељу на табак у фоліо.
Ишлазила 1867, 1868, 1870.
74. **Дошлицан.** Писме и издаје Светозар Стојадновић. Излази у Новом Саду у „свескама“ од једног табака.
Ишлазило 1867—1868.
75. **Земунски Гласник.** Недељни лист на 4-ни I. таб. Издаје и уређује та Н. К. Сопрон и штампала се у његовој штамарији у Земуну.
Ишлазило 1867—1869.
76. **Зимзелен.** Лист за умне, забавне и материјалне интересе. Издаје А. Андрић као прилог к „Световиду“ који излази у неодређено вријеме.
Ишлазило 1867—1869.
77. **Мир.** Листак за дневне новости. Издавалац уредништво „Световида“ за време свечаности о повратку кнеза Михаила М. Обреновића III. из Цариграда о примању градова у Србији. Излазило само неколико бројева 1867.
Ишлазило 1867.
78. **Недељни лист.** Издаје И. Фуке у Н. Саду, уређује Јов. Београдца, на 4-ни на 2 л. један пут преко недеље.
Ишлазило 1867—1868.
79. **Србија.** Политичко-економни лист. I год. Уређује и издаје Љубомир Каљевић. Излази један пут на недељу на табак у фол.
Ишлазила 1867—1870.

1868

80. **Беседа.** Лист за црквене, школске и народне потребе. Год. I. За издав. и уред. одговорали су неко време Андреја Монашевић и Јован Поповић свештеници. Излази у Новом Саду, у штамарији Платоновој сваких 10 дана на I табак вел. 8-не донесећи уз сваки број по један табак „Духовнога Зборника“.
Ишлазила 1868—1869.
81. **Дангуба.** Лист за забаву и шалу. Излази у Београду један пут на недељу на 4 л. на 8-ни. Издаје и уређује Јован Балдукић, у Београду у држ. штамарији 1868.
Ишлазила 1868.

82. **Задруга.** Лист за пољску привреду. Издаје и уређује уредништво „Србије“. Издази у Београду, сваких 15 дана на 4-ни на 2 л. Штампан се у државној штампарији.
Издавала 1868.
83. **Јединство.** Лист за политику и књижевност. Издаје и уређује Стојан Бошковић. Година I. Издази у Београду четири пута на недељу у фолију у државној штампарији.
Издавало 1868—1872.
84. **Лист за народне учитеље.** Издаје магарско министарство у Пешти.
Издавало 1868—1872.
85. **Настир.** I година. Лист за науку и књижевност духовног садржаја. Издаје и уређује ректор богословије прота Никола Поповић. Издази најпре сваке недеље на табаку, а после три пута на месец на табаку и по на 8-ни, у Београду у штампарији Николе Стефановића.
Издази 1868—1870.
86. **Школа.** Лист за учитеље, родитеље и децу. Прва година. Уредно и издао Милан В. Милићевић. У Београду у државној штампарији. 1868. На 8-ни на табаку три пут на месец.
Издавала 1868—1876.

1869

87. **Панчевац.** Недељни лист за просветно и материјалне интересе. Издази сваке недеље у Панчеву. У штампарији А. Сибенцара. На 1 таб. фол.
Издази 1869—1876.
88. **Правда.** Лист за све гране правних наука. Година I. Издази и уредили Д. Новаковић и У. Клежевић. Београд, штампарија Ник. Стефановића. Издазила три пут у месецу на 1½ табак сваки пут.
Издавала 1869—1872.
89. **Сарајевски Цвјетник.** Издази свакога четвртка на табаку у фолију, на српском и турском језику у Сарајеву у „вилајетској штампарији“. Садржај политички и књижевни.
Издази 1869—1873.
90. **Србски Народ.** Лист за политику и народну просвету. Год. I. Издази средом и суботом на читавом табаку. Издаје дружина „Србског народа.“ Уређује Милан Димитријевић. Брагиском Ивгата Фука у Новом Саду.
Издази 1869—1884.
91. **Тежак.** Индустриски лист за пољску привреду. Издаје Друштво за пољску привреду у Београду. Уређује Др. Ђ. Радаћ. Година I. Издази 15 и 30 сваког месеца на 6 л. у 4-ни. У државној штампарији у Београду.
Издази 1869—1883, 1884—1891, 1893—1911.

1870

92. **Говорница.** Лист за политику и право. Година I. Уредник и издавалац Стојан Живковић. Издази у Београду сваке суботе на читавом табаку у државној штампарији.
Издавала 1870.
93. **Земљак.** Народни лист за варош и село. Издаје га и уређује Ђорђе Рајковић. Издази у Новом Саду 10, 20, и 30, свакога месеца, на табаку 8^о.
Издази 1870.
94. **Млада Србадија.** Лист уједињене омладине српске за књижевност и науку. Издаје уједињена омладина Српска. Уређује А. Хаџић. 1870. Платонова штампарија у Новом Саду. I година. 4^о.
Издавала 1870—1872.
95. **Народ.** Година I. Издази три пут на недељу, сваког уторника, четвртка и суботе у јутру. Одговорни уредник и издавалац др. Јован Суботић. Платонова штампарија у Новом Саду.
Издази 1870—1872.
96. **Народни Пријатељ.** Издази у Зенуу од 1 јула. Уредник Симе Поповић. У штампарији Н. К. Сопрова.
Издази 1870.
97. **Славјинић.** The Slavonian. Новине на енглеском, руском и српском језику, од којих је неколико бројева на 4-ни на 2 листа изашло у јужној Калифорнији у Америци.
Издази 1870.
98. **Србска Пчела.** Лист за књижевност, забаву и сатиру. Година I. Издаје и уређује М. Јов. Ђорђевић. Издази три пут на месец на 4 листа на 4-ни. У Београду у штампарији Ник. Стефановића.
Издавала 1870.
99. **Српска Народна Школа.** Лист за заснивање и наставу. Издази 15, и последњег сваког месеца на табаку и по. Власник Стеван В. Поповић, одговорни уредник Д. Јосић. У Платоновој штампарији у Новом Саду. 8^о.
Издавала 1870—1872.

1871

100. **Враголан,** коме бист на знамењу пија „Хаџи-Вомтац“. Лист за шалу и сатиру. Година I. Издаје, уређује и одговара М. Ј. Никетић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. 4^о на 2 листа.
Издази 1871—1872.
101. **Глас Народа.** Лист за народне ствари, промет, занат, трговину, воуку и забаву. Година I. Власник и издавалац „Задруга за српску народну штампарију“ у Новом Саду. Уредник Панга Поповић. Издази сваке недеље на табаку.
Издази 1871—1893.

102. **Долаћи Лекар.** Лист за неговање и чување народнога здравља у власници и уредници Др. Б. Пејчић и Др. Љ. Негадовић. Изази на табаку и половини свакога месеца. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву. 8°. Изазило 1871—1872.
103. **Жика.** Година I. Изаје и уређује Знај Јован Јовановић. Изази три пута на месец у штампарији Јовановића и Павловића у Панчеву. 4°, на 2 листа. Изазила 1871—1873.
104. **Петок.** Лист за књижевност и новости. Година I. Одговорни уредник и издавалац Аксентије Мијатовић. Изази сваке недеље брзотиском удове Кирхнера у Вршцу на табаку fol. Изазило 1871—1881.
105. **Југословенска Звезда.** Лист за политику и узајамне одношаје јужних Славена. Девиза: Право, слобода и јединство. Година прва. Изаје, уређује и одговара власник М. Ј. Борђевић. Штампарија Ник. Стевановића. Изазила 1871.
106. **Југославија.** Jugoslavija. Лист за умно и политичко уједињење Југословена. Година I. Изаје Јеленевета Андрића. Одговара Ник. Зернско. Уређује Јован Похар. Печата А. Андрић у Букурешту. На табаку 4°. Изазила 1871.
107. **Позорнице.** Година I. Уређује Антоније Хадџић. Изази четири пута преко недеље на 2 листа у 4°. Српска задружна штампарија у Новом Саду. 1872. Изазило 1871—1901.
108. **Православље.** Часопис духовни. Издавалац и одговорни уредник Никодим Петровић, свештеник и проповедник богословије. Година I. Изази у месечним свескама од 3 табака 8°. Изазило 1871—1872.
109. **Призрен.** Година I. Изази сваког поведелица у државној издајској штампарији на табаку in folio српски и турски у Призрену. Изазило 1871—1872.
110. **Раденик.** Година I. Изаје и одговара Бура Љочић инжењер. Изази уторником, четвргом и суботом на 2 листа у државној штампарији, fol. У Београду. Изазило 1871—1872.
111. **Решето.** Шаљиво-хумористички лист. Година I. Изаје, уређује и одговара Љ. Даниловић. Изази сваки десети дан, а каткад и наредно у штампарији Љубомира Даниловића, на 2 листа. 4°. Изазило 1871.

112. **Ресавски Пештоноша.** Изази два пута у месецу на по табака малог формата. Изаје, уређује и одговара Јован Шарпић свештеник у Свилајинцу. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву. Изазило 1871—1872.
113. **Трговачки Гласник.** Лист за трговину, занате, саобраћај, политику и просвету. Година I. Уређује, издаје и одговара Чedomиљ П. Мариновић. Изазило у Београду најпре сваке суботе, а после три пута на недељу на 2 листа fol. Штампарија Н. Стевановића и друштине. Изазило 1871.
- Црногорац.** Лист за политику и књижевност. Изази на Цетињу један пут на недељу. Година I. Уредник Симо Поповић, власник Ј. Сундечић. На 2 л. fol. Изазило 1871—1872.
5. **Црногорка.** Прилог „Црногорцу“ за забаву, књижевност и науку. У цетињској штампарији на Цетињу. Изазила 1871.

1872

116. **Београдски Бројавник.** Лист за трговину, саобраћај и огласе. Година I. Изаје, уређује и одговара Петар Б. Јоакимовић. Штампарија Н. Стевановића и друштине. Изази сваки дан осим дана после недеље и празника. На 4° и на 2 листа. Изазило 1872.
117. **Вршино Коло.** Лист за сатиру и књижевност. Година I. Уређује, издаје и одговара Петар Периповић. Штампарија Н. Стевановића и друштине у Београду (а после издавачева). Изази четири пута у месецу на 4-ри на 2 листа. Изазило 1872—1874.
118. **Глас Занатлија.** Лист здружених Срба занатлија за науку и радност. Изаје „Задруга Срба занатлија“. Година I. Изази сваке недеље на табаку. За уређивање и издавање одговара: задругин одборник Никола Продановић. 4°. У српској народној задружној штампарији у Новом Саду, 1872 године. Изазило 1872.
119. **Књижевни Гласник** за педагошку књижевност и учевна средства. Месечни додатак „Српској народној школи“. Течај I. На 2 листа 8°. Изазило 1872.
120. **Српски Лојд.** Трговачки лист. Година I. Уредник Чед. Мариновић. Изази у Пешти. Изазило 1872.

121. **Српски Помодар.** Издаје Сана П. Лазин. Година прва. Свеска прва 1872. Технички часопис за разна славенска и француска, мушка и женска одећа. Излази свака три месеца по једна свеска на табак у Новоме Саду, српска народна задружна штампарија. Стр. 8 fol.
Издавање 1872.
122. **Уједињење.** Година I. Излази уторником, четвргом и суботом. Одговорни уредник и издаваоц М. Ј. Никетић. Штампарија Н. Стевановића и дружине. На 2 листа fol.
Издавање 1872.

1873

123. **Браник.** Лист за политику и народне интересе. Година I. Излази три пут недељно; и то: недељом и петком на целом, а средом на по табаку. Издавалац и одговорни уредник Стеван Бабански. Штампано у државној штампарији. fol.
Издавање 1873—1874.
124. **Будућност.** Лист за политику и народну привреду, просвету и право. Година I. Излази три пута на недељу на целом табаку. Издавалац и одговорни уредник Урош Клеженић. У Београду 1873.
Издавање 1873—1875.
125. **Глас Црногорца.** Недјељни лист за политику и књижевност. Година I. Издавалац и уредник Сима Поповић. Штампано у државној штампарији. На табак fol.
Издавање 1873—1911.
126. **Граничар.** Лист за политику и привреду. Година I. Издаје и уређује Тоша Беквић. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву. Излази четвртком и недељом на табак fol.
Издавање 1873.
127. **Јавност.** Лист за науку и политику. Година I. Излази уторником, четвртком и суботом. Одговорни уредник Димитрије Јев. Стојковић. Издавалац Крагујевачка друштвена штампарија. На 2 листа fol.
Издавање 1873—1874.
128. **Преодница.** Књижевни лист. Година I. Излази 5, 15 и 25 сваког месеца. Одговорни заступник уредника Петар Периновић. Штампарија Петра Периновића. На табак 8^о.
Издавање 1873—1874.
129. **Село.** Година I. Лист за забаву и разговор. Излази сваке недеље на целом табаку. Издаје, уређује и одговара Аксентије Мијатовић. У државној штампарији. У Београду. 8^о.
Издавање само три броја 1873.
130. **Страшни Суд.** Година I. Лист за шалу, сатиру и забаву. Излази три пута месечно. Властник, издавалац и одговорни уред-

- ник М. Ј. Данојловић, Штампарија Н. Стевановића и дружине. На два листа 8^о.
Издавање само 1873.
131. **Учитељ.** Година I. Издаје, уређује и одговара Никола Брашован, народни учитељ. Излази 15 и последњег сваког месеца на 1 табак 8^о. Печатња удове Кирхнера у Вршцу.
Издавање 1873—1874.

1874

132. **Београдске Новине.** Лист за трговину, трговачку образованост, привреду и политику. Година I. Излази средом, петком и недељом на читавом табаку. Одговорни уредник Димитрије М. Николић. Издаје штампарија Н. Стевановића и дружине. На 2 листа fol.
Издавање 1874—1875.
133. **Восток.** Српско-бугарски лист за политику, забаву и науку. Излази један пут у седмици у Букурешту. Издаје Александар Андрић.
Издавање 1874.
134. **Време.** Излази сваки дан осим понедељника и дана по празнику. Издавалац и одговорни уредник Мита Ракић. Штампано у државној штампарији fol.
Издавање 1874.
135. **Глас Јавности.** Лист за науку и политику. Уредник Стева Милићевић. Издавалац друштвена штампарија у Крагујевцу. Излази два пута на недељу на табак fol.
Издавање 1874.
136. **Граничар.** Лист за политику, просвету и привреду. Властник и уредник Јован Павловић. Година I. Излази четвртком и недељом у Земуну. Штампарија Н. Б. Сопронова. На табак fol.
Издавање 1874—1876.
137. **Домниљан.** Лист за сатиру и забаву. Издаје, уређује и одговара Никола М. Никшић. Година I. Излази три пута месечно. Штампарија Н. Стевановића и дружине. На табак 8^о.
Издавање 1874—1875.
138. **Јавор.** Лист за забаву, науку и књижевност. Уређује Др. Илија Огњановић. Излази три пут на месец. Српска народна задружна штампарија у Новом Саду. 8^о.
Издавање 1874—1893.
139. **Кореспонденција.** Лист за трговину, трговачку образованост, привреду и политику. Одговорни уредник и издавалац Димитрије М. Николић. Штампарија Н. Стевановића и дружине. На табак fol.
Издавање 1874.

140. **Народне Новине.** Лист политички. Година I. Изази три пута на недељу: уторником, четвргом и суботом. Издавалац и одговорни уредник Јован Балањски. Штампано у државној штампарији. На табаку fol.
Изазило 1874.
141. **Ново Доба.** Новине за политику, народну економију и привреду. Издавалац и одговорни уредник Срећко Алексић. Изази средом и суботом. Штампарија Срећка Алексића. На табаку fol.
Изазило 1874.
142. **Рад.** Лист за књижевност, науку и критику. Година I. Издавалац и одговорни уредник Перо Тодоровић. Штампарија Н. Стевановића и дружина. Изази на месец четири пута, свакога I, 8, 16 и 22 на табаку 8°.
Изазило 1874—1875.
143. **Сноп.** Лист за свештенике, васпитатеље и родитеље. Година I. Изази сваке недеље. Изадаје и уређује архив, и проф. богослов. Неостор. У државној штампарији. На табаку 8°.
Изазило 1874—1877.
144. **Србадија.** Илустрован лист за забаву и науку. Изази 15. сваког месеца. Година прва. Власник и издавалац на првој свесци Јован Стевановић Вилоски, на осталима Стеван Ђурчић. Одговорни уредник Срећко Мајер. Штампарија јерменскога манастира Сајда и Мајера у Бечу. 4°.
Изазило 1874—1877.

1875

145. **Браничево.** Лист за политику, економију и право. Година I. Изази сваке недеље и четвртка. Власник и одговорни уредник Светислав В. Милић. Штампарија С. В. Милића у Пожаревцу. Два листа fol.
Изазило 1875.
146. **Братство.** Уређује Никола Марковић. Изази сваке суботе у Земуну.
Изазило 1875.
147. **Дечији Пријатељ.** Година I. Научно-забавни лист за децу. Издање „Нове Школе“. Изази месечно један пут. Штампарија Јована Павловића у Земуну. На 4 листа 8°.
Изазило 1875—1878.
148. **Збор.** Лист за политику, економију и науку. Изази уторником, четвргом и суботом. Година I. Власник и одговорни уредник Д. Комарчић. Крагујевачка друштвена штампарија у Крагујевцу. На 2 листа fol.
Изазило 1875.

149. **Народна Воља.** Лист за политику. Изази у Смедереву. Уредник Милан Пешкић. У штампарији Атанасија М. Никовића. fol.
Изазило 1875.
150. **Ново Браничево.** У Пожаревцу 1875.
Изазило 1875.
151. **Нова Школа.** Учитељски лист. Уредник Мита Немковић. Изази у Земуну.
Изазило 1875—1878.
152. **Отаџбина.** Књижевност, наука, друштвени живот. Власник и уредник Владан Ђорђевић. Изази свакога месеца једанпут 8° у Београду у државној штампарији.
Изазило 1875, 1880—1883, 1887—1892. Изашле 32 књиге.
153. **Позоришни Гласник.** Београд.
Изазило 1875.
154. **Слободњак.** Хумористично-сатиричан лист. Изази у корист потиснутог народа, пронавољно у свескама. Изадаје и уређује Светозар Стојановић. Сопронва штампарија 8°. Стр. 16.
Изазило 1875.
155. **Српски Архив за целокупно лекарство.** Изадаје Српско Лекарско Друштво у Београду. Уређује садашњи секретар Срп. Лекар. Друштва Др. Лазар В. Докић. Књига друга. У Београду у државној штампарији 1875, 8°.
Изази 1875—1911.
156. **Старо Ослобођење.** Лист за науку и политику. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник Илија Тодорић. Изази средом петком и недељом. Штампарија Перо Тодоровића. На 2 листа fol. Крагујевац.
Изазило 1875—1877.
157. **Февр.** Лист за шалу и сатиру. Уредник Милан Пешкић. У Смедереву у штампарији Једисавете М. Пешкиће. 4°. На два листа.
Изазило 1875.

1876

158. **Бомба.** Сатирично-научни лист. Изадаје Милош Грабовачки у Земуну.
Изазило 1876.
159. **Млада Србадија.** Илустровани лист, забавни и научни. Година I. Изази 1, 10 и 20 дана сваког месеца. Власник и издавалац Никола Каламарија. Штампарија јерменскога манастира Сајда и Мајера у Бечу, за уредништво одговара К. Еранс. На 8 листа вел. 4-ве.
Изазило 1876.
160. **Народњак.** Лист за народну привреду, науку и забаву. Година I. Изази сваке седмице на читавом табаку. Власник, одговорни

уредник и издавалац К. Трумић. Народна штампарија К. Трумића у Винковцима.

Издавано ћирилицом само 1876.

161. **Перивој.** Књижевни лист. Уредник и издавалац Ансеније Мијатовић. Издаван сваких осам дана у Београду 1876.

Издавано 1876.

162. **Радован.** Лист за српску децу. Издаје и уређује Стеван В. Поповић. Српска народна задружна штампарија у Новоме Саду 1876. 8^о.

Издавано 1876—1877.

163. **Српска Зора.** Забавно-поучни лист са илустрацијама. Година I. Власник и издавалац Коста Мандровић. Одговорни уредник Мита Георгијевић. Издаван сваког месеца 1 свеска од 24 стр. на 4^о. Штампарија јерменскога манастира Сајда и Мајера у Бечу.

Издавана 1876—1881.

164. **Телеграфске вести са бојнога поља.** У Београду 1876. За време рата издавана је државна штампарија у виду новина извештаје са бојног поља у већим и мањим листовима.

Издаване 1876.

165. **Шумадија.** Лист за политику, науку и књижевност. Издаван три пута преко недеље: уторником, четвртом и недељом. Издавалац и одговорни уредник Димитрије Алексијевић. Штампарија Н. Стефановића и Друга у Београду. fol.

Издавана 1876.

1877

166. **Илустрована ратна хроника.** Уз сарадњу више књижевника беошки З. Јован Јовановић. 1389—1877. Издање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. 4^о.

Издавана 1877—1878.

167. **Косово.** Видајетски лист. Издаван у Приштини један пут у седмици. Година I. Косовско-видајетска штампарија. fol. Српски и турски текст.

Издавано 1877—1884.

168. **Лист за народ,** издаван у Новоме Саду. Издаје и уређује Емил Чапра. 4^о.

Издавано 1877—1878.

169. **Нова Србија.** Лист за политику, просвету и привреду. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник Бранко Јовановић Муша. Штампарија Бранка Јовановића Муше у Београду. 1877. Цена на год. 40 гроша. fol.

Издавана 1877.

1878

170. **Босанско-Херцеговачке Новине.** Година I. Издаје у Сарајеву сваке недеље и четвртка. Уредник Јан Лушем. Тисак и издавац

и. и. вр. владине тискарнице у Сарајеву. На таб. fol. Службени лист земаљске владе у Сарајеву.

Издаване 1878.

171. **Завичај.** Лист за забаву и поуку уређује др. Милан Борђевић. Година I. Издаван сваке недеље. У Новоме Саду 1878. Цена је листу на год. 3 фор. Српска народна задр. штампарија у Н. Саду. 4^о.

Издавано 1878.

172. **Народни Гласник.** Година I. Издаван средом, петком и недељом. Стаје за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. фор. 12. за Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., за Бугарску, Румунију итд. У Темшвару. Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника“. Штампарија „Народнога Гласника“. fol. 1878.

Издавано 1878—1880.

173. **Народњак.** Лист за народну привреду, поуку и забаву. Година I. Издаван у Митровици сваке недеље на читавом табаку. Власник, издавалац и одговорни уредник К. Трумић. Врзотском штампарије Константина Трумића у Митровици. Fol. Престао излазити после два броја.

Издавано 1878.

174. **Просвета.** Лист за школу и народ. Издаје и одговара Ј. Поповић. Издаван у Панчеву двапут у месецу.

Издавана 1878.

175. **Сарајевски Лист.** Година I. Издаван у Сарајеву. Одговорни уредник Иван В. Поповић. Издање и штампа земаљске штампарије у Сарајеву. На табаку fol. (Штампан ћирилицом и латиницом).

Издавано 1878—1894.

176. **Стармани.** Уређује Змај Јован Јовановић уз сарадњу Абука зема (Др. Илије Огњановића). Година прва. У Новоме Саду. Издаје штампарија А. Пајевића. Годишња цена 4 фор. 1878. 4^о. Стр. 1—168.

Издавано 1878—1890.

177. **Стража.** Књига за науку, књижевност и друштвени живот. Година прва. 1878. година. Уредник Ј. Пачу. Нови Сад. Издање штампарије А. Пајевића. 8^о.

Издавана 1878—1879.

178. **Фрушка Гора.** Лист за народну привреду, поуку и забаву. Издаван сваке недеље. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник К. Трумић. У Митровици 1878. Цена листу год. 4 фор. 4^о. Издавана 1878—1884.

1879

179. **Голуб.** Лист за српску младеж. Уз главну сарадњу г. Петра Деспотовића уредио Јован Благојевић срп. народни учитељ у Сомбору. I. У Сомбору издава књижара Миливоја Каракаше-

кића 1879. Тискано код Ф. Витермана у Сомбору. „Голуб“ излази једанпут у месецу. Цена му је за пету годину 60 новч. За Србију на год. 8 гр. За Црну Гору на год. 1 фор. 8^г.
Издавано 1879—1905.

180. **Домаћина.** Орган женског друштва и његових подружика 1879. Година I. Издаје Женско Друштво у Београду. Уређује С. Бајаловић, професор. Београд штампарија задруге штампарских радника у Београду 1879. 8^г. Излази месечно.
Издаван 1879—1911.

181. **Задруга.** Лист за народ. Одговорни уредник Бранко Мушички. Власник и издавалац Задруга за српску народну штамарију. Српска народна задружна Штампарија у Новоме Саду 1879. Цена на годину 4 фор. За Србију 10 динара.
Издавала 1879.

182. **Недељни Лист.** Орган за политичку, забаву и обртност. Година I. 1880. Власник и одговорни уредник Јаков Пиватовић. Штампарија Августа Фука у Н. Саду. Излази сваке суботе.
Издавано 1879—1881.

183. **Ратник.** Лист за војне науке, новости и књижевност. Година прва. 1879. Главни Бенералштаб у Београду у државној штампарији 1879. 8^г.
Издаван 1879—1911.

184. **Хришћански Весник.** Издаје и уређује Алекса Илић. Лист за хришћанску науку и црквену књижевност. „Ко иде за мном неће ходити по тами него ће имати видело живота“ (Јован 8, 12). Излази 1 и 15 сваког месеца. Београд штампа Н. Стефановића и Друга. 1879. Цена 12 дина. за Србију, за остале покрајине 6 фор.
Издаван 1879—1911.

1880

185. **Видело.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Београду средом, петком и недељом. Година I. Издаје и уређује А. Новиковић. Штампарија Н. Стефановића и Друга и (од бр. 42) Задруга штампарских радника. Од 1883 уредник Лазар Комарчић.
Издавало 1880—1896.

186. **Домниљан.** 1880—1882.
В. Видело бр. 4, 1882.

187. **Ђавољан.** Шаљиви лист. Потиран у год. 1880—1882.
Издавано 1880—1882.

188. **Здравље.** Лист за лекарску науку народу. Излази 15 и последњег дана сваког месеца. Сомбор. Уредник др. М. Јовановић-Ватут.
Издавало 1880.

189. **Ненап** — Чика-Јован лист. Година I. Власник и уредник Др. Јован Јовановић. У Новоме Саду. Издање штампарије А. Пајевића 1881. Цена за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор. за Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара.
Издавано 1880—1890.

190. **Порога.** Лист за правне и државне науке. Salus publica suprema lex esto. Власник и уредник: Милан Ст. Марковић. Издаван 10, 20 и последњег сваког месеца. Београд 1880. Штампарија Задруге штампарских радника. 4^о. Стр. 568.
Издавала 1880—1882.

191. **Приреда.** Лист излази 1 и 15 дана сваког месеца на штампаном табаку велике осмине. Уредници Пиват Б. Буцјан и Јован Живановић. Цена на год. 3 фор. У Н. Саду, штампарија А. Пајевића у Новом Саду.
Издавала 1880—1881.

192. **Просветни Гласник.** Прва година. 1880. У Београду издање и штампа државне штампарије. 4^о. Излази два пут сваког месеца, у свескама од 3 и више табака. Цена је 12 динара на годину.
Издаван 1880—1911.

193. **Родолуб.** Лист за народну просвету, привреду и забаву. Излази недељно на целом табаку. Стоји годишње 4 фор. на 3 месеца 1 фор. Уређује Петар Деспотовић. Издаје књижара Мил. Каракалевића у Сомбору.
Издавано 1880—1890.

194. **Смотра.** Лист за науку, књижевност и забаву. Уређује Никола Марковић. Излази двапут месечно. Година I. 1880. Штамп. „Народнога Гласника“ у Темишвару. 4^о.
Издавала 1880.

195. **Српски Глас.** Орган српске народне странке. У Задру 1896 год. Година XVII. Излази четвртком. Цијена 7 фор. за Србију и Ц. Гору 8 фор. Издавалац и одговорни уредник Сава Бјелановић. Типографија Шпире Артаде. Folio. Од 1898 уредник Др. Александар Љ. Митровић, затим (1900) Шпиро Глишић.
Издавано 1880—1905. (Година I. 1880 није виђена).

196. **Српски Гласник.** Орган српске странке. Излази сриједом. Цијена на годину за Аустро-Угарску Босну и Херцеговину 7 форјантв. Задар. Уредник Сава Бјелановић.
Издавано 1880—1890.

197. **Српски Лист.** Гласило за српске интересе на Приморју. Година I. Издавалац и одговорни уредник Сава Бјелановић. Штампарија Ивана Водичке у Задру. Излази средом. Fol. Цена за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 6 фор.
Издавано 1880—1887.

198. **Српство**. Књижевни лист. Уредник Милојко Веселиновић. Година I. 1880.
Издавано 1880—1882.
199. **Шаљиви Астроном**. Шаљиви лист. Издази у Н. Саду сваког месеца једанпут. Црта М. Мадковић. Српска нар. задружна штамарија у Н. Саду. Цена на целу год. 2 фор. 1880.
Издавано 1880.

1881

200. **Банаћанин**. Недељни лист за материјалне и просветне интересе народне. Уредник Никола Марковић. У Вршцу. Накладом квалжаре Марковића.
Издавано 1881—1882.
201. **Београдски Дневник**. Лист за трговину занатску и фабричну радњу, просвету и новости. Издази сваки дан осим дана по недељи и празнику. Издавалац и одговорни уредник Корнел Јовановић. Штампарија „Београдског Дневника“. На табаку in fol. Стаје за Србију на годину 12 динара, за Аустро-Угарску 10 for. У 1886. власник, издавач и одговорни уредник Петар Ђурчић. Главни уредник Корнел Јовановић.
Издавано 1881—1892.
202. **Вечерњача**. Забавно научно лист. Издаје га и уређује Ђорђе Рајковић. Сталини сарадници: М. Јовановић, Ва. Красић, проф. М. Петровић. Српска штамарија Дра Светозара Милетића у Новоме Саду 1881. Издази једанпут недељно на целом табаку. Цена на год. 3 фор.
Издавано 1881.
203. **Дар-мар**. Лист за озбиљну шалу и веселу збилу. 1881 год. Година I. Власник и уредник Љубомир Петровић. Издази недељно једанпут. Стаје за Србију 12 дин. на год. за стране земље 15 франка.
Издавано 1881—1882.
204. **Илустроване Новине**. Часопис за забаву, поуку, уметност и књижевност. Издаје А. Пајевић. 1881. 12 дин.
Издавано 1881.
205. **Народни Дневник**. Лист за политику, народну привреду и књижевност. Власник и одговорни уредник Петар Ђурчић. Београд, штамарија Петра Ђурчића у Београду. Издази сваки дан, осим понедељника. Год. XI. 1891. Цена за Србију на год. 16 динара, за Црну Гору, Босну, Херцеговину и Аустро-Угарску 16 форината, за све остале земље 36 франка.
Издавано 1881—1891. (Радије године ису виђене. Забележен је по наслову на 1891).
206. **Народно Ослобођење**. „Слобода-Јединство-Братство“. Демократски лист за народну политику и опште унапређење. Издази

- сваки дан осим дана иза недеље и празника. Стаје за Србију 24 дин., за иностранство 32 фор. Год. I. 1881. Власник и одговорни уредник Милојко Ђорђевић-Призренац. Нарна штамарија „Задруге штамп. раденика“. Београд 1881.
Издавано 1881—1883.
207. **Независност**. Потирана у 1881.
208. **Нови Век**. Потиран у 1881.
209. **Побратимство**. Месечни журнал за књижевност и науку. Годинња цена 8 динара. У Београду.
Издавано 1881—1882.
210. **Рад**. Лист за науку и књижевност. Уредник Пера Тодоровић. Редакциони одбор Св. Николајевић, проф. Вел. Школе, Г. Гершић, проф. Вел. Школе, Н. Пашић, инжењер, Др. А. Пачу, лекар, А. Алексић, инжењерски официр у оставци, А. Николић, проф. беогр. гимназије. Књига I. Београд 1881. Штампарија Задруге штампарских раденика.
Издавано 1881—1882.
211. **Радник**. Дневни журнал. Претплата за годину 24 динара.
Издавано 1881.
212. **Службени Војни Лист**. Орган и издање Војног Министарства. Одговорни уредник: ђенералштабни потпуковник Младен Јанковић, начелник опште-војног одељења. 1881. Година I. Издази редовно сваке седмице по једаред, а по потреби и више пута, најмање на табаку. Цена листу за војну публику у Србији на год. 6 дин. за невојну 8, за иностранство 12 дин.
Издази 1881—1911.
213. **Србадија**. Часопис за забаву и поуку. Година I. Уређује Стеван Ђурчић. Београд. Штампано у Државној штамарији 1881. Издази једанпут месечно у свескама од по шест табака. Цена 8 динара годишње.
Издавано 1881—1883.
214. **Српске Илустроване Новине** за забаву, поуку, уметност и књижевност. У сарадњу српских књижевника и уметника уређује Стеван В. Поповић. Година 1881, св. 1. Власништво и издавање штамарије А. Пајевића у Н. Саду. 1881. Штампарија А. Пајевића у Н. Саду. (Издази сваких 16 дана на два табака. Цена на 6 месеци 4 фор. или 12 динара).
Издавано 1881—1882.
215. **Српско Коло**. Лист за народно-јавне, привредне, просветне и забавне ствари. Година I. Издази четвртком и недељом. Власник, издавалац и за уредништво одговара Никола Димитријевић. Штампано у народној штамарији Николе Димитријевића („Српског Коло“) у Н. Саду. Дунавска улица. На табаку fol.
Издавано 1881—1885.

216. **Српска Независност.** Орган народно-либералне странке. Година I. Илази у Београду уторником, четвртом и недељом на целом табаку. Власник „Дружина за подпомагање српске књижевности“. Штампано у штампарији код „Св. Саве у Београду — fol. Илазила 1881—1890.
217. **Српче.** Илустровани лист за шалу Српчад. Година I. У Београду. Одговорни уредник Милош Поповић. Штампарија задруге штампарских радника. Обилађен Венац. 8^о. Илази месечно на читавом табаку. Илазило 1881—1886.
218. **Стари Домиљан.** Илазило 1881.
219. **Требенић.** Забавно-поучни лист. У Сарајеву 1881. Цена 3 фор. годишње. Илазило 1881—1882.
220. **Коса.** Лист за шалу и забаву. Сувремени сликар нашег јавног живота. У Београду 1881. Год. I. Илази 1., 8., 16. и 24. Цена за Србију на годину дана дин. 12., за иностранство 7 фор. аус. вред. Власник и одговорни уредник Влад. Милојевић. Парна штампарија Задруге штампарских радника. fol. Илазило 1881—1883. Понова почео 1887. Исте год. и престао.
221. **Учитељ.** Орган Учитељског Удружења за образовање и васпитање. Година I. Власник и издавалац Учитељско Удружење. Одговорни уредник П. Р. Поповић, учитељ. У Београду Краљевско-српска државна штампарија 1882. 8^о. Илази 1881—1911.

1882

222. **Барјактар.** Независан политички лист. 1882. (Видело бр. 4. 1882.)
223. **Борба.** Година I. Сваки по способности, сваком по потреби. Издавалац и одговорни уредник Никола П. Николић. Штампарија Задруге штампарских радника, Обилађен Венац, Београд 1882. Fol. Илази средом, петком и недељом. Цена 24 дин. годишње. У год. 1886 одговорни уредник Никола Р. Ђорђевић. Власник С. Кукић. Илазила 1882—1886.
224. **Врка.** Шаљиви лист за свакога. Власник и уредник Бранко Петровић. Илази недељом једанпут. 1882. Цена за Србију годишње 12 дин. за стране земље 16 франака. У 1883 власник Љуб. Војковић. Илази 1882—1911.
225. **Глас Православља.** Лист за православно-црквене и народне интересе. Илази у Београду сваког четвртка на целом табаку. Уредништво је и администрација Косачићев венац број 20. Цена

- на годину 10 динара за Аустро-Угарску 8 фор., за остале државе 16 франака. Илазило 1882—1883.
226. **Гласник Министарства Финанције.** Година I. Одговорни уредник Вукан Ј. Петровић. Издање Министарства Финанције. Краљевско-српска државна штампарија. Београд 1882. Илази 1., 8., 16. 24 сваког месеца. Цена 10 дин. год. У 1884 год. почео је после дужег прекида излазити тек 1 новембра. Илазило 1882—1884.
227. **Ера.** Лист за шалу, сатиру и забаву. У Београду 1882. Година I. Илази једанпут недељом. Стаје за Србију годишње 12 дин. за иностранство 7 фор. „Ао Еро, тврда веро“, Бранко. Штампарија српске напредне странке, кнез Михаилова ул. бр. 4. (У шару ситно написано Драгутин Дамњановић). Илазило 1882.
228. **Мисао.** Лист за књижевност и науку. Илази сваке недеље. Власник штампарија Задруге Штампарских Радника. Одговорни уредник Коста Арсенијевић. Београд 1882. Цена до краја год. 4 динара за Аустро-Уг. 2 фор. 40 нов. У 1883 није излазила. Илазила 1882.
229. **Нови Београдски Дневник.** Лист за трговину, обртност, домаће и стране новости. Година I. Одговорни уредник С. Николић. Власник штампарија Задруге Штампарских Радника. Београд 1882. Илази сваки дин. Цена 12 дин. год. Илазило 1882—1887.
230. **Новине Београдске Општине.** Илазе сваке недеље један пут на целом табаку. Власник општина београдска. Одговорни уредник Драгољуб К. Стојиљковић. Парна штампарија Задруге штампарских радника. (Обилађен Венац) на таб. in fol. Доцније са називом Београдске Општинске Новине. Илазиле под разним уредништва увек у власништву београдске општине. Илазила 1882—1911.
231. **Самоуправа.** Лист политички, економни и књижевни. Орган радикалне странке. Година I. Илази у Београду, уторником, четвртом и суботом. Власник народна радикална странка. Уредник Пера Тодоровић. Парна штампарија задруге штампарских радника у Београду. До авг. 1883 уређивао Стојан Протић. Илазила 1882—1883.
232. **Српкиња.** Поучан и забаван лист за наше женскиње. Год. I. 1882. Панчево. Илази 15 и последњег сваког месеца на целом табаку. Цена за Аустро-Угарску на год. 3. фор. за Србију и друге земље 7 динара. Илазила 1882—1886.

233. **Српски Глас.** Лист за политику и књижевност. Илази редовно четвртком и недељом на целом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на целу год. 8 фор., за Србију 20 дин. Власник и одговорни уредник Др. Милаш Ђорђевић. Штампарија Браће Ђорђевића. Рума.
Илазило 1882—1884.
234. **Српски Правник.** Лист за право и правосудје. Власник, издавалац и уредник Јован Абијковић. Илази 1, 10 и 20 сваког месеца. Уредништво је у Космајској улици бр. 20. Бр. 1 Београд 1 септембра 1882. Година I. 8^о.
Илазило 1882—1883.
235. **Телефон.** Лист за шалу и забаву. Власник и одговорни уредник К. Белкић. За Србију на годину 12 дин., за остале земље 7 фор. Београд 1882.
Илазило 1882—1883.

1883

236. **Базар.** Новине за моду и забаву. Година I. Власник и одговорни уредник Јов. М. Боговић. Парна штампарија задруге штампарских раденика — Обилићев Венац. Београд 1882. Fol. 15 бројева. Илази четири пута у месецу, и то 1., 8., 16., 24. Са илустрацијама. Цена 20 дин.
Илазило 1883.
237. **Вока Котгорска.** Српско-народно-књижевни забавник. За поуку и забаву младежи, народа, користи и друге народне потребе. У неколико годишњих свезака. Пише и уређује Јован Шарић. Свеска прва. У Задру. У штампарији Н. Водника 1883. 4^о.
Илазила 1883.
238. **Драшков Работ.** Година III. Илази сваке прве и треће сриједице у месецу. Власник и одговорни уредник Јово Мелчић. Цена је за годину за Аустро-Угарску 2 фор., за Србију 2-40. Сљедећ 1885 год. У почетку лист штампан само латиницом доцније и ћирилицом.
Илазило 1883—1887.
239. **Зврчка.** Лист за шалу и сатиру по потреби и за забаву. Година I. Илази у Београду сваке недеље. Власник и одговорни уредник Коста Белкић. Штампарија К. Белкића у Београду. Почео илазити јуна и престао августа 1883. 4^о.
Илазила 1883.
240. **Истина.** Недељни преглед за политику, науку и књижевност. Илази сваке недеље. 1883 година. Уредништво у Остружници, селу код Београда. Година I. Стаје за Србију и стране земље 12 дин. на годину.
Илазила 1883.
241. **Корнелије.** Гласник државне певачке друштине „Корнелије“ за 1883 годину. У Београду. Штампарија српске напредне странке. 8^о.
Илазило 1883.

242. **Лист за све новости и огласе.** Година I. Илази у Београду сваки дан осим понедеоника. Издавалац Ђ. М. Кимпановић. Штампано у трговачкој штампарији. 4^о.
Илазило 1883.
243. **Листак** за позоришну и остале уметности и за делу књижевност. Година I. Илази три пут преко недеље. Штампано у Београду у трговачкој штампарији. На 8^о.
Илазило 1883—1884 (престао у почетку 1884. год.).
244. **Наше Горе Лист.** Недељни лист за просветне и привредне цели. Година I. Илази у Панчеву сваке недеље на читавом табаку. Издавалац и одговорни уредник Јован Поповић. Штампарија Косанића и Поповића у Панчеву. Цена је листу на годину 4 фор.
Илазило 1883—1885.
245. **Приморац.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Илази у Бечу један пут месечно на читавом табаку. Година I. Власник Ф. Ј. Ковачевић. Уредник А. Калкичар Лукетић. Цена за Аустро-Угарску 4 фор., а вал Аустрије 5 фор.
Илазило 1883.
246. **Пунољак.** Лист за забаву. Бесплатни додаток „Београдском Дневнику“. Година I. Власник и одговорни уредник Корнел Јовановић. Штампарија „Београдског Дневника“ (Б. Јовановића) у Београду. 4^о. На 2 листа.
Илазило 1883—1884.
247. **Пчела.** Илустрован орган за српске пчеларе. Издаје и уређује Драгутин Посениковић. Година I. У Београду. Штампано у краљ. српској државној штампарији. 1883. 8^о. Стр. 1—118. Цена је на годину 4 дин. или 2 фор.
Илазила 1883—1884.
248. **Смедеревски Гласник.** Лист за трговину, обртност, новости и забаву. Год. I. 1883. Илази у Смедереву два пут недељно. Власник и одговорни уредник Ђ. Кимпановић. Штампарија Ђ. Кимпановића у Смедереву. На 4^о.
Илазило 1883—1884.
249. **Српски Глас.** Лист за политику и књижевност. Година I. Илази у Руми редовно сваке недеље на табаку. Власник и одговорни уредник Др. Милаш Ђорђевић. Штампарија Браће Ђорђевића у Руми. На табаку fol.
Илазило 1883—1884.
250. **Српство.** Лист за материјалне и просветне интересе народне. Год. I. Илази у Вршцу једанпут недељно на табаку. Уређује Лаза Нанчић. Издаје и штампана штампарија Велла и Веронића у Вршцу. На табаку fol.
Илазило 1883—1884.

251. **Шабачки Гласник**. Лист за трговину, домаће и стране новости, економију и књижевност. Година I. Илази у Шапцу недељом и четвргом. Власник и одговорни уредник А. А. Славуј. Штампано у штампарији А. А. Славуја у Шапцу. На табаку fol. Илазио 1883—1898 (?).

1884

252. **Авала**. Лист за књижевност и забаву. Уређује Бранко Петровић. Година I. Београд, 1. јануара 1884 год. Илази у Београду 10, 20 и последњег дана сваког месеца на целом табаку. Краљевско-српска државна штампарија у Београду. Број I. 4^о, стр. 1—96. Ишло 11 бројева, 1884.
253. **Бачванин**. Лист за просвету, привреду, трговину и забаву. Илази у Сомбору недељом на целом табаку. Година I. Одговорни уредник Мита Поповић. Власник и издавалац штампарија Мужина и Партлића у Сомбору. На табаку in fol. I. број 10 Септембра 1884. Илазио 1884—1893. У 1893 власник и издавалац и одговорни уредник Коста Георгијевић. Штампарија Фердинанда Витермана.
254. **Београдски Весник**. Лист за домаће и стране вести. Година I. Издавалац и одговорни уредник Светозар Н. Ристић. Штампарија Напредне странке. Београд, 1884. Илази сваки дан осим понедељника и дана иза празника. Цена 12 дин. годишње. Илазио 1884.
255. **Глас Истине**. Лист за духовне беседе, животинске и старине. Уређује: Ђорђе Рајковић. Илази у Новоме Саду 15 и последњег дана сваког месеца на читавом табаку велике четвртине. Година I. Штампарија А. Пајевића у Н. Саду. 4^о. Од 1886 уредник Сава Петровић. Илазио 1884—1890.
256. **Дривосавска Вила**. Листак за забаву. Бесплатни додатак „Шабачком Гласнику“. Година I. Илази у Шапцу на во табака. Штампарија А. А. Славуја у Шапцу. Власник и одговорни уредник А. А. Славуј. 4^о. Илазила 1884.
257. **Нишки Весник**. Лист за трговину, новости и забаву. Илази у Нишу сваког четвртка и недеље. Година I. Власник и одговорни уредник Коста Чендеш. Штампарија Косте Чендеша. На половини табака 1884. Престао излазити 5 августа. Илазио 1884.
258. **Одјек**. Лист политички, економни и књижевни. Година I. Илази у Београду уторником, четвргом и суботом. Одговорни уредник Стојан М. Протић. Штампана задруге штампарских радника. Обилашћев венак. Београд. fol.

- Илазио 1884—1885. (Власник и одговорни уредник Михајло Ђ. Миловић), 1886—1890 (Уредник Окица Глушчевић), 1891—1896 (Петар Р. Марић).
259. **Преодница**. Лист за уметност, забаву и науку. (Под окриљем друштва за уметност). Година I. Илази у Београду двапут сваког 15 и 30 дана у месецу. Одговорни уредник Драг. Ј. Илић. Издавалац М. В. Поповић. Краљевско-српска државна штампарија у Београду. 8^о. Илазила 1884.
260. **Родолуб**. Учитељско-васпитни, економни и политички лист. Илази у В. Бечкереку, 1884. Илазио 1884.
261. **Саданшност**. Недељни лист за просвету, привреду и забаву нареду. Илази у Вел. Кикинди. Година I. Власник и одговорни уредник Паја Петровић. Штампарија Јована Радака у Вел. Кикинди 1884. На 4-ви. Стаје годишње 3 фор. Илазио 1884—1901.
262. **Србински Записници**, записује Србин Милош Грабовачки. Илази месечно једнапут. Претплата за педу година 60 новч. или 1½ динар. Илазили 1884—1893.
263. **Србински Листићи**, излазе сваке недеље са дрви слова. Година I. У Земуну, штампана и издање М. Грабовачког — Србина. Уређује Милош Грабовачки. На 8^о. Илазили 1884.
264. **Србобран**. Лист за политичку, народну просвету и привреду. Илази у Загребу, уторником и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник П. Јовановић. Тисак тискарe Ф. Фишера и др. у Загребу. fol. Почео излазити септембра 1884. Доносије орган Самосталне Странке у Троједници. Илазио 1884—1911.
265. **Српски Забавник**. Лист за забаву, науку и књижевност за год. 1884. Година I. Власник и уредник Дунав Роговић. У Загребу 1884. Штампарија Ф. Фишера и др. у Загребу. Илази сваког 5, 15 и 25 дана у месецу. Цена на год. 4 фор. за иностранство 5 фор. Илазио 1884.
266. **Старинар српског археолошког друштва**. Година I. У Београду. Књижевско-српска државна штампарија 1884. 8^о. Уређује М. Валтровић. Илазио 1884—1908.
267. **Букало**, илази у Задру. Илазио 1884.

268. **Уставност.** Лист за народну политику, економију и књижевност, Год. I. Илази у Београду уторником, четвртком и недељом на целом табаку. Власник и уредник Сима Јевр. Поповић. Парна штамарија задруге штампарских радника у Београду, fol.
Илазила 1884—1886.
269. **Црногорка.** Лист за књижевност и забаву. Уредник Јован Павловић. Цетиње 1884. Илази сваког четвртка на цијелом табаку. Стаје за Црну Гору, Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину: годишње 6 фор., за Србију 20 дина., за све друге земље 20 франка. У Државној Штампарији.
Илазила 1884—1885.

1885

270. **Балканска Вила.** Лист за књижевност, забаву и поуку. Година I. Одговорни уредник Драгулин Ј. Илић. Издавалац М. Косановић. Штампарија Напредне Странке, Београд 1885. 4^о Илази једнапут недељно. Цена 8 дина.
Илазила 1885.
271. **Браник.** Година II. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Власник и издавалац Миша Дмитријевић. Штампарија М. Дмитријевића у Новом Саду 1886. 4^о. Илази на целом табаку уторником, четвртком и суботом. Цена на годину 12 фор. или 30 динара.
Илазило 1885—1911. (Година I, 1885 није виђена).
272. **Вршњан.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Власник, издавалац и уредник Ђорђе Рајковић. У Новом Саду. Илази два пута месечно.
Илазило 1885—1886.
273. **Гласоноша.** Илази уторником и петком. Година I. Цена је листу 6 дина. годишње. Одговорни уредник Јован Ј. Молнар. Ваљеву 1885. Власник филијал задруге штампарских радника у Ваљеву.
Илазило 1885.
274. **Гусле.** Књижевни часопис излази сваког 15 и 30 у месецу 1886. Год. II. Власник и одговорни уредник Св. Љ. Газриловић. У Београду Трговачка Штампарија 1886. Цена појед. св. 50 п. дина
Илазила 1885—1886. (Година I, 1885 није виђена).
275. **Други Одјек.** Лист политички, економни и књижевни. Илази уторником, четвртком и суботом. Год. I. Власник и уредник Михаило Вукићевић. Цена је годишње 24 дина. Београд 1885. Штампарија Задруге Штампарских Радника. Облићев Венац I.
Илазило 1885.
276. **Зета.** Лист за књижевност и поуку. Уредник Филип Ј. Ковачевић. Година I. Цетиње 1885. Цена 4 фор. год. 4^о.
Илазила 1885.

277. **Наше доба.** Лист за политику, просвету и привреду. Илази уторником, четвртком и недељом. У Новом Саду 1886. Година II. Издаје и уређује Др. Стеван Павловић. Штампарија М. Дмитријевића у Новом Саду. Цена је: за Аустро-Угарску 12 фор. вр. на годину, за Краљевину Србију и Црну Гору 2 дуката на годину а према томе и за друге иностране земље.
Илазило 1885—1901. (Година I, 1885. није виђена).
278. **Наше Новине.** Нш. Илазе четвртком и недељом. Година II, 1886. Издавалац и одговорни уредник Коста Чендеш. Штампарија Косте Чендеша. Стаје за Србију на годину 10 дина. За Аустро-Угарску 6 фор., fol.
Илазило 1885—1886. (Година I, 1885 није виђена).
279. **Панчеван.** Лист за просветне и привредне цели Година I. Илази сваког 5 и 20 на читавом табаку. Издавалац и одговорни уредник Никола М. Косовић. Цена је листу на цеоу годину 4 фор. Штампарија Косовића и Половића у Панчеву 1885. fol.
Илазило 1885—1887.
280. **Просвјета.** Лист за јавне интересе, народну привреду и забаву. Илази сваког четвртка. Издавалац и одговорни уредник Јован Видић. Цена је листу на годину 6 фор. У Сарајеву, 1885.
Илазила 1885—1887.
281. **Развитак.**
Илазило 1885.
282. **Стражилово.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Уређивали Јован Грчић и Милан Савић. Издање друштва око „Стражилова“. У Новом Саду, српска штамарија д-ра Светозара Милетића. 4^о. 1885.
Илазило 1885—1894.
283. **Трећи Одјек.** Лист политички, економни и књижевни. Илази уторником, четвртком и суботом. Власник и уредник Коста Дренићевић. Година I. Цена је годишње 24 дина. Штампарија Задруга Штампарских Радника. Београд.
Илазило 1885.

1886

284. **Босанска Вила.** Година I. Уредили: Вождар Никашиновић и Никола Шуковић 1886. У Сарајеву. Штампарија Спиндлера и Лешнера. Илази двапут месечно. Цијена: за Босну, Херцеговину, Србију, Црну Гору и Аустро-Угарску фор. 4 за све друге земље фор. 5. а. вр. У априлу 1887 уредничтво предузео Никола Башковић.
Илазила 1886—1911.
285. **Весник Крагујевачке Општине.** Година I. Одговорни уредник М. Ст. Јевтић. Власник: Суд Општине Крагујевачке. Штампарија

- рија Радовановића и Јовановића у Крагујевцу 1886. 4^о Излази сваке среде. Цена 4 дин. год.
Издавано 1886—1891.
286. **Гласник Православне Цркве у Краљевини Србији.** Орган архијерејског сабора. Државна штамарија. Одговорни уредник Добр. М. Ковачевић. 8^о.
Издавано 1886—1911 (са прекидима).
287. **Грбова.** Лист за шалу, збиљку и сатиру. Год. I. Излази два пута недељно на табакеру са сликама. Цена за Србију 11 дин. на год. Издавалац и одговорни уредник Мита М. Аврамовић. Штампарија напредне странке у Београду. fol.
Издавано 1886.
288. **Гудало.** Часопис за унапређење гласбе. Година I. Уређује Милан Петровић. Излази сваког месеца по једаред. У сваки број издаје се по једва гласбојина на издава друштва „Гуде“ као прилог. В. Книжица 1886. Преплата чини за лист без прилога на год. 2 фор. а са прилогом 8 фор. 80 нов.; за Србију 21 дин. Издавано 1886.
289. **Жењки Свет.** Орган добротворне задруге Сркиња. Власник: Добротворна Задруга Сркиња Новосаткиња. Издаје и уређује Аркадије Варађанин. Година I. У Новом Саду. Парна штамарија М. Димитријевића 1886. Цена 1 фор. или 2 динара. 8^о.
Издавано 1886—1894.
290. **Златибор.** Година VIII. Власник радикална странка, одговорни уредник Мил. Атанацковић. Излази недељом. Цена на годину 6 дин. Штампано у штамарији Анзара В. Трипића у Ужцу.
Издавано 1886—1893. (Година I. 1886 није ниђена).
291. **Зоља.** Лист за шалу и забаву. Излази у Митровци месечно једанпут. Власник — издатељ — уредник К. Трунић. Цена за год. I фор. 50.
Издавано 1886.
292. **Зрак.** Лист за политику, економију и књижевност. Година I. Излази четвртком и недељом. Власник и одговорни уредник Светислав Ј. Васић. Штамп. Кооп. Чендеша у Нишу. Стаје за Србију 12 дин. год. за стране земље 20 франака. 1886. fol.
Издавано 1886—1887.
293. **Јавност.** Лист за обртност. Уређује и издаје у Земуну Милош Грабовачки. 1886.
Издавано 1886—1888.
294. **Нова Уставност.** Лист за народну политику, економију и књижевност. Излази у Београду уторником, четвртком и недељом. 1886. Власник и уредник Сима Јеар. Поповић. Трговачка штамарија. Цена за Србију на год. 24 дин. за остале земље на Балк.

- Полуострву 30 фор. за Аустро-Угарску 15 фор. за све остале земље 36 фор., fol.
Издавано 1886—1888.
295. **Новости.** Дневни политички и привредни лист. Излази сваки дан сем дана после недеље и празника. У Београду 1886. Власник и одговорни уредник Стев. П. Видаковић. Штампарија Напредне странке. Цена је листу за Србију на год. 12 дин. за иностранство 28 дин. fol.
Издавано 1886.
296. **Родолуб.** Лист за младеж. Излази четири пута месечно. Цена 3 динара годишње. Излази у Пожаревцу. Година I. 8^о. 1886. Уредник Милан С. Убашић.
Издавано 1886.
297. **Самоуправа.** Орган српских радикала. Лист за политику, науку и књижевност. Година I. Излази понедељником, средом, четвртком, петком и недељом. Одговорни уредник Пера Тодоровић. У Београду 1886. Цена за Србију на год. 24 дин. за иностранство 34 дин. fol.
Издавано 1886—
298. **Сремац.** Лист за политику, народну привреду и забаву. Год. I. 1886. Излази недељно једанпут. Цена на год. 4 фор. Власник и издавалац Еман. Вортман. Вортманова прва Плотна Штампарија. Одговорни уредник Живо Вулетовић. Плот 1886.
Издавано 1886—1887.
299. **Српство.** Књижевни лист. Београд 1886. Трговачка штамарија Ђорђа Кичићковића. Цена за Краљевину Србију и остале српске земље 5 динара, а за остале државе 8 динара. 4^о. Уредник Милојко В. Веселиновић.
Издавано 1886.

1887

300. **Братство.** „Брат је био које вјере био“. I. Београд. Краљевско српска државна штамарија. 1887. Уредили и штампале надгледали: Милош Р. Маринковић и Петар П. Ђорђевић, тајници Друштва Св. Саве. Изшла као 3-ћа књига Друштва Светог Саве. 8^о, 205.
II. 1888. Уредно и штампале надгледао I. тајник Друштва Светог Саве Пера Ђорђевић. 8^о, LXIV + 179.
III. 1889. Уредно и штампале надгледао Пера П. Ђорђевић, тајник Друштва Светог Саве. 8^о, I + 256.
IV. 1890. Уредник Живојин Симић, тајник Друштва Светог Саве. 8^о I д. + I—195.
V. 1892. Уредник Живојин П. Симић. 8^о, I—194.
VI. 1894. Уредник Живојин П. Симић. 8^о, I д. + I—356.

- VII. 1896. Уредник ове књиге Момчило Иванчић, тајник Друштва Светога Саве, 8°, 2 л. + 362 + 1 л.
- VIII. 1899. Уредник Момчило Иванчић 8°, I—IV + 1—415.
- IX—X. 1902. (Са три карте). Уредник Момчило Иванчић 8°, 3 л. + 1—511.
- XI. 1906. Уредник М. Иванчић, 8° III—VIII + 1—314 + 1 л.
- XII—XIII. 1908. Уредник М. Иванчић, 8°, 1 л. + 1—479.
301. **Ваљевско Новине**. Година I. Власник и уредник Јован Ј. Молнар. Штампана филијала Задруге Штамп. Радника. Ваљево 1887. Илази средом и недељом. Цена 3 динара.
Илази 1887—1888. Од 1889 орган вар. радикалне странке у окр. ваљевском. Власник радикална странка у окр. ваљевском. Илази 1887—1893.
302. **Васпитач**. Орган за педагогију и књижевност. Потпиран у Одјеку за 1887.
303. **Воља Народа**. Лист за политичне, просветне и привредне цели. Уредник Бранко Крчединић. Илази у Панчеву сваког четвртка. Годишња цена 5 фор.; за Србију и Црну Гору 12 динара. Јанар, 1887.
304. **Годишњак** Српске Краљевске Академије. I. 1887. Београд, у краљ. српској државној штампарији 1888. 129.
Илази 1887—1910.
305. **Грађанин**. Година I. Власник Јов. С. Јовановић, економ. Илази четвртком и недељом. Пожаревац, 1887. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Цена на годину 10 дина. Од 1888 Власник Радикална Странка у округу пожаревачком. Уредник Мих. Костић штампар.
Илази 1887—1905 (са прекидима).
306. **Дневни Лист**. Година I. Власник и одговорни уредник Св. Николић. Штампарија код „Просвете С. Хоровића“. Позоришни трг бр. 2. 1887. Илази сваког дана осим дана по недељи и празнику. Цена 36 дина. на годину.
Илази 1887—1911.
307. **Источник**. Званични орган великог државног суда за духовне потребе. Власништво и наклада: Великог Државног Суда. Одговорни уредник: свештеник Др. Тито Поповић, професор катехета Вел. Гимназије. Прва српска штампарија Ристе Ј. Савића, Сарајево. Год. XXV. Илази у свескама на 1-ом табаку сваког 15-ог и последњег дана у мјесцу. У почетку се звао „Дабробосански Источник“, затим „Босанско-Херцеговачки Источник“, и најзад само „Источник“. Цијена је листу 3 фор., за стране земље 4 фор.
Илази 1887—1911. (Година I, 1886 није издата).
308. **Народност** потпирана у 1887.

309. **Омладина**. Часопис за науку, књижевност и друштвени живот за 1887. Уређује и одговара С. Кукић. Власник: Уједињена Омладина. Илази сваког 15. и 30. у мјесцу. 8°, Стр. 1—144. Цена за годину за све српске земље 12 динара. За чланове Уједињене Омладине 6 дина. За остале земље 20 динара.
Илази 1887—1888.
310. **Радикал**.
Илази 1887.
311. **Србин**. Месечни часопис за економију и политику (програм радикали). „Устај, живи, бори се, не клони!“ Власник Др. Драгиша Ставојевић. Год. I. 1887. У Београду, штампано у Трговачкој Штампарији 1887. Цена на год. 3 дина.
Илази 1887.
312. **Српски Занатлија**. Орган „Занатлиског Удружења“. Година III. 1890. Илази једанпут недељом. Уредник Светозар Велички. Цена је на годину 6 дина. Београд, fol.
Илази 1887—1894. (Година I, 1887 није издата).
313. **Трговачки Гласник**. Лист за новости и огласе. Година I. Илази: понедељником, средом и суботом, а по потреби и у друге дане. Власник и одговорни уредник Ђорђе Кимпановић. Београд 1887. Штампано у Трговачкој Штампарији fol. Растура се бесплатно.
Илази 1887.
314. **Црквени Гласник**. Превено-књижевни лист за 1887 год. Уредио и издао Димитрије Н. Алексић, намесник ерепа лесковачком. Година I. У Лесковцу. Штампарија Димитрија Адамовића 1887. Цена је листу за Србију 8 дина. за стране земље 12 дина.
Илази 1887.
315. **Црни Листови**, збирка кривичних догађаја. Илази два пут месечно. Књига I. Свеска I. Одговорни уредник Стева II. Видковић. У Београду, штампано у краљ. српској државној штампарији. Надаље штампаре Вел. Ватожића.
Илазили 1887. Понова покренути у издању Браће Савића — 1903 год.

1888

316. **Борац**. Орган самосталних либерала. Власник и уредник Никола С. Јовановић „Американац“. Штампарија К. С. Таушановића, Стара телеграфска улица бр. 4. Илази по правилу недељом — иначе дванаест бројева састављају једно тромесецје. Цена 3 динара на три мјесеца.
Илази 1888—1893.
317. **Бранич**. Лист за правне и државне науке. Орган удружења јавних правозаступника у Србији. Власник: Удружење јавних

правозаступника у Србији. Одговорни уредник (за првих 20 бројева) Милаш Ст. Марковић, јавни правозаступник. (за остала 4 броја) Борђе А. Невзодовић, јавни правозаступник. Лист излази 1. и 16. сваког месеца. Штампарија Задруге штампарских радника (Добрачина ул. бр. 18) (за првих 20 бројева). Штампана Ј. Ј. Меденијана и Ђ. Кимпановића (Обилићев Венац бр. 1) (за бр. 20—24). 8^о, 1—842. Цена за Србију годишње 20 динара, ван Србије 24 дин.

Издавано 1888—1900 (неуредно).

318. **Велика Србија**. „La Serbie farà de se“. Година I. Власник и одговорни уредник Владислав Ст. Кафански. Штампарија Задруге штампарских радника (Добрачина улица бр. 18) Београд 1888. Излази једанпут недељом. Стаје 12 динара годишње.

Издавала 1888—1892.

319. **Гостионичар**. Нотиран само у 1888.

320. **Баче**. Лист за Српца. Уређује Петар М. Никетић. Година прва. 1888. Излази један пут у месецу. Стаје за годину 1-60 дин. За стране земље 2 динара, 12^о.

Издавано 1888—1893.

321. **Либерал**. Лист за политику, економију и књижевност. Уредник Гајра Ј. Пешкић. Излази у Шапцу сваке недеље и четвртка. Цена 8 дин. на годину. Орган Народне Либералне Странке.

Издавано 1888—1894.

322. **Мале Новине**. Дневни лист за свакога. Излази сваки дан. Цена на годину 8 дин. Београд 1888. Година I. Власник Меденијан и Кимпановић. Штампана Меденијан и Кимпановић. Одговорни уредник Светозар П. Јанковић. Од 1891 Власник Пера Тодоровић, цена на год. 30 дин. У 1893 год. имао и месечни додаток. У 1894 интересантно заглавље: М. Н. орган свију који слободу дубе, истини теже, правду врше, споразум траже, творе што говоре и тиме служе отаџбини и српској мисли...

Издавале 1888—1903.

323. **Народни Пријатељ**. Београд 1888. Штампарија К. С. Таушановића. Новине на шпанском језику.

Издавано 1888.

324. **Нови Васпитач**. Орган за педагошку књижевност. Уредио и издао Мита Пешковић. Четврта година 1891. У Новом Саду. Штампарија Др. Павловића и Јоцића. 1891. Излази једном месечно. Уз сваке две свеске иде „Педагошки Весник“ прилог „Новог Васпитача“. Уз сваку свеску месечно излази „Књижевни Преглед“ „Новог Васпитача“.

Издавано 1888—1911. (Година I. 1888 није виђена).

325. **Нови Гласник**. Излази сваки дан у Београду. Цена је на годину 12 динара. Власник и одговорни уредник Мата Јовановић.

Издавано 1888.

326. **Споменик** Српске Краљевске Академије. Београд у Државној Штампарији Краљевине Србије. Досад, од 1888, изишло свега књига I—L.

Издавано 1888—1911.

327. **Српски Дневник**. Лист за политику, просвету, привреду, радност и трговину. Власник барон Федор Николкић. Уредник Александар Стојачковић. Излази сваки дан осим понедељника. Цена 11 еор. за годину. Будимпешта, 1888.

Издавано 1888—1889.

328. **Тимочанин**. Орган радикалне тимочке крајине. Излази у Зајечару два пута недељом (средом и суботом). Година VI. Власник пододбор радик. странке. Одговорни уредник Стеван Николић. Штампарија Јована С. Живковића у Зајечару. Престао излазити 21 фебруара 1893.

Издавано 1888—1893. (Година I. 1888 није виђена).

329. **Школкин Васпитач**. Орган за педагошку књижевност. Власник Мита Пешковић а уредник Радован Малумшевић. Година XIV. 1901. У Ср. Карловцима.

Издавано 1888—1901 (?).

330. **Шумадинац**. Нотиран у 1888.

1889

331. **Бич**. Лист за шалу и сатиру. Година I. Власник и уредник С. Лукић-Лазич. Штампарија Народне Радикалне Странке. Београд 1889. Излази једанпут недељом са сликама. Цена 10 дин. на год.

Издавано 1889—1890.

332. **Босна**. Глас позлагаченог Српства. Година II. Излази једанпут недељом. Уредник Ђоста Јездимировић. Цена за Србију пола динара месечно. Шабац 1890 год. fol.

Издавала 1889—1890. (Година I. 1889 није виђена).

333. **Витез**. Лист за српско витештво и привреду. Година I. Излази двапут сваког месеца. Уредник Милосав П. Куртовић. Цена је на годину 6 динара. У Шапцу изишло 15 бројева у Крагујевку шеснаести број. Остали бројеви излазили су у Београду. Допуније „Орган свих Кола Јахача Кнез Михаило“.

Издавано 1889—1903.

334. **Гласник Земаљског Музеја у Босни и Херцеговини**. Уредник: Др. Биро Трухелка. XXII. 1910. Уредништво: Сарајево, бос.-херц. земаљски музеј. Администрација: Сарајево, земаљски економат. Годишња цијена Гласника с поштарином 4 в. Поједине

свеске стоје с поштарином 1 в. 60 х. Сарајево. Земалска штампарија 1910. До 1905 уредник Др. Коста Херман. Штампана се и латиницом и ћирилицом.

Изазило 1889—1911. (Година I, 1889 није виђена).

335. **Домовина.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Власник и одговорни уредник Л. Комарчић. Прва удеоичка Штампарија Обилићев венац, 1889. Изази сваки дан. Цена 24 дина годишње.

Изазила 1889—1890.

336. **Доситије.** Година I. Власник и одговорни уредник Милан Биљешкић. Прва удеоичка Штампарија Обилићев венац бр. 1. Београд 1889. Изази недељом. Цена 12 дина год.

Изазило 1889.

337. **Жича.** Орган удружења свештенства жичке епархије. Година I. 1889. За хришћанску науку и потребе свештенства. Власник и издавалац удружење свештенства жичке епархије. Одговорни уредник Дим. Б. Миловановић, свештеник. Крушевац.

Изазила 1889.

338. **Коло.** Лист за забаву и књижевност. Година I. Власник и уредник Дим. А. Живаљевић. Београд. Изази три пут месечно. За Србију стаје 3 дина.

Изазило 1889—1892.

339. **Ново Време.** Лист за политику, просветне и материјалне интересе. Година II. Изази четвртком и недељом. Уредник Сима Павић. Цена на годињу 8 форинти или 20 динара. Земун 1890. fol.

Изазило 1889—1898. (Година I, 1889 није виђена).

340. **Нова Зета.** Мјесечни књижевни лист. Уређује Др. Лазо Томиновић. Година I. Цетиње, у државној штампарији 1889. Цена на годињу за државу 2 фор. изван државе 3 фор.

Изазила 1889—1891.

341. **Нови свет.** Илустровани породични лист за књижевност, науку, забаву и шалу. Година I. Београд 1889. Власник и уредник Јулије М. Михајловић. Изази 3 пута месечно. Цена за Србију 3 динара за 3 месеца, за стране земље 3 фор.

Изазило 1889.

342. **Поглед.** Граднште 1889.

343. **Поштанско Телеграфски Весник.** Службена лист поштанско телеграфског одељења мин. народне привреде. Изази у Београду два пута месечно у свескама. Година I. Одговорни уредник Стеван В. Поповић. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије, у Београду.

Изазило 1889—1901.

344. **Право.** Часопис за правне и друштвене науке. Година I (1889). Уредници Авра. Ђорђевић, професор Велике Школе и Стева Максимовић, јавни правозаступник за округ пожаревачки. Београд. Прва штампарија Д. Димитријевића.

Изазило 1889—1891.

345. **Просвјета.** Лист за школу и науку. Издаје Књ. Црк. Министарство Просвете и Црквених Дјела. Година I. Св. I—XII. Цетиње, 1889. У књ. црк. државној штампарији. 8°. Изази у половини сваког мјесеца на 2—3 а и више таблица. Цијена је „Просвјете“ у Црној Гори на годињу 2 фор. Стр. 1—427.

Изазила 1889.

346. **Радикалац.** Лист за политику, економију и књижевност. Власник и одговорни уредник Пера А. Стојановић. Изази четвртком и недељом у Шању.

Изазило 1889—1894.

347. **Слобода.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година II. Изази средом, петком и недељом. Уредник Ж. Радоковић. Цена на год. 12 дина. Ниш 1890. fol.

Изазила 1889—1894. (Година I, 1889 није виђена).

348. **Српска Реч.** Недељни лист за политику и друштвени живот. Власник Манојло Ђорђевић Призренцац.

Изазила 1889.

349. **Стрелачки Гласник.** Орган савеза стрелачких дружина у Краљевини Србији. Изази у Београду. Година I. Штампарија Петра Ђурчића у Београду.

Изазило 1889—1911.

1890

350. **Борба.** Лист политички, економски и књижевни. Главни уредник С. Кукић. Власник Драг. Свилкоскић. Одговорни уредник Наум Димитријевић. Изази понедељником, средом и петком. Цена је годишња 20 дина, за стране земље 30 дина. Један број 20 динарека.

Изазила 1890—1894. (перодично, са прекидом од 36 броја у 1893).

351. **Весник.** Недељни лист за просвету и привреду. Изази у Панчеву недељом. Издавалац и одговорни уредник Јован Поповић. Штампарија Николе М. Косовића у Панчеву.

Изазило 1890—1894.

352. **Весник Српске Цркве.** Лист свештеничког удружења. За хришћанску науку и свештеничко усавршавање. Власник и издавалац „Свештеничко Удружење“. Одговорни уредник Архимандрит Фирмилијан, ректор богословије. Београд народна штампарија Љуб. Ј. Војовића. (1890.)

Изазило 1890—1911.

353. **Вртареки Весник.** Год. IX. У Новом Саду. Штампарија Ђорђа Ивковића. 1899.
Издање 1890—1899. (Година I, 1890 није виђена).
354. **Вршачки Гласник.** Лист за материјалне и просветне интересе. Илази у Вршцу сваке недеље на табаку. Година IV. Одговорни уредник Никола Рајковић. Издање и штампа Косановићеве штампарије, у Вршцу.
Издање 1890—1893. (Година I, 1890 није виђена).
355. **Глас Војеке.** Година I. Илази сваке седмице. Власник и уредник Светозар Радојичић, генерал-штабни мајор. Цена на годину 8 динара. Београд 1890 год. fol.
Издање 1890.
356. **Глас на Крушевца.** Лист за политику, народну привреду и књижевност. Година I. Власник и одговорни уредник Милан Арсенијевић. Штампарија А. Малавезића и Ђ. Будимчића у Крушевцу. Крушевац 1890. Илази свакога четвртка а по потреби и чешће. Цена 8 дин. годишње.
Издање 1890—1891.
357. **Глас Шумадије.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Илази: четвртком и недељом. Главни уредник Кочо Ј. Радовановић. Цена на годину 12 динара. Крагујевац 1890. fol.
Издање 1890.
358. **Гласник Српског Апотекарског Друштва.** Илази једанпут месечно. Год. I. Стаје за Србију годишње 12 дин. за Аустрију 16 дин., за све остале земље 20 дин. Власник Српско Апотекарско Друштво. Одговорни уредник Ђока М. Марковић, апотекар. Редакција и администрација: Дворска апотека Београд. 1890. Штампарија Мате Јовановића.
Издање 1890—1891.
359. **Дарданија.** Власник и уредник Драгашевић. Илази недељом. 1890. Штампарија Дим. Димитријевића. Београд.
Издање 1890—1891 (?)
360. **Доктор Тосо.** Шала — сатира — збиља.
Сри. Нов. 1890, стр. 460.
361. **Домаћи Лист.** Илустровани часопис за народну привреду, науку и забаву. Година I. 1890. Са 73 слике. Уредио и издао Стеван Коњовић, народни учитељ и учитељ практичног вртарства и ичларства у српској учитељској школи сомборској. У Сомбору Штампарија А. Мужина 1890. Илази сваког I. и 16 дана у месецу. Цена је листу за децу годину 2 ф.
Издање 1890—1893.
362. **Домаћи Пријатељ.** Дневни лист за забаву, друштвени живот и новости. Година I. Власници и уредници Ђорђе Поповић и

- М. Ђорђевић — Призренац. Парна штампарија Д. Димитријевића. Београд 1890. Илази сваког дана, осим дана иза недеље и празника. Цена 2 дин. месечно.
Издање 1890.
363. **Домаћин.** Илустровани лист. Илази двапут месечно. Уредник Ђорђе Радич. Цена на годину 2 ф. 50 н. Београд.
Издање 1890.
364. **Железнички Гласник.** Лист за железничке интересе. Година I. Илази четвртком и понедељником. Цена на годину 12 динара. Уредник К. Петровић. Београд 1890 год. fol.
Издање 1890—1892.
365. **Женски Забавник.** Нотиран 1890.
366. **Заштита.** Година I. Илази сваког дана. Цена на годину 12 динара. Уредник М. М. Ђорђевић. Београд 1890. fol.
Издање 1890.
367. **Јек.** Година I. Илази сваког дана. Уредник Милан Р. Павловић. Цена на годину 12 динара. Београд 1890. fol.
Издање 1890.
368. **Косово.** Независан војно-технички лист. Година I. Илази недељом. Уредник Светозар М. Тривунац. Цена на годину 5 динара. Београд 1890 год. fol. Штампарија Мате Јовановића.
Издање 1890—1891.
369. **Крајина.** Лист политички, економни и просветни. Година I. Уредник М. Н. Рајковић. Илази четвртком и недељом. Цена на годину 10 динара. Неготин 1890 год. fol.
Издање 1890.
370. **Летећи Лист.** Преставник српске независне штампе. Година I. Илази сваког дана. Уредник М. Р. Поповић Зрак. Цена на годину 12 динара. Београд 1890. fol.
Издање 1890.
371. **Мали Лист.** Година I. Илази сваки дан. Цена на годину 12 динара. Уредник Михајло Лазаревић. Београд 1890. fol.
Издање 1890.
372. **Мала Србадија.** Дечији лист. Илази двапут месечно. Уредник Мих. Јовић. Издање Учитељско Удружење. Цена на год. 4 дин.
Издање 1890.
373. **Напредак.** Лист за политику, привреду, науку и забаву. Година I. Илази једанпут недељом. Уредник Антоније А. Стражић. Цена на годину 6 форината. Сарајево, 1890. fol.
Издање 1890.
374. **Народна Мисао.** Нотирана у 1883; затим
Издање 1890.

375. **Народне Новине.** Лист. Година I. Излазе двапут недељно. Уредник Илија А. Вранковић, адвокат. Цена на годину 10 динара. Пожаревац, 1890. fol.
Издавање 1890.
376. **Наставник.** Лист професорског друштва. Година 1890. Уређивачки одбор: Председник управе Стеван Локчевић, професор I београдске гимназије, Чланови: Др. Ник. Ј. Петровић, директор II београдске гимназије, Борислав В. Тодоровић, професор београдске школе. Уредник Пера П. Борђевић, професор I београдске гимназије. Београд. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије, 1890. 8°.
Издавање 1890—1911.
377. **Посестрина.** Лист за поуку и забаву женскиња. Излази у Панчеву и Бикинди. Издају га: Иван Мартиновић и Љубомир Ђотић. Излази 1 и 15 сваког месеца на целом табаку. Цена на годину 3 форинте.
Издавала 1890 (Глас Црногора).
378. **Родолуб.** Уредник Ђорђе Јовановић. Излази у Пскоу. Цена на годину 4 фор.
Издавање 1890.
379. **Саобраћајни Весник.** Лист. Година I. Излази свакога 1 и 15 у месецу. Уредник Јевтимир Д. Поповић. Цена на годину 8 динара. Ниш, 1890 год. fol.
Издавање 1890.
380. **Свет.** Лист који излази у Вел. Бикинди. Излази месечно на четири табака.
Издавање 1890 (?).
381. **Српска Мисао.** Година I. Излази недељом и четвргом. Уредник Јов. Димитријевић. Цена на годину 10 динара. Београд, 1890. fol.
Издавала 1890.
382. **Српски Нијемонат.**
Издавање 1890.
383. **Српски Технички Лист.** Орган удружења српских инжењера. Излази у Београду у двомесечним свескама. Година I. Уредник Милан Ј. Андоновић, професор Велике Школе. У Београду, штампано у краљевско српској државној штампарији у Београду. Издавање 1890—1911.
384. **Скупштинар.** Лист који се не бави политиком. Година I. Излази сваког дана по подне. Уредник Васо Јосиповић. Цена број 5 па. Београд, 1890 г. fol.
Издавање 1890.

385. **Таково.** Лист за народне потребе. Излази четвргом и недељом. Стаје за Србију на годину 10 динара за стране земље 6 форинти. Гор. Милановац, Година V, 1894. Власник и одговорни уредник Стеван Матић. Штампарија Стевана Матића. fol.
Издавање 1890—1898. (Година I, 1890 није виђена).

1891

386. **Банаџанин.** Лист за просвету, привреду и забаву народа. Излази у Великој Бикинди недељно. Власник и издавалац књижевница Јована Радака, за уредништво одговара Душко Кантар. Издавање 1891—1894.
387. **Врањски Гласник.** Службени орган врањског округа. Излази сваке недеље једанпут. Година I. Цена је за Србију на годину 10 дин. за стране земље на годину 10 форинта. Одговорни уредник Мијанло Н. Рашковић. Издање и штампана штампарије П. Стојановића и С. Теловића у Лесковцу. fol.
Издавање 1891—1892.
388. **Глас Народа.** Лист политички, економски и књижевни. Излази у Београду сваке недеље. Година III. Власник и одговорни уредник Дим. М. Марковић. Парна штампарија Д. Димитријевића, у Београду. Престао излазити у течају године.
Издавање 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).
389. **Годишњак** рударског одељења Министарства Народне Привреде. Књига I.
Издавање 1891.
390. **Добротвор.** Лист за наставу и заснивање глувонемих. Уређује Радивој Поповић. Излази 15 сваког месеца на целом табаку. 8°. Цена на годину 1 ф. 50 и. за Србију 4 дин. Митровица, Штампарија Ковст. Трупића.
Издавање 1891—1892. (Година I, 1891 није виђена).
391. **Коло.** Излази у Вел. Бечвереку недељом. Година III. Власник, издавалац и одговорни уредник Светозар Грчић. Штампарија Ј. Грчића у В. Бечвереку. Престао излазити са 27 бр. 1893 год.
Издавање 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).
392. **Мирођија.** Лист за забаву, поуку и шалу. Одговорни уредник Пера Пенадовић — Црњак. Вршац. Издање и штампана Касиновићеве штампарије у Вршиу 1891. Излази три пут месечно. Цена годишња за Србију 8 динара.
Издавала 1891—1891.
393. **Народна Воља.** Нотирано 1891.
394. **Народна Скупштина.** Службени лист српске народне скупштине. Излази сваки дан за време скупштинског рада. Цена је листу за Србију 6 дин. месечно. Година I. Уређује скупштински

секретари Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љубомир Ђурић. Одговорни уредник Ранко Петровић. Београд, штампарија краљ. српске државне штампарије, 4^о.

Издавала 1891—1894.

395. **Неготињанц**. Орган крајинских либерала. Изази у Неготињу средом и суботом. Година III. Власник пододбор либералне странке за окр. крајински. Одговорни уредник Ј. Цветковић. Штампарија А. Станојевића у Неготињу.
Издавано 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).
396. **Нови Лист**. Издавано у Београду 1891—1892 (в. **Полет** из 1893).
397. **Светлост**. Издаван у Београду средом, петком и недељом. Година III. Власник и главни уредник Жив. Дим. Петковић. Одговорни уредник Ненад П. Јовановић. Штампарија код „Просвете“ С. Хоровица. Престао у поч. 1893.
Издавала 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).
398. **Српска Застава**. Орган Народне Либералне Странке. Власник Народна Либерална Странка. Одговорни уредник Владимир Константиновић. Година I, 1891. Издаван средом, петком и недељом. Београд, штампарија, литографија и словолитница Љубе Ј. Бојовића. Цена на годину 20 динара за Србију, за иностранство 36 франка.
Издавала 1891—1901 (с прекидом у 1899 и 1900).
399. **Српски Сноп**. Недељни лист за црквено-просветно и аутономно потребе српске православне митрополије карловачке. Са благословом светог Синода. Година I, 1891. Власник српски патријарх Георгије Брајковић. Уредник Сава Петровић. У Новом Саду. Издање и штампа А. Пајевића 1891. 4^о. Цена на годину 4 еор.
Издавано 1891—1901.
400. **Стара Србија**. Орган ливских либерала. Изази у Нишу четвртом и суботом. Година I. Одговорни уредник Н. Паважотовић. Власник и штампа штампарија Ђорђа Мунца у Нишу.
Издавала 1891—1894.
401. **Стрела**. Лист за малу, сатиру и забаву. Издаван два пут недељно са сликама. Број I. Година I. Београд, уторак 15 октобра 1891. Број 15 пара дин. Штампарија код „Просвете“ (С. Хоровица) Ибарска ул. бр 5. Одговорни уредник В. Вежа. fol.
Издавала 1891.
402. **Трговински Гласник**. Лист за трговину, радност и саобраћај. Орган „Београдске Трговачке Омладине“. Издаван уторником, четвртом и суботом. Година 1894. IV. Цена листа за Србију на год. 18 дин. за иностранство 26. Власник „Београдска Трговачка Омладина“. Штампарија Св. Николића. Уредник потпредседник „Б. Т. О.“ Милорад П. Николић.
Издавано 1891—1911. (Година I, 1891 није виђена).

403. **Трговински Гласник за Балкан**. Издаван у Бечу сваког месеца. Година III. Издаје В. Х. Цанхајм. Одговорни уредник Х. Рајнхарт. Mechitharischen Buchdruckerei in Wien. Лист овај доноси само огласе.

Издавано 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

404. **Шаливчица**. Лист за малу и растеривање бриге. Цена за претплатнике „Дневног Листа“ 6 дин. За непретплатнике 10 динара. Издаван сваке недеље на 8 страна. Година I, 1891.

Издавано 1891—1892. Поновљено почео 1899.

1892

405. **Госа**. Лист за озбиљну малу. Издаван сваке недеље а по потреби биће и напредних бројева. Цена за Србију за годину 12, за иностранство 20 дин. Један број 20 пара динарских. Власник Наум Димитријевић. Главни и одговорни уредник Наум Димитријевић. Штампарија Петра К. Танасковића.

Издавано 1892—1894.

406. **Дан**. Лист политички, економски и књижевни. Орган југодинских радикала. Издаван у Јагодинам недељом и четвртом. Година II. Власник југодински радикали. Одговорни уредник Мил. Мијовић. Штампарија у штампарији Страшњира Гемовића у Јагодинам.

Издавано 1892—1893 (у 1893 престао са 19 бројем. Година I, 1892 није виђена).

407. **Децлји свех**. Н. Сад. Јавор.

Издавано 1892.

408. **Дрина**. Орган народне либералне странке окр. ужичког. Издаван у Ужиду сваког четвртка. Година I. Уредник Мићалко Гојковић. Штампарија Лазара Б. Трипића, у Ужиду. Престао излазити у априлу 1893.

Издавала 1892—1893.

409. **Dubrovnik**. Izlazi svake srijede (docnije nedjelje). Cijena lista za Dubrovnik na god. for. 4, za Austro-Ugarsku, Bosnu i Hercegovinu na god. for. 450, za Srbiju i Crnu Goru na god. for 5., za sve ostale zemlje na godinu franaka 15 u zlatu. Pojedini broj lista 10 novčića. U Dubrovniku 1894. God. III. Штампа се латинском и ћиришом.

Издавано 1892—1911. (Година I, 1892 није виђена).

410. **Зајечарац**. Орган прирочних либерала. Издаван у Зајечару један пут недељно. Година II. Власник пододбор либералне странке. Одговорни уредник Јован Недељковић. Штампарија Милоша Т. Јов. Десидреца у Зајечару. Престао излазити 29. марта 1893.

Издавано 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

411. **Заватански Савез.** Лист за заватанство и привреду. Орган Српског Заватанско-Радничког Савеза. Одговорни уредник Д. Ј. Јанковић. Власник „Срп.-Зават.-Рад. Савез“. Парна Радничка штампарија. Београд 1892. Излази четвртком и недељом. Цена 6 дн. годишње, fol.
Издавано 1892—1895.
412. **Крагујевачки Гласник.** Лист за народне интересе. Излази једанпут недељно, а по потреби двапут. Власник и уредник Алекса Ј. Јовановић. Крагујевац 1892. Година I. fol.
Издавано 1892—1893.
413. **Крајинац.** Орган крајинских радикала. Излази у Неготину сваке суботе. Година II. Власник и одговорни уредник Васа К. Франчићевић. Уредник Софроније Симић. Окружна штампарија окр. крајинског у Неготину.
Издавано 1893—1905. (Година I. 1892 није изишла).
414. **Крајински Гласник.** Службени лист округа крајинског. Излази у Неготину четвртком. Година II. Власник округ Крајински. Уредник Ђока Дазаревић, секретар окр. одбора. Окружна штампарија окр. крајинског у Неготину.
Издавано 1892—1894. (Година I. 1892 није изишла).
415. **Народна Самоуправа.** Орган крушевачких радикала. Излази у Крушевцу сваке недеље један пут. Година I. Власник радикал, странка окр. крушевачког. Одговорни уредник Ст. Милићевић. Штампарија А. Малашевића и Ђ. Будимовића, у Крушевцу.
Издавала 1892—1893.
416. **Нови Шумадински Лист.** Издавано у Крагујевцу 1892, доцније је назив „Потпора“.
Издавано 1892.
417. **Одзив.** Лист за народну политику, излази једанпут недељно. Уредник Коста Живковић — Рудничанин. Београд. 1892. Година I. fol.
Издавано 1892.
418. **Окружни Новине.** Службени лист округа пожаревачког. Излазе у Пожаревцу сваке недеље. Година I. Власник округ пожаревачки. Уредник Милаш Љ. Стојановић, секретар окр. одбора. Штампарија Мих. Костића, у Пожаревцу.
Издаване 1892—1893.
419. **Окружна Самоуправа.** Службени окружни лист. Излази у Ужичу четвртком. Година I. Власник стал. окр. одбор. Одговорни уредник М. Ф. Станић. Штампарија Ђ. Трипића у Ужичу.
Издавала 1892—1893.
420. **Отпор.**
Издавано 1892.

421. **Пек.** Орган за политику и материјалне интересе. Излази једанпут недељно. Власник и уредник Светислав Милић и други. Велико Градеште. 1892. Година I. fol.
Издавано 1892.
422. **Побратимство.** Гласник земљошколске омладине. Власник и издавалац „Побратимство“ удружење ђака Велике Школе у Београду. Уредник Милалко В. Кирић, професор Вел. Школе. Година прва. Свеска I. Јануар 1892. Београд. Парна Штампарија Народне Радикалне Странке. 1892. 8°. Излази сваког месеца. Цена на годину 10 динара.
Издавано 1892.
423. **Подрињски Гласник.** Службени лист округа подрињског. Излази једанпут недељно. Власник округ подрињски. Уредник Алекса П. Милојковић. Шабац. 1892. Година I. fol.
Издавано 1892.
424. **Подрињска Самоуправа.** Службени лист сталног окружног подрињског одбора. Излази у Шапцу недељношном. Година I. Власник округ подрињски. Уредник Алекса П. Милојковић, секретар сталног окр. одбора. Штампарија М. А. Славуја, у Шапцу.
Издавала 1892—1893.
425. **Подунавска Самоуправа.** Службени окружни лист. Излази у Смедереву сваког недељношном. Година I. Власник стални окр. одбор. Одговорни уредник Светозар Д. Станишић. Штампарија Милава Ј. Илића, у Смедереву.
Издавала 1892—1893.
426. **Породица.** Лист месечни. Излази два пут месечно на табаку са годишњом ценом од 4, а полугодишњом од 2 динара. Уредник Коста Петровић, вилар Министарства Народне Привреде. Београд. 1892.
Издавала 1892.
427. **Правник.** Лист за правне и државне науке. Орган српскога правничког друштва. Излази у Београду у месечним свескама. Година I. Уредници Јов. Аљивовић и Др. Мил. Р. Весвић. Београд. штампано у државној штампарији Краљевине Србије.
Издавано 1892—1895.
428. **Просвјета.** Лист за цркву, школу и науку. Уређује Ј. Сундечић. Св. I. Година I. 1 новембра 1892 године. 8° Стр. 1—40. Излази почетком сваког мјесеца од 2—2½ табака. Цијена је у Црној Гори фор. 2; а изван ње фор. 3.
Издавала 1892—1901.
429. **Селакон Глас.** Орган сељака за округ приоречки. Излази у селу Великом Извору (среди зајечарског) сваке среде. Година I.

Власник пододбор народ либерал, странце у Вел. Извору. Одговорни уредник Вада Стојаковић, председник општинске велике изборске. Штампарија Милоша Т. Јов. Деседренца у Зајечару. Илазила 1892—1893.

430. **Србија**. Лист за политику, приреду и књижевност. Илази сваки дан осим дана иза недеље и празника. Година II, 1893. Власници и издавачи Жив. М. Протић и Петар Оморац. Одговорни уредник Жив. М. Протић, Штампарија Петра Турчића у Београду. Престала почетком фебруара 1893.
Илазила 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).
431. **Српски Гласник**. Лист за просвету, забаву, приреду и трговину. Илази у Сомбору недељом. Година II, Власник, издавалац и одговорни уредник Ђура Маширевић, Штампарија Карла Облата у Сомбору.
Илазило 1892—1896. (Година I, 1892 није виђена).
432. **Тимочки Гласник**. Службени лист окружне приоречке самоуправе. Илази у Зајечару према потреби. Година II, 1893. Власник округ приоречки, Уредник Стев. Д. Шумкарац, Штампарија М. Деседренца у Зајечару.
Илазило 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).
433. **Цариник**. Le douanier, Der Zollbeamte. Таможенски чиновник. Лист за српско и страво цариништво. Илази у Београду сваког месеца у списама. Година II, 1893. Власник и уредник Ада Миловановић, Београд, Нарна Радикална Штампарија.
Илазило 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

1893

434. **Будућност**. Орган либералне омладине. Илази у Београду средом, петком и недељом. Година I, Власник: либерална омладина. Одговорни уредник Вукашин Милошевић, Штампарија „Смљезо“, Нера Тодоровића, у Београду.
Илазила 1893—1896.
435. **Вечерње Новости**. Дневни лист за свакога. Илази у Београду свакога дана по подне. Година I, Власник и уредник Љуб. Бојовић, Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића у Београду. Почеле су излазити 1 октобра.
Илазила 1893—1911.
436. **Главан**. Лист политички, економни и књижевни. Илази у Смедереву четвртом и недељом. Година I, Власник Лазар А. Петковић, Одговорни уредник Коста Р. Ајдачић, Штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву.
Илазило 1893. (Од нове године до 25 априла).
437. **Глас Петине**. Орган народне либералне странке окр. ваљевског. Илази у Ваљеву четвртом и недељом. Година I, Власник ва-

љевски либерали. Одговорни уредник Драгомир Ђорђевић, Штампарија у штампарији ваљевских либерала у Ваљеву. Почео излазити августа месеца. У 1894 уредник Андрија Константиновић и други.

Илазило 1893—1894.

438. **Глас Самоуправе**. Службени лист округа ваљевског. Илази у Ваљеву сваког петка. Година I, Власник округ ваљевски, Уредник Вучић Миловановић, секретар окр. одбора, Прва ваљевска штампарија Јов. Ј. Молдара у Ваљеву.
Илазило 1893—1894.
439. **Гласник** за забаву и науку. Илази у Београду 16, 20 и 30 дана у месецу. Година I, Уредник професор М. Павловић, Власник — издавач књижара Велимира Валожича, Штампарија прво државна на код „Просвете“ у Београду. Престао излазити са 9 бројем.
Илазило 1893.
440. **Гласник** закона и наредба за Босну и Херцеговину. Илази у Сарајеву I и 16 сваког месеца. Земалска штампарија у Сарајеву. Штампарија се уредом априлом и латинском, а има и посебно издање на немачком језику. Нотиран у 1893.
Илазило 1893.
441. **Гласник православне далматинско-истријске епархије**. Мјесечни часопис за правено просјечне потребе православног свештества. Илази у Задру сваког мјесеца. Година I, Власник православна консисторија у Задру, Уређује Стеван Кнежевић (а после његове смрти Ђорђе Поповић, консисторијални приједник), Типографија Шпира Артали у Задру.
Илазило 1893—1911. Садашњи наслов **Гласник Далматинске Цркве**.
442. **Домаће Благо**. Лист за српску породицу. Илази у Београду два пута месечно. Година I, Уредник С. П. Бајаловић, професор, Власник и издавач књижара Велимира Валожича, Штампарија код „Просвете“, у Београду Нанша само први број.
Илазило 1893.
443. **Задруга**. Лист политички, економни и књижевни. Илази у Смедереву недељом и четвртом. Година I, Главни уредник Ник. Станковић, адвокат, Уређује и одговара Лазар А. Петковић, економ, Власник одбор окружне задружне штампарије, Штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву. Почела излазити 1. нов. 1893.
Илазила 1893—1894.
444. **Заставник**. Илази сваке среде у Пожаревцу. Година I, Власник народна либерална странка у округу пожаревачком. Одговорни уредник Живан Поповић, земљорадник, Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Почео излазити 15 јуна 1893, престао излазити у другој колонији 1894.
Илазило 1893—1894.

445. **Звоно.** Звона против тирана. Излази у Београду: уторником, четвртом и суботом. Година I. Власник Жив. Дим. Петковић. Одговорни уредник Драгољуб Миленковић. Штампарија „Смиљево“ Пера Тодоровића у Београду. Почео излазити 5 јула. Излазило свега четири броја.
Издавано 1893.
446. **Зимзелен.** Лист за забаву и поуку. Излази сваки други дан. Власник и главни уредник Пера Тодоровић. „Смиљево“ штампарија П. Тодоровића. Цена за Србију на год. 12 дин, за стране земље двогуба. Година I. 1893. Престао излазити са 57 бројем.
Издавано 1893.
447. **Искртни Лист.** Експортни експортнога друштва за Чешку, Моравску и Шлесију у Прагу. Излази у Прагу трошном експортнога друштва за Чешку, Моравску и Шлесију у Прагу. Година I. Штампарија Др. Ед. Грегра у Прагу. Довоши само олдасе. Штампарија се ћирлицом и латиницом.
Издавано 1893.
448. **Књижица** за школску омладину. Излази у Нишу сваке недеље. Година I. Власници Н. Врсаловић М. Витковић и Р. Колајић, професори. Штампарија Јована С. Петровића у Нишу.
Издавала 1893.
449. **Мир.** Недељни лист. Излази у Београду недељом. Година I. Власник Сивађед Виктор, исп. професор Богословије. Главни уредник Стево Чукурило. Одговорни уредник Павле Тадић. „Смиљево“ штампарија Пера Тодоровића у Београду. 1893. Почео излазити 5 дец. 1893. Цена за Србију на годину 6 дин, за стране земље 10 дин.
Издавано 1893—1896.
450. **Молац.** Лист за шаду. Излази у Београду сваке недеље. Година I. Власник Д. Јаковљевић. Одговорни уредник Петар Трајић. „Смиљево“ штампарија Пера Тодоровића у Београду.
Издавано 1893.
451. **Моравец.** Лист за политику, привреду и забаву — орган народне либералне странке округа моравског. Излази у Буарци свакога четвртка. Година I. Власник либерални ћупријски. Одговорни уредник Ј. Уг्रेसић. Штампарија Петра Ђурчића у Београду. Почео излазити 21 јануара, а изашло је свега неколико бројева.
Издавано 1893.
452. **Напред** „за право, правду и истину“, политички лист за народ. Излази у Пожаревцу сваке среде. Година I. Власник народна либерална странка у округу пожаревацком. Главни уредник Алекса Радудовић, правник. Одговорни уредник Живан Поповић, земљорадник. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Почео излазити првага месеца, а излазило кратко време.
Издавано 1893.

453. **Напредњак.** Излази у Шапцу петком, а по потреби два пута недељом. Година I. Уредник Радован Паптелић. Штампарија М. А. Славуја у Шапцу. Излазило само два месеца.
Издавано 1893.
454. **Напредњак.** Орган напредњака округа подунавског. Излази двапут недељом. Власник напредњаци округа подунавског. Уредник Светозар Јанковић. Смедерско, 1894. Година II.
Издавано 1893—1894. (Година I, 1893 није виђена).
455. **Народне Вечерње Новине.** Лист за политику и новости. Излази у Београду сваки дан у вече. Година I. Власник Коста Јездичковић и Друг. Главни и одговорни уредник Пера Ђорђевић. Штампарија Петра К. Танасковића у Београду. Почели су излазити 31 маја. У почетку су се звале „Вечерње Новине“.
Издаване 1893—1895.
456. **Народна Воља.** Лист за политику економију и књижевност — орган самосталних подривских радикала. Излази у Шапцу недељом, средом и петком. Година I. Власник самостални подривски радикалици. Одговорни уредник Милутин Јовановић-Бајаловић. Штампарија М. А. Славуја у Шапцу. Почела излазити маја месеца а изашло је само неколико бројева.
Издавала 1893.
457. **Народни Пријатељ** — L'ami du peuple. Лист за политику и књижевност. Излази у Београду сваки дан, сем дана иза празника. Година I. Уређује редакциони одбор. Власник и одговорни уредник Н. Димитријевић. Штампарија Мате Јовановића у Београду. Почео излазити 1 дец. 1893. У 1894 гд. уредник Ж. Балугић.
Издавано 1893—1894 (у 1894 свега 29 бројева).
458. **Нипилија.** Лист за политику и књижевност — орган народне либералне странке у Нишу. Излази у Нишу четвртом и недељом. Година I. Власник либерална странка у Нишу. Одговорни уредник Лазар Б. Николић. Штампарија Ј. С. Петровића. 1893. Штампарија Јована С. Петровића и поштомнице у Нишу. Главни уредник К. Х. Видојковић. Допише уредник Ж. Ј. Ковачић. Почео излазити 31. окт. 1893, престао 14 окт. 1894.
Издавано 1893—1894.
459. **Нишка Слога.** Нотирана у 1893—1894.
460. **Нови Шумадски Лист,** излази у Крагујевцу четвртом и недељом. Година I. Власник Андра Јовановић. Одговорни уредник Милан Поповић-Зрак. Штампарија Андре Јовановића, у Крагујевцу.
Издавано 1893.
461. **Новости.** Политички дневни лист. Излази у Београду сваки дан по подне. Година I. Власник и уредник Стеван Ј. Радосављевић.

- Бдин, књижевник, Главни и одговорни уредник Милош Никодић, наставник гимн. у оставци. Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића. Почео излазити 1 јуна 1893, престао у првој половини 1894. Излазило 1893—1894.
462. **Одбрана.** Лист за одбрану свију поштених људи од безобразних нападача. Излази у Нишу кад затреба (преплатити не треба). Власник и одговорни уредник Ставра Димит, бивши полицијски чиновник. Штампарија Јована С. Петровића и компаније, у Нишу. Излазила 1893.
463. **Поборник** слободнога народа. Орган независних радикала. Излази у Шапцу уторником и петком. Година I. Власник и одговорни уредник Сава Пајић. Акционарска штампарија у Шапцу. Излазило 1893—1894.
464. **Подунавцац.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву четвртком и недељом. Година I. Одговорни уредник Коста Р. Ајдачић. Издаје и штампана штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву. Излазило само 1893.
465. **Поклич.** Омладински лист за забаву и књижевност. Излази у Београду два пута месечно. Година I. Власник Митар Митровић. Одговорни уредник Милан Милутиновић. Главни уредник Симо Шобајић. „Смилево“, штампарија Пере Тодоровића, у Београду. Излазило 1893 (изашла 2 броја).
466. **Покрет.** Лист за народне потребе. Излази у Београду уторником, средом и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Јоца Лазаревић. Штампарија С. Хоровица у Београду. Излазило 1893.
467. **Пошет.** Лист за националну политику — орган оснивача странке националне. Излази у Београду уторником, четвртком, суботом и недељом. Година III. Власници С. Ј. Радосављевић — Бдин и Петар К. Танасковић. Главни уредник Миливоје М. Стевановић. Штампарија Петра К. Танасковића, у Београду, 1893. Излазило 1891—1892 (под насловом **Нови Лист**), 1893 (под насловом **Пошет**).
468. **Потпора.** Лист за народне интересе. Излази у Крагујевцу четвртком и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Андри Јовановић, штампар. Штампарија Андре Јовановића у Крагујевцу. Излазила 1893—1898.
469. **Предавач.** Лист за наставнике основних школа. Излази у Београду један пут, односно два пута месечно у свескама од 2 штампана табака. Година I. Уређује и издаје К. Петровић. Прва радикална штампарија у Београду. Излазило 1893—1894.

470. **Против Зла.** Орган живих либерала. Излази у Нишу средом, петком и недељом. Година I. Власник и уредник Чедо Поповић. Одговорни уредник Љуба Лазаревић. Штампарија Јована С. Петровића у Нишу. (Ишло свега 5 бројева). Излазило 1893.
471. **Пчелица.** Поучно забавни листић за старо и младо. Излази у Новоме Саду сваког 15 дана у месецу. Година I. Власник, уредник и издавач Мита Нешковић. Штампарија Др. Павловића и Јоцића у Новом Саду. Излазило 1893—1894.
472. **Развизак.** Службени лист самоуправе округа моравскога. Излази у Фурији недељом и четвртком. Година I. Власник стални окр. одбор. Уредник М. М. Тодоровић, секретар сталног окружног одбора. Штампарија Страхимира Гемовића у Фурији. Излазило 1893—1894.
473. **Рудничанин.** Службени лист округа рудничкога. Излази у Чачку сваке недеље. Година I. Власник округ руднички. Уредник Коста М. Неђић. Штампарија Стевана Матића и друга у Гор. Милановку. Излазило 1893.
474. **Рушарин.** Типографски лист за забаву и поуку. Излази у Београду сваког 1 и 15. Година I. Власник и одговорни уредник Радомир Бадић. Прва радикална штампарија у Београду. Излазило 1893.
475. **Самосталност** — „да не крима ни тамо ни амо“ — ветерански лист за народне потребе. Излази у Београду сваког дана по подне. Година I. Власник и одговорни уредник М. Г. Дринчић. Прва радикална штампарија у Београду. Излазило 1893 (новембар)—1894 (мај).
476. **Слобода.** Орган српске колоније у Америци. Излази у Сан-Франциску сваког уторника. Година I. Тиринцом и латиницом. Излазила 1893.
477. **Смедеревцац.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву четвртком и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Петар Ђ. Раичић. Штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву. Излазило 1893—1894.
478. **Споменик.** Лист за забаву и поуку српској деци. Излази у Панчеву једанпут месечно. Година I. Власник, издавач и уредник Иван Мартиновић, учитељ. Штампарија Браће Јовановића. Излазило 1893—1911.
479. **Србин-Американац.** Излази у Сан-Франциску сваке друге среде. Година I. Власник и уредник Б. М. Гончевић. Прва српска штампарија у Сан-Франциску.

перија у Америци у Сан-Франциску. Изшло само неколико бројева.

Издање 1893.

480. **Стража.** Лист за потребе срп. нар. правено-школе автономije, за просвету, привреду, трговину и забаву. Излази у Новоме Саду средом и суботом. Година I. Власник и издавалац А. Ст. Јовић. Одговорни уредник Стеван Јовић. Штампарија Е. Фука и друга, у Новоме Саду.
Издања 1893.
481. **Телеграф.** Лист за најновије вести. Излази у Београду сваки дан по подне. Власник и одговорни уредник Јован М. Поповић. „Смиљено“ штампарија Пера Тодоровића у Београду 1893. Почео излазити 24 септембра. Изашло само неколико бројева.
Издање 1893.
482. **Типографски Весник.** Орган „Дружине Типографских Раденика“. Излази у Београду сваког 1. и 15. Година I. Власник „Дружина Типографских Раденика“. Одговорни уредник Св. Пњаџијевић. Парна радикална штампарија у Београду.
Издање 1893.
483. **Училић.** Лист за Сентомаш и оне који се претизахе или предброје на њега. Излази у Старом Бечеју сваког месеца у свескама. Година I. Власник, издавач и одговорни уредник Јова Манојловић. Штампарија Људевита Левија у Ст. Бечеју.
Издање 1893.

1894

484. **Веседник.** Црквени лист. Излази два пут месечно. У Ваљеву. Уредник и власник Живота Миловановић, свештеник, 1894.
Издање 1894.
485. **Бројав.** Излази свакога дана. Власник и уредник Михајло Павловић. Београд 1894. Година I. 4^о.
Издање 1894.
486. **Весник Панчевачки.**
Издање 1894.
487. **Весник Поштанско-Телеграфски.** Службени лист поштанско-телеграфског одељења Министарства Народне Привреде. Уредник Ж. Анђелић. Св. 5—6. У Београду, 1894. Штампано у штампарији Светозара Николића.
Потирано у Реду, 1894, бр. 38.
488. **Вршачка Кула.** Лист за материјалне и просветне интересе. Власник и одговорни уредник Мита Поповић. Цијена годишње 8 круна. Вршац, 1894.
Издања 1894.

489. **Глас.** Дневни политички лист. Излази сваки дан. Власник П. Оморац. Уредник Жив. М. Протић. Београд, 1894. Год. I. fol.
Издање 1894.
490. **Годишњак Учитељског Удружења** за Краљевину Србију. Издање Учитељског Удружења. За 1894—5 год. Година I. Уредни Н. Па. Чолаковић, учитељ. Београд. Штампарија Петра К. Танасковића 1895. 8^о.
Издање 1894—1895 (?)
491. **Даница.** Лист за забаву и науку. Излази један пут недељно у Новом Саду. Год. I. Власник и издавалац А. Ст. Јовић. Уредник Стеван Јовић.
Издања 1904.
492. **Дело.** Наука, књижевност и друштвени живот. Година прва. Београд. (1894). Уредник Стојан М. Протић. Издавач А. М. Стојковић.
Издање 1894—1899; 1902—1911.
493. **Дриносанац.** Лист за народне потребе. Излази два пут недељно. Уредник Рад. Пантелић. Шабац, 1894. Почео да излази маја месеца.
Издање 1894.
494. **Дриносавље.** Лист за новости, привреду и књижевност. Излази три пут недељно. Власник и уредник Лазар С. Митровић, Шабац, 1894. Година I. fol.
Издање 1894.
495. **Душанац.** дневни лист за свакога. Излази сваки дан сем дана иза празника. Цена на годину 12 динара, за стране земље 10 зорки. Смедерево, 1894. Година I. Издаје и штампан Милан Ј. Илић, штампар. Одговорни уредник Лазар М. Кандић (Доцније Милан Ј. Илић).
Издање 1894.
496. **Законоуст.** Излази сваки дан сем дана иза недеље и празника. Цена листу за Србију на годину 24 дина, за иностранство 40 дина. Један број 10 п. дина. Година I. Београд, 1894. Власник и одговорни уредник С. Јанковић. „Смиљено“ штампарија Пера Тодоровића. Петра К. Танасковића. Одговорни уредник Љуб. Петровић. Престала 26 окт. 1894.
Издања 1894.
497. **Звезда.** Лист за забаву. Уредник Јанко М. Веселиновић. Излази сваки дан. Цена за 1 месец 3 динара за иностранство 4-50 дина. Број 10 п. д. У Београду, 1894. Власник Јанко М. Веселиновић. Штампарија Петра К. Танасковића, fol. Престала да излази 9 нов. 1894.
Издања 1894.

498. **Земљорадничка Задруга.** Орган Главнога Савеза Земљорадничких Задруга. Уређује Уређивачки Одбор. Власник Главни Савез Срп. Земљорад. Задруга. Уредник Мих. Аврамовић. Година I. 1894. Излази месечно. Цена је за задругаре 2 дин. на годину, за незадругаре 3 дин. на годину. Београд. Држ. Штампарија 8°.

Издавала 1894—1911.

499. **Ласта.** Дечији лист. Година I. 1894. Излази једанпут месечно на целом штампаном табаку велике 8°. Цена је за Србију 4 дин. годишње, за стране земље 6 дин. или 3 форинте. Уређује Миланко Марковић. Штампана у Државној Штампарији.

Издавала 1894—1899.

500. **Мали Журнал.** Излази сваки дан. Год. I. 1894. Цена на год. за Србију 12, за стране земље на по год. 12 дин. Власник и одговорни уредник Јован Живковић. Штампарија Петра К. Танасковића до Делићке чесме. [Доцније „Смиљеве“ Штампарија Пера Тодоровића, затим, Парна радикална штампарија а власник Савић и Компанија]. 1894.

Издавао 1894—1911.

501. **Мир.** Орган савеза православне цркве, излази недељом у Београду Год. I. Власник и уредник протосињел Виктор.

Издавао 1894.

502. **Народ.** Лист за политику, економију и књижевност. Излази три пута недељно. Власник и уредник Димитрије Павловић.

Издавао само неколико бројева 1894.

503. **Новинар.** Дневни лист за политику и књижевност. Излази сваки дан. Понедељником је књижевни лист. [Доцније излази три пута недељно средом, петком и недељом]. Цена је листу за Србију на год. 24 дин., за стране земље на год. 42 дин. Одговорни уредник Љ. Петровић. Власник Стева П. Видаковић. „Смиљеве“ штампарија Пера Тодоровића. Година I. 1894 (почео излазити 1 октобра; престало 25 нов. 1894).

Издавао 1894.

504. **Одбрана.** Лист за политику и народне интересе. Излази сваки дан. Власник и одговорни уредник Светозар М. Попадић. Београд. fol. 1894.

Издавала 1894—1895.

505. **Омладина.** Лист за науку и књижевност. Излази сваког првог у месецу у свескама од једног и по табака у Загребу. Година I. Издаје Академ. Омладина у Загребу. Издавачки и одговорни уредник П. Белобри.

Издавала 1894.

506. **Почерје.** Лист за политику, економију, књижевност и новости. Излази понедељником, средом и петком, а по потреби сваког дана у Шапцу. Год. I. Власник и одговорни уредник В. Ђурић. Издавао 1894.

507. **Прави Народни Пријатељ.** L'ami du peuple. Лист за политику, економију и књижевност. Главни уредник Жив. Бадутић. Излази три пут недељно и стаје годишње за Србију 16 дин. Један број 10 пара дин. Власник Мита Живковић — Шинџла. Одговорни уредник Милош Лазаревић — Спремо. Штампарија Мате Јовановића, fol.

Издавао 1894. (Изашло свега 5 бројева).

508. **Предавач.** Излази један пут месечно у Београду, као додатак „Учитељу“, Власник и издавач Учитељско Удружење. Уређује са уређивачким одбором Ђорђе Којић, учитељ.

Издавао 1894.

509. **Просвета.** Лист за цркву, школу и науку. Уређује Ј. Сундечић. Излази месечно у свескама од 2—3 табака. За земље ван Црне Горе. Цена 3 фор. годишње.

Издавао 1894.

510. **Ред.** Лист политички и књижевни. Уредник Павло Маринковић. Излази уторником, четвргом, суботом и недељом. Парна штампарија Д. Димитријевића. Београд. Година I. 1894. Број 10 и. д. на год. 20 дин. на по год. 10. на три месеца 5.

Издавао 1894.

511. **Родолуб.** Лист за политику, економију и књижевност. Излази средом, петком и недељом. Власник и одговорни уредник М. Ђурић. Штампарија код „Просвете“, Пбарска ул. бр. 5. Цена за Србију на год. дана 12 дин.; за све српске земље 20 динара. Један број 10 пара динарских Бр. 1 изашао 26 јануара 1894. Лист је престало пре краја исте године.

Издавао 1894.

512. **Синџелић.** Лист за новости и књижевност. Излази четвргом и суботом у Нишу. Година I. 1894. Власник М. Петровић, уредник Ж. Ковачић.

Издавао 1894.

513. **Слободна Реч.** Самостални лист за политику и привреду. Излази сваког дана по недељу у Београду. Власник Мата Јовановић. Уређује Редакциони Одбор. Одговорни уредник Владимир Ристановић.

Издавала 1894 само месец дана.

514. **Слога.** Орган српских патриота. Излази недељом. Цена за Србију на год. 12 динара, за иностранство 20. Власник и одговорни

уредник Сима Јевр. Поповић, Год. I. 1894. Београд. Штампарија код „Просвете“.

Почела априла, престала маја 1894.

515. **Спомен.** Лист за српску младеж, поуку, забаву и шалу. Илази у Сомбору сваке недеље на целом табаку. Издаје и уређује Андрија Свасић.

Илазило 1894.

516. **Српски Грађанин.** Пожаревац.

Илазило 1894—1911.

517. **Српски Фигуро.** Илазило у Београду сваког дана сем дана ина недеље и празника. Претплата за Србију на годину 12 дина, за стране земље 32 дина, у злату. Један број 10 пара дина, 1894 год. fol. Парва штампарија Д. Димитријевића, Београд. (1 број изашао 17 августа, а последњи 16 септембра).

Илазило 1894.

518. **Српство.** Лист за велико-српско тежиње. Илази сваког дана сем дана после празника у Београду. Власник, главни и одговорни уредник Драгутин Ј. Илић.

Илазило 1894 за врло кратко време.

519. **Ужичанин,** лист за народне потребе. Илази сваке недеље. Власник и уредник Лазар Ђ. Трипић. Ужице 1894. Год. I. fol. Исто године и престао.

Илазило 1894.

520. **Учитељски Весник.** Илустровани лист за учитеље и родитеље. Година I. Уређује и издаје Јов. Максимовић, учитељ грађанске школе у Београду. Београд, штампарија Светозара Николића. Илази сваке недеље. Цена за Србију 5 дина, годишње за стране земље 8 дина.

Илазило 1894—1901.

521. **Школки Вјесник.** Стручни лист земаљске Владе за Босну и Херцеговину. Уредник Љубоје Дукушић. XII. 1905. Годишња цијена са поштарином 4 круне. Сарајево — Земаљска Штампарија 1905.

Илазило 1894—1911.

522. **Шумадијски Весник.** Лист политички, словесни и књижевни. Илази недељом, средом и петком у Крагујевцу. Год. I. Власник штампарија Љуб. А. Јовановића, одговорни уредник П. Зерић.

Илазило 1894.

1895

523. **Београдске Новине.** Година I. Одговорни уредник Урош Урошевић. Штампарија Петра Курчића (Обидићев Венац бр. 14.)

68

88 бројева. Илазе сваки дан по подне. Цена за Србију 4 динара на три месеца. Београд 1895.

Илазило 1895—1911.

524. **Бранково Коло** за забаву, поуку и књижевност. Илази сваког четвртка. Цена је листу за Аустро-Угарску на годину 5 фор. за иностранство годишње 6 фор. Српска Манастирска Штампарија у Ср. Карловцима. Власник и уредник Наја Марковић Адамов. После његове смрти (1907) уредништво прешло на Милана Вудисаљевића. fol.

Илазило 1895—1911.

525. **Велосипедски Лист.** Орган првог српског велосипедског друштва и његових подружја. Илази месечно једанпут. Цена је листу 6 дина. Власник „Прво Српско Велосипедско Друштво“. Главни уредник Милорад М. Терзибашић. Одговорни уредник С. Савић. Штампарија С. Хоровица де Реалте.

Илазило 1895—1896.

526. **Дневни Гласник.** Година I. Одговорни уредник Душан Трбојевић. Власник М. Јовановић. Штампарија Мате Јовановића, Београд. 1895. Илази сваког дана са илустрацијама. Цена 12 дина, годишње.

Илазило 1895.

527. **Земљорадничка Задруга.** Београд.

Илазило 1905—1911.

528. **Зубља.** Потирала 1895.

529. **Луча.** Књижевни лист друштва „Горски Вијенац“. Уредио Књижевни Одбор [дописице уредник проф. Лазар Перковић]. Прва година 1895. На Цетињу, Бр. Црног. Државна Штампарија. 89.

Илазило 1895—1899.

530. **Македонија.** Орган Старо-Србијанаца и Македонаца. *Organe serbe des sujets ottomans.* Директор Пера Симоновић. Година XVII. 1911. Илази недељом. Цена за Србију 6 дина, за стране земље 10 дина, у злату. Број 10 пара. Власник П. Симоновић. Одговорни уредник Милорад Га. Марковић. Штампарија Љ. Ј. Јовића, у Београду. fol.

Илазило 1895—1911 (Година I. 1895 није издата).

531. **Нада** поуки, забави и уметности. Издаје земаљска влада Босне Херцеговине. I годиште 1895. Уредио Еоста Херман. У Сарајеву 1895. Земаљска штампарија. Цијена заједно с поштарином на годину 6 фор. на по год. 3 фор. Илази два пут у мјесecu.

Илазило 1895—1899.

532. **Народно Здравље.** Лекарске поуке народу. Уређује др. М. Јовановић-Батут.

Илазило 1895—1911.

533. **Народни Лист.** Дневни лист за подитику и књижевност. Издаван свакога дана. Година I. Београд 1895. Цена за Србију 12 дин. на годину, за стране земље 30 франака. Власник и одговорни уредник Љ. Петровић. Штампарија Петра К. Танасковића. fol. Издавано 1895.
534. **Народна Школа.** Нотирана у Пожаревцу 1895.
535. **Нишки Трговински Гласник.** Нотиран у 1895.
536. **Општинске Новине.** Службени орган суда општине града Ниша. Ниш, 1895 године. Година I. Издава недељом. Цена 6 дин. Власник општина нишка. Уредник Ђор. Ст. Кодић. Штампарија Ђорђа Мушица. fol. Издавано 1895—1911.
537. **Општински Писар.** Стручан лист за јавну реч општинских службеника у Краљевини Србији. Издаван 1 и 15 дана у месецу на два табака. Цена 6 дин. Власник Удружење општинских писара. Уређује: Редакциони одбор. Уредник Радосав Мих. Војиновић општ. писар. Трговачка штампарија Ж. Д. Обреновића. Лесковац. Година I. fol. Издавано 1895—1896.
538. **Приредник.** Лист за народну привреду, просвету и књижевност. Година I — 1895. Издаван једанпут недељно. Цена за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор. Уређује редакциони одбор. Власник и одговорни уредник Бранко Понадић. (Доцније Владислав Стојановић). Штампарија К. Трузића у Митровици. (Доцније „Славонија“ — општ у Митровици). fol. Издавано 1895—1905.
539. **Савременик.** Лист за забаву, науку и уметност. Година I. Београд. 1895. Уредник Владислав Ст. Кабански. Издавано 1895.
540. **Социјал-Демократ.** Нотиран у 1895.
541. **Српски Архив** за деловно лекаство. Орган Српског Лекарског Друштва. Уређује Др. Јован Данић, управник болнице за душевне болести, председник Главног Санитетског Савета, почасни члан медицинске академије у Риму. Београд. Државна Штампарија Краљевине Србије. 1897. Издаван 1895—1911.
542. **Стижанки.** Лист за новости, забаву и огласе. Издаван четвргом и недељом. Цена је 6 дин. Број 5 нара. Пожаревац, 1895. Година I. Власник и одговорни уредник Мих. Костић. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу (Краљева улица бр. 13.) fol. Издавано 1895—1896.
543. **Цариградски Гласник** (турска патисе) Le Messager de Constantinople. Власник и уредник Ник. Ст. Савић. Администратор Коста Груичевић. Цена за царевину и Босну 40 гроша, за Србију

12 динара. У Цариграду 1896. Година II. Одговорни уредник Ник. Ст. Савић. Штампарија Синова А. Зелића. Издаван сваког четвртка. fol.

Издавано 1895—1901. (Година I, 1895 није виђена).

544. **Школица.** Плустровани деџи лист. Уредник Мих. Стевановић, учитељ. Издавач Мих. Костић, књиџар и штампар. Пожаревац 1895. Издаван једанпут месечно. Цена 3 дин. год. Издавала 1895.

1896

545. **Босанско-Херцеговачки Гласник.** Орган Босанала и Херцеговаца. Београд 1896. Година I. Издаван три пут месечно а по потреби и више пута. Цена 6 дин. Број 10 ид. Уређује одбор. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић-Босанец. Штампарија Петра К. Танасковића (1896). fol. Издавано 1896—1905.
546. **Будућност.** Лист за просветне и материјалне интересе. Год. 1896. Вршач. Издавала 1896—1897.
547. **Врач Погађач.** Шапа и подехјевка. „Ни по бабу ни по стрицелима“. Издаван два пут месечно 15 и 30 по ст. календару. Цијена 4 фор. годишње. Власник издавалац Симе Лукић Лазич. Одговорни уредник Никола Ђукаћ. Српска штампарија у Загребу. Година I. 1896. Од 6 броја одговорни уредник Стеван Вешенић. Издаван 1896—1911.
548. **Грађанин.** Лист за автономно, просветне и материјалне потребе. Панчево 1896. Година I. Цена 4 фор. Власник, издавалац и одговорни уредник Никола М. Косанић. Штампарија Николе М. Косанића у Панчеву. fol. Издаван 1896—1911.
549. **Збирка.** Лист за омладину средњих школа. Уређује уређивачки Одбор а издаје Ж. О. Дачић. Издаван 1 и 15 дана у месецу. Београд 1896. Цена 5 дин. годишње. Издавала 1896.
550. **Зора.** Лист за забаву, науку и књижевност. Уређују Алекса Шантић и Светозар Ђоровић. Година друга, 1897. У Мостару, штампарија издавачке књиџарнице Пахер и Еисић 1897. Издаван једанпут месечно на 4 штампана табака. Цена 4 фор. годишње. Доцније уредници Јован Дучић и Атанасије Шола. Издавала 1896—1901. (Година I, 1896 није виђена).
551. **Ловац.** Часопис за лов, шумарство и рибарство. Орган „Савезних Ловачких Удружења у Краљевини Србији“. Београд 1900. Година V. Власник Савез Ловачких Удружења. Издаван 15 и 30 сваког

- месеца и стаје годишње 5 динара. Одговорни уредник Влад. Т. Спасојевић. Милош Велики, штампарија Бојовића и Мићића. Издање 1896—1911.
552. **Народно Здравље.** Излази 1896—1911.
553. **Омладина.** Књижевни лист за омладину средњих школа. Уређује Ђорђе М. Јосиповић. Издања 1896.
554. **Работ.** Лист за шалу и сатиру. Излази једанпут недељно. Број десет нара. Месечно 150 дина. Београд, 1896. Година I. — Ни ло бабу, ни ло стричевима, Власник М. Г. Дринчић. Штампарија Савића и Коки. Чика Лубина улица, бр. 3. Одговорни уредник Јован Годубовић. fol. Издање 1896.
555. **Слава.** Књижевна за народ и омладину. Година I. 1896. Уредник Милivoје Васић, власник Мића Њковић, Нина прва пишка штампарија Ж. Радовановића, 8^о. Издања 1896.
556. **Српски Магазин.** Годишња часопис за 1896. годину: за поуку, забаву и књижевност. У сарадњу српских књижевника издаје и уређује Димитрије Миловић, лугуан. Година I. 1896. У Новом Саду. Штампарија Ђорђа Њковића. Издање 1896—1898.

1897

557. **Балкан.** Независан лист за политику и књижевност. Власник и уредник Драгољуб Митровљевић, штампар. Издање само од 1 до 16 марта 1897.
558. **Вече.** Излази у Београду сваки дан. Цена за годину 12 динара, за стране земље годишње 30 динара. Година II. 1898. Власник и одговорни уредник Светозар Њковић (Има до 8 авг. 1898. fol. Издање 1897—1898. (Година I. 1897 није виђена).
559. **Виноградар.** Нови лист за виноградарство и воћарство. Уредник Јован Марић, учитељ. У Новом Саду 1897. Цена на год. 2 фор. или 5 динара. Нотирано у Дн. Листу. Издање 1897.
560. **Војни.** Излази сваког четвртка у Београду. II. година 1898. Цена за Србију на год. 12 дина. за иностранство за годину 8 фор. Власник и уредник Милан Ј. Мићић, резервни коњички потпоручник. Директор Уређивачки Одбор. Одговорни уредник Јоца Велчовић (затим Милан Мићић и Луб. Ј. Бојовић). Прва Српска Народна Електрична Штампарија Луб. Ј. Бојовића. Издање 1897—1898. (Година I. 1897 није виђена).
561. **Гласник.** Орган удружених занатлијских ордена у Краљевини Србији. Излази у Београду сваке недеље. Цена за Србију на годину 8 дина., за иностранство 10 франка у адуту. Штампарија

- П. К. Тапасковића. Власник удружени ордена у Краљевини Србији. Уредник, председник редакционог одбора: Ј. М. Матић. (Доцније заступник одговорног уредника Арсеније Пантелић). fol. Издање 1897—1898.
562. **Грађанин.** Панчево. Издање 1897—1911.
563. **Граничар — Grančar.** Лист за културне и народно-господарствене интересе југо-словенских земаља „Брат је мило — поје вере био“. Излази сваки дан осим повећеваника. Година I. 1897. Цена 12 фор. годишње. Одговорни уредник Флоријан Маркс. Власник и издавалац: Штампарија Маркс и Земанек у Земуну. fol. (Латиницом и Ђириндом). Издање 1897.
564. **Земљораднички Пријатељ.** Уредник Јаша Томић. У Новом Саду 1897. Излазиће месечно на два табака. Цена 2 фор. Анонсиран у Дн. Листу за 1897. бр. 211. Да ли је излазило не знамо.
565. **Зорица.** Делје ловине. Уређивачки одбор: В. Њковић, М. Велички, Д. Ј. Путиковић, Мих. Сретеновић и уредник Мих. Јовић, учитељи у Београду. Београд електрична штампарија Ђуре Станојева 1897. Год. I. Излази четири пута у месецу. Цена јој је за Србију на год. 2 дина., за стране земље 4 франка. Година „Зорице“ почиње се и сиршава са школском годином. 4^о. Додатни уредник Мих. Сретеновић. Издања 1897—1904.
566. **Народна Мисао.** Издање уједињене хрватске и српске академске омладине. Загреб 1897. Издања 1897—1898.
567. **Народног.** Лист за политику, привреду и просвету. Год. VI — 1902. Цена на годину 16 к. или 20 дина. Излази на недељу табаку четвртком и недељом. Власник и одговорни уредник Т. Бекић. Штампарија Јована Пуље у Земуну. Издање 1897—1905. (Година I. 1897 није виђена).
568. **Неслужбени Вечерњи Лист Српских Новина,** излази у Београду. II. година 1898. Један број 5 нара динарских. Излази сваког уторника, четвртка и суботе. Претплатници „Српских Новина“ добијају га бесплатно. Штампана Краљевско-Српске Државне Штампарије. Одговорни уредник Ђорђе Поповић, за њим Стеван Јовић. fol. Издање 1897—1898. (Година I. 1897 није виђена).
569. **Нови Грађанин.** Лист политички, економски и књижевни. Излази у Пожаревцу четвртком и недељом. Цена је на годину 10 динара. Власник Илија С. Милековић. Уређује редакциони одбор. Штампарија Ђорђа Наумовића у Пожаревцу. Година II.

1898. Одговорни уредник Илија С. Милековић, fol. Илазио до 9 јула 1898.

Илазио 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

570. **Подмладак.** Лист за омладину средњих школа. Уређује Момчило Иванкић, професор Прве Београдске Гимназије. Година I, 1 октобар, 1897 број 1. Штампарија Драгољуба Миросављевића — Обилнићев Венад број 7. Илазио 1, 10 и 20 сваког месеца. У јулу и августу не илазио. Цена је за Србију 8 дин. годишње, за иностранство 10 круна годишње.

Илазио 1897.

571. **Полет Омладинаца.** Српски лист за забаву, науку и књижевност. Илазио у Београду, а датира се из Великог Градјашта. Уредник је поред редакционог одбора В. Тршић. Илазио три пута мјесечно.

Илазио 1897. (Бос. Вила 1897 бр. 23 и 24).

572. **Полицјски Гласник.** Година I, 1897. Уредник Н. Димитријевић. Београд. Државна штампарија Краљевине Србије. 4°. Илазио једанпут месечно.

Илазио 1897—1911.

573. **Ручни Рад.** Илустровани лист.

Илазио 1898.

574. **Српски Вјесник.** Лист за политику, просвјету и привреду. Год. IV, 1900. Мостар. Илазио суботом. Цена за год. 12 кр. Власник Владимир М. Радовић, уредник Душан М. Радовић. Српска штампарија Владимира М. Радовића (од 29 јула власник Сердар М. Радовић).

Илазио 1897—1900. (Година I, 1897 није виђена).

575. **Српски Завет.** Лист за политику, књижевност и привреду. Илазио у Београду средом, петком и недељом. Цена по 1 месец 1 дин. Власник и одговорни уредник Лазар Божарчић. Година II, 1898. Штампарија код „Просвете“ С. Хоровића. (Доцније директор и од. уредник Жив. П. Симић).

Илазио 1897—1899. (Година I, 1897 није виђена).

576. **Српски Преглед Босне и Херцеговине.** Уредник Сава Пучић, босански емигрант. Илазио на малом формату сваког четвртка. Стаје за 3 месеца 1 дин.

Илазио 1897.

577. **Српски Пчелар.** Илустровани орган за српске пчеларе. Заштитни листу: Његова светлост патријарх српски Георгије Бранковић. Главни уредник Јован Живановић. Одговорни уредник Иван Машинерић. Срем. Карловци. Српска Манастирска штампарија 1897. Илазио једанпут месечно. Цена по годину 2 фор. или 5 дин. Година I.

Илазио 1897—1911.

578. **Српска Самозаконица.** Лист за српске автономне ствари. Главни сарадник Др. Емил Газрило. Уредник Др. Живко Миладиновић, адвокат. Рума, 1897. Цена 3 фор.

Илазио 1897.

579. **Хајдучија.** Нотирано у 1897.

580. **Школски Одјек.** Уредник Авакум Травин. Илазио сваког 1 и 15 у месецу, у Новом Саду. Годишња му је цена 10 дин.

Нотирано у 1897 и 1901.

581. **Шумадија.** Лист политички и економски, орган шумадијских либерала. Илазио у Крагујевцу четвртком и недељом. Цена је за Србију 12 дин.; за иностранство 8 фор. Власник месни Одбор Либералне странке. Одговорни уредник Пера Красојевић. Штампарија Петра К. Танасковића (доцније Стеве Х. Поповића). Година II, 1898. Илазио до 8 авг. 1898.

Илазио 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

1898

582. **Архив за философију, педагогију и друштвене науке.** Илазио у уређују проф. др. М. Н. Јовановић и проф. др. Стев. М. Окаловић. У Београду. Уз сарадњу више стручњака. Илазио у свескама од 8—10 штамп. табака. Четири свеске као целина чине књигу. Цена је свескама по 2 динара, а књизи 8 динара. Књига I, св. 1. Београд. Штампано у Државној Штампарији Краљевине Србије 1898. 8°, 1—151.

Илазио 1898.

583. **Браничево.** Лист за књижевност и економију. Год. III, 1900. Илазио четвртком и недељом. Цена по годину 10 дин. Власник Ђорђе Наумовић, штампар; одговорни уредник Ђоко Ц. Вучковић. Штампарија Ђорђа Наумовића (Краљева ул. бр. 40), у Пежаревцу. fol.

Илазио 1898—1900.

584. **Вечерње Вести.** Илазе у Београду сваког дана по подне. Година I, 1898. (Од 18 јануара) Цена за Србију 1 дин. мес. за стране земље 3 дин. мес. Власник П. М. Јовановић. Уређује Одбор. Главни уредник Павле Ранковић. Штампарија Драгољуба Миросављевића. Одговорни уредник Д. Миросављевић. fol.

Илазио 1898.

585. **Вечерње Звоне.** Илазио у Београду сваког дана по подне. Година I, 1898. Број 5 и. д. Цена листу за Србију само код пошта 1 дин. мес. за стране земље 3 дин. мес. „Ко не чита. Звоне оно, не зна шта је данас ново“. Главни уредник Павле Ранковић. Власник Пера М. Јовановић. Штампарија Драгољуба Миросављевића. Одговорни уредник Д. Миросављевић. fol.

Илазио 1898.

586. **Вечерњи Лист.** Издање Новог Дневног Листа, Београд, Година IV. Уредништво Обилићев Венац бр. 2. Илази сваког дана по подне. Цена листу 4 динара за три месеца. Штампарија Св. Николића (Обилићев Венац бр. 2). Одговорни уредник Александар М. Борђевић.
Илазило 1898—1901. (У почетку се звао **Вечерњи Глас**).
587. **Западнослужбени Гласник.** Лист западнослужбено-привредни. Орган свију Западнослужбених Еснава. Илази у Београду сваке недеље. Цена за Србију на годину 8 динара, за иностранство 10 франака у злату. Одговорни уредник Паула М. Срезојевић. Власник Старешински Одбор свију западнослужбених еснава. Штампарија Петра К. Танасковића (доцније Драг. Миросављевића) Година I. 1899.
Илазило 1898—1899.
588. **Западнослужбени Савез.** Лист за политику, књижевност, запалство, радност и привреду. Година V. Власник и уредник Дим. Ј. Јанковић. Одговорни уредник Милан Миладиновић, ковач. Штампарија „Народне Воље“, Зелени Венац, Београд 1902. Илази четвртаком и недељом. Цена 10 динара годишње.
Илазило 1899—1911. (Година I. 1898 није виђена).
589. **Пепер.** Илустровани књижевни лист. Година прва 1898. Уредио Андрија Гајић, Београд. Парна радикална штампарница. Илази I. и 16 у месецу. Цена за год. 20 динара, ван Србије 24 динара у злату. Власник и издавалац А. М. Станојевић.
Илазило 1898.
590. **Криминална Хроника.** Власник и одговорни уредник Љубинко Петровић.
Илазило 1898.
591. **Народни Одјек.** Лист за политику и књижевност. Илази средом, петком и суботом. Цена 2 динара месечно. Година I. 1898. Власник Парна Радикална Штампарија. Одговорни уредник Милош Филиповић. Илазило до 27 септ. а доцније као „Српски Одјек“.
Илазило 1898.
592. **Наш Врт.** Илустровани лист за целокупно вртларство. Год. II. 1899.
Илазило 1898—1899 (?).
593. **Нови Дневни Лист.** Јутарње издање. Лист за политику, забаву, књижевност, привреду и трговину. Илази сваки дан. Почео излазити 3 септембра 1898. Год. I. Број 5 пара. Цена за Србију за јутарње и вечерње издање 24 динара, само за јутарње 16 динара, а само за вечерње 12. За стране земље на год. 42 динара. Власник Штампарија Св. Николића. Штампарија Светозара Николића. Одговорни уредник Глиша Ретнеровић. Почео 1898 год. на место забрањеног Дневног Листа, в. Дневни Лист.
Илазило 1898.

594. **Нови Одјек.** Лист за политику и књижевност. Илази у Београду сваки дан сем недеље и празника. Цена је годишње 16 динара. Година I. 1898. (17. део, изашао први број, други број тек 20. јан. 1899). Власник Љуба Живковић. Одговорни уредник Стојан М. Протић. Парна Радикална Штампарија.
Илазило 1898—1899.
595. **Њива.** Ратарски недељни лист. Илази на мађарском, словачком, русњачком, романском и немачком језику. Уредништво и издавалац „Њива“ у Будимпешти. Претплата је 1 фор. 50 нов. за целу годину. Илази сваке недеље. Одговорни уредник Чика Стева. Штампарија друштва „Франклин“, 8°.
Илазило 1898—1911.
596. **Привредник.** Орган Савеза српских земљорадничких задруга, Српског Привредног Друштва и Главне Привредне Задруге. Година XIV. Власник и издавалац: Савез Срп. Земљор. Задруга. Илази двапут у месецу у Загребу. Цена: к. 4 на год.
Илазило 1898—1911. (Година I. 1898 није виђена).
597. **Пчелар.** Илустровани лист Српског Пчеларског Друштва. Уредник Александар М. Живковић. Београд. Штампарија Павловића и Стојановића пређе В. Станојевића. 1898. Илази месечно на табаку. Цена листу годишње за Србију 4 динара, ван Србије 5 франака или форинте. Власник Српско Пчеларско Друштво. Година I. 8°.
Илазило 1898.
598. **Србин.** Илази сваког 1 и 16 дана сваког месеца. Цијева му је на годину 5 круна. Год. I. 1898. (почео средином новембра). Власник и издавалац Н. М. Крајиновић. Одговара и штампа Р. Деселгруппер, Госнић.
Илазило 1898—1911.
599. **Српски Одјек.** Лист за политику и књижевност. Илази средом, петком и недељом. Цена код поште на месец 2 динара, на три месеца 5 динара, код уредништва на три месеца 6 динара. Година I. Власник С. М. Протић. Одговорни уредник Милош Н. Петровић. Парна Р. Штампарија. fol.
Илазило 1898.
600. **Царински Преглед.** Лист за царинска знања. Угледна свеска. Уредник Сава Кузић. Београд. Српска Краљевска Државна Штампарија. 1898. 8°.
Илазило 1898.
601. **Чепркало.** Лист за шалу и забаву. Уредник Ђ. Мил. Косовски. Цена је листу на год. 3 динара. Илази сваке недеље. 1898. У Београду. Штампарија Драгољуба Миросављевића. 8°.
Илазило 1898.

602. **Вечерњи Глас.** Илази сваки дан. Власник Анд. Јовановић. Штампарија Анд. Јовановића — Бележ Споменик бр. 9. Одговорни уредник Јован С. Дуњерски. (Од 3 марта 1900 Мила Ј. Здравковић, судија у пензији; од 3 дец. 1900 др. Милутин Милковић, вој.-суд. мајор у оставци). Цена за три месеца 4 дин. fol. Илазио 1899—1900.
603. **Забавник.** Лист за забаву и криминалистику. Београд 1900. Година II. Број 5 нара. Цена за годину 8 динара. Илази уторником, четвргом и недељом. Власник В. Грегорић. Одговорни уредник П. Шрепковић. Штампарија Св. Николића. Илазио 1899—1900. (Година I, 1899 није виђена).
604. **Караџић.** Лист за српски народни живот, обичаје и предање. За годину 1899. Година I. ... Пун раскрса, горе њице ајте, Горе ајте, аа' се и сећајте, Ко по красна пута вам оградит'. Бранко Радичевић. Пут. Издаје и уређује Тих. Р. Борђевић, професор Алексиначке Учитељске Школе. Алексинац, Штампарија Мате Јовановића, Београд. 1899. 8°. Илазио 1899—1901.
605. **Кривични Гласник.** Илустровани криминални лист за свакога. Илази на 16 страна два пут недељно са сликана, четвргом и недељом. Власник Пера М. Јовановић. Уређује Одбор. Цена листу за Србију 1 динар месечно. Година I. 1899. Штампарија Д. Миросављевића. Илазио 1899—1900.
606. **Љубић.** Нотиран у 1899.
607. **Нова Искра.** Илустровани лист. Власник и уредник Р. Ј. Одавић. Година I. 1899. Нарва радикална штампарија. Илазио 1899—1911. (Са прекидима).
608. **Подрински Весник.** Илазио 1899.
609. **Покрет.** Свеска I. Садржина: Приступ. — Како се уређивао Летонас. — О извештајима књижевног одељења и одбора Матице Српске. — О књижности и књижевачару Матице Српске. — Средина Матице Српске. Нови Сад. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1899. 8°. Илазио 1899.
610. **Пољопривредни Гласник.** Новремени спис Српског Пољопривредног Друштва. Уредник Александар М. Секулаћ. Свеска I. Београд. Штампарија Павловића и Стојановића, 1899. Цена 1-50 дин. Илазио 1899—1907. (Са прекидима).

611. **Српски Гласник.** Недељни лист за просвету и друге народне потребе. Година I. 1899. Власник и одговорни уредник Јов. Ј. Кнежевић. Штампарија Ј. Зоричића у Награцу. Цена је листу на годину 3 фор. Илазио 1899.
612. **Тајанствени Свет.** Лист. Цена на год. 10 круна. Уредник Јован Живковић. У Зенуу. 1899. Илазио 1899.
613. **Финансијски Преглед.** Лист за финансијска знања и финансијску службу. Орган Министарства Финансија. Година I. Уредник С. Кукић, секретар Министарства Финансија. Београд. Штампарија у државној штампарији Краљевине Србије 1899. 8°. Илазио 1899—1904.

1900

614. **Богословски Архив.** Лист за црквену науку и књижевност. Власник и уредник: Стеван М. Веселиновић, Алексинац. Штампарија Ђорђа Мунца, Ниш 1900. Илазио у две двомесечне свеске, 8°. 1—230. Илазио 1900.
615. **Братство.** Год. I. Главни и одговорни уредник професор Атанасије М. Поповић. Власник и урвала Уређивачки Одбор. 1900. Илази једном у недељу. Цена на год. 10 дин. Администратор Светислав Савковић. Штампарија Св. Николића (Обилићев венац бр. 2). Илазио 1900—1907.
616. **Глас.** Службени лист вишке скархије за науку, књижевност и гајење патриотизма. Власник Духовни Суд. Одговорни уредник Милош С. Анђелковић, протођаков и суплент гимназије Краља Милана I. Илази 1 и 15 на забаву и по. Цена је 10 динара годишње. Штампарија Ђорђа Мунца, Ниш, Обреновића*ул. бр. 31. Илазио 1900.
617. **Глас Новослобођеног Српства.** Година I. Илази сваке недеље. Цена на год. 8 дин. Београд, 1900. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић. Штампарија Драгољуба Миросављевића Београд — Теразије. Илазио 1900.
618. **Гласник Православне Цркве у Краљевини Србији.** Орган архијерејског сабора. Година XI. Београд. Илази двапут месечно. Годинава цена за Србију 10 дин., за иностранство 12 дин. 4^с. Илазио 1900—1911. (Година I, 1900 није виђена).
619. **Градња.** Забава, наука, књижевна критика. Уређује проф. М. Валић. Година II. Ниш 1901. Штампарија Ђ. Мунца. Илазио 1900—1901.

620. **Духовна Зрица.** Год. II. Власник и одговорни уредник свештеник Јордан Хаџи-Видојковић, члан тимоч. дух. суда. Излази сваких 10 дана, I, 10 и 20 сваког месеца. Цена за Србију за годину 3 дин. За ђаве свију школа год. 2. За иностранство за годину 5 фран. Штампарија Радивоја Јанковића, у Крагујевцу. 4^о.
Издавала 1900—1901. (Година I, 1900 није штампана).
621. **Законитост.** Година I. У Београду 1900. Излази сваки дан. Цена на год. 18 дин. ван Србије 32 дин. у злату. Власник А. М. Станојевић. Штампарија Т. Наумовића и Друга — Београд. Одговорни уредник Ђура А. Ристић. (У тој години штампарија три пут мењана).
Издавала 1900—1901.
622. **Мали Дневник.** Јутарње издање „Малог Журнала“. Београд. 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена на три месеца 3 дин. Власник Савић и Коми. Штампарија Савић и Коми. Одговорни уредник Д. Р. Понадић.
Издавао 1900.
623. **Напред** — Avant — Vorwärts. Привредни и књижевни раднички лист. Београд 1900. Год. I. Излази сваке недеље. Цена на год. 5 дин. Власник и одговорни уредник Мирко Обрадовић, терзија. Штампарија Анд. Јовановића.
Издавао 1900.
624. **Народ.** Радикални лист. Власник Коста С. Таушановић. Уредник Јован Ђаја. Излази свакога дана осим празника. Преплата за Србију 24 динара. Година I (почео 2 септ.). Београд. Одговорни уредник Јаков Р. Војиновић. Парна Радикална Штампарија.
Издавао 1900—1903.
625. **Народно Коло.** Лист за народ и његове просветне и привредне потребе. Власник Дружина Народног Колоа. Одговорни уредник Сима Станојевић. Излази у Новом Саду сваког петка на целом табаку. Год. претплата 6 круна.
Издавао 1900.
626. **Народне Новине.** Слободоуман лист за политику, народне интересе и забаву. Београд 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена за год. 16 дин. Власник Благоје Недић, одговорни уредник Урош Кузмановић. Нова трговачка штампарија.
Издавала 1900—1901.
627. **Нишки Гласник.** Лист за трговачке, занатлијске, привредне, саобраћајне и друштвене послове. 1900. Година I. Излази четвртом и недељом. Власник и одговорни уредник Ж. Радовановић. Прва нишка штампарија Ж. Радовановића. Цена за год. 5 дин. fol.
Издавао 1900.
628. **Нови Век.** Српски дневни лист. Будимпешта, 1900. Година I. Излази сваки дан осим понедељника на целом табаку. Цена је

- листу за годину 24 круне. Власник: Дружина. Штампано у штампарији „Патрија“ на ротационој машини (доцније штампарија Хирта и Друга у Суботици).
Издавао 1900—1901.
629. **Нови Век.** Лист за науку и књижевност. Година I. 1900. Цена на 3 месеца 3 динара. Излази сваки дан. Главни уредник Вожа Савић. Власник Савић и Коми. Штампана Савића и Компаније. Одговорни уредник Ст. М. Петровић.
Издавао 1900.
630. **Нови Подрински Весник.** Невољитички лист за вести и све јавне послове, намењен округу подринском. Година I. Излази четвртом и недељом. Цена на год. 12 дин. Акционарска штампарија, Шабац. Власник и одговорни уредник Сава Пајић. fol.
Издавао 1900.
631. **Подлистак Малог Журнала.** Излази сваки дан као бесплатан додаток „Малог Журнала“ у Београду.
Издавао 1900.
632. **Пожаревљанин.** Лист за књижевност и економију. Излази четвртом и недељом. Цена за годину 8 дин. на 6 месеци 4, на 3 месеца 2 дин. Уређује редакциони одбор. За одговорног уредника М. А. Машећ. Година I. Пожаревац 1900. Штампарија М. А. Машећа. fol.
Издавао 1900—1901.
633. **Пољопривредник.** Недељни лист. Власник Пољопривр. Подружња. Одговорни уредник Владислав М. Петровић. 8^о. Година I. Штампарија Милана Ј. Илића, Смедерево.
Издавао 1900—1903.
634. **Смех и Суза.** Орган алексејичког друштва „Смех и Суза“ за свадбарину, посмртину и повојницу. Излази једанпут а по потреби два пут месечно. За нечланове лист стаје динар годишње. Година I. Алексинац 1900. Штампарија Павловића и Стојановића — Одговорни уредник Тодор Митровић.
Издавао 1900—1901.
635. **Србин.** Београд 1900 (почео у децембру). Година I. Цена на год. 8 дин. Излази сваке недеље. Власник и одговорни уредник Јован Стојановић, адвокат. Штампарија Тодора К. Наумовића и Друга. fol.
Издавао 1900—1902.
636. **Српски Гласник.** Слободоуман лист за политику, привреду и књижевност. Београд, 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена на годину 16 динара. Власник Живојин С. Величковић, адвокат. Одговорни уредник Боривоје П. Анђелковић, адвокат. Нова Трговачка Штампарија — Београд. fol.
Издавао 1900—1901.

637. **Српски Грађанин.** Лист за заједништво, забаву и науку. Пожаревац (први број 3 авг.) 1900. Година I. Издази четвртком и недељом. Цена на год. 10 дина. Власник Ђорђе Наумовић, штампар Одговорни уредник Љуб. Цвејић. Уређује Редакциони Одбор. Штампарија Ђорђа Наумовића, у Пожаревцу.
Издазио 1900—1901.
638. **Уданица.** Год. I. Илустровани лист за омладину. Уређује А. Станојевић, професор у пензији. Издање Срп. Краљ. Дворске књижаре Мите Стајића у Београду. Штампарија Павловића и Стојановића. 1900. Вел. 4^о.
Издазила 1900.

1901

639. **Балканија.** У вашој грађи забележен тај лист у год. 1901. Ближе податке немамо.
640. **Глас Србије.** Година I. Лист политички, економни, књижевни. Представник истинског радикализма. „Ни по бабу ни по стрице нема већ по правни Бога истинскога“ (Срп. нар. песма). Власник, одговорни уредник и главни радник К. Арсенијевић. Савезница ул. бр. 1. Штампарија Андре Јовановића, краљ. Милана ул. бр. 22.
Издазио 1901—1902.
641. **Глас Српства.** Издази сваке недеље. Цена за Србију годишње 8 дина. за иностранство годишње 16 дина. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић. Штампарија Т. Наумовића и Друга. Васина ул. fol.
Издазио 1901—1902.
642. **Градњитанац.** Лист за трговину, народну привреду и забаву. В. Градњите, 1901. Година I. Издази сваке недеље. Цена је листу на годину 6 динара. Власник штампарија О. М. Драшковића. Одговорни уредник Добривоје Костић.
Издазио 1901—1903.
643. **XX Век.** Политички дневни лист. Година I. Власник и директор листа Д. М. Спасић. Издази сваког дана у 5 сати најутра. Преплатна цена за Србију на годину 18 динара, за стране земље 36 динара. Београд, 1901. Одговорни уредник Мих. А. Панчић. Штампарија Пете А. Стојановића Дубровачка ул. бр. 12. fol.
Издазио 1901.
644. **Дневник.** Лист за политику и књигу. Издази сваки дан по подне, Београд, 1901 год. Година I. Директор Стојан М. Протић. Власник Живојин М. Перић. Одговорни уредник Ч. А. Костић, адв. Штампарија С. Хоровица. Цена за Србију на годину 18 динара. Ван Србије на годину 32 дина. у зл. Од бр. 91 власник и одговорни уредник Ч. А. Костић. У год. 1902. Одговорни уредник Бранислав Ђ. Нушић. На крају уредник Јанко Веселиновић. fol.
Издазио 1901—1902.

645. **Занатлички Савез.** Глас Савеза Занатлишких Еснава и Савезних Одбора у Краљевини Србији. Година XI. 1911. Издази сваки дан сем понедељника. Цена је листу за Србију на годину 12 дина., за стране земље 25 динара. Број 5 пара. Власник Таназије Долић. Уредник Павле Кара-Радовић. Одговорни уредник Радосав Лазааревић. Штампарија Наумовића и Стевановића, у Београду.
Издазио 1901—1911 (Година I, 1901 није издата).
646. **На стране књижевности** белетристички лист уређује одбор. Год. I. Београд, штампарија Мате Јовановића, краљ. Михаилова ул. бр. 24. 1901. Лист издази сваког 15 и 30 дана у месецу у свескама од 2—3 табала. Цена је листу за Србију годишње 9 динара, за иностранство 12 динара. Власник Крста Цинцарић, одговорни уредник Мате Јовановић. 8^о.
Издазила 1901.
647. **Петива.** Год. II. Издази недељом. Лист уређује Уређивачки Одбор. Власник и одговорни уредник Михајило М. Душмановић. Крунска ул. бр. 1. Штампарија Ђорђа Наумовића. Пожаревац 1902. fol.
Издазила 1901—1902. (Година I, 1901 није издата).
648. **Петок.** Орган за политику, просветне и материјалне интересе. Год. I. 1901. Издази четвртком и недељом. Цена на годину 16 круна. Власник и издавалац Д. С. Пајић. За уредништво одговара Др. В. Николић. Издаје и штампарија Др. С. Пајић. Штампарија Јована Пуло. fol.
Издазио 1901.
649. **Књижевни Лист** орган „Петивске Читавине и Горског Вијенца“. Година I. Уредни: Књижевни Одбор. Петивње к. п. државна штампарија 1901. Издази крајем сваког месеца у свескама од 2 табала велике осамце. Цијена је листу за Црну Гору 4 круне, а за иностранство 6 круна на годину.
Издазио 1901.
650. **Боло.** Књижевни и научни лист. Власник и одговорни уредник Дим. А. Жикаљевић. У Београду. Електрична штампарија Петра Вурчића (Бранкова улица бр. 3) 1901. Издази два пута месечно. Цена му је 12 дина. год.
Издазило 1901—1903.
651. **Кривична Хроника.** Лист за кривичну правду. Издази недељом средом и петком. Година I. Цена 10 п. д. Уредништво и администрација налази се на Обилнчевом Венку бр. 44. (где је и „Двадесети Век“). Одговорни уредник Мих. А. Панчић, власник Д. М. Спасић. Београд, штампарија Пете А. Стојановића. 4^о.
Издазила 1901.

652. **Лист** удружења поштанско-телеграфске омладине стручно-зависно-поучне садржине. Година I. Београд 1901. Уредник Милош М. Вошковић, власник Удружење поштанско-телеграфске омладине.
Издавано 1901.
653. **Млади Нишлица**. Лист за месне вести, огласе, књижевне и друштвене белешке. Илази средом и недељом. Год. II. Власник Крста Ц. Стевановић, одговорни уредник П. Николајевић. Штампарија Браће Ц. Стевановића.
Издавано 1901—1902. (Година I, 1901 није виђена).
654. **Народни Лист**. Слободозумни лист за политику, народне интересе и забаву. Београд 1901. Година I. Власник Сава М. Шибалић. Главни уредник Сава М. Шибалић. Одговорни уредник Добривој Поповић. Штампане задруга штампарских радника. Илази сваки дан. Цена за Србију на годину 16 дина. Одговорни уредник Александар М. Борђевић. fol.
Издавано 1901—1911 (с прекидима).
655. **Наше Новине**. Лист за пољопривреду, привредну и аграрну политику. Уређује Уређивачки Одбор. Власник Пољопривредни Клуб. Одговорни уредник Воста Томић, адвокат. Година I. Штампарија Д. Доштрајевића. Лист илази сваки дан по подне сем недеље. Цена за Србију на годину 18 дина. Београд 1901. fol.
Издаване 1901—1902.
656. **Одјек**, српског православног свештенства на Босне и Херцеговине.
Издавано 1901.
657. **Новорински Лист**. За 1901 годину. Уредник Бранислав В. Нушић. Година I. Цена 6 динара на годину или 0-50 дина месечно. Државна штампарија у Београду.
Издавано 1901—1902.
658. **Просвета**. Орган пријатеља српске народне просвете. Уредник Јов. П. Јовановић. Чланови редакције: Борђе С. Којић, Милутин Николић, Војо Газ. Божић. Година прва. Крагујевац. Штампарија Радиноја Јовановића. Кнез Михаилова улица бр. 45. 1901. 49. Илази сваких десет дана. Цена за годину 6 динара.
Издавала 1901—1902.
659. **Радиноост**. Лист индустријски и занатски. У Београду. Недеља, 8 јуна 1901. Година I. број 1—11. Илази једанпут недељно. Стаје за Србију: на годину динара 12, на шест месеца динара 6, за иностранство на годину динара 20, на шест месеца динара 10. Уредништво у Краљеве Наталије улица бр. 32. Власник и главни уредник Ст. П. Видаковић. Штампарија Андре Јовановића, Краљ-Миланова ул. бр. 22. fol.
Издавала 1901.

660. **Привредни Гласник**. Службени лист министарства народне привреде Краљевине Србије. Година I. Свења за јануар. 1901. Одговорни уредник Богодуб Јовановић, начелник статистичког одељења. У Београду, штампано у државној штампарији Краљевине Србије 1901. 89.
Издавано 1901—1905.
661. **Раднички Лист**. Година I. Београд 1901. Илази сваке недеље. Претплата цена за Србију на годину 2-50 дина. Власник и одговорни уредник Мирво Обрадовић, терајца. Штампарија Драгодуба Миросављевића — Теразије. fol.
Издавано 1901.
662. **Радничке Новине**. Орган српске социјалдемократске партије и главног радничког савеза. Цена на годину 12 дина, за иностранство 30 дина годишње. Број 5 пара. Год. XI, 1911. Власник Милош Тимотић, кувернерски радник. Одговорни уредник Божићар Поковић, кројачки радник. Штампарија Саве Раденковића и Брата — Београд. fol.
Издава 1901—1911. (Година I, 1901 није виђена).
663. **Србин**. Публ. (Америка).
Илази 1901—1911.
664. **Српски Књижевни Гласник**. Уредник Богдан Поповић. Уређивачки одбор: Др. Војислав С. Вељковић, Јаша М. Продановић, Љуб. Јовановић, Љуб. Стојановић, Светислав С. Симић, Слободан Јовановић. Власник Светислав С. Симић. Книга прва. Београд: електрична штампарија Павловића и Стојановића. Администрација листа: Цинцар-Јанкова улица бр. 1 (спрочу Малог Калимегдана). 89. 1901. Од 1905 године уредници: Павле Поповић и Др. Јован Скерлић; од 1907 уредник Др. Јован Скерлић.
Издавано 1901—1911 (књига I—XXVI).
665. **Старе Мале Новине**. Лист за политику, привреду и књигу. Година I. Београд 1901 године. Власник Дим. Доштрајевић уредник. Лист илази сваки дан по подне. Уредништво је у кући Класне Луцрије, Васина ул. бр. 22. Цена листу за Србију 18 дина годишње, за стране земље 40 зривака годишње, за Босну и Херцеговину год. 30 круна. Нова Трговачка штампарија. Београд. fol.
Издавале 1901.
666. **Стари Раднички Лист**. Вавредно издање „Малог Журнала“. Лист за заштиту радничких интереса. Година I. Претплата цена за Србију на годину 2-50 динара. Илази суботом. Београд, 1901. Власник Савић и Коми. Штампарија Савића и Компаније, косвајска ул. бр. 16. Одговорни уредник Милан Здравковић. fol.
Издавано 1901.
667. **Технички Гласник** за технику, грађевинарство и индустрију. Власник Стојан Вељковић, инжињер. Уређује Редакциони Одбор.

Одговорни уредник Светозар Половић, викивер. Лист излази сваке недеље. Цена годишње 12 дин. ван Србије 20 дин. у злату. Година I. Београд 1901. Електрична „Нова трговачка штампарија.“ 49. на 8 страна.

Издавано 1901—1902.

668. **Типографски Гласник.** Le courrier typographique. Typographischer Anzeiger. Београд. 1901. Година I. Излази сваког I и 15 у месецу. Уређује Редакциони Одбор. Власник Милорад Стефановић. Штампарија Мате Јовановића. Одговорни уредник Светозар Половић. Цена је за Србију год. 6 дин. Почео излазити у окт. 1901.

Издаван 1901—1911.

669. **Узданица.** Војнички лист за науку, неговоње војничких врлина и витешку забаву. Уредник Стеван Ј. Радосављевић, интендант. Година I. 1901. Београд војна штампарија. 89.

Издаван 1901—1911.

670. **Шабачке Новости.** Лист за привреду, трговину, догађе политичке вести, забаву и огађе. Шабац. 1901. Година I. Излазе недељом и четвртом. Цена је листу за Србију 12 дин. годишње. Власник М. А. Славуј. Одговорни уредник Павле Ј. Павловић. Штампарија М. А. Славуја. fol.

Издавање 1901.

671. **Школско Звонце.** Лист за Срмчад. Потпирано у 1901.

1902

672. **Балкански Гласник.** Весте Балканічне. Година I. Одговорни уредник Петар Ђорђевић. Власник Ст. Јањанов. Електрична штампарија Т. Е. Наумовића. Васива 5. Београд. 1902. 8 бројева fol. Излази недељом. Цена на годину 10 дин.

Издавано 1902.

673. **Беседник.** Лист за привреду науку и књижевност. Власник и уредник Методије С. Миловановић, игуман манастира Витовнице. Главни сарадник Василије Живковић, парох пожаревачки. Штампарија Ђорђа Наумовића. Краљева улица бр. 40. — Пожаревац. Излази I и 15 у месецу. Цена 1:50 дин.

Издавано 1902—1903.

674. **Богословски Гласник.** Часопис за православну богословску науку и привредни живот. Год. I. Власници и чланови уређивачког одбора: Протопресвитер проф. богосл. Јован Живковић, протопсићел проф. богосл. Иларион Зеремски, пресвитер проф. богосл. Душан Јакшић, протопресвитер проф. богосл. Милутин Јакшић, архимандрит проф. богосл. Др. Георгије Летић, пресвитер катихета и проф. Иван Маширевић, јерођакон проф. богосл. Др. Јоаким Чулаћ. Уредник: Протопсићел Иларион Зеремски, Сремски Карловци. Излази у месечним свесцима око 5 табака. Претплата

износи за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину за годину 12 круна; за остале земље 15 франка у злату. Сваких шест свезака чине засебну књигу.

Издавано 1902—1911.

675. **Глас права судства и администрације.** Излази сваке недеље. Година I. 1902. Власници и одговорни уредници Милан Ст. Марковић, јавни правозаступник Коста Д. Једрин јавни секретар Држав. Савета. Уредништво и администрација Дубровачка бр. 9. Излазило 1902.

676. **Дан.** Дневни лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Власник и главни уредник Милан М. Ђорђевић. Штампарија Андре Јовановића (Краљ Миланова улица бр. 22). Београд 1902. Излази сваки дан. Цена 18 дин. на годину.

Издавано 1902.

677. **Гласник Општинских Нисара.**

Издавано 1902.

678. **Бачки Гласник.** Лист за књижевност, науку и уметност. Уређује Одбор. Година I. Излази I, 12 и 20 сваког месеца. Број стаје 0:20 дин. месечно претплата 0:50 дин. — Власник, главни и одговорни уредник Светозар Буђевић. Рељина ул. бр. 4. Штампарија Миросављевића и Струс. 49.

Издавано 1902.

679. **Заштитник.** Потпирано у 1902 и 1903.

680. **Кукурек.** Потпирано у 1902 и 1903.

681. **Лескован.** Њу-Јорк. (Америка).

Издавано 1902—1911.

682. **Либерал.** Потпирано у 1902.

683. **Народна Војска,** потпирано у 1902—3.

684. **Нешки Зајавник.** Политички и забавни лист. Јавни орган свију неправних људи из места и са стране. Год. I. 1902. Власник и одговорни уредник Ђорђе Муњц, штампарија Ђорђа Муњца.

Издавање 1902.

685. **Одјек.** Орган Радикалне Демократије. Број I. Година I. У Београду, у уторак I октобра 1902. Излази сваки дан у 2 часа по подне. Цена за Србију год. 16, за поштом 8 и за 3 месеца 4. За иностранство 32 дин. год. Власник Љубомир Живковић, адвокат. Број 5 п. д. Главни уредник Јаша М. Продановић. Штампарија Свет. Николића. Обалићев Венац бр. 2. Одговорни уредник Ник. Јевр. Дамњановић. fol.

Издавано 1902—1911.

686. **Педагошки Преглед.** Лист за науку о васпитању и школском животу. Година I. Власник Мил. Марковић, уредник Др. Стев. М.

Окаловић. Београд. Државна Штампарија Краљевине Србије 1902. Цена 4 дин. годишње за Србију, за остале земље 5 динара. 8°.

Издавано 1902.

687. **Правда**. Слободоумни лист. Излази средом и недељом. Година I. Цена броју 5 динара, а за годину за Србију 5 дин., за Аустро-Угарску 10 круна. Власник Жарко М. Ружић. одговорни уредник Лазар Савовић. Електричне штампарија Тодора Б. Наумовића. Издавала 1902—1911. (Година I. 1902 није виђена).

688. **Пријеглед**. Прилог „Мале Библиотеке“. Година II. 1903. Уредник Ристо Кисић. Власник издавачка књижарница Пахера и Кисића. 8°.

Издавано 1902—1910. (Година I. 1902 није виђена).

689. **Радикал**. Српске народне новине за просвету, привреду и забаву. Власник и одговорни уредник Шандор Христићевровић. У Турској Кавкази. Штампарија Александра Себакова у Турској Кавкази у Банду. 1902. Излази сваке недеље. Цена 4 круне.

Издавано 1902.

690. **Сеља** потирао 1902—1903.

691. **Слога** излази сваки дан. Цена листу за Србију на год. дин. 18, ван Србије 36 дин. Год. I. 1902. Власник Драгомир Браак. Београд. Одговорни уредник Боста Тавић. Штампарија Доситије Обрадовић.

Издавала 1902.

692. **Срп** — **Srd**. List za književnost i nauku. Vlasnik, izdatelj i odgovorni urednik Antun Fabris. Godina I. 1902. Dubrovnik, Srpska Dubrovačka Stamparija. 8°. (Штампан ћилицом и латиницом).

Издавано 1902—1908.

693. **Српске Новости**.

Издавано 1902—1903.

694. **Српска Смotra**. Недељни лист за привреду и просвету. Власник, издавалац и одговорни уредник Владимир И. Вацић. Сомбор. Излази сваке недеље. Цена на годину 8 кр.

Издавала 1902.

695. **Српски Родољуб**. Излази у Питсбургу у Америци. fol.

Издавала 1902—1911.

696. **Трговачке Новине**. Лист Срба трговала, занатлија, привредника и гласник Српске Трговачке Омладине. Год. X. Излази сваке недеље у Новом Саду. За уредништво одговара: Паја Мишић. Цена Б 12 на год.

Издавае 1902—1911. (Година I. 1902 није виђена).

697. **Др Тоса**. Лист за шаду и забаву. Вавредно издање „Малог Журнала“. Година I. Одговорни уредник Пет. М. Савић. Вла-

сина Савић и комп. Електрична штампа Савића и Кооп. Београд 1902. Излази недељом и четвртком. Цена 1:25 тромесечно.

Издавано 1902—1903.

698. **Штампа**. Демократски лист за политику, новости, књижевност, привреду и војску. Год. X. 1911. Власник Св. М. Јакшић. Излази сваки дан. Петпала за Србију на годину 12 дин., за иностранство 36 дин. у злату. Штампарија Стивана М. Пивковића и Кооп. Одговорни уредник Чедо П. Настасијевић. Београд. fol.

Издази 1902—1911. (Година I. 1902 није виђена).

699. **Шумадија** потирано у 1902—1904.

1903.

700. **Два Света**. Часопис за проучавање спиритичких појава. Уредује А. Комарчић. Свеска прва. Београд. Штампарија Д. Дмитријевића, Иван-Богова улица бр. 1. 1903. 8°. Цена за Србију годишње 12 дин. за стране земље 16.

Издавано 1903.

701. **Економ**. Лист за ширење пољске привреде и заштитивање привредних интереса. Година I. Одговорни уредник Боста Пивковић. Власник: Привредни Одбор. Штампарија Свет. Пивковића. Обилућен векан бр. 2. 1903. Београд. Излази сваког четвртка. Цена 6 дин. год.

Издавано 1903.

702. **Железнички Гласник**. Стручни лист за науку и књижевност железничку. Година I. Уредник Јоца Половић, мена. саобраћ. чиновник. Власник Пера Јовановић контролор железнички. Прва Електрична Народна Штампарија. Београд. 1903. Излази 15 и копис сваког месеца. Цена 12 дин. годишње.

Издавано 1903.

703. **Зорт**. Потирао у 1903.

704. **Илустровани Гласник**. Власник и издавач др. Каменко Суботић. Излази недељно у Прагу. Стаје 14 дин. год.

Издавано 1903—1905.

705. **Јавност**. Потирана у 1903—1905.

706. **Јединство**. Потирано у 1903—1905.

707. **Кривични Одјек**. Потирао у 1903.

708. **Народни Напредак**. Потирано само 1903.

709. **Народни Развитак**. Потирао 1903—1905.

710. **Народњак**, Потирао у 1903—1905.

711. **Нишки Вечерња Весник**. Потирао у 1903.

712. **Нишки Дневник**. Потирао 1903.

713. **Нишка Социјалистичка Борба**, Потирана у 1903.

714. **Ново Време**, илустровани раднички часопис. Neue Zeite. Le temps pour tous. Социјализам. Радници свију земаља уједините се. Борбом слободи. Радници су темељ на коме се диже ново друштво. Година I. 1903. Власник и одговорни уредник К. А. Јовановић. Штампана Чедо Јовановића. Излази два пут месечно. Цена за Србију годишње 2 динара.
Ишло свега 8 бројева. Први број изашао 10. јануара, 1903. Излазило 1903.
715. **Омладински Гласник**. Уређује уређивачки Одбор у Бечу. Излази једнапут месечно у свескама од три табака. Годишња цена 6 круна или 7 франака. Сремски Карловци. Српска Манастирска Штампарија.
Излазило 1903—1905.
716. **Општина**.
Излазила 1903.
717. **Византин Журнал**. Излази сваке недеље. Година I. Број 1 и 2. 1903. године. Власник Живо Мил. Илић. Цена 10 пара дина. Одговорни уредник Ђорђе Милековић. Ломна улица број 12. Нова електрична штампарија код „Св. Саве“. Дечанска улица број 24. 8^о.
Излазило 1903.
718. **Протеки Весник**.
Излазило 1903.
719. **Прогрес**.
Излазило 1903.
720. **Рударски Гласник**. Број 1. 1903. Година I. Лист за рударство и рударску индустрију. Власник и уредник Петар А. Илић, рударски инжењер. Београд. Штампарија Савића и Коми. Коларска ул. бр. 16. 1903. 8^о.
Излазило 1903.
721. **Самоуправа**. Орган радикалне странке. Год. IX. 1911. Уређује Редакциони Одбор. Власник у име главног одбора радикалне странке Наст. Н. Петровић. Цена годишње за Србију 12 дина, за иностранство 32 дина. Број 5 пара. Излази сваки дан сем недеље и празника. Штампарија „Досијеје Обрадовић“. Одговорни уредник Сала Стевановић, Београд. fol.
Излази 1903—1911.
722. **Слободна Штампана**. Нотирана у 1903.
723. **Српска Домаја**. Лист за забаву и поуку. (Породични лист) за 1904. Година II. Главни уредник Др. Жарко Миладиновић. Одговорни уредник Др. Никола Ђурђевић. Власник Друштво „Рад“ за издавање српских књига и новина у Руми. Штампарија Ђорђа Петровића.
Излазила 1903—1905. (Година I. 1903 није издата).

714. **Српско Коло**. Народни лист. Година I. Излази сваког другог петка у месецу. Издаје: Друштво „Српско Коло“. Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“. Штампана: Српске Штампарије у Загребу. Одговорни уредник Буда Вудисављевић. Цијена на год. круна 2-40.
Излазило 1903—1911.
715. **Српска Мисао**.
Излазила 1903.
716. **Српски Митрополијски Гласник**. Званични орган за народно државно автономне послове. За уредништво одговара Мата Ђосовић, народно-државни автономни статистичар. Наклада Саборског Одбора. Ср. Карловци. Српска манастирска штампарија. Излази сваког 1 и 15 дана у месецу на целом табаку. Цена 5 круна на годину. 8^о. Година I. 1903.
Излазило 1903—1911.
717. **Тонуз**. Нотиран у 1903.
718. **Трговачки Помоћник**. Нотиран у 1903.
719. **Трезвеност**. Орган Друштва за сузбијање алкохолних пића. Година прва. Уредник Дим. Ј. Стојановић, учитељ. Београд. Штампарија Д. Дмитријевића. 1903.
Излазила 1903—1904.
720. **Уједињење**. Год. I. 1903. Излази трипут недељно.
Излазило 1903.
721. **Уставна Србија**.
Излазила 1903.
722. **Шабачки Огласни Лист**. Нотиран у 1903.
723. **Шумадијски Одјек**. Нотиран у 1903—1905.
1904.
724. **Балканска Пошта**. Le courrier balkanique. Balkanpost. Демократски лист за политику, новости, привреду, књижевност, друштво, војску итд. Главни уредник Душан Мил. Шијачки. Власник Душан К. Николић. Штампарија Бојовића и Мићића (Књазев Споменик бр. 35). Београд 1904. Излази сваки дан у 2 часа по подне, fol. 19 бројева. Цена 18 дина годишње.
Излазило 1904—1905.
725. **Ветеринарски Гласник**. Лист за маршено лекарство и стољарство; орган маршеног лекарског удружења. Уредник Петар Д. Тодоровић. Уређивачки одбор: Алекса Љ. Поповић, Сава Вукосављевић, Јован Алексић, Милан Цветковић и Милутин Матовић. Година I. Београд, Нова Електрична Штампарија Петра Јаурковића, Бранкова ул. бр. 18. 1904.

Илази једанпут месечно у свескама најмање од два табака. Цена је листу годишње: За Србију 10 динара, за иностранство 12 динара у злату.

Илазила 1904—1905. (2).

726. **Војска.** Година I. Уређује и издаје одбор. Власник и одговорни уредник Маринко Савић. Штампарија Доситије Обрадовић, Маледонска улица бр. 40, Београд 1904. fol. Илази сваке суботе. Цена 8 динара на годину.
Илазила 1904.
727. **Годишњак Општине Града Београда** за 1904. годину. Београд. Штампарија Д. Дмитријевића, Иван Бегова улица бр. 1. 1904. године.
Илазило 1904.
728. **Добротвор.** Лист за науку, друштвеност и локалне интересе. Година I. — 1904. Илази три пута месечно. Цена годишње 4 к. Штампарија Луке Топаловића, доцније Мирослава Смаића, У Митровици. Одговорни уредник Ђорђе Јосифовић, доцније Јосиф Винклер, fol.
Илазило 1904.
729. **Јутро.** Дневни политички лист издаван сваки дан најутра у Београду. Година I. 1904. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Лазар В. Богвићевић, fol.
Илазило 1904.
730. **Крајински Весник.** Нотиран у 1904.
731. **Крајински Одјек.** Неговин, fol. 1904 и 1905.
732. **Брег.** Часопис за грађевинске и хронолошке беседе. Година I. Власник Ђорђе М. Поповић. Директор Д. Ј. Петрић. Одговорни уредник Ђ. М. Поповић. Илази само недељом. Београд, штампарија Војковића и Мићића, 1904.
По виђењу забележена само два броја и то први као лист, други као књига од 14 стр.
Илазило 1904.
733. **Мали Гласник.** Нотиран у 1904.
734. **Мала Србадија.** Илази једанпут свакога месеца сеп. јуна и августа на читавом табаку са сликама. Цена је листу на год. 2 динара, за стране земље 1 фор. или 2 кр. Власник Учитељско Удружење, уређује Уређивачки одбор; уредник Мих. П. Милошевић. Штампарија Државна Штампарија Краљевине Србије, Београд, 1904. [На место равнијег девет листа „Зорнице“].
Илазила 1904—1911.
735. **Народни Покрет.** Нотиран 1904—1909.
736. **Нике Новине.** Нотиране у 1904—1905.

737. **Опозиција.**
Илазила 1904.
738. **Палилулске Новине.**
Илазила 1904.
739. **Нарајински Гласник.**
Илазило 1904—1905.
740. **Политика.** Власник и уредник Владислав Рибничар. Илази сваког дана. Претплата за Србију 12 динара, за иностранство 30 круна или дин. у злату. Број 5 шара. Штампарија „Политике“ Владислава Рибничара, у Београду, fol.
Илази 1904—1911.
741. **Правда.** Уредник Јова Адамовић. Београд, fol.
Илази 1904—1911.
742. **Православни Свештеник.** Орган свију слободоумних свештеника и побожних хришћана. Власник и одговорни уредник Милан Алексић, свештеник. Илази сваке седмице. Цена му је за годину 8 дин., за пола године 4 дин., за три месеца 2 динара. Година I. Београд. Нова Електрична Штампарија Петра Јоковића, 1904. 8°.
Илазило 1904—1905.
743. **Радник.** Орган Крагујевачке Организације Срп. Социјал-Демократске Партије. Година VIII, 1911. Уређује одбор. Илази сваке суботе. Цена на годину за Србију 3 дин., за иностранство 6 фран. Народна Штампарија — Крагујевац, за меску администрацију власник и одговорни уредник Драгутин Илић, он. радник, 4°.
Илази 1904—1911.
744. **Савез.** Поштанско-телеграфски, орган поштанско-телеграфске омладине лист за струку, науку и забаву. Власник и уредник Душан А. Марковић. Илази на великом табаку сваког 1 и 15 у месецу. Година I. 1904.
Илазило 1904.
745. **Слободна Реч.** Нотирана у 1904.
746. **Словенски Југ.** Уредник Д-р Вожа Марковић, в. професор Унив. верзитета. Илази сваке суботе. Цена за Србију и Бугарску 6 дин. за све остале земље 10 фран. Број 10 шара. Год. VIII 1911. Власник у име Преф. Клуба „Словенски Југ“ и одговорни уредник В. Марковић. Штампарија „Србија“, у Београду, 4°.
Илази 1904—1911 (са превидима. Год. I. 1904 није виђена).
747. **Српска Ријеч.** Година VIII. Власништво и штампа: Српске дигностије штампарије у Сарајеву. Одговорни уредник Јово Бабић. Илазила 1904—1911 (са превидима. Година I. 1904 није виђена).

748. **Стварност.**

Издавала 1904.

749. **Телеграф.** Нотиран у 1904.750. **Трговачки Весник.** Нотиран у 1904.751. **Шабачки Весник.** Нотиран у 1904.

1905.

752. **Артиљеријско-Инжињерски Гласник.** Лист за ошцире свих родова оруђа и струка. Уређује одбор. Издава у месечним свескама. Година I. Свеска за јули 1905. Уредници мајор Љубомир Поковић, артиљеријски мајор Васа Бокићковић. Београд. Штампарска радионица Војног Министарства 1905.Вел. 8^о. 1—536, 6 таблица 11 слика у тексту.

Издавала 1905.

753. **Архив за правне и друштвене науке.** Београд 8^о.

Издава 1906—1911.

754. **Вредан Задругар.** Орган Земљорадничких Задруга. Година I. Власник и одговорни уредник Стојан Ј. Антић. Штампарија Чече Стевановића, Обидићев венац бр. 40. Београд, 1905. Издава један пут месечно. Годинња цена пола динара.

Издава 1905.

755. **Глас Епархије Нишке.** Лист, издава у Нишу, fol.

Издава 1905—1911.

756. **Дом и школа.**

Издава 1905.

757. **Бачки Напредак.** Издава у Лесковцу, 8^о.

Издава 1905—1911.

758. **Киџа.** Издава у Нишу, 4^о.

Издава 1905—1911.

759. **Лаворика.** У Зелуну. Власник Славко Јовановић. Главни уредник Љубиша Васић. 1905.

Издавала 1905.

760. **Наш Покушај.** Бачки лист. Година I. 1905 (октобар). Власник Ник. М. Димитријевић, ђак I год. зрив. Трговачке Академије. [Литографисано].

Издава 1905.

761. **Омладинцац.** Лист за науку и васпитање трговачко-занатлиског подмлатка. Издање Београдске Трговачке Омладине. Бр. I. Београд, 1 јануара, 1905 године. Година I. 4^о. Стр. 1—292.

Издава 1905.

762. **Полицијски Гласник.** Службени лист Министарства Унутрашњих Дела. Година VII. 1911. Издава једанпут недељно. Прет-плата годишње 12 динара за Србију, за иностранство 24 динара у злату. Штамп. Краљ. Срп. Државна Штампарија, у Београду. Уредник Душан В. Алмић, 4^о.

Издава 1905—1911 (Година I, 1905 није виђена).

763. **Полицијски Зборник.** Издање Министарства Унутрашњих Дела. Београд 1905.

Издава 1905. (Пољс. Гласник 1905. бр. 16).

764. **Слога.** Лист, издава у Сомбору, fol.

Издава 1905—1911.

765. **Спорт и Свет.** Година I. Београд, 1905. Штамп. Савића и Који. 8^о. Издава 1905.766. **Српска Весала.** Илустровани лист за ручни рад, домаћу потребу и забаву у Вршцу.

Нотирана у год. 1905.

767. **Српски Економист.** Лист за економску и финансијску политику и статистику. Der serbische Ökonomist. L'Économiste serbe. Издава два пут месечно и по потреби и чешће. Власник и одговорни уредник Борђе Рапојевић, секретар Верзе. Уређује Редакциони Одбор, fol.

Издава 1905.

768. **Трговачки Вијесник.** Издава сваке суботе на цијелоне арку. Власник и одговорни уредник М. Вурџ. Штамп. Х. Шуцман. Цијена му је за Аустро-Угарску и окупиране покрајине год. 8 круна, за Србију 10 дин. у злату за остале земље 12 франка у злату. Брод на Сави. Година I. 1905.

Издава 1905.

769. **Учитељски Гласник.** Орган млађих учитеља. Власник и уредник Милорад М. Петровић. 1905. Година I.

Издава 1905.

770. **Учитељски Лист.** За учитеље и народ. Издају и уређују пољски учитељи. Година I. 1905. Издава крајем свакога мјесеца на цијелом табаку. Цијена је за Црну Гору 3 круне а за иностранство 4 круне годишње.

Издава 1905(?)

771. **Шабачки Занатлија.** Лист издава у Шапцу, fol.

Издава 1905—1911.

1906.

772. **Алексиначки Гласник.** Орган друштва „Рада“, издава два пута месечно у Алексиincu. Цена 6 динара годишње. Власник за друштво „Рад“, председник Миша Милосављевић, уредник Душан А. Марковић. Штампарија М. Карића у Нишу, fol.

Издава 1906.

773. **Американски Србобран.** Српски народни лист и орган савеза Србобран, излази сваког четвртка у Питсбургу. Цена долар годишње. Власник српски православни савез „Србобран“, уредник Чедомир Павић, fol.
Издао 1906—1911.
774. **Архив за правне и друштвене науке.** Орган Правног Факултета Универзитета Београдског. Излази месечно у Београду. Цена 12 дин. за иностранство 14 дин. годишње. Уредници д-р Коста Кузмануџић и д-р Драгољуб Аранђеловић, ванредни професори Универзитета, власник Милић Радовановић, редовни професор Универзитета. Издавач књижара Геде Кона. Штампарија „Доситеје Обрадовић“ — Аде М. Станојевића 8°.
Издао 1906—1911.
775. **Bosansko-hercegovački Glasnik.** Лист за политику, економију и књижевност, излази сваког четка у Сарајеву. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Омер-бег Сулејманпашаић. Штампарија Ристе Ј. Савића, fol.
Издао 1906—1907.
776. **Ваљевске Новине.** Радикални лист, излази четвртом и недељом у Ваљеву. Цена 10 динара годишње. Власник Вучић Милошковић, одговорни уредник Војислав Андрић, уређује одбор. Штампарија Јов. Ј. Молнара у Ваљеву, 4°.
Издао 1906.
777. **Весник Трговачких помоћника.** Орган удружења трговачких помоћника, излази једанпут месечно у Београду. Цена динар годишње. Власник Душан С. Милосављевић, уредник Радослав С. Максимовић. Штампарија Б. Грегорића и друга Београд, 4°.
Издао 1906.
778. **Вера и Разум.** Лист за цркву и народ, излази месечно у Вилмердингу у Аерици.
779. **Вијенац.** Лист за књижевност и забаву, излази у Питсбургу.
780. **Граничар.** Службени лист округа врањског, излази сваког I и 15. дана у месецу у Врању. Цена 6 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Димитрије А. Христић. Штампарија Кушаковића Врање, 8°.
781. **Декоратер.** Излази у Београду.
782. **Дрводелски Радник.** Орган савеза дрводелских радника излази у Београду.
783. **Добродошлица.** Ванредни број листа Срп. Новинарског Удружења на дан састанка мађарских и српских новинара. Власник Српско Новинарско Удружење, уредник Бран. Ђ. Нушић.

784. **Ђаво.** Лист за политику, хумор и сатиру, излази недељом у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и уредник Вада Стефановић, штампарија Влад. Стефановића, fol.
Издао 1906—1911.
785. **Ђачко Коло.** Лист за децу, излази месечно у Бања Луци.
786. **Заштитник.** Орган Друштва за заштиту животиња, излази недељом у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник за удружење Дим. Кнежевић, главни уредник Дим. Ј. Јанковић. Штампарија Тодора К. Наумовића, 4°.
Издао 1906.
787. **Здравље.** Лист за лекарске науке о здрављу и болести, излази месечно у Београду. Цена 2 дин. годишње. Издаје „Друштво за чување народног здравља“, уређује проф. д-р Милан Јовановић—Бахут, штампарија Доситеја Обрадовића, 8°.
Издао 1909—1911.
788. **Заједница.** Омладински забавно-поучни лист, орган клуба Заједнице, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник за клуб Јаков А. Алкалај, одговорни уредник Никола Т. Димитријевић, уређује одбор. Штампарија Б. Грегорића и друга, 8°.
Издао 1906.
789. **Железнички Весник.** Орган удружења за напредак и потпомагање целокупног железничког особља, излази два пута месечно у Београду. Цена 4 динара за иностранство 8 динара годишње. Власник у име удружења Велимир Јовановић, уредник Драгомир Недељковић. Штампарија Д. Димитријевића у Београду, 4°.
Издао 1906.
790. **Истина.** Лист за политику, науку и привреду. Излази четвртом и недељом. Цена 6 дин. месечно. Власник и уредник Љуба Обрадовић, адвокат. Штампарија Моше Карића, fol.
Издао 1906.
791. **Крајина.** Службени орган окружног одбора округа крајинског, излази три пута месечно у Неготину. Цена 6 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Михаило Н. Рањковић. Штампарија М. Деснотовића, 4°.
792. **Књигочечки Гласник.** Излази у Београду.
793. **Књижевски Гласник.** Излази у Новом Саду.
794. **Кушаковића Честитка.** Бесплатан лист, излази по потреби. Власник и уредник П. Б. Кушаковић. Штампарија „Кушаковић“ Ђорђа М. Милединовића у Врању, fol.
Издао 1906—1911.

795. **Моравске Новине.** Службени лист самоуправе округа моравског, излази три пута месечно у Туврџи. Цена за општинске судове 6, за приватне 7 дина годишње. Власник окружни одбор. Уредник Ц. С. Милошевић. Штампарија Манасија Жике Д. Костића у Свилајци, fol.
Издање 1906—1911.
796. **Мусават.** Политички недељни лист босанских Муслимана, излази уторником у Мостару, доцније је прешао у Сарајево као орган муслиманске народне организације. Год. I. Цена 10 круна, за стране земље 13 круна годишње. Власник и уредник Смаила Бемаловић. Штампарско-уметнички завод Пахера и Кисића у Мостару, fol.
Издање 1906—1911.
797. **Народ.** Радикални лист, излази сваки дан изјутра као орган уједињене радикалне странке у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник и директор Јован Ђаја. Штампарија Савића и Кокић, fol.
Издање 1906 и 1907.
798. **Народни Гласник.** Српски демократски лист за политику, просвету и привреду, орган списке народне радикалне странке, излази средом и суботом у Земуну, доцније пренет у Загреб. Цена 12 круна годишње. Власник д-р Јован Радивојевић—Вачаћ, уредник др. Милivoј Бабић. Штампарија Јована Пуље, fol.
Издање 1906—1908.
799. **Народна Мисао.** Орган народне странке, излази недељно у Никшићу.
800. **Народни свештеник.** Стручни лист, излази у Загребу.
801. **Нишке Новине.** Лист за месне потребе, забаву, привреду, трговину и огласе. Издање два пута недељно у Нишу. Год. I. Цена 6 дина годишње. Власник и уредник Живко Ј. Соларовић. Штампарија Борђа Мунца, fol.
Издање 1906.
802. **Нишка Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног окружног одбора, излази три пута месечно у Нишу. Цена 6 динара. Власник самоуправни одбор, уређује одбор, fol.
Издање 1908—1911.
803. **Недељна Пошта.** Орган поштанско-телеграфског удружења, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње, за иностранство 10 динара. Власник и име удружења председник Јаша Петровић, главни уредник Коста Данчевић. Демократска штампарија Павла Ранковића, fol.
Издање 1906.

804. **Новости.** Наустровани дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина годишње. Власник и уредник Степа П. Видаковић. Штампарија „Нови Покрет“ Андре Јовановића и Кокић, fol.
Издање 1906.
805. **Новости.** Лист напредних људи, излази сваки дан осим недељника и дана иза снега, у Новом Саду. Цена 16 круна годишње, за иностранство 26 круна. Власник и уредник др. Каменко Суботић, прва штампарија Борђа Никовића у Новом Саду, 4^о.
Издање 1906.
806. **Ново Време.** Независни лист за политику, новости, привреду, војску и просвету, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина годишње. Власник Драг. А. Јоксић, директор Јов. Максимовић, штампарија Андре Јовановића.
Издање 1906.
807. **Нови Покрет.** Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 16 дина годишње. За стране земље 36 динара. Власник Радоје Домановић, уредник Драг. Ђ. Окановић. Штампарија Светозара Николића, fol.
Издање 1906—1907.
808. **Одисај.** Лист за заштиту интереса поштанско-телеграфске струке и целокупног њеног особља, излази два пута месечно у Београду. Цена 4 дина годишње. Власник и уредник Станојко Димитријевић, прва ресавска штампарија „Манасија“ Жике Д. Костића у Свилајци, fol.
Издање 1906.
809. **Окружне Новине.** Орган самоуправног одбора округа пожаревачког, излази недељно у Пожаревцу. Цена 8 дина годишње. Власник самоуправни одбор, fol.
Издање 1906—1911.
810. **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. ваљевског, излази петком. Год. I. Цена је за општинске судове у окр. ваљевском годишње 10 динара, за остале претплатнике 6 дина. Власник окружни одбор. Уредник Ђ. Димитријевић, окружни деловођа. Штампарија Јов. Молнара, fol.
Издање 1906—1911.
811. **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. крагујевачког, излази четвртком у Крагујевцу. Цена за општине 10 динара, за остале 5 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Сретен В. Којић. Штампарија Андре В. Јовановића у Београду, fol.
Издање 1906—1911.

812. **Пастирска Реч.** Недељни лист религиозно-моралне и научне садржине за свештенство и народ, с благословом митрополита Димитрија, излази недељно у Београду. Цена 8 дин. годишње. Уредник поп Петар Милојевић, власник поп Драгутин Димитријевић. Штампарија Тодора К. Наумовића, 4^о.
Издази 1906—1911.
813. **Подринске Новине.** Службени гласник самоуправног одбора, округа подринског, излази сваког месеца у Шању. Цена 2 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Љуба Вуловић, 8^о.
Издази 1908—1911.
814. **Права Цетина.** Лист за сузбијање лажи неавријатеља „Удружење општинских писара“, излази по потреби у Београду и бесплатно се раздаје. Власник Влад. Т. Радоичић, уредник Светозар Срећковић. Штампарија К. Грегорића и друга, 8^о.
Издази 1906 и 1907.
815. **Радник.** Лист за интересе радног народа у Америци, излази сваког четвртка у Њујорку. Цена долар годишње. Власници Влахо Морети и Саво Зечевић, уредник Р. Јованковић, fol.
Издази 1906—1911.
816. **Радикално Јединство.** Орган уједињених радикала, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник др. Свет. Стевановић, професор, уређује одбор. Штампарија К. Грегорића и друга у Београду, fol.
Издази 1906.
817. **Реч.** Лист за политику, друштво и књижевност, излази сваки дан у Београду. Цена 16 дин. годишње, за иностранство 32 динара. Власник и уредник проф. Миле Павловић. Штампарија Светозара Николића, fol.
Издази 1906.
818. **Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Буте, Монтана. Цена долар годишње. Власник и уредник М. Бузарић, fol.
819. **Слобода.** Митрополита.
820. **Учитељска Реч.** Излази у Сентомашу.
821. **Српски Железничар.** Орган Удружења Железничара Краљевине Србије, излази три пута месечно у Београду. Цена за Србију 5 за иностранство 10 динара годишње. Власник за удружење Милош Ристић. Уредник Александар Петровић. Штампарија Наумовића и Стевановића, 4^о.
Издази 1906—1911.
822. **Српска Пчела.** Илустровани лист за рационално пчеларство, излази месечно у Београду. Цена 5 динара годишње. Оснивачи:

- Рад. Т. Борђевић, власник и Крста Мршуља уредник. Штампарија Дојиније Обрадовић, 8^о.
Издази 1906—1911.
823. **Уставност.** Недељни политички лист, излази на Цетинју. Цена 8 круна годишње. Уређује одбор. Штампарија Државна Штампарија на Цетинју. Власник и уредник проф. Вожа Понаковић, fol.
Издази 1906.
824. **Чачанска Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора округа чачанског, излази четвртком у Чачку. Година I. Цена је листу: јавне установе и њени радници којима се овај лист шаље добијају га бесплатно према утврђеноме списку. За остале претплатнике: годишње 6 динара. Власник окружни одбор, уредник Љубислав Грловић, окружни деловођа. Штампарија Стевана Матића у Чачку, fol.
Издази 1906—1911.
825. **Шабачки Занатлија.** Орган подринских занатлија, излази једанпут недељно у Шању. Год. I. Цена 6 динара годишње. Власник у име Занатласког Савеза Бранко Никодић. Главни уредник Митар Станић. Штампарија Грданчики — Шабач, fol.
Издази 1906—1911.
826. **Шумадија.** Орган народне странке за округ крагујевачки, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Власник у име окружног одбора Вељко Нежиковић, трг., директор Сима Т. Цветковић, адвокат, Штампарија „Вук Караџић“, Издази 1906.
827. **Трговачка Писма.** За наставу из простог и двогубог трговачког књиговодства, кореспонденције и трг. рачуна, излази у Чачку. Власник и уредник Јован Радуловић, штампарија Ст. Матића, 40.

1907

828. **Београђанин.** Независан самостални лист, излази сваки дан. Број 5 нара. Власник и уредник Дим. Ј. Јанковић. Штампарија П. Ранковића, fol.
Издази 1907.
829. **Бранич српског или хрватског језика.** Први лингвистички лист, искључно за расправљање погрешака у језику и правопису српског или хрватског, излази два пута месечно у почетку у Јагодници, после у Нишу. Цена 4 динара годишње. Власник и уредник прота Милош С. Анђелковић, професор, 8^о.
Почео 1907; у марту, арестао децембра 1909.
830. **Глас Цетине.** Лист за подизање и утврђивање вере о постојењу Богу жива и истине као и за студију и расправу спиритизма (апостолизацију). Излази два пута месечно, а по могућности и

више пута. Цена 3 динара годишње. Власник за спиритистичко удружење Светозар В. Јовановић. Уређује одбор. Штампарија Т. К. Пауновића, 4^о.

Издавано 1907.

831. **Глас Пиротске Омладине**. Орган пиротског омладинског клуба. Издава месечно, а по потреби и више пута. Цена 2 динара годишње. Главни уредник Д. С. Живаловић. Власник за клуб Милан Антић. Народна штампарија, Пирот, 4^о.

Издавано 1907.

832. **Дечји Свет**. Бесплатан додатак „Новом Свету“, илустрован дечји лист. Уредник Милорад Јовановић, 4^о.

Издавано 1907—1908.

833. **Доброгтор**. Лист Опште Радничког Друштва, издаван по потреби у Београду и раздаје се бесплатно. Власник Друштво, уредник Павле Карарадовановић, fol.

Издаван 1907.—1911.

834. **Зантитинк**. Лист за политику, радност, привреду, трговину, економију, забаву, науку и сиротињу, издаван два пута месечно у Смедереву. Цена 6 динара годишње. Власник и одговорни уредник Јован Ј. Марковић. Уређује одбор. Штампарија Ђорђа Пауновића у Пежаревцу, 4^о.

Издавано 1907.

835. **Земљорадник**. Лист за пољопривреду, издаван месечно у Никшићу. Цена 4 круна, ван Црне Горе 6 круна годишње. Власник Душан Вујица с друштвом, главни уредник војвода П. Војводић. Никшићска акционарска штампарија, fol.

Издавано 1907.

836. **Златибор**. Радикални лист за политику, књижевност и привреду, издаван недељом у Ужицу. Цена 6 динара годишње. Власник Љубомир Смиљанић. Уређује одбор. Штампарија Љуб. М. Романовића, fol.

Издавано 1907.

837. **Јавни Суд**. Независан лист за политику и просвету, орган слободних људи, издаван сваки дан у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Цветко Фрунић. Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића, fol.

Издавано 1907.

838. **Напредњак**. Орган подришких напредњака, издаван два пута недељом у Шапцу. Власник за подришке напредњаке Гаврило Јевтић, уредник Светозар Атанацковић. Штампарија Грденничког, fol.

Издавано 1907.

839. **Народ**. Недељни политички лист, издаван у Мостару. Цена 10 динара годишње, за Србију 12 динара. Власник д-р Урош Круз, уредник Ристо Радуловић. Штампарија Пахер и Кисића, fol.

Издавано 1907. и 1908.

840. **Народне Новине**. Лист за народно просвећивање, издаван месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник и уредник Жив. О. Дачић. Штампарија „Давидовић“, 8^о.

Издаван 1907.—1911.

841. **Народна Свест**. Независан народни лист, орган свију који слободу љубе, правду желе и истини теже, издаван сваке суботе у Крагујевцу. Цена 5 динара годишње. Власник Рад. Ратковић. Главни уредник Обрен В. Милосављевић. Народна штампарија, fol.

Издавано 1907.

842. **Narodna Sloga**. Лист посвећен раднику, издаван сваког понедељника у Бест-Сенека. Цена долар годишње, за Европу долар и по. Власник Адам Огњеновић, уредник Благоје Р. Савић, fol.

Издаван 1907.—1911.

843. **Наше Коло**. Лист српске народне радикалне странке, издаван сваког петка у Сомбору. Цена 6 круна годишње. Власник и уредник д-р Бранко Вујић, српска штампарија Влад. П. Бајића, fol.

Издавано 1907.

844. **Недеља**. Илустровани лист за забаву и науку, издаван сваке недеље у Београду. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Стева П. Видаковић. Штампарија Савића и Коми, 4^о.

Издавано 1907.—1908.

845. **Нови Свет**. Дневни лист за забаву и политику, са сликама. Издаван у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник Савић и Коми, уредник Милорад Јовановић, штампарија Савића и Коми, 4^о.

Издавано 1907. и 1908.

846. **Новосадске Новине**. Недељни политички лист, издаван у Новом Саду. Цена 8 круна, за Србију 10 круна годишње. Власник и уредник д-р Каменко Суботић. Штампарија Браће М. Поповића, fol.

Издавано 1907.

847. **Окружна Самоуправа**. Орган самоуправног одбора округа ужичког, издаван недељом. Власник самоуправни одбор, fol.

Издаван 1908.—1911.

848. **Општина**. Недељни лист за прогресистичку комуналну политику, издаван као бесплатан додатак „Правде“. Власник Добра Цветковић, главни уредник Јован Адамовић. Штампарија Б. Греничића и друга, 8^о.

Издавано 1907.

849. **Отаџбина.** Недельни политички лист, излази у Ваља Луци. Цена 12 круна годишње. Власник Вукосав Груберовић и другици, главни уредник Петар Бочић. Штампарија С. Угреновића Ваља Лука, fol.

Издавано 1907.—1909.

850. **Победа.** Орган радикалне омладине, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина годишње. Власник Брета Љ. Милетић, уредник Вурџе Једенић. Штампарија „Србија“, fol.

Издавано 1907.—1908.

851. **Подришки Одјек.** Орган подришких самосталних радикала, излази суботом у Шапцу. Цена 12 динара годишње. Власник у име окружног одбора Ђока М. Марковић. Уређује одбор. Акционарска народна штампарија, fol.

Издавано 1907. и 1908.

852. **Пољаревачки Гласник.** Ванпартиски лист, излази једанпут неделно у Пољаревцу. Цена 3-60 годишње. Власник Јован Д. Селић, уредник Властимир Ст. Максимовић, штампарија Вук Караџић, fol.

Издавано 1907.

853. **Поклич.** Независан поштанско-телеграфски лист за струку и политику, излази два пута неделно у Београду. Цена 12 дина годишње. Власник и уредник Драг. Томић. Штампарија Т. Ђ. Наумовића, fol.

Издавано 1907.

854. **Право Народа.** Орган социјал-демократске странке, излази неделно у Шиду. Цена 4-80 дина годишње. Власник и уредник Вићимир Бораћ, fol.

Издаван 1907—1911.

855. **Преображај.** Орган народне странке округа крагујевачког, излази сваке недеље у Крагујевцу. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Мих. С. Голубовић, адвокат. Народна Штампарија, fol.

Издавано 1907.

856. **Радикалац.** Орган подришких самосталних радикала, излази суботом. Цена 12 дина годишње. Власник у име месног одбора Ђока М. Јовановић. Уређује одбор. Штампарија Народњак, fol.

Издавано 1907.

857. **Радничка Борба.** Недельни политички лист, излази у Београду. Цена 2 дина годишње. Власник и уредник Брета Цицварић. Штампарија К. Грегорића и друга, fol.

Издавано 1907.

858. **Радничка Самоуправа.** Орган самоуправног одбора округа радничког, излази два пута месечно у Горњем Милановцу. Цена 5 дина годишње. Власник окружни одбор, fol.

Издаван 1907—1911.

859. **Слободна Ријеч.** Недельни политички лист, излази у Подгорици. Цена 8 круна, ван Црне Горе 10 круна. Власник Акционарска штампарија, главни уредник Бор. Са. Мишић. Акционарска подгоричка штампарија војвода Вождар Вуковић, 4^о.

Издавано 1907—1908.

860. **Смелост.** Слободоумни демократски лист, излази четвртком и неделом у Београду. Цена 6 дина годишње. Власник и одговорни уредник Војислав М. Сандић. Штампарија „Призренца“, fol.

Издавано 1907.

861. **Српски Глас.** Лист Срба демократа, излази сваког петка у Вел. Книпади. Цена 8 круна годишње. Власник дружина „Српског Гласа“, уредник др Васа Јакшић, штампарија С. Милановића, fol.

Издаван 1907—1911.

862. **Српски Гласник.** Политички демократски лист, излази сваке суботе у Шапцу. Цена 8 круна годишње. Власник Коло пријатеља, уредник др Михаило Богдановић—Томић. Штампарија Дана Сингера, fol.

Издавано 1907.

863. **Српска Зора.** Лист за просвету и привреду, излази два пута месечно у Дубровнику. Цена 7 круна годишње. Власник друштво „Српска Зора“, уредник Никола Ј. Вршић. Српска Дубровачка Штампарија др-а Градића и др., 4^о.

Издавала 1907—1911.

864. **Српска Мисао.** Лист српске народне самосталне странке, излази уторником и петком у Сремским Карловцима. Цена 16 круна годишње. Власник и уредник др Стеван Симеоновић Чокић. Манастирска штампарије.

Издавала 1906—1908.

865. **Српски Одјек.** Лист српске народне радикалне странке, излази неделом у Земуну. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник др Миливоје Бабић. Штампарија Јов. Пуљо, fol.

Издаван 1907—1911.

866. **Српски Соко.** Орган српске соколске жупе ерзуковорске, излази свакога месеца у Карловцима. Цена 3 круне годишње. Власник и уредник Лаза Поповић.

Издаван 1907—1911.

867. **Српска Школа.** Педагошко-књижевни лист, излази месечно у Сарајеву. Цена 6 круна годишње. Власник: Српско учитељско удружење, уредник Милош Пенара, 8^о.
Издавала 1907—1911.
868. **Топличке Новине.** Службени лист округа топличког, излази четвртком. Цена за општинске судове 6 дина, за приватне личности 4 динара годишње. Власник: окружни одбор, уредник Коста Р. Спасојевић. Прва прокупатска штампарија „Југ Богдан“ — М. М. Павловића, fol.
Издали 1907—1911.
869. **Трговина.** Дневни орган српске краљевске агенције, излази на српском и француском језику у Београду. Цена 40 дина годишње. Власник: Љуба Костић, уредник Таса Ђ. Никовић. Штампарија „Нови Покрет“ fol.
870. **Трговачки Лист.** За трговицу, занате, рад и привреду, излази два пута месечно у Нишпићу. Цена 6 круна, за иностранство 8 круна. Власник: Никола Ђурић, главни уредник Сима Шобајић, одговорни уредник Јанко Тошковић. Нишпићска акционарска штампарија, fol.
Издали 1907.
871. **Чиновнички Гласник.** Орган Удружења државних чиновника Краљевине Србије, излази по потреби, број 10 пара дина. Власник: за удружење Милутин Стевановић, уредник Стеван Витас. Штампарија Бранко Радичевић, fol.
Издали 1907.
872. **Ужички Одјек.** Орган самосталних радикала округа ужичког, излази четвртком и недељом у Ужицу. Цена 6 дина годишње. Власник: Анд. Врачевић, уређује редакциони одбор. Штампарија С. Г. Поповића, fol.
Издали 1907.
873. **Уједињено Српство.** Политички лист, орган српско-америчког савеза у Америци, излази сваке недеље у Чикагу. Цена долар и по годишње. Власник: Савез, уредник Иво Р. Палазачић, fol.
Издали 1907—1911.
874. **Школски Радник.** Педагошко-књижевни лист, излази месечно у Горњем Милановку, сва јула и августа. Цена 5 динара годишње. Власник: учитељски збор округа рудничког, уређује одбор, 8^о.
Издали 1907—1911.

1908.

875. **Балкан.** Недељни политички лист излази у Чикагу. Цена за Америку долар, за Европу долар и по. Власник и уредник Петар Стојашић, fol.
Издали 1908—1911.
876. **Вока.** Гласник за опће интересе Вокеља, излази сваког четвртка у Ботору. Цена 12 круна, за иностранство 16 круна годишње. Власник: д-р Фиди Лазаревић, уредник: д-р Рудолф Сарделић. Вокељска штампарија у Ботору, fol.
Издали 1908—1910.
877. **Босна.** Илустровани месечни часопис за књижевност и савремени живот, излази у Београду. Цена 10 динара годишње. Власник и уредник Јово Ђ. Ковачевић, 40.
878. **Борба Балкана.** Независан народни лист, излази сваке среде у Сен-Лују. Цена за Америку долар, за Европу долар и по годишње. Власник: Срби из Сен-Луја, уредник Милан Јевтић, fol.
Издали 1908—1909.
879. **Борба.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 дина годишње. Власник и уредник Драг. М. Марић. Штампарија Радивоја Јовановића, fol.
Издали 1908.
880. **Борба.** Политички лист, излази један пут недељно, а по потреби и више пута у Шапцу. Цена 12 дина годишње. Заступа власника и одговорни уредник Петар Костић. Уређује редакциони одбор. Нова штампарија Грданчики, fol.
Издали 1908.
881. **Вардар.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази недељом. Цена 15 динара годишње. Власник и уредник Давид Димитријевић, српска штампарија „Вардар“, fol.
Издали 1908—1911, с малим прекидом због забране турске цензуре.
882. **Водећи Цвет.** Орган Тројичког Сабора, излази овога сабора сваки дан на Ади Циганлији, код Београда. Број 5 пара. Власник: Српско Новинарско Удружење, уредник Бран. Ђ. Нушић, уметничка штампарија Тројичког Сабора, fol.
Издали 1908.
883. **Гајрет.** Лист за друштвене послове и народно просвећивање, излази два пута месечно у Сарајеву. Цена 4 круне годишње. Власник: друштво „Гајрет“, уредник Осман А. Ђикић, 4^о.
Издали 1908—1911.
884. **Демократ.** Орган радикално-демократске омладине, излази сваке суботе у Београду. Цена 3-60 годишње. Власник и име

београдског клуба Ада Јовановић.—Ресавиц. Уређује редакциони одбор. Штампарија „Србија“, fol.

Издавано 1908.

885. **Домовина.** Недељни политички лист, излази сваког четвртка у Београду. Цена 5 дин. годишње. Власник Лазар П. Подовић — Дрекаловић, главни уредник Тоно П. Ораовац. Штампарија Радеика Радеиковића и Коми.

Издавано 1908.

886. **Забавник.** Недељни илустровани лист за књижевност, уметност и забаву, излази као бесплатни недељни додатак „Малог Журнала“. Власник Савић и Коми. Главни уредник Душан Мил. Шијачки. Штампарија Савића и Коми. 4°.

Издавано 1908.

887. **Звоно.** Политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник, уредник и штампач Павле Ранковић, fol. С живим прекидима излази 1908—1911.

888. **Здравље,** лекарске науке о здрављу и болести, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Издаје Друштво за чување народног здравља, уређује проф. д-р Милан Јовановић—Ватут. Штампарија „Доситије Обрадовић“, 8°.

Издава 1906—1911.

889. **Карикатуре.** Шаљиви лист излази четвртком и недељом у Београду. Цена 4-80 дин. годишње, за иностранство 9-60 динара. Власник и одговорни уредник Петар Јовановић. Штампарија Савића и Коми. 4°.

Издавано 1908—1910.

890. **La Question Serbe.** Недељни политички лист на француском језику излази у Београду. Цена 12 дин. за иностранство 16 дин. годишње. Власник и уредник Влада Спасојевић. Штампарија „Давидовић“ 4°.

Издавано 1908—1909.

891. **Мали Одјек.** Орган самосталних радикала у округу пожаревачком, излази средом и суботом у Пожаревцу. Цена 6 динара годишње. Власник у име окружног одбора Милан Марјановић, главни уредник Радован Вузићевић. Штампарија Вук Караџић — Браће Д. Селића, fol.

Издавано 1908.

892. **Моравско Видело.** Орган напредњака округа моравског, излази једанпут недељно у Јагодини. Цена 6 дин. годишње. Власник Живојин Московљевић, адвокат, уређује уређивачки одбор, штампарија „Гутенберг“ Браће П. Стевановића и Милошевића, fol.

Издавано 1908—1909.

893. **Национална Борба.** Месечни часопис, орган српско националне омладине, излази у Београду. Цена 4 динара годишње. Власник

и одговорни уредник у име националне омладине председник централне управе Милош Никовић. Штампарија Наумовића и Стевановића, fol.

Издавано 1908.

894. **Народне Новине.** Лист за народно просвећивање, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник и уредник проф. Жив. О. Дачић, штампарија „Давидовић“, 8°.

Издава 1908—1911.

895. **Народна Одбрана.** Орган одбора Народне Одбране, излази недељно у Шапцу. Претплата добровољни прилог. Власник за одбор Народне Одбране, Милосав П. Куртовић, уредник Влад. Д. Илић, адвокат. Штампач Акционарска Народна Штампарија, fol.

Издавано 1908—1909.

896. **Народна Реч.** Орган рудничке радикалне омладине, излази сваке недеље у Горњем Милановцу. Цена 6 дин. годишње. Власник Урош Ломовић, уредник Богомир М. Јевтић, уређује одбор. Штампарија Стевана Матића у Чаčku, fol.

Издавано 1908.

897. **Наша Школа.** Орган Млавског учитељског удружења, излази месечно у Петровцу. Власник за удружење и уредник Вој. Р. Младеновић, учитељ у Медини. Штампарија Вук Караџић — Браће Селића у Пожаревцу, 8°.

Издава 1907—1911.

898. **Недељни Преглед.** Политички, књижевни и научни, излази недељно у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Жив. Перић, 40.

Издава 1908—1911.

899. **Недељна Пошта.** Орган поштанског телеграфског удружења излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за удружење Живојин Стојић, председник, уредник Чедо Мирковић. Штампарија Гавр. Давидовића и Коми, fol.

Издавано 1908—1910.

900. **Novo Vrijeme.** Лист за учитеље и пријатеље народне просвете излази два пута месечно у Шибенику. Год. I. Цена 6 круна годишње, ван Аустро-Угарске 8 круна. Власник и уредник Данило Петраловић. Штампач се латиницом и ћирилицом. 4°.

901. **Ново Време.** Политички лист, излази четвртком и недељом у Нему. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Велимир С. Виденчић. Штампарија Ђорђа Мунца.

Издавано 1908.

902. **Нови Параштај.** Лист за сузбијање алкохолних пића, за школу и дом, излази месечно у Загребу. Цена 4 круне годишње. Влас-

ник и уредник Никола Т. Бурић, учитељ у Цаге, код Окучана. Одговорни уредник Лазар Келић учитељ. Српска штампарнија у Загребу, 4^о.

Издавано 1906—1907.

903. **Одбрана.** Орган Народне Одбране за округ крајински, излази сваке недеље у Неготину. Цена 6 дина годишње. Власник и одговорни уредник Тока Дазаревић ашвар. Штампарија М. Марковића, fol.

Издавано 1908—1909.

904. **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. крагујевачког, излази три пута месечно у Крагујевцу. Цена 5 дина. Власник окружни одбор, уредник Сретен Којан, fol.

Издаван 1908—1911.

905. **Општинске Новине.** Службени лист општине града Пожаревца, излази три пута месечно у Пожаревцу. Цена за општинске судове 6 дина, за остале претплатнике 4 динара годишње. Власник општина пожаревачка, уредник Коста А. Вуколовић, штампарија Ђорђа Наумовића, fol.

Издаван 1908—1911.

906. **Патриота.** Дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина годишње. Издаје и уређује нарочити одбор. Главни уредник Јов. Михаиловић. Штампарија Наумовића и Стефановића, fol.

Издавано 1908.

907. **Пожаревачка Самоуправа.** Орган радикала округа пожаревачког, излази недељом у Пожаревцу. Цена 6 динара годишње. Власник за месни одбор Јован С. Јовановић, главни и одговорни уредник Јован В. Јеличић, штампарија Ђорђа Наумовића, fol.

Издаван 1909—1910.

908. **Прве Жртве.** Орган комодбора ваљевске Народне Одбране, излази свакога четвртка у Ваљеву, број 5 нара. Власник Мил. Ж. Тадић, аматер, уредник Мих. Ђ. Миладиновић професор, штампарија А. М. Славуја, fol.

Издавано 1908—1909.

909. **Просвјета.** Орган друштва „Просвјета“ у Сарајеву, где излази једанпут месечно. Цена 3 круне годишње. Власник „Просвјета“ 4^о.

Издаван 1908—1911.

910. **Радикал.** Лист српске народне радикалне странке, излази петком у Руми. Цена 8 круна годишње. Власник и главни уредник др Жарко Миладиновић, Електрична штампарнија Исидора Стојичића у Земуну, fol.

Издаван 1908—1911.

911.а **Република.** Недељни политички лист, излази у Београду. Цена 250 дина годишње. Власник и уредник Илија Василић. Штампарија Павле Ранковић, издавано 1907—1909.

912. **Ресави.** Недељни политички лист, орган ресавских самосталана. Издаван у Свидајевцу.

913. **Рудар.** Лист за рударске надзорнике и раднике и рударске почетнике, излази месечно у Београду. Год. I. Цена 2.50 динара годишње. Власник и уредник Петар А. Илић, 8^о.

Издавано 1908.

914. **Светлост.** Илустровани месечни часопис, орган Друштва за школску хигијену и народно просвећивање, излази месечно у Београду. Цена за чланове 6 за нечланове 8 динара годишње. Власник Друштво. На слободној и независној основи уз помоћ редакционог одбора уређује др Св. М. Марковић. Штампарија Доситеје Обрадовић, 8^о.

Издаван 1908—1911.

915. **Свиђелић.** Орган Нишког одбора Народне Одбране, излази по потреби у Нишу. Број 5 нара. Власник нишки одбор Народне Одбране. Директор Мих. Бобић. Одговорни уредник др Лазар Бугарчић. Штампарија М. Карића, fol.

Издавано 1908—1909.

916. **Слобода.** Радикални лист, излази четвртком и недељом у Нишу. Цена 6 динара годишње. Власник Коста Тасић, уређује одбор, радикална штампарнија, fol.

Издавано 1908—1910.

917. **Слога.** Недељни политички лист излази у Сомбору. Цена 8 круна, за Србију 10 круна годишње. Власник и уредник др Коста Бугарски. Електрична штампарнија М. Викара и Другова у Сомбору, fol.

Издаван 1906—1911.

918. **Социјалист.** Часопис, излази сваког месеца у Београду. Цена 2 дина годишње. Власник и уредник Веља М. Стојановић. Штампарија „Меркур“ Милошевића и Стефановића, fol.

Издавано 1908.

919. **Споменички Гласник.** Орган Друштва за улепшавање Карађорђевог Споменика и околине, излази два пута месечно у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за друштво и одговорни уредник Јосиф Илић. Уметничка штампарнија „Призреница“, fol.

Издавано 1908.

920. **Србија.** Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина годишње. Власник Радењко Радењковић и

- Комп. Главни уредник Драг. Ј. Илић. Уређује одбор патриота. Штампарија Радевка Радековића и Комп. fol.
Издање 1908—1909.
921. **Српска Војска.** Независан војни лист, излази недељно у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник Свет. Исаковић, уредник Жив. Мишић, цуковници у поезији. Штампарија „Србија“, 4^о.
Издање 1908—1911.
922. **Српска Књижевна Задруга.** Службени лист Српске Књижевне Задруге, излази према потреби 10—12 пута годишње и шаље се бесплатно члановима. Уредник проф. Х. Андер, власник за Задругу Драг. Костић, проф., штампарија „Србија“, 4^о.
Издање 1908.—1911.
923. **Српски Свијет.** Народни лист, излази недељно у Шитебургу. Цена долар за Америку, а два годишње за Европу. Власник М. Бузачић, уредник М. Јевтић, fol.
Издање 1908.—1911.
924. **Стара Ресавка.** Орган ресавских радикала, излази четвртком у Свидајевцу. Цена 14 динара годишње. Власник у име одбора радикала среза ресавског Стојан Перзић. Уређује одбор. Штампарија Ђорђевића и Галића у Јагодинам, fol.
Издање 1908.
925. **Трговинско-Индустријски Преглед.** Службени лист оделена за трговину, радност и саобраћај министарства народне привреде, излази двапут месечно, а за време сезоне по потреби сваког радног дана. Цена 10 динара годишње. Власник трговинско-занатски музеј. Уредник д-р Кошта Јовановић, викар министарства. Штампарија Доситије Обрадовић, 8^о.
Издање 1908.
926. **Трезвеност.** Лист за расправљање алкохолних питања, излази месечно у Београду. Цена 2 дина. годишње. Власник друштво, уредник д-р Јован Данић, 8^о.
Издање 1908.—1911.
927. **Труба.** Дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дина. годишње. Власник и директор проф. Андра Гавриловић. Штампарија Савића и Комп., fol.
Издање 1908.—1909.
928. **Царински Гласник.** Орган удружења царинских чиновника, излази месечно у Београду. Цена 15 дина. за иностранство 20 динара годишње. Власник Удружење, уредник д-р Лончарић, 8^о.
Издање 1908.—1911.
929. **Цетињски Вјесник.** Политички лист, излази средом и суботом на Цетињу. Цена 10 круна, за Србију 15 динара годишње. Власник Антар Чобелић, уређује одбор. Државна штампарија, fol.
Издање 1908.—1911.

930. **Црна Гора.** Орган слободоумних Црногораца, излази сваке суботе у Београду. Цена 5 дина. годишње. Власник Илија Мартиновић. Уређује редакциони одбор. Штампарија Савића и Комп. fol.
Издање 1908.
931. **Школски Гласник.** Лист за школу и учитеље, излази два пута месечно у Новоме Саду, сем јула и августа. Цена 8 круна, за Србију 10 динара годишње. Власник Ђола Михајловић учитељ, уредник Гавра Поповић, учитељ у пензији. Штампарија учитељског деоничарског друштва „Натошевић“, 4^о.
Издање 1908.—1911.

1909.

932. **Ворак.** Лист за политику, просвету и привреду, излази сваке недеље у Алексинцу. Цена 6 дина. годишње. Власник и одговорни уредник Благоје Ж. Илић, уређује одбор, нова штампарија „Просвета“ Жике Ј. Соларовића у Алексинцу, fol.
Издање 1909—1910.
933. **Вјесник.** Званичан орган српско-православних црквено-школских власти у Босни и Херцеговини, излази сваког месеца у Сарајеву. Цена 6 круна годишње. Власник Велики управни и просветни савет. Уредник Петар Кочић, 8^о.
Издање 1909—1911.
934. **Гласник српскога друштва за децију психологију** излази месечно у Београду. Власник удружење. Уредник Сима Јеврић.
Издање 1909—1910.
935. **Денеша.** Дневни политички лист излази у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник за акционарско друштво д-р М. Стајић, главни уредник Војислав Росић, штампарија Саве Радековића и брата, fol.
Издање 1909—1911.
936. **За сељака.** Поучни лист за народ, излази као прилог „Вјесника“ месечно у Сарајеву и бесплатно се раздаје народу. Власник Велики Управни и Просветни Савет у Сарајеву, главни уредник д-р Дим. Васић, секретар Савета.
937. **Заставник.** Политички лист, за месне вести, забаву, огласе и друге друштвене потребе, излази недељно у Нишу. Цена 4 дина. годишње. Власник и одговорни уредник Стојан М. Стевановић, уређује одбор, штампарија Ђорђа Муца, fol.
Издање 1909—1910.
938. **Јеврејски Гласник.** Породични лист за поуку и забаву, излази сваког петка у Београду. Цена 12 дина. годишње. Власник за друштво „Цијон“ д-р Давид Алвалај, главни и одговорни уредник Исак Ј. Леви, електрична штампарија С. Хоровица, 4^о.
Издање 1909—1910.

939. **Брагујевачки Грађански Гласник.** Независан лист без партијског обележја, излази сваког четвртка у Крагујевцу. Цена 6 динара годишње. Власник и штампа Народна Штампарија, одговорни уредник Александар С. Јовановић, уређује редакциони одбор, fol.
Издавано 1909.
940. **Лаворика.** Лист за српску и страву уметност, излази два пута месечно у Београду. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Љубиша Валић, штампано у државној штампарији Краљевине Србије, 4°.
Издавано 1909.
941. **Народна Слобода.** Независан радикални лист, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Јов. П. Јовановић, уређује редакциони одбор, штампарија Радивоја Јовановића, fol.
Издавано 1909—1911.
942. **Народна Слога.** Весник Народне Слоге, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Јов. Стојановић, адвокат. Штампарија Наумовића и Стефановића, fol.
Издавано 1909—1911.
943. **Наша Народна Школа.** Месечни журнал за заспитале и учитеље, излази у Кључевцу. Цена 4 динара годишње. Излази сваког месеца септембра и августа. Власник и уредник Душан Р. Михајловић, 8°.
Издавано 1909—1911.
944. **Наш Покрет.** Независан лист за политичко-телеграфску и телефонску установу, излази два пута месечно у Београду. Цена 4 динара годишње. Власник и уредник Станојао Димитријевић, штампа Савића и Кокић, fol.
Издавано 1909.
945. **Ново Време.** Независан орган јавног мишљења, излази сваки дан у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник акционарско друштво „Ново Време“, директор Владислав Савић, штампарија Љуб. Ј. Војновића, fol.
Издавано 1909—1911.
946. **Општина.** Орган општинских деловања и писара у Краљевини Србији, излази два пута месечно у Београду. Власник за удружење Драгољуб Милејковић, уредник Рад. Мил. Војновић, штампарија „Призренац“, 8°.
Издавано 1909—1911.
947. **Пошет.** Независан демократски лист, излази средом, петком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 динара годишње. Власник и одго-

- ворни уредник Милан А. Андрејевић, адвокат, уређује редакциони одбор, Народна Штампарија, fol.
Издавано 1909—1911.
948. **Пореска Служба.** Орган Удружења пореских чиновника у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Власник за Удружење Б. Робићек. Уредник Љуб. Андрејевић. Штампарија „Доситије Обрадовић“, 8°.
Издавано 1909—1911.
949. **Пошта.** Орган поштанско-телеграфско-телефонског удружења, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за удружење председник Живојин Стојић, уредник Чедо Мирковић, штампарија Гавр. Давидовића и Кокић, fol.
Издавано 1909—1911 с прекидима.
950. **Прве Жртве.** Орган пододбора Валеваке Народне Одбране, излази сваког четвртка у Валеваку. Цена 2 динара годишње. Власник за пододбор председник Мил. Ж. Тадић апотекар, уредник Мих. Ђ. Миладиновић, проф., уређује одбор. Штампарија М. А. Славуја, 4°.
Издавано 1909.
951. **Пролеће.** Илустровани месечник, излази у Београду. Цена 8 динара годишње. Власник и уредник др Каменко Суботић, Штампарија „Србија“,
Издавано 1909—1910.
952. **Рад.** Политички лист, излази четири пута месечно у Мостару. Цена 10 круна годишње, за Србију 12 круна. Власник и уредник др Душан Пелеш адвокат, штампарија „Народа“ у Мостару, fol.
Издавано 1909—1911.
953. **Радикал.** Орган подринских радикала, излази четвртком и недељом у Шапцу. Цена 12 динара годишње. Власник Драг. С. Петровић, адвокат, уређује редакциони одбор, штампарија Грданичког, 4°.
Издавано 1909 год.
954. **Радикалне Новине.** Лист месних одбора радикалне и самосталне радикалне странке у Шапцу, излази недељом у Шапцу. Цена 6 динара годишње. Власник Драг. С. Петровић, адвокат, главни уредник Стева Писаревић, адвокат, уређује одбор, штампа Грданичких, fol.
Издавано 1909.
955. **Развитак** месечни часопис, излази у Ваља Луци. Власник и уредник Петар Кочић, штампарија С. Угреновића, 8°.
Издавано 1909—1910.

956. **Ракетла.** Лист за шалу и сатиру, излази недељом у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Милан Богдановић, штампа Савића и Коми., fol.
Издање 1909.
957. **Свест.** Орган Удружења неуказаних државних чиновника Краљевине Србије, излази недељом у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник за Удружење председник Коста Ј. Симић, уредник Вељко М. Мушицки, штампа Савића и Коми., fol.
Издање 1909—1911.
958. **Селак.** Недељни политички лист излази у Београду. Власник и уредник Милан Обрадовић, fol.
Издање 1909—1911.
959. **Слобода.** Лист за политику и месне потребе, излази недељом. Цена 6 дин. годишње. Директор Мил. Сотировић, уређује одбор, власник Петар Костић, штампа Грданички, fol.
Издање 1909.
960. **Слободна Реч.** Социјалистички лист, излази двапут месечно у Цириху. Цена 1-50 дин. годишње. Власник и главни уредник Ђорђе Д. Игњатовић, трг., одговорни уредник Милан Анђелковић, радник кројачки, Народна штампарија у Цириху, fol.
961. **Слободна Трибуна.** Гласило југословенске мисли у Америци, излази недељом у Сенту. Цена долар годишње. Власник југословенско штампарско удружење, уређује одбор.
Издање 1909—1911.
962. **Слотра.** Стручни лист за правнике, излази месечно у Београду. Цена 10 динара годишње. Власник Миланко Ђ. Поповић, уредник Јован В. Мандић, штампарија Д. Димитријевића 8°.
Издање 1909.
963. **Србадија.** Ванпартијски лист за новости, шалу, забаву и огласе, излази два пута недељом у Нишу. Цена 5 динара број, Власник и уредник Станко Динић — Бокор, штампарија М. Карића у Нишу, fol.
Издање 1909.
964. **Србобран.** Српски народни лист и орган савеза сједињених Срба „Слога“, излази недељом у Њујорку. Цена долар и по годишње. Власник Српско издавачко друштво, уређује одбор, fol.
Издање 1909—1911.
965. **Српски Витез.** Орган Савеза српских витезова заједнице свију удружених витешких друштава гимнастичких, борачких, добротворних и др. у Србији, излази месечно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник Савез, уредник др Војислав В. Рашић, штампарија Саве Радековића и брата, 4°.
Издање 1909—1911.

966. **Српски Гласник.** Недељни политички лист излази у Сан-Франциску. Цена 2 долара годишње. Власник и уредник Скиро С. Радојичић, fol.
Издање 1909—1911.
967. **Синђелић.** Стручни позоришни лист, излази у Цириху сваког два дана преставе позорница „Синђелић“. Власник и уредник Коста А. Делић, 4°.
Издање 1909—1911.
968. **Трговина.** Орган више трговачке омладине, излази недељом у Нишу. Цена 6 дин. годишње. Власник за Омладину и одговорни уредник Тодор С. Палигорић, штампарија Ђорђа Мунца, fol.
Издање 1909—1911.
969. **Фармацајтске Новине.** Стручни лист, орган за заштиту интереса свију фармацајта, излази недељом врло у Шангу, по тој у Нишу, па у Београду. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник Љуб. С. Арсенијевић, штампа Свет. Грданички у Шангу, 8°.
Издање 1909—1911.
970. **Утешитељ.** Самостални илустровани месечник за богословску књижевност и црквену политику, излази у Београду. Цена за цркве, манастире и установе 10 динара, за остале 5 динара годишње. Власник и уредник архимандрит Рувин у мана. Раковици, штампарија „Доситије Обрадовић“, 8°.
Издање 1909.
971. **Школски Лист,** излази два пута месечно у Карловцима. Цена 8 круна годишње. Уређује професорски одбор српских учитељских школа у Сомбору, главни уредник Велидар Борђоски, одговорни уредник Мита Кљацић, власништво и штампа српске манастирске штампарије у Карловцима, 4°.
Издање 1909—1911.
972. **Шумарски Гласник.** Орган Српског Шумарског Удружења, лист за шумарство и шумску индустрију, излази месечно у Београду. Цена 12 динара, ван Србије 20 динара годишње. Власник удружење, уредник др Ђока Ст. Јовановић, 8°.
Издање 1909—1911.

1910

973. **Вацаљанин.** Лист српске народне радничке странке, излази недељом у Вршцу. Цена 8 круна годишње. Власник одбор, уредник Ђ. Миросављевић, fol.
Издање 1910—1911.
974. **Ворба.** Подмесечни спис социјалне демократије, излази у Београду. Цена 10 динара за Србију, 12 ван Србије годишње. Вла-

сник за социјалистичку организацију и уредник Дим. Тудовић, штампарија Саве Радековића и Брата, 8^о.

Изазлао 1910—1911.

975. **Буна.** Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Уређује редакциони одбор. Заступник власника и одговорни уредник Мих. Фишековић, штампарија Саве Радековића и Брата, fol.

Изазлао 1910.

976. **Врањски Покрет.** Лист за привреду, трговину и књижевност, излази недељом у Врању. Цена 3 дин. годишње. Власник Дим. Јов. Кадуља, главни и одговорни уредник Андреја Ј. Ристић, штампарија Дим. Јов. Кадуља, fol.

Изазлао 1910.

977. **Венац.** Књижевни омладински лист, излази у месечним свескама у Београду. Цена 4 дин. годишње, ван Србије 5 динара. Власник и уредник Јеремија Живановић, професор, штампарија „Давидовић“, 8^о.

978. **Воља.** Југословенски анархистички лист, излази месечно у Бујорку. Преплата добровољан придон. Власници и уредници А. Марковић и Ђ. Мавенковић, fol.

Изазлао 1910—1911.

979. **Дете.** Лист за заштиту деце и њихово телесно и морално васпитање, за родитеље и децује пријатеље, излази месечно у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и уредник д-р Никола Ј. Петровић, штампарија „Доситеје Обрадовић“, fol.

980. **Дорђолац.** Гласило независних дорђолачких грађана, излази увек кад је потребно да и дорђолаци реку своју, уређује Правдољуб. Број 5 пара. Власник и одговорни уредник Никола М. Томић, штампарија „Штампа“, 4^о.

Изазлао 1910.

981. **Духовни Свет.** Часопис за научно предавање психичко-окултних појава, излази у Београду сваког месеца. Цена 6 динара годишње. Заступа власника одговорни уредник Јов. С. Јовановић, уређује одбор, штампарија „Меркур“, 8^о.

Изазлао 1910—1911.

982. **Железничар.** Орган Савеза железничких радника, излази недељом у Београду. Број 5 пара. Власник Вуканши Јовановић, машиновођа, одговорни уредник Алекса Ребрић, телецирер, штампарија Саве Радековића и Брата, fol.

Изазлао 1910—1911.

983. **Заједница.** Лист удружених напредњака и народњака, излази уторником и петком у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Вла-

сник и одговорни уредник Миливоје Н. Борђенић. Уређује одбор, штампарија Радивоја Јовановића, fol.

Изазлао 1910.

984. **Занатлиски Гласник.** Орган Савеза занатлиских оспана и савезних одбора у Србији, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за савез и одговорни уредник Исидор Цвиолић, уређује одбор, штампарија Саве Радековића и Брата, fol.

985. **Зора.** Гласило српске напредне омладине у Бечу, излази сваког месеца, сем августа и септембра у Бечу. Цена 7 круна годишње. Власник академско друштво „Зора“, уређује одбор, 8^о.

Изазлао 1910—1911.

986. **Јавна Реч.** Слободомисли народни лист излази средом и суботом у Крагујевцу. Цена 10 дин. годишње. Власник Обрен В. Милосављевић, штампано у народној штампарији уређује одбор, fol.

Изазлао 1910.

987. **Једнакост.** Орган жена социјалдемократа, излази два пута месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник за социјалдемократску странку и одговорни уредник Милош Тимотић, штампарија Саве Радековића и Брата, 4^о.

Изазлао 1910—1911.

988. **Искрена Реч.** Независан политички лист, излази четвртком и недељом у Великом Градишту. Цена 8:40 дин. годишње. Власник Свет. М. Драшковић, главни уредник Милорад Н. Стефановић, адвокат, штампарија Драшковића, fol.

Изазлао 1910.

989. **Мачванци.** Новине за народ, излази месечно у Богатићу и издаје се народу бесплатно. Власник д-р Душан Радојичић, уредник Дамњал Митровић, 8^о.

Изазлао 1910—1911.

990. **Народ.** Лист за просвету, привреду и остале народне потребе, излази сваке недеље у Сентомашу. Цена 12 круна годишње. Власник и одговорни уредник Ђока Радловић, штампарија Светозара Маринковића у Сентомашу, fol.

Изазлао 1910—1911.

991. **Нови Живот.** Лист за просвећивање народа, излази месечно у Приједору, у Босни. Цена 2:50 круна годишње, ван Босне 3 круне. Власник и уредник Стево Стојановић, учитељ у Босанском Новом, 4^о.

Изазлао 1910—1911.

992. **Новине.** Лист за рекламу и забаву, излази повремено у Пулрији. Бесплатно се издаје. Власник, уредник и штампа Драг Ј. Петровић, fol.

Изазлао 1910—1911.

993. **Оморика.** Илустровани породични забавник за књижевност, уметност и савремени живот, излази месечно у Београду. Цена 4 дина годишње. Власник и уредник Душан Мил. Швајцки, штампарија Савића и Кошч., 4°. Излазило 1910.
994. **Одбрана.** Независан лист за политику, привреду и књижевност излази четвртком у Јагодина. Цена 6 дина годишње. Власник Ђока Поповић, пензионар, одговорни уредник Милан Филиповић, уређује одбор, уметничка штампарија „Гутенберг“, fol. Излазило 1910.
995. **Парафински Народњак.** Слободомни лист за одбрану народних права, излази недељом у Парафину. Цена: број 5 пара. Власник за клуб народњака Александар М. Јовановић, одговорни уредник Стев. П. Јаснић, прва парафинска штампарија код „Хади Лазе“ 4°. Излазило 1910.
996. **Политија.** Стручни лист, излази два пута месечно у Београду. Цена 8 дина годишње. Власник и уредник Васо Лазаревић, штампарија „Св. Сави“, 8°. Излазило 1910—1911.
997. **Православље.** Лист намењен православноме српском народу за поуку у св. православној вери и хришћанским врлинама, излази месечно у Митровци, Срем. Цена 1-60 круна годишње. Власници и уредници Владимир Милутиновић и поп Јова Н. Вута, 8°. Излазило 1910—1911.
998. **Преглед.** Лист за науку и социјални живот, излази сваких шест недеља у Сарајеву. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Ристо Радуловић, 8°. Излазило 1910—1911.
999. **Равнитак.**
1000. **Реџама.** Бесплатан огласни лист за трговину, индустрију, привреду, саобраћај и моду, излази сваке суботе у Београду. Власник и одговорни уредник Раифел В. Тодоровић, штампарија Љуб. Ј. Војовића, fol. Излазила 1910.
- 1000а. **Савремена Пошта и Телеграф.** Лист намењен струци и подмлатку, излази месечно у Београду. Цена 6 дина годишње. Уредници и власници Вој. Д. Вујић и Вој. М. Поповић. Штампарија Д. Димитријевића, 4°. Излазило
1001. **Самоуправа.** Орган муслиманске демократије у Босни и Херцеговини, излази четвртком у Сарајеву. Цена 10 круна годишње.

- За Србију 12 круна годишње. Власник Смаилага Вемадовић, главни уредник Осман А. Ђикић, српска деоничарска штампарија у Сарајеву, fol. Излазило 1910—1911.
1002. **Самостајац.** Орган самосталних радикала округа моравског, излази сваке суботе у Ђуприји. Цена 6 дина годишње. Власник Милосав Петровић, адвокат, одговорни уредник Петар Илић, уређује одбор. Штампарија Драг. Ј. Петровића у Ђуприји, fol.
1003. **Слобода.** Орган вишких радикала, излази четвртком и недељом у Нишу. Цена 6 дина годишње. Власник за месни радикални одбор и одговорни уредник Милоје Петровић, пензионар, нова акционарска штампарија у Нишу, fol. Излазила 1910.
1004. **Слобода.** Орган Срба социјал-демократа у Угарској, излази три пута месечно у Новом Саду. Цена 3-60 динара, за Србију 6 круна годишње. Власник Лазар Вукићевић, уредник Никола Крстић, fol. Излазило 1910—1911.
1005. **Слога.** Независно гласило америчких Срба, излази сваке среде у Ингебургу. Цена долар, за Европу 2 долара годишње. Власник Српско Новинарско Удружење, уредник М. Ст. Стамојевић, fol. Излазило 1910—1911.
1006. **Срећеник.** Политички сатирични лист, излази сваке недеље са сликама у Београду. Цена 8 дина годишње. Власник и директор Владимир Николић, уредник Васо Ђеца, штампарија „Србија“, fol. Излазило 1910.
1007. **Смедеревски Гласник.** Орган самоуправног одбора округа смедеревског, излази три пута месечно у Смедереву. Цена 6 дина за општине, а 2 динара годишње за остале. Власник окружни одбор. Уредник Живојин Манојловић, fol. Излазило 1910—1911.
1008. **Соколки Гласник Душана Силног.** Орган стручног одбора савеза соколских друштава „Душан Силни“ излази месечно у Београду. Цена 2 дина годишње. Власник за стручни одбор Сретен П. Обрадовић, одговорни уредник Момир Борковић, уређује одбор, штампарија „Србија“, fol. Излазило 1910—1911.
1009. **Социјалистичка Зора.** Орган социјалиста у Старој Србији, излази два пута месечно у Скопљу. Цена 10 гроша годишње. Власник организација, уредник Петар Јовановић, штампарија Саве Радевићкића и брата у Београду, 4°. Излазило 1910—1911.

1010. **Српство**. Орган српске народне странке у Угарској, излази средом и суботом у Новоме Саду. Цена 12 круна годишње. Власник д-р Милadin Свизларек, главни уредник Ђорђе Поповић, штампарија учитељског друштва „Натомевић“, fol.
Издање 1910—1911.
1011. **Српски Есперантист**. Пропагандни и службени месечни лист Друштва српских есперантиста излази у Београду. Цена 5 динара годишње. Власник за Друштво Драгомир Анđововић, уредник С. Вуђевац, fol.
Издање 1910—1911.
1012. **Српски Рад**. Радикални лист за политику, просвету и привреду, излази четвргом и недељом у Митровици Сремској. Цена 16 круна, за Србију 20 динара годишње. Власник Влада Станојевић, уредник Бранко Н. Николић, штампарија Мирослава Славћа, fol.
Издање 1910—1911.
1013. **Стиг**. Орган народне странке у пожаревачком округу, излази недељом у Пожаревцу, претилата добровољни прилог. Власник и одговорни уредник Благоје Радловић, директор Љуба Ђорђевић, адвокат, штампарија „Вук Караџић“, fol.
Издање 1910.
1014. **Трибуна**. Дневни политички лист, излази у Београду. Цена 12 динара годишње. Директор Бранислав Ђ. Нушић, власник Паун Ђ. Димитријевић, штампарија „Трибуна“, fol.
Издање 1910—1911.
1015. **Фармација**. Стручни лист, службени орган Удружења српских апотекарских помоћника, излази почетком сваког месеца. Цена 10 динара годишње. Власник за удружење и одговорни уредник Драг. Томић, уређује уређивачки одбор: д-р П. Жипковић, Ђ. Киш, Ђ. Гинзонић, М. Врозићевић, Драг. Томић, М. Антоновић, К. Панадопулос, штампарија Љуб. Ј. Војовића, fol.
Издање 1910.—1911.
1016. **Чувар Здравља**. Месечни лист одбора округа крагујевачког за просвећивање народа, излази у Крагујевцу. У 2000 примерака се бесплатно растура народу округа крагујевачког. Власник окружни одбор, уредник д-р Добр. Гер. Поповић, мапа 8°.
Издање 1910—1911.

САВРЕМЕНА СРПСКА ШТАМПА

— 1911. —

1. **Авала**. Службени орган окружног одбора округа београдског. Излази свакога месеца у Београду. Год. I. Цена 8 дина. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Дим. В. Грудић, 8°.
2. **Американски Србобран**. Српски народни лист и орган Савеза Србобран, излази недељом у Питсбургу. Цена долар годишње. Год. VI. Власник српски православни савез Србобран, уредник П. Ј. Вудисављевић, fol.
3. **Апотекарски Гласник**. Орган Српског Апотекарског Друштва, излази 1 пута месечно у Београду. Год. III. Цена 12 дина. годишње. За друштво власник и уредник Никола Т. Марић, 8°.
4. **Архив за правне и друштвене науке**. Орган правног факултета у Београду. Год. VI. Цена 12 дина. годишње. Власник Милић Радовановић, уредници д-р Коста Кумануди и д-р Драгољуб Драпџеловић, 8°.
5. **Балкан**. Недељни политички лист, излази у Чикагу. Год. IV. Цена долар годишње. Власник Душан С. Поповић. Уређује одбор, fol.
6. **Банаћанин**. Лист српске народне радикалне странке, излази недељом у Вршцу. Год. II. Цена 8 круна годишње. Власник одбор. Уредник Ђ. Миросављевић, fol.
7. **Ваштован**. Илустровани лист семинарске трговине Тима Владисављевића, излази у Београду по потреби. Издаје се бесплатно. Год. I. Власник Тима Владисављевић. Уредник Светозар Гавриловић, 4°.
8. **Београдске Новине**. Дневни политички лист, излази у Београду. Власник и директор Стеван Ђурчић. Цена 12 дина. годишње, за иностранство 36 динара. Година XVII. fol.
9. **Београдске Општинске Новине**. Службени лист општине београдске, излазе сваке недеље у Београду. Год. XXIX. Цена 6 дина. годишње. Власник општина, уредник Љуб. Ђурчић, fol.

10. **Бераански Лист.** Орган Београдске Берзе.
11. **Богословски Гласник.** Часопис за православно богословску науку и друштвени живот, излази свакога месеца у Карловцима, Срем. Год. X. Цена 12 круна годишње, за Србију 15 динара. Власник архимандрит Иларион Зеремски. Уредник прото Владан Максимовић, 8°.
12. **Босна.** Индустриски месечни часопис за књижевност и савремени живот, излази у Београду, Год. IV. Цена 10 дина. годишње. Власник и уредник Јов. Ђ. Ковачевић, 4°.
13. **Босанска Вила.** Лист за забаву, поуку и књижевност, излази три пута месечно у Сарајеву. Год. XXVI. Цена 8 круна, за Србију 10 динара годишње. Власник Никола Т. Кашиковић. Уредници Кашиковић и Петар Кочић, 4°.
14. **Босанско-Херцеговачки Тежак.** Орган централног пчеларског друштва и подружница у Босни и Херцеговини. Излази латинцом и ћирилицом у Сарајеву. Год. X. Цена 4 круне годишње. Власник друштво. Уредник Љуб. Стјепановић, 4°.
15. **Ворба.** Подмесечни спис социјалне демократије, излази у Београду. Година II. Цена 10 за иностранство 12 динара годишње. Власник за социјалистичку организацију и уредник Дим. Туцовић, 8°.
16. **Врањик.** Орган српске народне слободоушне странке у Угарској, дневни политички лист, излази у Новоме Саду. Год. XXVII. Цена 34 круна годишње, за Србију 46 динара. Власник акционарско друштво. Уредник Јанко Перић, управник др. Мих. Полит-Десанчић, fol.
17. **Вранково Коло.** За забаву, поуку и књижевност, излази у Карловцима, у Срему, свакога четвртка. Год. XVII. Цена 10 круна, за Србију 12 круна годишње. Власник наследница П. Марковића — Адамова. Уредник Милаш Будисављевић, 4°.
18. **Врба.** Шаљиви народни лист, излази недељом у Београду. Год. XXVI. Цена 4 дина. годишње. Власник Љуб. Ј. Војовић. Уредник Васо Бена, fol.
19. **Будућност.** Политички недељни лист, излази у Вршцу.
20. **Вардар.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом. Год. IV. Власник и уредник Давид Димитријевић. Цена годишње 45 гроша, за Србију 15 динара, fol.
21. **Венац.** Књижевни омладински лист, излази месечно у Београду. Год. II. Цена 5 дина. годишње. Власник и уредник Јеремија Живановић, 8°.
22. **Вјесник.** Званични орган српско-православних, црквено-школских власти у Босни и Херцеговини. Год. III. Излази у Сара-

- јева свакога месеца. Цена 6 круна годишње. Власник Велики управни и просвјетни савет. Уредник Петар Кочић, 8°.
23. **Весник Српске Цркве.** Орган Свештеничког Удружења, лист за хришћанску науку и свештеничко усавршавање, излази у Београду. Год. XXII. Цена 12 динара годишње. Власник удружење, уредник поп Драгутин Димитријевић, 8°.
24. **Ветеринарски Гласник.** Стручни лист, излази месечно у Београду. Година II. Цена 3 дина. годишње. Власник Јован Алексић, уредник Давид Јанковић, 8°.
25. **Вечерње Новости.** Дневни политички лист. Излази сваки дан у Београду. Год. XIX. Цена 12 дина. годишње. Власник Љуб. Ј. Бојовић. Уредник Милаш Ј. Мићић, fol.
26. **Вечерњи Сарајевски Лист.** Информативни лист, излази недељником, средом и петком у Сарајеву. Год. XXXIV. Цена 20 дина. годишње. Власник земљска штамарија. Уредник Јашо Иваншевић, fol.
27. **Воља.** Југословенски анархистички лист, излази месечно у Њу-Јорку. Год. II. Преплата добровољни прилог. Власници и уредници А. Марковић и Б. Максимовић, fol.
28. **Врањски Гласник.** Службени лист окружног одбора округа врањског. Власник окружни одбор. Уредник Милаш Стевановић. Излази три пута месечно у Врању. Год. I. Цена 2 дина. годишње, fol.
29. **Врач Погаљач.** Политички шаљиви лист, излази два пута месечно у Загребу. Год. XVI. Цена 8 круна годишње. Власник Зорка Сини А. Давића, уредник Ст. Бешевић — Петров, fol.
30. **Гајрет.** Лист за друштвене послове и за народно просвећивање, излази два пута месечно у Сарајеву. Год. IV. Цена годишње 4 круне, ван Босне 10 фр. Власник друштво „Гајрет“, уредник Осман А. Ђукић, 4°.
31. **Глас.** Црквено-књижевни лист свештенства епархије нишке. Излази месечно у Нишу. Год. VII. Цена 6 динара годишње. Власник епархијско свештенство. Уредник прото Тадија Костић, 4°.
32. **Глас Црногорца.** Лист за политику и књижевност. Званични орган владе Црне Горе. Излази суботом. Година XI. Цена годишње 12 перпера, ван Црне Горе 20 еранака. Власник држава. Уредник Рамадановић, fol.
33. **Глас Слободе.** Орган социјал-демократске странке у Босни и Херцеговини, излази два пута недељом у Сарајеву, средом и суботом. Година III. Цена 8 круна, за Србију 12 круна годишње. Власник и уредник Стјепан Врковић. Штампана се ћирилицом и латинцом, fol.

34. **Гласник Српских Бабица.** Орган Удружења дипломираних бабица у Краљевини Србији, излази сваког месеца у Београду. Год. I. Цена 4 дина годишње. Власник за удружење Ана Коларовска, уредник Др. Р. Арнаутовић, 8°.
35. **Гласник православне цркве у Краљевини Србији.** Орган Архијерејског Сабора, излази 2 пут месечно у Београду. Год. X. Цена 10 дина годишње. Власник Сабор, уредник Петар С. Протић, 4°.
36. **Гласник православне далматинске цркве.** Званични орган српске православне епархије далматинске, излази месечно у Задру 8°.
37. **Гласник Земаљског Музеја у Босни и Херцеговини,** излази ћирилицом и латиницом у Сарајеву у шестемесечним свесмама. Год. XXIII. Цена 4 круне годишње. Власник Земаљска Влада уредник Кири Трухелка.
38. **Голуб.** Лист за српску младеж, излази месечно у Сомбору. Година XXXIII. Цена 2 круне, за Србију 4 динара годишње. Власник Јован Благојевић, уредник Коста Стјачић, 8°.
39. **Годишњаци Чупићева.** Годишњи књижевни алманах.
40. **Грађанин.** Недељни лист за аутономне, народне и материјалне потребе, излази сваке недеље у Панчеву. Год. XV. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Никола В. Косањин, fol.
41. **Граничар.** Недељни радикални политички лист, излази у Панчеву.
42. **Гусе.** Званичан орган Савеза Српских Певачких Друштава, излази месечно у Сомбору. Год. I. Цена 3 круне на годину. Власник Савез, уредник Ђура Пвејић, 8°.
43. **Дан.** Лист за народ и књижевност, излази сваког месеца на Цетињу. Год. I. Цена 12 круна годишње. Власник и уредник д-р Н. Шкерковић и Душан С. Вукић, 8°.
44. **Дан.** Лист за народну одбрану, економију, књижевност и политику, излази средом и суботом у Пожаревцу. Год. I. Цена 6 дина годишње. Власник Браћа Д. Селић, уредник Сава Д. Петровић, fol.
45. **Дело.** Лист за науку књижевност и друштвени живот, излази сваког месеца у Београду. Год. XVI. Цена годишње 16 дина, за Србију, а 20 дина ван Србије. Власник Ада М. Станојевић. Уредници д-р Драгољуб М. Павловић и Риста Ј. Одавић, 8°.
46. **Депеша.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 дина годишње. Власник акционарско друштво. Уредник Вој. Росић, fol.
47. **Дето.** Лист за заштиту деце и њихово телесно и морално унапређење, излази месечно у Београду. Год. II. Цена 3 дина годишње. Власник и уредник д-р Никола Ј. Петровић, 8°.

48. **Дневни Лист.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. XXIX. Цена 12 динара годишње. Власник акционарско друштво, уредник Милан Грод, fol.
49. **Градњар.** Илустровани лист за градњарство, излази по потреби у Београду. Власник и уредник Тодор Мраовић, 4°.
50. **Дневни Преглед.** Политички, књижевни и забавни лист, излази сваки дан у Београду. Год. I. Цена 12 дина годишње. Власник и директор д-р Јован Б. Јовановић, уредник Милутија Чекић, fol.
51. **Добротвор.** Лист задруге „Добротвор“ излази месечно у Новоме Саду. Год. I. Цена 2 круне годишње. Власник задруга, уредник Милан А. Јовановић, fol.
52. **Добротвор.** Лист Опште Градњачког Друштва, излази по потреби у Београду и раздаје се бесплатно. Год. V. Власник друштво, уредник Павле Карарадовановић, fol.
53. **Домаћица.** Орган Женског Друштва и његових подружница, излази сваког месеца у Београду. Год. XXXII. Цена 6 динара годишње. Власник Женско Друштво, уредник Влад. М. Спасојевић, 4°.
54. **Dubrovnik.** Политички лист, излази два пута недељно у Дубровнику. Год. XX. Цена 12 круна, за Србију 15 круна. Власник и уредник Криво П. Доминковић, fol.
55. **Духовни Свет.** Часопис за научно испитивање еспихијско-окултних појава, излази месечно у Београду. Цена 6 дина годишње. Год. II. Власник за друштво и уредник Јов. С. Јовановић, 8°.
56. **Духовна Стража.** Орган свештенства манашког реда, излази месечно у Београду. Год. III. Цена 10 динара годишње. Власник удружење, уредник епископ Доментијан, 8°.
57. **Ђаво.** Лист за политику, хумор и сатиру, излази недељно у Београду. Год. VI. Цена 3 дина годишње. Власник Влад. Стевановић, уредник Ваца Ђеца, fol.
58. **Ђачки Напредак.** Дехје новине са сликарна, излазе у Лесковцу два пута месечно. Година V. Цена годишње 2 динара. Ван Србије 250 круне. Власник учитељски колегијум у Лесковцу. Уредник Милан В. Поповић, учитељ, 8°.
59. **Ђачки Пријатељ.** Илустровани лист за средњошколску омладину излази месечно у Срем. Карловцима. Год. I. Цена 5 круна год. Власник и уредник проф. Иван Машинковић, 4°.
60. **Железничар.** Орган савеза железничких радника, излази у Београду. Година II. Власник и уредник Вукан Јовановић, 4°.
61. **Жена.** Часопис. Год. I. Уређује Милана Јаме Томића. Излази један пут месечно у Новоме Саду. Цена 8 круна годишње, 8°.

62. **Женски Свет.** Лист добротворних задруга Српњиња, излази месечно у Новоме Саду. Год. XXVI. Власник задруга, уредник Аркадије Варађанин. Цена 3 круне годишње, 4^о.
63. **За сељака.** Поучни лист за народ, излази као прилог „Вјесника“ месечно у Сарајеву. Народу се раздаје бесплатно. Власник Велики Уравли и Просвјетни Савет у Сарајеву, уредник д-р Димитрије Васић, 8^о.
64. **Задруга.** Орган занатлиског друштва, излази недељно у Ваљеву. Год. I. Цена 3 дин. годишње. Власник Ваљевско Занатлијско Друштво, уредник Милорад Михајловић, fol.
65. **Задругарство.** Орган загребачкога „Привредника“. Излази свакога месеца као бесплатан прилог „Привредника“. Уређује уредништво „Привредника“. Власник „Привредник“, 4^о.
66. **Занатлијски Гласник.** Орган Савеза занатлијских омаца у Србији, излази сваке недеље у Београду. Год. II. Цена 6 дин. годишње. Власник Савез, уређује одбор, fol.
67. **Застава.** Дневни политички лист, орган српске радикалне странке у Војводини, излази два пута дневно у Новоме Саду. Година XLVI. Цена 32 круне годишње. Власник акционарско друштво „Рад“ у Руми. Уредник Мита Кљацић, fol.
68. **Занатлијски Савез.** Дневни политички лист, орган Савеза занатлијских омаца и савезних одбора у Краљевини Србији, излази у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Добра Мирковић. Уредник Павле Карарадовановић. Година XV, fol.
69. **Звоно.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Павле Равковић, fol.
70. **Звоно.** Српски вилежевни лист, излази у Сен-Лују. Година II. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник Милан Јевтић, 8^о.
- 70а. **Здравље.** Лист за лекарске науке о здрављу и болести. Излази у Београду свакога месеца. Год. VI. Цена 2 динара. Власник „Друштво за чување народнога здравља.“ Уредници: д-р Вој. Кујушић и д-р Рад. Вукадиновић, 8^о.
71. **Земљорадничка Задруга.** Орган Главног Савеза Српских Земљорадничких Задруга, излази два пута месечно у Београду. Цена за Србију 5, ван Србије 8 динара. Год. XVII. Власник савез. Уредник Мих. Аврамовић, 8^о.
72. **Зора.** Гласник српске напредне омладине у Бечу. Излази свакога месеца осем августа и септембра у Бечу. Год. II. Цена 7 круна на годину. Власник је академско друштво „Зора“. Уређује одбор, 8^о.
73. **Источник.** Орган српско-православне митрополије добро-босанске, излази месечно у Сарајеву, 4^о.

74. **Једнакост.** Орган жена социјал-демократа, излази два пута месечно у Београду. Год. II. Цена 2 дин. годишње. Власник Милош Тимотић. Уредник Ана Павловић, 4^о.
75. **Кића.** Лист за шалу, забаву и прикупљање народних умотворина, излази сваке недеље у Нишу. Год. VII. Цена 6 дин. за Србију 8 дин. ван Србије годишње. Власник Мих. Јов. Опочовић. Уредник прота Тадија Костић, fol.
76. **Комуна.** Орган анархиста и комуниста излази по потреби у Београду. Год. I. Цена 5 пара број. Власник и уредник Стеван Милић, 4^о.
77. **Крајина.** Службени орган окружног одбора округа крајинског, излази два пута месечно у Негошину. Власник окружни одбор. Уредник М. Н. Рашковић. Цена 6 дин. годишње. Година VI, 4^о.
78. **Крагујевачка Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног окружног одбора крагујевачког, излази три пута месечно у Крагујевцу. Год. IV. Раздаје се народу бесплатно. Власник окружни одбор, уредник Драг. Д. Тодоровић, fol.
79. **Крајински Одјек.** Орган крајинских самосталних радикала, излази недељом у Негошину. Год. VII. Цена 6 динара годишње. Власник Илија Ђ. Анђелиновић, уређује одбор, 4^о.
80. **Кушаковића Честитка.** излази по потреби у Врању. Год. IV. Бесплатно издање. Власник и уредник П. Кушаковић, fol.
81. **Лесковац.** Политички лист, излази недељом у Њујорку. Год. X. Цена долар на годину. Власник и уредник Душан Поповић, fol.
82. **Летоније Матице Српске.** излази месечно у Новоме Саду. Год. LXXXVII. Цена годишње 10 круна, за Србију 12 круна. Власник Матица Српска. Уредник д-р Милан Савић, 8^о.
83. **Ловац.** Орган савезних ловачких удружења у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Год. XVI. Цена 1 дин. год. Власник савез. Уредник Павле Шпабић, 4^о.
84. **Мали Журнал.** Дневни политички лист излази у Београду. Год. XVIII. Цена 12 дин. годишње. Власник Свет. Савић. Уредници Божа и Пера Савићи, fol.
85. **Мала Србадија.** Дечји лист излази једанпут месечно у Београду. Год. VIII. Цена 2 дин. годишње. Власник Учитељско Удружење. Уредник Михаило Сретеновић, 8^о.
86. **Мала Народна Књига.** Излази попремено, под власништвом и уредништвом проф. Звк. О. Дачића.
87. **Македонија.** Политички недељни лист излази у Београду. Год. XVII. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Пера Сијмоновић.

88. **Мачванци.** Новине за народ, излази месечно у Богатињу. Год. II. Раздаје се народу бесплатно. Власник д-р Душан Радојковић, средњи лекар. Уредник Дамњан Митровић, учитељ, 8^о.
89. **Musavat.** Орган муслиманске народне организације у Босни и Херцеговини. Излази средом и суботом у Сарајеву. Година VI. Власник за клуб Риват бег Сулејмановић. Уређује одбор, fol.
90. **Моравске Новине.** Службени лист окружног одбора округа моравског, излази два пута месечно у Ћуприји. Год. VI. Лист се у округу раздаје бесплатно. Власник окружни одбор. Уредник М. Цукавац, fol.
91. **Наоружани Народ.** Повремено независни војнички лист. Власник и уредник Момчило Јуришић. Год. I. Излази недељно једанпут. Цена 6 дин. годишње, fol.
92. **Narred.** Орган Буњеваца социјал-демократа у Угарској, излази сваког 1. и 15 у месецу у Новом Саду. Год. I. Цена 1 круна годишње, ван Угарске 4 круне. Власник српско-буњевачки агитациони одбор. Уредник Стојан Јанковић, fol.
93. **Напријед.** Орган напредне црногорске омладине у Београду, излази недељно. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Бр. Поповић, fol.
94. **Народ.** Лист за просвету, привреду и остале народне потребе, излази сваке недеље у Сентомашу, Бачка. Год. II. Цена 6 круна годишње. Власник и уредник Јов. З. Медурић, fol.
95. **Народно Здравље.** Месечни лист српског одбора среза ичињског, округа врањског за просвећивање народа о чувању здравља. Година I. Власник српски одбор среза ичињског. Уредник Вељко Љ. Рамадиновић. Раздаје се народу бесплатно, излази у Врању, fol.
96. **Народно Здравље.** Лекарско попуке народу, излази месечно у Београду, као додаток „Српском Архиву за целокупно лекарство“. Год. XVI. Цена 4 динара, ван Србије 5 дин. годишње. Власник Српско Лекарство Друштво. Уредник д-р Јован Данић, 8^о.
97. **Народни Лист.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VII. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Сава М. Шибалић, fol.
98. **Народни Лист.** Лист за српске народне потребе, излази један пут недељно у Великој Книжани. Година I. Цена 8 круна годишње. Власник дружина „Народног Листа“, уредник Мата Косовац, fol.
99. **Народне Новине.** Лист за народно просвећење, излази месечно у Београду. Год. IV. Цена 2 дин. годишње. Власник и уредник проф. Жив. О. Дачић, 8^о.

100. **Народни Пријатељ.** Ванпартиски лист за свестрано народно просвећивање, излази месечно у Пожаревцу. Година I. Цена 1-20 годишње, за иностранство 2 динара. Власник и уредник Влада А. Поповић, штампарија „Вук Караџић“, 8^о.
101. **Народна Слобода.** Независан радикални лист, излази два пута недељно у Крагујевцу. Год. III. Цена 12 дин. годишње. Власник за одбор и уредник Стеван Нешић, fol.
102. **Narodna Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Вест Сепека. Цена долар годишње. Власник Адам Отђановић, уредник Благоје Р. Савић, fol.
103. **Наставник.** Лист Професорског Друштва, излази месечно у Београду. Цена 10 дин. годишње. Власник за друштво Миливоје Савић, уредник Јеремија Живановић, 8^о.
104. **Народна Слога.** Политички лист, излази недељно у Београду. Година III. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Јова Стојановић, fol.
105. **Наше Новине.** Дечји журнал, излази сваке недеље у Пожаревцу. Год. I. Цена број 2 варк. Власник и уредник Пенал Стефановић, 8^о.
106. **Naše Novine.** Буњевачки лист, излази у Суботици. Власник и уредник Влашко Раић.
107. **Наша школа.** Педагошко-просветни часопис, излази сваког месеца у Петровцу. Власник и уредник Вој. Р. Младеновић учитељ. Година IV. Цена 5 динара годишње. Од Главног Просветног Савета и министарства просвете препоручен за књижице народних школа, 8^о.
108. **Наша Народна Школа.** Месечни журнал за васпитаче и учитеље излази у Калчевцу. Год. III. Цена 4 дин. годишње. Излази месечно сеп. јула и августа. Власник и уредник Душан Р. Михајловић, 8^о.
109. **Нишки Гласник.** Лист за месне политичке, трговачко-занатлијске, привредне и друштвене вести. Год. I. Излази средом, петком и недељом у Нишу. Цена 9 динара годишње. Власник и уредник Димитрије Љ. Павловић, fol.
110. **Нишки Огласни Лист.** Излази по потреби у Нишу. Год. I. Бесплатно издање. Власник Драг. Ж. Пејић, уредник Драг. Ђ. Тешић, fol.
111. **Нишка Окружна Самоуправа.** Орган нишког самоуправног окружног одбора, излази три пута месечно. Год. VI. Цена 5 дин. годишње. Власник самоуправни одбор. Уредник Тешки Р. Николић, fol.
112. **Новен.** Чика Злајковић лист за децу, излази у Новом Саду. Цена 6 круна, за Србију 8 динара годишње.

113. „**Neven**“ забавно-поучни месечник за Буђење и Шоње, излази у Суботици, у Вачкој. Једини лист за заштиту интереса и поучу Буђењаца. Год. XXVIII. Цена 2 круне годишње. Уредник Шандор Рајчић, власник Албе Малогуриски, fol.
114. **Недељни Преглед**. Политички, књижевни и научни, излази недељно у Београду. Год. IV. Цена 12 дин. годишње. Власник др Јов. В. Јовановић, уредник Милутић Чевић, 4°.
115. **Ново Време**. Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 дин. годишње. Директор Крста Цицарић, пуномоћник власника Свет. Гребенац, fol.
116. **Нови Васпитач**. Педагошки лист, излази у Сремским Карловцима сваког месеца. Год. XXIV.
117. **Нови Живот**. Лист за просвећивање народа, излази један пут месечно у Приједору, у Босни. Година II. Цена му је 240 круна годишње, ван Босне 3 круне. Власник и уредник Стево Стојановић, управитељ српске школе у Босанском Новом, 4°.
118. **Нова Пекра**. Илустровани књижевни лист, излази месечно у Београду. Год. XI. Цена 16 дин. годишње. Власник Жив. О. Дачић, уредник Риста Ј. Одавић, 4°.
119. **Новине**. Лист за рекламу и забаву, излази у Ћуприји попремено. Раздаје се бесплатно. Власник и уредник Драг. Ф. Петровић, fol.
120. **Нива**. Лист за тежаке, излази месечно у Пешти. Уредник Стев. В. Поповић, Год. 4°.
121. **Одбојник**. Лист за железничаре, излази два пута месечно у Београду. Година I. Број 10 пара. Власник и уредник Таса Ђ. Њковић, fol.
122. **Одјек** Орган радикалне демократије, дневни политички лист, излази у Београду. Год. X. Цена 16 динара годишње, ван Србије 32 динара. Власник стравка, уредник проф. Миле Павловић, директор Милорад Драшковић, fol.
123. **Окружна Самоуправа**. Службени орган одбора окр. ваљевског, излази недељом у Ваљеву. Год. VI. Цена 6 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Гавра Перовић, fol.
124. **Окружна Самоуправа**. Самоуправни орган уклџког округа за просвећивање народа, излази у Ужичу четвртак. Год. V. Народу у округу раздаје се бесплатно. Власник окружни одбор. Уредник Петар Вјелица, Главни сарадник Ник. Јовановић, учитељ, fol.
125. **Окружна Самоуправа**. Орган самоуправног одбора чапачког, излази три пута месечно у Чачку. Год. VI. Цена 6 дин. годишње. Власник самоуправни одбор, уредник Жив. П. Кнежевић, fol.

126. **Окружне Новине**. Орган самоуправног округа пожаревачког, излази недељно у Пожаревцу. Год. VI. Цена 8 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Драг. М. Ранковић, fol.
127. **Омладина**. Лист за просвету и привреду, излази недељно у Будим-Пешти. Год. I. Цена 4 круне годишње. Власник Ђ. Живановић. Уредник Душан М. Крстић, 4°.
128. **Општина**. Орган удружења деловођа и писара општинских судова у Краљевини Србији, излази два пута месечно у Београду. Год. III. Цена 10 дин. годишње. Власник за удружење Драгутин П. Ракић, уредник Рад. Мил. Војиновић, 8°.
129. **Општинске Новине**, излазе недељом у Нишу. Год. XIII. Власник за општину председник Пера Т. Араџеловић, уредник Свет. Ковстандиновић. Цена 6 дин. годишње, fol.
130. **Отаџбина**. Лист за забаву, поучу и књижевност, излази месечно у Прици Руверт, у Канади. Год. I. Цена долар, за Европу долар и по годишње. Власник и уредник Ј. К. Дуластаћ, 8°.
131. **Пастир Добри**. Свештенички лист излази у Срем. Карловцима.
132. **Пастирска Реч**. Недељни лист религиозно-моралне и поучне садржине за свештенство и народ, излази сваке недеље у Београду. Год. VI. Цена 8 динара, ван Србије 10 динара годишње. Власник и уредник вој Петар Милојевић, 4°.
133. **Пиротска Окружна Самоуправа**. Службени лист самоуправног одбора округа пиротског, излази два пута месечно у Пироту. Год. I. Цена 6 дин. годишње. Власник округ. Уредник Стеван Илић, fol.
134. **Подринске Новине**. Службени гласник самоуправног одбора округа подринског, излази сваке недеље у Шапцу. Год. VI. Цена 2 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Љуб. Вуловић, 8°.
135. **Полет**. Независан демократски лист, излази четвртак и недељом, у Крагујевцу. Год. III. Цена 12 дин. годишње, за иностранство 18 дин. Власник Мих. Стојанчевић, професор, уређује одбор, fol.
136. **Полиција**. Стручни лист, излази два пута месечно у Београду. Год. II. Цена 5 дин. годишње. Власник и уредник Васо Лазаревић, 8°.
137. **Полицијски Гласник**. Службени лист министарства унутрашњих дела, излази недељом у Београду. Год. VII. Власник министарство, уредник Душан Ђ. Алимпић, 4°.
138. **Политика**. Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VI. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Влад. Рибичкић, fol.

139. **Позориште.** Орган Друштва за Српско Народно Позориште, излази у Новоме Саду за време бављења позоришне дружине у Новоме Саду свагда о дану представе, излазе месечно. Цена 0-80 дина, месечно, за Србију 1-20 дина. Година XXIII. Власник дружина, уредник Антоније Хаџић, 4^о.
140. **Пољопривредни Гласник.** Повремено спис Српског Пољопривредног Друштва, излази у Београду. Год. XIII. Цена свесни 2 динара. Власник друштво, уредник Марко Милковић, 8^о.
141. **Пореска Служба.** Орган Удружења пореских чиновника у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Год. III. Цена 10 динара годишње. Власник за удружење Б. Робичек. Уредник Љуб. Андријевић, 8^о.
142. **Пошта.** Орган поштанско-телеграфског удружења, излази недељно у Београду. Власник удружење, уређује одбор, fol.
143. **Поштанско Телеграфски Весник.** Орган поштанско-телеграфског одељења министарства грађевина, излази месечно у Београду. Год. XXII. Власник одељење, уредник др Петар А. Вукићевић, 4^о.
144. **Правда.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VIII. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Јова Адамовић, fol.
145. **Право Народа.** Новине социјал-демократске странке, излази недељно у Шиду, Срем. Год. V., цена 4-80 круна годишње, за Србију 7 круна. Власник и уредник Витомир Корић, fol.
146. **Православље.** Лист намењен православноме српском народу за науку у српско-православној вери и хришћанским врлинама, излази месечно у Митровици, Срем. Год. II. Цена 1-60 круна годишње. Власници и уредници прото Владимир Милутиновић и поп Јован Ж. Бута, 8^о.
147. **Привредник.** Орган Савеза српских земљорадничких задруга, Српског привредног друштва и Главне привредне задруге. Излази два пута месечно у Загребу. Год. XIV. Цена 4 круне годишње, за Србију 6 круна. Власник савез. Уредник Владимир Вујковић, 4^о.
148. **Преглед.** Лист за науку и социјални живот, излази сваких шест недеља у Сарајеву. Власник и уредник Ристо Радловић. Год. II. Цена 8 круна на годину, 8^о.
149. **Просвјета.** Орган друштва „Просвјета“, излази свакога месеца у Сарајеву. Год. IV. Цена 3 круне годишње. Власник „Просвјета“, уредник Васиљ Грџић, 4^о.
150. **Просветни Гласник.** Службени лист министарства просвете Краљевине Србије, излази свакога месеца у Београду. Цена 12

- дина годишње, ван Србије 15 дина. Власник државна штампарија, уредник др Миливоје П. Јовановић, 8^о.
151. **Ичелица.** Поучно забавни листић за старо и младо. Излази месечно у Северину код Беловара у Хрватској. Цена 2 круне годишње. Година II. Власник и уредник Ваца Ватојенић. Српска манастирска штампарија у Карловцима, 8^о.
152. **Рад.** Политички лист, излази недељно у Мостару. Година III. Цена му је 10 круна, ван Босне 12 круна. Власник и уредник др Душан Пелеш, fol.
153. **Радикал.** Лист српске народне радикалне странке у Хрватској, излази недељно у Руми. Год. IV. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник др Жарко Миладиновић, fol.
154. **Радник.** Лист за интересе радног народа у Америци, излази свакога четвртка у Њу-Јорку. Год. VI. Цена долар за Америку и Европу годишње. Власници Влахо Морети и Саво Зечевић. Уредник Р. Јовановић, fol.
155. **Радник.** Орган крагујевачке организације српске социјал-демократске странке, излази недељно у Крагујевцу. Год. VIII. Цена 3 дина годишње. Власник за организацију Драгутин Илић. Уређује одбор, fol.
156. **Радничке Новине.** Орган српске социјал-демократске странке и главног радничког савеза, дневни политички лист, излази у Београду. Година XI. Цена 12 дина годишње. Власник Милош Тимотић, уредник Душан Поповић, fol.
157. **Радничка Стража.** Недељни социјалистички лист, излази у Чивагу.
158. **Радни Народ.** Орган револуционарних синдикалиста, излази у Београду по потреби. Година I. Цена 2-40 годишње. Власник и уредник Петар Станковић, fol.
159. **Ратник.** Месечни војни лист, издаје главни ђенералштаб у Београду. Год. XXXIII. Цена за официре годишње 18 динара, за подофици и иностранство 24 динара. Уредник потпуковник Воја Живановић, 8^о.
160. **Рударски Гласник.** Лист за рударство и рударску индустрију, излази месечно у Београду. Год. VII. Цена 24 динара годишње. Власник и уредник Петар А. Илић, 8^о.
161. **Рудничка Самоуправа.** Орган самоуправног одбора окр. рудничког. Излази два пута месечно у Гор. Милановцу. Год. V. Цена 5 дина годишње. Власник окружни одбор. Уредник Милорад П. Смиљанић, fol.
162. **Савезник.** Омладински лист са сликама, орган Савеза трезвене младежи, излази 16 пута годишње у Београду. Год. I. Цена го-

- дишње 1 динар за иностранство 1-50. Власник и уредник др М. Ђ. Поповић, 89.
163. **Савремена Пошта и Телеграф.** Лист за струку и подмаздак, излази свакога месеца у Београду. Год. II. Цена 6 дина. годишње, ван Србије 8 дина. Власник Вој. Д. Вујић, уредник Вој. М. Поповић, 49.
164. **Самосталац** Орган самосталних радника округа моравског, излази сваке суботе у Тузрији. Цена 8 дина. годишње. Власник Милосав Петровић, одговорни уредник Петар Илић, уређује одбор, штампач Драг. Ј. Петровића у Тузрији, fol.
Издао 1910.—1911.
165. **Самоуправа.** Орган радикалне странке, излази сваки дан у Београду. Год. IX. Цена 12 дина. годишње, 32 за иностранство. Власник за странку Настас Н. Петровић. Уређује одбор, fol.
166. **Samouprava.** Политички лист. Орган муслиманске демократије у Босни и Херцеговини, излази свакога четвртка у Сарајеву. Година II. Цена годишње 10 круна, за Србију 12 круна. Власник Смаил-ага Ђемаловић. Уредник Осман А. Викић, fol.
167. **Сабраћајни Преглед.** Орган „Клуба службеника српских железница“, излази два пута месечно у Београду. Год. I. Цена 6 дина. годишње, ван Србије 8 динара. Власник за клуб Милан Ст. Ристић. Уредник Јевтимијр Д. Поповић, 49.
168. **Сарајевски Лист.** Званичан орган босанско-херцеговачке владе, излази уторником, четврком и суботом у Сарајеву. Год. XXXIV. Цена 20 круна годишње. Власник земалска штампарија, уредник Иван Васили Поповић, fol.
169. **Свест.** Орган удружења неуказаних државних чиновника у Краљевини Србији. Излази у Београду недељно једнапут. Година III. Цена 6 дина. годишње. Власник удружење. Уредник Милан Војвође А. Комарчић, fol.
170. **Светлост.** Илустровани месечни часопис, орган „Друштва за школску хигијену и народно просвећивање“. Год. IV. Власник Друштво, уредник др Светозар М. Марковић. Излази у Београду, цена за чланове 6, за нечланове 8 динара годишње. Ван Србије 10 круна. Препоручен од министарства просвете за школске књижице, 89.
171. **Словенски Југ.** Политички недељни лист излази у Београду. Година VIII. Цена 6 динара ван Србије 10 динара годишње. Власник клуб „Словенски Југ“. Уредник др Вожа Марковић, fol.
172. **Слобода.** Орган Срба социјал-демократа у Угарској, излази трипут месечно у Новом Саду. Год. II. Цена годишње 3-60 за

- Србију 6 круна. Власник Лазар Вулићевић, уредник Никола Кретић, fol.
173. **Слобода.** Лист за политику, привреду и трговину излази у Шапцу недељно. Год. III. Цена 6 дина. годишње. Власник и уредник Исидор Радовић, fol.
174. **Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Буте, Монтана. Год. VI. Цена 1 долар годишње. Власник и уредник М. Бузарић, fol.
175. **Слога.** Недељни политички лист у Сомбору. Година VII. Власник и уредник др Коста Вугарски, цена 8 круна годишње, за Србију 10 круна, fol.
176. **Слога.** Независно политичко гласило америчких Срба, излази недељом у Питсбургу. Год. II. Цена 1 долар за Америку, а 2 долара ван Америке. Власник Српско Новинарско Удружење у Питсбургу, уредник М. Ст. Станојевић, fol.
177. **Слободна Трибуна.** Гласило југославенске мисли у Америци, излази недељом у Сетлу. Год. III. Цена долар годишње. Власник југославенско штампарско удружење. Уређује одбор, fol.
178. **Службени Војни Лист.** Орган и издање министарства војног, излази по потреби у Београду. Год. XXX. Цена 9 дина. годишње. Уредник потпуковник Никола Стевановић, 49.
179. **Спиделић.** Стручни позоришни лист, излази четири пута недељно, неодређено где у Србији. Год. II. Цена 9-60 дина. годишње. Власник и уредник Коста А. Делић, fol.
180. **Селак.** Недељни политички лист, излази недељом у Беловару. Год. III. Уредник Милан Обрадовић, fol.
181. **Смедеревски Гласник.** Орган самоуправног одбора округа смедеревског, излази три пута месечно у Смедереву. Год. II. Цена за општине 6 дина. годишње, за остале 2 динара. Власник окружни одбор. Уредник Живојин Манојловић, fol.
182. **Соколки Гласник Душана Силног.** Орган савеза соколских друштава „Душан Силни“ излази месечно у Београду. Год. II. Цена 2 дина. годишње. Власник друштво, уредник Момчиљ Корунковић, 49.
183. **Социјалистичка Зора.** Орган социјалиста у Старој Србији, излази два пута месечно у Скопљу. Год. II. Цена 10 гроша годишње. Власник организација, уредник Петар Јовановић, 49.
184. **Споменак.** Лист за децу, излази свакога месеца, сем јула и августа у Панчеву. Год. XIX. Цена 3 круне, за Србију 2-50 годишње. Власник и уредник Иван Мартиновић, 89.

185. **Србин**. Лист за српског радника и заштиту радничких прилика у Америци, излази у Публу сваког петка. Год. XI. Цена долар за Америку, 2 за Европу. Власник и уредник Рад. А. Порубоваћ, fol.
186. **Србин**. Политички лист, излази два пута месечно у Госпићу. Година XIII. Цена 5 круна годишње. Власник српска штампарија, уредник пок. Неро Крајчиновић, fol.
187. **Србадија**. Непартиски лист за новости, науку, забаву и огласе излази недељно у Нану. Год. III. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Станка Данић — Бокор, fol.
188. **Србобран**. Орган српске народне самосталне странке, излази сваки дан у Загребу. Година XXVI. Цена 28 круна годишње, за Србију 36 круна. Власник српска штампарија у Загребу, уредник Светозар Прибићевић, fol.
189. **Србобран**. Политички лист, орган савеза сједињених Срба „Слога“. Власник Српско Издавачко Друштво. Излази сваког четвртка у Њујорку. Год. — Годишња претплата за Америку 0.60, за Европу 1.50. Уређује одбор, fol.
190. **Српство**. Орган српске народне странке у Угарској, политички дневни лист, излази у Новоме Саду. Година II. Цена 24 круна годишње, 32 круне за Србију. Власник и уредник д-р Милани Сивњарев, fol.
191. **Српски Архив за целокупно лекарество**. Орган Српског Лекарског Друштва, излази месечно у Београду. Год. XVII. Цена 8 дин., ван Србије 10 дин. годишње. Власник Српско Лекарско Друштво, уредник д-р Јован Данић, 8°.
192. **Српски Витез**. Родољубиви лист за витешко и народно васпитање излази месечно у Београду. Година IV. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник д-р Вој. В. Рашић, 4°.
193. **Српска Војска**. Независни војни лист, излази недељно у Београду. Год. III. Цена 8 дин. годишње, ван Србије 12 дин. Власник и уредник Свет. Исаковић, 4°.
194. **Српски Глас**. Недељни политички лист у Вјут Монтава.
195. **Српски Глас**. Недељни политички лист орган Срба демократа у Угарској. Година — Излази у Великој Бициди сваког петка. Цена 8 круна годишње. Власник друштво, уредник д-р Васо Јакшић, fol.
196. **Српски Гласник**. Орган српске народне странке у Хрватској и Славонији. Година I. Излази суботом у Загребу. Цена 8 круна годишње, за Србију 12 круна. Власник странка. Уредник Стијено Кобасица, fol.
197. **Српски Гласник**. Недељни политички лист, излази у Сан-Франциску III. Цена — 2. Власник Српско штампарско удружење. Уређује Одбор, fol.

- 197a. **Српски Грађанин**. Лист за вољетку, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом у Пожаревцу. Година XVIII. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Ђорђе Наумовић, fol.
198. **Српски Железничар**. Орган Удружења Железничара у Краљевини Србији, излази један пут недељно у Београду. Година V. Цена за Србију 5 ван Србије 10 динара годишње. Власник удружење, уредник Свет. Ж. Михаиловић, 4°.
199. **Српска Зора**. Орган друштва „Српске Зоре“, излази два пута месечно у Дубровнику. Год. V. Цена 2.50 круне, за Србију 3 круне годишње. Власник друштво, уредник д-р Стијено Кнежевић, 4°.
200. **Српски Есперантист**. Пропагандни и службени месечни лист Друштва Српских Есперантиста излази у Београду. Год. II. Цена 5 дин. годишње. Власник за друштво Драгомир М. Андоновић. Уредник С. Буђевац, fol.
201. **Српско Коло**. Народни лист, излази недељно у Загребу. Год. IX. Цена 3-20 круна за Србију 5 круна годишње. Власник друштво „Српско Коло“. Уредник Буда Будисављевић, 4°.
202. **Српски Књижевни Гласник**. Излази два пута месечно у Београду. Година XI. Цена 18 дин. годишње. Власник Богдан Поповић. Уредник д-р Јован Спердић, 8°.
203. **Српска Књижевна Задруга**. Службени лист задруге. Власник за задругу Драг. Костић. Уредник Х. Јилер. Излази сваког месеца и раздаје се члановима бесплатно. Год. V. 4°.
204. **Српски Млекар**. Лист за привреду, домаћу радност и политику, излази четири пута месечно. Год. I. Цена вије означена. Власник и уредник Ђова Димитријевић, уређује одбор. Штампарија „Гутенберг“ у Пешту, fol.
205. **Српски Митрополијски Гласник**. Званични орган за народно-црквене автономне послове, излази два пута месечно у Срем. Карловцима. Год. . Цена 5 круна годишње, за Србију 8 круна. Власник саборски одбор, уредник Никола Максимовић, 4°.
206. **Српске Новине**. Службени дневник Краљевине Србије, излази сваки дан у Београду. Власник држава. Уредник Жив. О. Дачић. Цена годишње 20 динара, ван Србије 40 динара. Година LXXVIII, fol.
207. **Српски Одјек**. Лист српске народне радикалне странке, излази недељно у Земуну. Год. V. Цена 8 круна годишње, за Србију 10 круна. Власник и уредник д-р Милан Воје Вабић, fol.
208. **Српска Пчела**. Илустровани лист за рационално пчеларство, излази месечно у Београду. Година VI. Цена 5 дин. годишње. Власник и уредник Крста Мршула, 8°.

209. **Српски Пчелар.** Илустровани орган Српске Пчеларске Задруге, излази месечно у Карловцима. Год. XV. Цена 6 круна годишње. Власник Задруга, уредник Јован Живановић, 8°.
210. **Српски Пчелар.** Лист за пчеларство и пчеларску практиву, излази месечно у Београду. Год. I. Цена годишње 3 динара, ван Србије 4 динара. Власник Ада М. Живановић, уредник Светозар Ђ. Гавриловић, 8°.
211. **Српски Рад.** Радикални лист за политику, просвету и привреду, излази два пута недељно у Митровици у Срему. Год. II. Цена 16 круна, за Србију 20 круна годишње. Власник Влада Стојановић, Уредник Бранко П. Николић, fol.
212. **Српска Ријеч.** Дневни политички лист, орган Српске Народне Организације у Босни. Излази у Сарајеву. Год. VII. Цена 24 круна годишње, за Србију 32 круне. Власник српска деоничарска штамарија. Уредник Стјепан Грђић, fol.
213. **Српски Родолуб.** Недељни политички лист, излази у Питебургу. Год. X. Цена долар годишње. Власник Томановић и Коми. Уредује одбор, fol.
214. **„Српски Соко“.** Орган соколске жупе друштво-горске и босанско-херцеговачке, излази месечно у Карловцима, у Срему. Цена годишње 3 круне, ван Аустро-Угарске 4 круне. Власник и уредник Никола Максимовић. Год. V, 4°.
215. **Српски Свијет.** Политички народни лист, излази недељом у Питебургу. Год. IV. Цена долар на годину, за Европу 2 долара. Власник М. Бузанић, уредник М. Јевтић, fol.
216. **Српски Технички Лист.** Орган Удружења српских инжењера и архитеката излази сваке недеље. Година XXII. Цена 20 дина годишње. Власник удружење, уредник Јован Т. Стефановић, 4°.
217. **„Српска Школа“.** Лист за унапређење наставе и школског живота, излази месечно у Скопљу. Цена 16 зрака годишње. Власник и одговорни уредник Давид Димитријевић, уредник проф. Ал. Марић, штамарија „Вардар“ у Скопљу, 8°.
218. **Српска Школа.** Педагошко-књижевни лист, излази свакога месеца у Сарајеву. Год. V. Цена 6 круна годишње. Власник српско учитељско удружење. Уредник Милош Попара, 8°.
219. **Сремац.** Недељни лист за просвету и привреду, излази у Земуну. Год. I. Цена 6 круна годишње. Власник и уредник Милаш Пакић, fol.
220. **Станковић.** Орган певачке друштине „Станковић“, лист за вокалну и инструменталну музику. Излази месечно у Београду. Власник „Станковић“, Уредник Пет. Милојевић, штамарија „Доситије Обрадовић“, fol.

221. **Стармлади.** Хумористични сатирички лист, излази два пута месечно у Новоме Саду. Год. V. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Петар Крстоновић, 4°.
222. **Стрелачки Гласник.** Орган стрелачког савеза Краљевине Србије, излази у Београду једнапут месечно, по потреби 2 пута. Год. XIII. Цена 2 дина годишње. Власник за савез и уредник Јарослав Јанкура, 4°.
223. **Тоџак.** Илустровани лист Српског Полупривредног Друштва, излази три пута месечно у Београду, под највишом заштитом Њ. В. Краља Петра. Год. XLII. Власник за друштво Вада. Бушковић, уредник др Урош М. Стајић, 4°.
224. **Телеграф.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. I. Цена 12 дина годишње. Власник и уредник Љуб. Валић, fol.
225. **Типографски Гласник.** Орган друштине типографских радника, излази месечно у Београду. Год. X. Цена 1 дина годишње. Власник Јов. П. Стефановић, уредник Драг. Марјановић, fol.
226. **Топличке Новине.** Службени лист округа топличког, излази четвртком у Прокуљу. Година V. Цена 6 дина годишње. Власник окружни одбор, уредник Коста Ј. Спасојевић, fol.
227. **Трговина.** Лист за трговце и занатлије, излази два пута недељно у Нишу. Год. III. Цена 10 дина годишње. Власник Тодор С. Палигорић, уредник Момчило Ђ. Јавковић, fol.
228. **Трговачки Вјесник.** Привредно-политичко гласило за трговину, индустрију и промет. Излази два пута месечно у Бечу на српском, хрватском и немачком језику. Год. I. Цена 15 круна, за Србију 18 круна. Власник и уредник др Артур Лука, 4°.
229. **Трговински Гласник.** Орган Београдске Трговачке Омладине, дневни политички лист, излази у Београду. Година XXI. Цена 24 дина годишње, ван Србије 30 круна. Власник Омладина, уредник Јован Ваја, директор Дим. М. Ђорђевић, fol.
230. **Трговачке Новине.** Лист Срба тргована, занатлија, привредника и гласник српске трговачке омладине. Излази недељом у Новоме Саду. Год. V. Цена 12 круна годишње. Власник Ђорђе Ивковић, уредник Паја Милић, fol.
231. **Трговачка Писма.** За наставу из простог и двоубог књиговодства, кореспонденције и трговачког рачуна. Власник и уредник Јован Радуловић, књиговођа у Паланци.
232. **Трибуна.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. II. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Наум Димитријевић, fol.
233. **Трезвеност.** Лист за расправљање алкохолног питања, орган реда добрих храмовника (гуг-темилера) и друштва српских ле-

- вара апстинената, излази месечно у Београду. Год. IV. Цена 2 дина, за иностранство 3 дина годишње. Власник друштво, уредник д-р М. Ђ. Поповић. 8°.
234. **Уједињено Српство.** Политички лист, орган српско-првогорског савеза у Америци, излази недељно у Чикагу. Год. V. Власник савез, уредник Иван Р. Паладачић. Цена долар и по годишње, fol.
235. **Уданица.** Поучни лист за војнике, излази месечно у Београду. Год. XI. Цена 5 динара годишње. Власник и уредник мајор Љуб. Валтић. 8°.
236. **Учитељ.** Педагошко-књижевни лист, орган Учитељског Удружења у Краљевини Србији и свих српских учитеља, излази месечно у Београду. Год. XXX. Цена 10 дина годишње. Власник за удружење Урош Благојевић. Уредник Мих. М. Станојевић. 8°.
237. **Учитељска Ворба.** Орган учитеља социјал-демократа, излази месечно у Београду. Година I. Цена 4 дина годишње. Власник и уредник Драг. М. Михајловић. 8°.
238. **Фармација.** Орган српских фармацајта, излази сваког месеца у Београду. Год. II. Цена 12 дина годишње. Власник друштво апотекарских помоћника. Уредник д-р Цера Живковић. 4°.
239. **Фармацајтске Новине.** Орган Српског Апотекарског Друштва излази три пута месечно у Београду. Год. III. Цена 10 дина годишње. Власник и уредник Љубиша С. Арсенивић. 8°.
240. **Фотографски Преглед.** Лист за фотографију и репродукцију, излази месечно у Београду. Год. I. Цена 8 динара годишње. Власник и уредник Срет. Ил. Обрадовић. 4°.
241. **Хришћанин.** Лист за народ, издање Свештеничког Удружења, излази 2 пута месечно у Београду. Год. I. Цена 2 дина годишње. Власник за удружење Мих. К. Поповић. Уредник Драгутин Димитријевић. 8°.
242. **Хришћански Весник.** Црквено-богословски лист, излази месечно у Београду. Год. XXVIII. Цена 10 динара годишње. Власник и уредник Алекса Илић. 8°.
243. **Царински Гласник.** Орган удружења царинских чиновника, часопис за царинску струку, излази сваког месеца у Београду. Год. IV. Цена годишње 15 динара, 20 дина ван Србије. Власник удружење. Уредник д-р Борђе Миловановић. 8°.
244. **Цетињски Вјесник.** Политички лист, излази средом и суботом на Цетињу. Година IV. Цена 10 круна, ван Црне Горе 15 франка годишње. Власник Лазар Чобелић. Уредник Бор. Сл. Милић. fol.

245. **Чувар Здравља.** Месечни лист одбора округа крагујевачког за просвећивање народа излази у Крагујевцу. Год. II. Цена 2 дина годишње. Власник окружни одбор, уредник д-р Добр. Гер. Поповић. Лист се у 2000 примерака бесплатно расура народу округа крагујевачког. 8°.
246. **Шабачки Гласник.** Недељни лист, за политику привреду и трговину, излази у Шапцу, три пута недељно. Год. I. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Драг. Милоновић. fol.
247. **Шабачки Занатлија.** Орган шабачких занатлија. Година VII. Власник за Савез Тих. Васић. Одговорни уредник Митар Стошић. Излази по потреби у Шапцу. fol.
248. **Школски Вјесник.** Стручни лист земаљске владе за Босну и Херцеговину, излази ћирицом и латиницом у Сарајеву.
249. **Школски Гласник.** Лист за школу и учитеље, излази у Новоме Саду сваког месеца, сем августа и септембра. Година IV. Цена 8 дина годишње. Власник Ђока Михајловић, уредник Гавра Поповић. 4°.
250. **Штампан.** Демократски лист за политику, новости, књижевност, привреду и војску, излази сваки дан у Београду. Год. X. Цена 12 дина годишње. Власник и уредник Свет. М. Јакшић. fol.
251. **Школски Радник.** Педагошко-књижевни лист, излази сваког месеца сем јула и августа у Горњем Милановцу. Год. V. Цена 5 дина годишње, ван Србије 8 дина. Власник у име учитељског збора округа рудничког Витомир П. Нивић, уредник Владимир С. Векић. Решењем Министра Просвете препоручен за књижице народних школа. 8°.
252. **Шумарски Гласник.** Лист за шумарство и шумску индустрију, орган Српског Шумарског Удружења, излази у Београду сваког месеца. Год. III. Власник удружење, уредник д-р Ђока Ст. Јовановић. Цена 12 динара годишње, ван Србије 20 динара. 8°.

ЛУЖИЧКО-СРПСКА ШТАМПА

Довољно и списак листова, часописа и повремених списа наше браће лужичких Срба који сад излазе у горњој и доњој Лужици у Савсонској, Бранибору и Пруској.

1. **Bramborski Zassnik**, sserbske powiny za politiku a pohuzene we wokrejsach Choschebusa, Kalawy a Grodka. Редактор К. Швела, свештеник у Кочебусу (Котбус). Штампана се we Worejzsch код А. Larsticha. Излази 64 годиње. Недељни лист, цена 2 марке годишње.
2. **Katholski Posol**, ludowy časopis. Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budysinje. Излази недељно један пут у Буџиниу већ 49 година. Уредник Јурје Делсак, канцелар, издавач Н. Сауер, свештеник, оба у Буџиниу.
3. **Крајан**, Katholska protyka za Hognju Lušicu. W Budysinje z nakladom towarstwa s. s. Cyrilla a Methodija. Календар са сликама. Излази 44 годиње. Уредник Ф. Р. Штампана се код М. Смолера у Буџиниу у Митингом „Србском Дому“.
4. **Luzica**, mesačnik za zabawi a rowuđenje Zhromadny Časopis Hognjo-a Debnjo lužiskih Serbow. Nakladuje a Wudawa: Mačica Serbska w Budysinje. Излази 30 година, месечно један пут, цена 3 марке годишње. Уредник Марко Смолер, администратор Јуриј Хејдуш.
5. **Mačica Serbska** разна издања њена: историјска, књижевна, привредна, музикална. Све тога и њел часописе. Све се штампана код Марка Смолера у Митингом Србском Дому у Буџиниу у коме се налази и музеј Лужичких Срба. Матица је 26. септембра 1904. год. прославила у Буџиниу 50-годишњину свог опстанка и рада. На тој прослави биле су и изазланици „Матице Српске“ у Новом Саду.
6. **Pomhaj Boh**, sserbske njezdelske lorpjeno. Излази 21 година у Буџиниу, сваке недеље у издању М. Смолера, а под уредништвом Ј. Голџа и К. А. Fiedler. Цена 1.60 марке годишње.
7. **Pschedženak**, Protukaza Sserbow. Z nakladom Mačicy Serbskeje. W Kommissiji M. Smolerja — Budysin. Календар са сликама.
8. **Serbske Noviny**, најстарији лужички недељни лист излази 70 година у Буџиниу. Уредник и издавач Марко Смолер. Цена 3.20 марака годишње.
9. **Woszadnik** zerkwine powesczi za dolno lužyske sserbske wosady, we Worejzsch, nakladar A. Larstich. Излази месечно једанпут, стаје за целу годину 60 поенига.
Све ових листова излазе још у Буџиниу два маала листа „Рај“ и „Zahradka“ и око 80—100 разних књига просечно годишње већном у Буџиниу, у културном центру наше северне драге браће Лужичана.

И. И.

ДОПУНЕ

1.—13.

1. **Новен-Слоге**. Издае Дружина Младежи Српске у Београду. 12^о. Излазио годиње 1848.
2. **Књижевне Забаве**. За одрасле обоега пола. Издае Миланџ А. Симић. Прва часть. У Београду. Књигокопачињомџ Књижевства Србскогџ. 1851. 12^о. Излазио 1851.
3. **Шумадинче**. Љубомира И. Ненадовића. Прва свеска. Књигопечатњомџ Ј. К. Сопрона. Зџмуџ. 1852. 12^о. Излазио 1852—1853.
4. **Сремски Забавник**. За годину 1861. Посрбно и издао Александар Бровић. I—II свеска. У Карловци. Типографа Митрополитско — Гимназиална 1861. 8^о. Излазио 1861.
5. **Слога**. Забавник за годину 1862. Издао и уредно Емил Чапра I. Нови Сад. Бранибром епископске књигопечатње. 1862. 12^о. Излазио 1862.
6. **Илустровани Свет**. Ово дело излази периодично и то сваке годиње двапут: месеца марта и септембра. Издаје и уређује М. Маловук. У државној штампарији, у Београду. 1867. 4^о. Излазио 1867.
7. **Школски Лист**. Ник. Ђ. Вукићевића. Сомбор. Излазио 1868—1903.
8. **Судски Лист**. Година прва. (Излазио само пола године). Уређивао и издао Ђорђе Р. Пантелић. У Београду, у државној штампарији 1869. Излази три пут месечно 1, 10 и 20. Стаје за Србију на годину 60 гроша, за Аустрију 5 фор. 50 кр. 8^о. Стр. 1—288. Излазио 1869.
9. **Побратимство**. Књига прва. Издаје „Побратимство“, ђачка дружина на Великој Београдској Школи. Београд, у државној штампарији. 1871. 8^о. Излазио 1871.

10. **Београдске Новине**. Лист за трговину, колитивку и огласе. Година I. Уређује, издаје и одокара Петар В. Јоакимовић. Штампарија Н. Стефановића и Дружине. 1872. Београд. Илази средом, петком и недељом. Цена 72 гроша чарш. годишње fol. 11 бројева.
11. **Жижак**. Забавно — хумористичко — сатирички лист. Илази у Панчеву 1872. Илазио 1872.
12. **Вршчанин**. Недељни лист за народне интересе. Цена ду је на год. 4 фор. или 40 гр. У Вршцу 1873. Браћинском удове Крихнера у Вршцу. Илазио 1873.
13. **Годишњица Николе Чушића**. Издаје његова задужбина. Година I. У Београду, у државној штампарији 1877. 8^о. Илази 1877.—1911. (Књига I—XXX).
14. **Невен**. Забавно — рошчи мисећник за Вишење и Šokec. Год. XXVIII. Илази у Суботици. Уредник: Шандор Рајчић. Цена вр. 2 на год. Илази 1884—1911.
15. **Глас Српске Краљевске Академије**. I Београд. У Краљ. Срп. Државној Штампарији. 1887. 8^о. Илази 1887—1911. (Књига I—LXXXVI).
16. **Годишњак Српске Краљевске Академије**. I. 1887. У Београду, у Српској Краљ. Државној Штампарији. 1888. Цена 1 динар. 8^о. Илази 1887—1910. (Књига I—XXIV).
17. **Споменик Српске Краљевске Академије**. I. У Београду, у Држ. Штампарији Краљевине Србије. 1888. 4^о. Илази 1888—1911. (Књига I—XL).
18. **Одбрана**. Лист за одбрану свију поштених људи од безобразних нападања. Илази у Нишу кад затреба (претплата не треба). Власник и одговорни уредник Ставра Димитић, бивши полициски чиновник. Штампарија Јована С. Петровића и компаније у Нишу. Илазила 1893.
19. **Споменак**, (лист за децу). Год. XIX. Илази сваког месеца у Панчеву. Уредник: Иван Мартиновић. Цена: К. 2 на год. Илази 1893—1911.
20. **Враголац**, лист за шалу и забаву. Илази два пута у месецу у Вел. Кикинди. Илазио 1894.
21. **Стрелачки Гласник**. Орган Савеза Стрелачких Дружина у Краљевини Србији. Уредник Мил. П. Живковић. Илазио 1894.
22. **Ускок**. Носилац српске народне мисли. Орган бораца за ослобођење и уједињење Српства. Илази недељом. Претплата 5 дни.

- Власник и одговорни уредник Кара Радовановић. Београд. Илазио 1895—1897.
23. **Народ**. Београд. Уредник Јован Ђаја. fol. Илазио 1896—1897; 1903.
24. **Рад и Именик Матице Српске** године 1896. У Новом Саду. Издање Матице Српске. 1897. 8^о. Илази 1896—1910.
25. **Оглас**. Лист за забаву, месне вести, огласе новчаних завода, тргована, занатлија и друге месне потребе. Илази двапут недељно. Месечно за Ниш 50 п. д. Цена је за унутрашњост тромесечно 3 дни. Власник и одговорни уредник Ђерђе Муни, штампар. Штампарија Ђерђе Муни. Ниш. 4^о. Илазио 1897—1899.
26. **Српска Стража**. Београд. fol. Илазила 1900—1903.
27. **Матерински Лист** илустровани месечник за домаће васпитање и неговоње деце, испитивање детињства и рад у забавшту. Издаје и уређује Рама Митровић, учитељ. Год. I. Цена за Србију 4 а са страном земља 6 дни. год. Штампарија С. Хоровина. Београд. Илазио 1901—1903.
28. **Обртник**. Лист за трговину и обртништво. Власник и уредник Младен Илић. Година I. „Обртник“ илази недељом. Претплата и огласи шалу се на администрацију, а рукописи уредништву „Обртника“ у Будим Пешти. Рукописи се не враћају. Цена је „Обртнику“ за годину 8 круна или 10 динара. На по године 4 круна или 5 динара, на четврт године 2 круне или 2½ динара. Поједини бројеви 20 нотура. Цена огласима на почетку огласа. Будим Пешта, VIII Сентивјарали — улица број 26. 4^о. Илазио 1901.
29. **Позориште**. Гласник југословенских позоришта. Година I. Лист илази сваке суботе. Цена је листу за Србију на годину 6 динара, на ½ године 3, за иностранство на годину 4 фор. Одговорни уредник Дим. В. Ст. Нишкић. Штампарија и везжара Ђерђе Муни. Ниш. 8^о. Илазио 1901—1902. (?)
30. **Преглед за Омладину**. Лист за забаву, науку, књижевност и школске вести. Година I. Илази један пут у седмици. Власник и главни уредник Јов. Д. Пешика. Одговорни уредник Драг. М. Љотић. Нова електрична штампарија Петра Јојковића, Београд. Илазио 1902.
31. **Вјесак** први српски лист у Америци за забаву и науку. The vjesak is the first Serbian Biterary paper in America. Илази два пут мјесечно. Цијена 2 на год. Власници Јово Милуш и Милаш Обрадовић. Администратор Јово Милуш. Година I. Штамп

се у штампарији М. М. Шабана, 2527 Carlton St. S. S. Pittsburg, a.

Издавано 1904—(?)

35. **Слога**, недељни политички лист. Год. VII. Издази у Сомбору. Главни и одговорни уредник: Др. Коста Бугарски. Цена: К. 8 на год.

Издази 1905—1911. (Година I. 1902 није виђена).

36. **Србобрански Гласник**, лист за привреду, просвету и народне потребе. У Сентомашу.

Издавано године?

Исправка. Код листа *Голуб* (1879) погрешно је забележено да је издавано до 1905. — Издази и сада (1879—1911).

Каталог српских часописа и листова радил су Урош Цонић, Павле Стевановић, асистенти Универзитета (година 1868—1905), и Душан Шијачки новинар. (Година 1906—1911). *Каталог* је рађен по годинама, али због ограниченог простора и кратког времена белажене су у главноме само прве године од појединих часописа, периодичних издања и листова. На тај начин часописи и листови, који су у *Каталогу* у појединим годинама, то су само они који су почели издавати те године.

Главни и највећи део материјала за израду овог *Каталога* узет је из Библиографије Српског Семинара на Универзитету, која је готово приведена крају, и која већ, и ако још у рукопису, може пружити највише библиографске грађе за књижевна и научна истраживања. Несумњиво је пак, да у *Каталогу* бити празнина, погрешака (чешће је неки часопис два пут забележен) и малих недоследности. Али, када се има на уму да је *ово први штампан Каталог српских часописа и листова* рађен у овоме обиму, да је време за израду било врло кратко, да готово и нема помоћних књига за пословне ове врсте и, најзад, када се зна оскудица наших библиотека, онда и овај *Каталог*, овакав какав је, може дати доста добар преглед развој наше журналистике.

HRVATSKA ŠTAMPA

1789 — 1911

Da iskreno kažem u priličnoj sam neprilici gdje da počnem govoriti o prvim počecima hrv. žurnalistike, jer ovo pitanje nije u nas još do danas posvema razbistreno. Sve do nedavna vladalo je opće mnijenje u hrv. historičara, da se Pavla Vitezovića, hrv. književnika XVII. vijeka ima smatrati ocem hrv. žurnalizma. On naime u svojoj kronici priča, da je pod imenom „Novljančica“ (Res novae) izdavao časopis, u kojem je pripočivao događaje iz ratova s Turcima. Kako se onog njegovog „časopisa“ nije sačuvao ili se bar za nj nije znalo, niti jedan primjerak, to su „Novljančice“ bile smatrane *prvim* hrvatskim novinama, a Vitezović prvim hrvatskim novinarom.

Medjutim tu nedavno naišao je hrv. historičar dr. Ferdo pl. Šišić u bečkom carskom arhivu na jedan primjerak Vitezovićevisih „Novljančica,“ i konstatovao, da to nisu nikakove „novine“, već knjiga pjesama o ratnim borbama s Turcima, baš kao i mnoge slične knjige one, ranije, a i kasnije dobe, koje opjevavaju ratne događaje.

No nije to jedina neprilika. Druga bi bila: kad se govori o počecima hrv. novina, da li je ispravnije početi sa *prvim hrvatskim* novinama, ili sa novinama, koje su *prve* izašle u Hrvatskoj, jer dok je to kod svih ili barem kod većine naroda jedno te isto, kod nas Hrvata nije. Prve hrvatske novine javiše se naime daleko kasnije, no što izađoše prve novine u Hrvatskoj uopće.

Po mom nemjerodavnom mnijenju mislim, da je ipak ispravnije početi sa novinama, koje *prve* izađoše na hrvatskom teritoriju, ma da one i nisu bile štampane na hrv.

jeziku, jer su se svejedno bavile našim životom, našim događajima i našim stvarima.

Sa tog stanovišta polazeći i izradio sam ovaj svoj referat.

I.

Prve novine, koje izadjoše u Hrvatskoj, bile su na njemačkom jeziku, a čedo su centralističko-germanizatorskih težnja cara Josipa II. Njegovom odlukom od 15.V. 1774, kojom se napušta uporaba latinskog kao službenog jezika, a uvodi uporaba njemačkog, započe djelo germanizacije u većem stilu. I Hrvatska pade pod njezin udar. Njemačka kazališta i njem. knjiga bijahu doduše snažni pioniri nijemstva, ali jer to sve nije dostajalo, stalo se pomisljati i ogledavati sa kojim uspješnijim sredstvom — a naročito za novinama. No ta namisao nije se ostvarila sve do godine 1789. Da je baš i ove godine došlo do njezina ostvarenja i da su pokrenute prve novine valja to napose pripisati dvjema naročitim okolnostima. U Hrvatskog je tada bio banom i c. komisarom protestanski Mađjar grof Balassa, upravo gorljivi provodjač germanizacije, koja je po prikasivanju hrv. historika one dobe nailazila na priličan otpor ne samo u narodu, već i u redovima svog činovništva i narodnog plemstva. S jedne dakle strane, da se ovaj otpor paralizira, a s druge događaji oruzanog sukoba između Austrije i Turske, koji su se u to vrijeme odigrali na bosansko-hrvatskoj granici i svračali na sebe pažnju cijelog svijeta bili su vrlo povoljni momenti za pokretanje jednog lista.

I dne 24 ozujka 1789 godine izišao je „poziv na pretplatu“ na njemačke novine pod naslovom „*Kroatischer Korrespondent*“, što ga izdade zagrebački knjizar Ivan Toma pl. Trattner. Svrha lista najbolje će se vidjeti, ako iznesem sâm ovaj „poziv na pretplatu“.

„Ove novine, — počinje poziv — koje će početi 4 travnja ove godine i od tada dvaput nedeljno izlaziti srijedom i subotom u 4 sata poslije podne, biti će u istom formatu i pismu, kao i ovaj poziv. Pothvatnik ovih novina nasto-

jat će, da list većinom uz vlastite korespondente u koliko je moguće, bude što zanimiviji. Ne će biti jednostručan, jer će ratne, političke i crkvene događaje i promjene, kako ih iz sigurnih vrela dobije tako i reproducirati. Budu li i izvanjski događaji od važnosti, a naročito, ako su u kakvoj svezi sa ratnim događajima, naravno je, da će naci mjesta u listu. No u prvom redu, i najveću brigu posvećivat će list da skupi i donese najtočnije i najbrže sve hrvatsko-slavonske i krajiške novosti, pak se zato nada, da ne će uzmanjkati prijatelja, koji će ovaj novi list poduprijeti dobrovoljnom korespondencijom...“ Dalje u pozivu obećaje još pothvatnik ovih novina, da će dopisnici dobivati list besplatno, a kasnije, ako novine nadju odziva, da će biti i honorirani, zatim, da će listu svake nedelje biti priložen katalog novoizšlih knjiga itd. Cijena će listu biti 6 forinti na godinu, a dobivat će se on i pretplaćivati na svakoj pošti.

Medjutim dosao je i 4 travnja, ali novine ne ugledaše svjetla. Mnogi podvojiše, da će one uopće izći, a u narodnim krugovima bilo je na račun ovog neizlazenja lista dosta rugalica, što se vidi iz prvog broja lista, koji ipak ugleda svjetlo dne 3 juna (lipnja) 1789. Tu se javlja, da su „nepredviđene neprilike“ skrivile zakašnjenje lista, a onda dodaje: „da se pako gospoda ljubitelji novina uvjere, da će novine zbilja izlaziti šaljemo im mjesto ponovne objave odmah prva dva broja (komada). Inače se u prvom broju, koji je izašao u tada uobičajenom oktavformatu (dakle današnjem običajnom obliku knjiga) nalazi na prvom mjestu „*Vorerinnerung*“, neke vrsti program lista, u kojem se medju inim zajamčuje dopisnicima „najstroža urednička tajna, kako je to i u drugim listovima uobičajeno“. Slijede onda „unutarne vijesti“ (*Inländische Nachrichten*), pa dopisi iz Beča, Zagreba, Karlovca, Petrinje, Novoga, Trsta, Zemuna, Lavova i Črnovica. U drugom broju (koji je doduše datiran sa 6 lipnja, ali je izašao zajedno sa prvim), nalazi se već drugi rasporedjaj vijesti, koji je pridržan i u svim ostalim daljnjim brojevima. Pod naslovom: *Beč...* iznose se u svakom broju na prvom mjestu dvorske vijesti, a pod naslovom *Zagreb...* opet t. zv. lokalne vijesti. Slijede onda do-

pisu i vijesti iz ostalih krajeva, ali su ove u većini u svezi sa ratnim događajima, što je za ono ratno doba posvema i shvatljivo. No da su sve te vijesti bile u „skladu i željama“ vlade suvišno je valjda i spominjati. Takon. pr. toli blagoglagoljivi „Kroatischer Korrespondent“ o pobjedama carskih četa nad Turcima — ne zna i ne javlja o istovremenim porazima carskih četa u Belgiji; ne javlja dapače ništa ni o seljačkim ustancima u nekim krajevima Hrvatske, koji nastadoše radi izmjera. U najnježnijoj formi piše on n. pr. dne 2 lipnja: „da se Nj. banska ekscelencija g. grof Balassa, koji se već od 24 travnja nalazi na vizitiranju izmjerba u zagrebačkom okružju, trudi, da čim prije dovrši ovaj veliki posao, do kojega je Nj. Veličanstvu caru mnogo stalo“, — a zašućuje, da je prigodom te vizitacije bilo i krvavih glava... Ali to sve razumijemo, kad znamo, sa kojom je svrkom „Kroatischer Korrespondent“ pokrenut.

Prve ove novine u Hrvatskoj nijesu bile duga vijeka. Nije doduše još tačno utvrđeno, kako su dugo izlazile, jer jedini, danas poznati, egzistirajući njihov primjerak nalazi se u sveučilišnoj biblioteci zagrebačkoj. Potiče on iz knjižnice znamenitoga Ljudevita Gaja i sadržaje 61 broj. Zadnji (61 broj) datiran je sa 29 prosinca 1789, ali se iz njega samoga neda ništa razabrati, jer niti javlja da prestaje izlaziti, a niti opet ne donša uobičajenog „poziva na pretplatu“ za slijedeću godinu. Poslije se pak ovaj „Kroatischer Korrespondent“ nigdje ne spominje, pak je vrlo vjerojatno, da je sa godinom 1789 prestao.

Nastaje iza toga prilična pauza od petnaest godina, a da se ne javljaju nijedne novine, ni hrvatske, ni njemačke. Njemačka literatura u to se vrijeme u Hrvatskoj, a naročito u Zagrebu tako razvijala, da cvate bujnije no valjda u samom Reichu. Hrvatski jezik u ono vrijeme nije mogao ni pomišljati, da dobije svoje novine, pak je trebalo — kako dobro primjećuje V. Deželić u svojim slikama „Iz njemačkoga Zagreba“ — da dodje Napoleonova vojska u Dalmaciju i da pokrene talijansko-hrvatski list.

Požunskim naimo mirom god. 1805 izgubila je Austrija u ratu sa Napoleonom Tirol, Veneciju i Dalmaciju,

koji potpadoše pod Napoleonovo talijansko kraljevstvo. Francuski upravnici, koji upravljahu Dalmacijom, dosta se teško sporazumjevahu s tamošnjim narodom ne poznavajući mu jezika, pak zato posegnuše za novinama. Njihovim nastojanjem bi u Zadru dne 12 srpnja 1806 pokrenut periodički časopis na talijanskom i hrvatskom jeziku. Naziv mu bijaše „*Il regio Dalmata. — Kragliski (čitaj: kraljski) Dalmatin*“.

List je izlazio u Zadru svake subote na 8 strana u 4-ni na talijanskom i hrvatskom jeziku. Štampao se u tiskari Antuna L. Battare, hrv. stampara, a imao je značaj službenog lista. Urednikom i glavnim suradnikom mu bijaše Don Budrović profesor prava, a kasnije N. Sandrić prisednik tribunala u Zadru. Cijena mu bijaše 12 mljetačkih lira na godinu.

Uz mnogobrojne službene vijesti i proglašenja raznih oblasti čitamo u ovom listu zanimive izvještaje o putovanjima providura Dandola i vrhovnog zapovjednika Marmonta po Dalmaciji. — Razni dopisi bave se vijestima o zauzeću tada jošte ne predobljenih dijelova svijeta; o novačenju u Dalmaciji za „veliku i nepredobivu“ armadu ratobornog cara. Ali sve je to prikazivano u lojalnom službenom svjetlu, što baš uvijek i nije bilo u skladu s historički utvrđenom istinom. Činjenica, koja se u ostalom javlja gotovo kod svih službenih listova.

Mnogo prostora zauzimlju i pastirske poslanice mnogobrojnih dalmatinskih biskupa i nadbiskupa, koji zanosnim riječima slave uskrsnuće Dalmacije pod Velikim Napoleonom, nazivljuć ga „katkada i samo Velikim...“ Izvještaji o slavnim Pobjedama Napoleonovim vuku se kao crvena nit kroz sva godišta ovoga lista — dok osobite događaje ove vrsti objavljuje generalni providur čak posebnim proglasima upravljenim na Dalmatince. Tako n. pr. 8 studena 1806 objavljuje on: „Nas Kragl jednim dahom razrussioje voiske Prussianske. Od tolika čudessa nek Dalmazia čeka berzu, čestitost veliku i stanovitu“.

List je nadalje pun što kraćih, što opsirnijih članaka tiućih se pravosudja, kao uvođenje „Code Napoleon“ itd. zatim radnja o gospodarstvu i poljodjelstvu izgrađujući cesta,

a nadje se u njem i gdje koji podatak za literarnu historiju onih dana.

No u godini 1810 koncem mjeseca ožujka nakon izašlih 229 brojeva prestade „Kraglski Dalmatin“.

Bečka međjutim vlada, za ustuk „Kraglskom Dalmatinu“ za koji se vjerojatno opažao interes i s ovu stranu Velebita, kao i za ustuk drugim nekim nastojanjima slavnoga Napoleona, čija je vlada na ljubljanskoj akademiji imenovala profesora „ilirskog“ jezika u osobi abbe Severica, koji je imao zadaću, da obnovi slavne tradicije Dubrovnika — htjela je, da u godini 1810 i ona u Zagrebu izdaje hrv. novine. Za urednika bio je dopače predestinirar već tada poznati agitator franjevac O. Petar Dorotić. Ali te novine ipak ne izađoše. Sâm tadanji zagrebački biskup A. Vrhovac, inače poznat, kao osobiti pobornik narodne stvari, ustao je odlučno proti ovim novinama „jer da za njih nije još došlo vrijeme“. No da novine nisu izašle, bit će ipak, držim, glavni razlog to, što je „Kraglski Dalmatin“ prestao, pak je prestala i potreba ustuka.

Od to doba trebalo je opet dugih ravnih 15 godina, da dodje do novina, koje će se moći i održati. Bilo je dođuše i u ovom razdoblju pokušaja, da se pokrenu novine, ali svi ostadoše bez uspjeha. Dne 15 lipnja 1815 izašao je „Agramer Theater Journal“, ali tek za kratko vrijeme, jer u brzo prestade. U ostalom, to i nisu bile novine u pravom smislu riječi već informativni list za kazališne posjetnike. Valja zabilježiti, da je i tvorca himne Hrvatskoj „Lijepa naša domovino“ Antun pl. Mihanović e. i dyorski savjetnik i bivši austrijski generalni konzul u Carigradu, u godini 1818 bio već dobio dozvolu i dne 12/VII. izdao „poziv na pretplatu“ za dvotjednik „Oglasmik Ilirski“, ali ovaj nije nikad ugledao svjetla, jer se prijavio premalen broj pretplatnika, čemu je opet bio razlog, što je cijena lista od 16 for. u srebru kao godišnja pretplata za tadanje prilike bila ipak previsoka.

Prvi zato stalni, a u isto vrijeme i danas najstariji u Hrvatskoj izlazeći list, jest na 1 srpnja 1826 izašli njemački list: „Luna, — Agramer Zeitschrift“. Pokretači ovog lista bijahu Ferdinand Rosenau i F. J. Staudnar, koji je položaj

fungirao i pred javnošću i oblastima kao izdavalatelj i odgovorni urednik. „Luna“, koja je kasnije pretvorena u beletristički prilog „Agramer Zeitung“, a neko vrijeme i s njim stopljena pod zajedničkim naslovom, bila je dosta slabo uređivana, ali ju zagrebačko općinstvo svejedno dosta srdačno pozdravilo, tim više, što je kadšto saopćivala i hrv. pjesme. Tako neke Gajeve, Preradovićeve, a i nekih drugih kasnijih preporoditelja hrvatskih prve pjesme izađoše u „Luni“. Sam pak duševni vodja hrv. kajkavske književnosti Tomaš „Mikloušić pozdravlja izlazak „Lune“ pjesmom:

Nut! Izhadya Szuncze iz oblakov
Ter prezira jasznoszt szvojev trakov
Zverhu tebe, Pajdashicza mila,
Nasha dika, Zagrebechka vila!

— — — — — itd.

Da bogzna kako interesantan ovaj list, koji je izlazio dvaput nedeljno, nije mogao biti, znat će svatko, kad rekнем, da se sa politikom nije smio baviti. No godine 1830 pretvori se on „sa milostivom previšnjom dozvolom“ (mit k. k. allergnädigster Erlaubniss) u „Agramer politische Zeitung“, a kasnije samo u „Agramer Zeitung“ pod kojim imenom list i danas kao poluslužbeni organ hrv. vlade dnevno izlazi. Dne 1. ovog mjeseca zagazio je dakle on u 86. godini života.

U to vrijeme po Ljudevitu Gaju i drugovima povedeni narodni ili t. zv. Ilirski pokret već je zauzeo šire razmjere, da Gaj stade snovati o izdavanju novina na narodnom, hrvatskom jeziku. No naišao je upravo na silne poteškoće. Naročite mu je zaprieke stavljalo ugarsko namjesništvo, jer se baš tih godina vodila žestoka borba između magjarskih zastupnika i hrv. delegata radi uvođenja magjarskog jezika kao službenog u Hrvatskoj. Vrhunac je borbe bio god. 1830. No što Gaj nije mogao da dobije od ugarsko-hrvatskoga konzilija obrati se ravno i osobno na samoga cara Franju I, koji mu na zagovor češkoga grofa Kolovrata, koji je tada bio ministrom unutarnjih posala dade željenu dozvolu. Dvije pune godine — od ožujka 1832 do listopada

1834 — borio se Gaj za dozvolu novina, kad je konačno dne 20 listopada 1834 izdanim oglasom mogao oglasiti: „Z najvisbejšem dopuschenyem Szv. Czeszarsko-Kraljevskoga Velichanstva Franye I. izhajale budu vu Zagrebu z pochetkom leta doiduchega 1835 Narodne na dve posebne ztrani razdelyene „Novine Horvatzke“ — z drug pako ztran, iztra najmre, „Danicza horvatzka, Slavonzkaj Dalmatinzka“ itd.

I u istinu dne 6 siječnja 1835 izadje prvi broj „Novina horvatzkih“, a dne 10 siječnja izadje „Danicza“ Dr. Ljudevit Gaj im je obojima vlasnikom i urednikom. No unatoč tomu, što je Gaj još godine 1830 izdao u Budimu „Kratku osnovu horvatsko-slavenskoga pravopisanja“ i „Novine horvatzke“ i „Danicza“ (ova potonja doduše već manje) pisane su i štampane starim (kajkavskim) pravopisom. No već prije izmaka prve godine (29/VII. 1835) napušta Gaj kajkavštinu prihvaćajuć štokavštinu i novi pravopis. Posebnim pak proglasom od 6 grudna [prosineca] 1835 javlja opet Gaj „da će početkom dojdücega ljeta 1836 listove, kojih osnova inače jednaka ostaje, ne već pod posebnim nazivom „Novine Horvatzke“, nego pod obširnim i svim južnim Slavjanom obćinskim naslovom „Hirske narodne novine“ izdavati“, dok se „Danica“ nazivlje opet „Danica Hirska“. No i taj naziv ne održaše ni „Novine“ ni „Danica“ dugo, jer naziv „ilirski“ bude doskora zabranjen, te „Novine Horvatzke“ izlaze sad pod ovim sad pod onim naslovom, dok konačno godine 1857 ne primiše definitivno naslov „Narodne Novine“ pod kojim i danas kao službeni list hrv. vlade i danas izlaze, „Danica“ medjutim prestade pod konac pedesetih godina.

Istodobno kad je Gaj radio na osnutku svojih novina, javiše se i u Dalmaciji u god. 1832 službene novine dalmatinske vlade „Gazzetta di Zara“, koje su osim službenih objava donosile „beletristričke sastavke, te poučno gospodarske priloge.“ Kasnije se stade ovaj list baviti narodnim pitanjem Dalmatinaca i usprotivio se odlučno sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom. Prestade god. 1848 pod urednikom Duplančićem, kratko vrijeme iza kako prestade biti službenim listom.

Do godina četrdesetih nema onda opet nikakvih novih pojava na novinskom polju. Pod konac godine 1839 javlja se u Zagrebu uz tri postojeća lista i četvrti: „Croatia“, Zeitschrift in monatlichen Heften, herausgegeben von Franz Suppann. Ovaj je list, koji od početka 1841 godine izlazi kao pol dvotjednik, nije s početka bio uređivan baš u narodnom duhu, ali kada mu urednikom posta H. Börnstein promjeni posvema pravac pisanja i poče da odlučno suzbija magjarofilsko pisanje „Agramer politische Zeitung“, donoseć istovremeno i mnoge važnije sastavke ilirskih prvaka. Slijedeće (1842) godine prestade već „Croatia“.

U godini 1840 javlja se i u Karlovem gradu, koji se oduvijek odlikovao budnom narodnom svijesću list „Der Pilger“, organ „za domovinske interese, umjetnost, industriju“, ali ni ovaj, kao i na Rijeci istovremeno izlazeći magjarofilski „L'Eco del litorale ungarico“ nisu bili duga vijeka, već tek parmjesečne mučile.

Još bih imao da spomenem današnji „Gospodarski list“, koji pod naslovom „Priobćenje članovom horvatsko-slavenskoga gospodarskoga društva“ ugleda svijetlo dne 26. siječnja 1842 da proturivši poput svih naših starijih listova oko desetak raznih metamorfoza i u obliku i u izlazenju islazi danas kao Nestor naše gospodarske štampe. Zatim „Zoru dalmatinsku“ (1844—1849), koja pod uredništvom vrijednoga Ante Kuzmanića ugleda svjetlo 1. siječnja 1844 na čelu sa pjesmom slavnoga Petra Preradovića „Zora puca — bit će dana“. Uz nju se javlja i kratkotrajna (1845—1847) „Dalmazia“. Napokon valja još da spomenem vrlo kratkotrajnog, ali junačkog „Branislava“ (izašlog samo u 13 brojeva!), koje ga godine 1844 započe u Beogradu izdavati Bogoslav Šulek, da izbjegne neusmiljenoj cenzuri i koji se list iz Beograda potajice dopremao ladjom do Siska i odovud razasiljao — pak bi time mogao da završim prvo poglavlje mukotrpnog života hrv. žurnalistike.

H.

Došla je konačno godina 1848. Valovi veljačke francuske revolucije zahvatiše i Austrougarsku, te joj se ni bečka vladavina nije mogla da ukloni. Veljačkim patentom

dana je narodima Austrije konstitucija, a njome ukinuta nesnosna cenzura. Činilo se, da će nastupiti novo i slobodno doba narodnog života.

I u Hrvatskoj nastade novi bujniji život, koji je urodio neminovnom posljedicom novim novinama. U Zagrebu se javiše odmah tri nova lista. Dne 6 kolovoza pod uredništvom Nikole Krestića i Dragana Kušlana izadje „Slavenski jug“, bogat opremom i vijestima, da je imao posve evropejski izgled. Faktičnim mu je urednikom bio B. Šulek, a bio je to organ tadanje hrvatske opozicije proti Magjara, pak su mu i članci proti Magjara bili dosta oštri. Kako je ovaj list shvaćao svoj položaj prema ostalim slavenskim narodima karakteriše ga već to, što je imao posebnu obilnu rubriku „slavenski svijet“ dok je ostale stvari donosio sve pod rubrikom „neslavenski svijet“. „Slavenski jug“ presta početkom [11/II] 1850 godine, a zamijeniše ga „Jugoslavenske novine“, koje ugledaše svjetlo 8 travnja 1850 pod uredništvom Josipa Dvoranića (dr. Hofmana). No ni ove novine ne bijahu duga vijeka, jer prestadoše još prije konca iste godine. Treće novine toga, još „slobodnoga doba“ bijahu „Südslavische Zeitung“, koje 14 prosinca 1848 oglašise, a 1 siječnja 1849 izdadoše J. Praus kao urednik, a dr. Dimitrija Demeter kao nakladnik. „Südslavische Zeitung“ izlazila je dvaput nedeljno, štampana dođuše na njemačkom jeziku, ali uređivana u narodnom duhu. Prestade 1850.

Tih godina poče sa izlazenjem i „Katolički list“, koji je u kasnijim godinama za absolutizma i kao strogo crkveni list u mnogočem poslužio narodnoj stvari.

No na ovo tek nastalo novo i nešto slobodnije doba navukoše se ubrzo crni i teški oblaci absolutizma. Dne 4. ožujka 1849 uvedena je protivzakonito oktroirana karta. Germanizaciji se ponovno otvoriše i sve što je hrvatski mislilo i osjećalo, potisnuto je opet na stranu, a prvi udarac namijenjen hrvatskoj misli, stigao je na novine. Stade nemilo ganjanje listova, da ih je većina morala prestati. Neke opet od njih prilagodiše se sistemu — kao „Hrvatske novine“ koje postadoše glasnikom vlade. Isto: „Agr. Zeitung“, koja je i onako stajala na strani Magjara. Uzalud kuša u

godini 1851 Mirko Bogović da dobije dozvolu za izdavanje hrv. političkog časopisa „Domobrana“. Uspije mu tek da sa Prausom pokrene „časopis za pouku i zabavu“ „Neven“, da barem hrv. lijepim štivom i pjesmom donekle budnima uzdrži narodne duhove. „Neven“ životari od 1852—1856 dok Bogović i J. Filipović zbog jedne posve nedužne pjesmice u njemu ne zadobaviše se teške dvogodišnje tamnice. Čak i Mrazovičeva „Pravnika“, pokrenutog 1856 kao i zadarskog „Pravdonosu“ čisto stručne listove zabrani oblast. Naravno da uz takve prilike nitko niti ne pomišlja na isdavanje novina — dok ne svanuše povoljnije prilike.

Nije bolje bilo ni u Dalmaciji. Ondje se iza proglašenja ustava god. 1848, ali ih većina, osim onih, koji služe vladi, propada. Svi su oni u talijanskom jeziku mnogi i u talijanaškom duhu, kojemu je hrvatska misao protivna javja kao i u Hrvatskoj lijep kraj listova, pak ju satiru gdje god mogu. Prvi list, koji se poslužio Ferdinando-vim veljačkim patentom jest „Rimembranze della settimana“, koji ugleda svjetlo 1. travnja 1848 u Dubrovniku. U tom listu, koji je primao i donosio priloge i na hrvatskom jeziku ugledaše svjetlo „Davorije“ Meda Pucića. Ali ne održa se dugo, jer prestade još iste godine. — Godine 1848 mjeseca svibnja poče u Zadru izlaziti i jedan drugi list: „La Dalmazia costituzionale“, kojoj bijaše urednikom Giovanni Rougier. „Dalmazia“ je izlazila samo 10 mjeseci. „Rimembranze della settimana“ naslijedi još iste godine u Dubrovniku pokrenuti „panslavistički“ — tako ga nazivahu neprijatelji — list „L'Avvenire“. Urednikom mu bijaše dr. A. G. Kaznačić jedan od najdarovitijih Dubrovčana svoga vremena. U listu su stalno suradjivali Matija Ban i Medo Pucić. „L'Avvenire“ prestade u ožujku 1849 kao žrtva absolutizma. Godine 1848 pokrenuta je u Zadru i „Staffetta“, ali prestade već za dva mjeseca. Ovaj si je list bio stavio za načelo da brani prava naroda dalmatinskoga. — Godine 1849 izadje „L'Osservatore dalmato“, da zamijeni bivši službeni list „Gazzetta di Zara“, koja postade i odveć liberalnom, a da bi mogla ostati dalje vladinim listom. „L'Osservatore“ je izlazio na talijanskom i na hrvatskom jeziku.

Hrvatski mu je dio nosio naslov „Smotritelj dalmatinski“. Uredjivahu ovaj list Jakov Chiudina, talijanski dio, a hrv. prijevod lista dr. Krizmanić. Taj se hrv. dio lista prozva kasnije „Glasnikom“, a urednici mu bijahu Kazali, a iza njega Jovan Sundečić, poznati pjesnik. Godine 1851 pokrenu dr. Kuzmačić „Pravdonošu“, ali ga vlast zabrani. Od godine 1850—1852 izlazila su u Dalmaciji još dva lista, oba gospodarska, i to „Težaški poučitelj“, kojem je urednikom bio monsignor Santić, i „L'Agronommo raccoglitore“, kojeg uredjivaše Mihajlo Medić.

Posestrime zemlje Bosna, Istra, Medjimurje i Rijeka, te one tisuće Hrvata rasijane pod imenom Bunjevaca i šokaca, te „vođenih Hrvata“ u Željeznoj županiji nemaju u ono doba još nikakova lista ni novine. U Bosni doduše u godini 1850 izlazi Jukićev „Prijetelj bosanski“ „časopis sadržavajući potrebite, koristne, poučne i zabavne stvari“, koje je štampan u Zagrebu, ali to nije novina u pravom smislu riječi već više zabavnik i almanah.

Time bi u glavnim crtama bili gotovi i sa drugim periodom hrv. žurnalistike.

III.

Prijeći nam je napokon na treći odsjek, koji zasvze u naše dane, a koji je baš prošlom godinom navršio ravnih pedeset godina.

Godine 1860 dokinut je absolutizam, pa osvaruše opet vedriji dani hrv. žurnalizmu, da se on do današnjega dana digao do upravo zamjernoga broja. Ali i to je opet bilo samo sunce iza oblaka, jer pravog života za žurnalistiku nema kod nas ni danas, jer još uvijek poput Damoklova mača visi nad hrv. štampom nesmiljena cenzura sa neumoljivim ustanovama kaznenog zakona. I danas baš kao i prije šesdeset—sedamdeset godina, kad se to ushtije vlasti plijene se u nas novine, a urednici zatvaraju. Ustanove o poroti i „custodi honesti“, nalaze se doduše u zakonu, ali u praksi još ne...

Vijernu sliku ovog trećeg razdoblja iznio bi tek onda, kad bi opet poimence iznašao historijate pojedinih novina.

No kamo bi došli? U ovom se razdoblju javilo toliko novina i listova, kojima samo da imena spomenem, ne bi tako skoro svršio, jer broj njihov presiže 800. Uz to se one javljaju i u onim hrv. krajevima, gdje se narodna svijest probudila ili se opet ine prilike promijenile, da je do novina tek sada moglo doći. Ne samo u glavnom gradu već i po svim većim mjestima provincije niču novi listovi, većinom kratka vijeka, da im se mnogima danas jedva i za ime zna. Zato ću se u par općenih poteza ograničiti tek na neke važnije momente.

U povraćenoj ustavnoj eri pokrenu dne 1 listopada 1860 rodoljubni zagrebački odvjetnik Gjuro Vrbanić politički časopis „Pozor“, iz koga se razvi naš današnji najveći i najrašireniji list „Obzor“. Cijela tadanja neobvisna inteligencija okupila se oko ovog lista kao pod zastavom u borbi za ugrožena narodna prava. Zato su i bili teški dani „Pozorova“ života. Jer je mrsio narodnim neprijateljima račun bacahu mu klipove pod noge. Iza kako je dvaput opomenut na temelju zastarjelog absolutističkog tiskovnog zakona da promijeni pravac svog pisanja, bi 12 siječnja 1864 obustavljen, a urednik mu zatvoren i progonjen. No već 14 studena 1865 javlja se opet „Pozor“, ali i opet iza dvije nepune godine onde obustavljen. Uteče on sada na austrijsko tlo, te od 5 rujna 1867 izlazi u Beču kao „Novi Pozor“ do 12 svibnja 1869, kad mu oduzeše postdebit za Hrvatsku te radi toga morade prestati izlaziti, jer mu daljnje izlaženje u Beču nije imalo svrhe. — No već 1. rujna 1869 izlazi on ponovno u vojnom Sisku pod uredništvom Ivana Vončine, a pod imenom „Zatočnika“ („prognanika“). Ovdje je „Obzor“ ili „Zatočnik“ imao da izdrži osobito tešku i žestoku borbu protiv zloglasnom banu Rauchu oca i njegovim nevaljaštinama. „Zatočnikovom“ upravo zaslugom srušen je Rauh — ali pade i „Zatočnik“. Obustaviše ga. Ali nuto čuda: za tri dana umjesto „Zatočnika“ javlja se već pod uredništvom Klementa Božića dostojan mu nasljednik „Branik“. Ni „Braniku“ nisu bili sudjeni dugi dani, samo je ta razlika, da on ne umrije nasilnom smrću, već prestate sâm. Promjenom naime tiskovnog zakona od 29 srpnja

1871 uvedene su neke promjene, na holje pak se izdavači „Branikovi“ odlučise poslije petgodišnjeg progonstva vratiti u glavni grad i ondje izdavati novine. „Branik izlazi 29 srpnja 1871, a već 1. kolovoza 1871 poče u Zagrebu izlaziti „Obzor“, koji izlazi i danas.

Vara se medjutim tko misli, da su sada hrv. novinstvu cvale ruže, i da se ono u zasjenku slobode moglo da razvija. I „Obzor“ kao i mnogobrojne listove, koje nikoše s njim stizavale su, dalje sad manje, sad opet veće šikane oblasti, koje se pod dvadesetgodišnjom vladavinom glasovitoga — ali ne po dobroti — bana Khuena Hedervarija popeše do vrhunca. Najbolju karakteristiku tih progona iznijeti ću mislim time, ako spomenem, da je „Obzor“ u svojih 50 godina života bio zaplijenjen oko 1200 puta, a da i ne govorim, kolikih je to materijalnih žrtava stajalo. Nisu bili holje sreće ni ostali opozicioni, a slobodoumniji listovi, te je u „pr. „Hr. Pokret“ u svojih 7 godina izlazenja već preko 100 puta bio zaplijenjen. Drugi opet listovi, moradoše opet isto kao „Obzor“ seliti i u drugih slobodnijih tražiti gostoljublje.

No osim „Obzora“ javilo se šezdesetih godina i sija-set drugih listova naročito pak onih, koje su izdavale protivne stranke, da paralizuju njegovo pisanje. Tako se javlja „Domobran“ (1864—1866) pa „Hrv. novine“, „Svijet“, „Primorac“ i druge. Uz Zagreb takmiči se i grad Karlovac sa izdavanjem listova. Naročito su se ondje na tom polju iztakla dva muža požrtvovni Gjuro Klarić i Abel Lukšić, koji pokrenuše čitavo čudo listova, ali se niti jedan od ovih dulje ne održa. — —

Kad je pod konac šezdesetih godina i pravaštvo uhvatio već dosta korjena niće i više pravaškil listova. Dr. Matok izdaje „Hervata“ (1868—1869), V. Bach nesretni drug Eugena Kraternika izdaje opet „Hrvatsku“ (1869—1871) koja je radi rakovičke katastrofe od oblasti obustavljena. Nju naslijedi tekar god. 1878 sušačko-zagrebačka „Sloboda“, iz koje se razvi danas dosta mnogobrojna i jaka pravaška štampa.

Uz političke listove javljaju se i poučno-zabavni. Milan Krešić pokrenu već 1861 godine „Naše gore list“, koje mu se iz Slavonije, iz čedne Požege odzivlje Kraljevićev „Slavonac“. No oba ova lista, kao i mnogi slični pokušaji kasnije, ne održaše se. Jedini „Vienac“ koji započe sa izlazenjem 1869. ustraja ravnih 35 godina, a ogledaše se u njem svi naši ponajbolji pisci i književnici, a povehnu na čas, da se opet pomladjen pred dvije godine zazeleni...

U Dalmaciji rodila je ova „ustavna“ era takodjer mnoštvom listova. U god. 1862 pod uredništvom Natka Nodila javlja se „Il nazione“, dapašnji „Narodni list“, ujedno najstariji list u Dalmaciji. — Bosna već 1868 dobija list „Bosnu“, koju uz subvenciju od 1000 carskih dukata godišnje izdaje zemunski knjižar Šopron. No tek deset godina kasnije iza provedene okupacije, dobija Bosna svoje novine. — Istra pak već god. 1870 u „Našoj slozi“, koja još i danas izlazi dobija odličnog braniča narodne stvari u onim ugroženim krajevima. U magjarskom moru razasuti otoci naše bunjevačke i šokačke braće dosta su dugo bili bez novina, dok konačno god. 1871 ne izidje „Misečna kronika“. Ovu prosljediše mnogobrojni listovi, ali se ne izdržaše, radi oblasinih šikana, koja ih je uvijek prekim okom gledala, ali i radi dosta još slabo razvijene narodre svijesti u onim krajevima. Danas za Hrvate, koje prebivaju u Ugarskoj izlaze dva lista: „Neven“ mjesečnik u Subotici i „Naše novine“ u Gjuru — dok u otrgnutoj, ali još uvijek zelenoj grani našoj, u Medjumurju nema na žalost naših novina, već se tamošnji hrv. narod zavadja i truje listom jednog hrv. odroda.

I oni sinovi naši, koje je materijalna bijeda i druga nedaća otjerala sa domaćeg ognjišta, da u prekooceanskim krajevima služe svoj svakidanji kruh, pokrenuše ondje takodjer lijepi broj novina i listova — samo su na žalost-nekojih od njih služili više reklami nekih bezdušnih špekulanata, nego narodnoj stvari.

Da završimo. Iznijeti ću samo još ovu općenitu statističku sliku hrvatskog novinstva.

U hrvatskim zemljama i u krajevima gdje žive Hrvati izlazilo je i izlazi u svemu 812 novina, časopisa i listova. Od toga ih danas izlazi 241, a prestalo ih je 571, od toga su 62 izašla na njemačkom (izlazi ih još 14) i 9 izašlo ih (danas još 4) na magjarskom jeziku. Po vremenu izlazenja dijele se one na 61 dnevnik — danas ih izlazi 17—; na 4 trodnevnik — danas izlazi 1 —; na 47 dvotjednika — danas ih izlazi 18 —; na 267 tjednika, — danas ih izlazi 51; na 171 polumjesečnika — danas ih izlazi 41; na 68 mjesečnika, kojih izlazi danas 68. Sa neodređenim datumom ili opet prigodnih listova, bilo je oko 80, od kojih 30 izlazi i danas.

Po sadržini bilo je u svemu: političkih listova 346, od čeg i danas izlazi 76; gospodarsko-trgovačko-obrtničkih 85, od kojih 29 i danas izlazi; pučkih 23 od kojih 5 izlazi i sada; radničkih 39, od kojih 10 izlazi; učiteljskih 20 od kojih 6 izlazi; omladinskih 14 od kojih 4 izlaze i danas; nabožno-vjerskih 34 od kojih 27 izlazi i danas; beletrističko-revijalnih 84 od kojih 12 i sada izlazi; zdravstvenih 6 od kojih 3 izlaze; humorističko-satiričkih 40 od kojih 3 izlaze i danas. Osim toga bilo je 8 glazbenih, od kojih tri izlaze i sada itd. itd.

Po mjestima, gdje su ovi listovi izlazili i izlaze na prvom je Zagreb sa 370 lista, od kojih i danas 121 izlazi; Zadar sa 58 listova, od kojih 8 izlaze; Sarajevo sa 33 lista od kojih 8 izlazi; Osijek za 25 listova, od kojih izlazi 9. Spljet sa 25 listova od kojih izlazi 11; Varaždin sa 20 listova, od kojih izlaze 3; Rijeka sa 23 lista, od kojih izlaze 6; Sisak sa 18 listova od kojih izlazi 1; Karlovac sa 16 listova od kojih izlaze 2 i konačno Dubrovnik sa 10 listova, od kojih izlaze 4. Svi ostali listovotpadaju na ostale naša veća mjesta, u kojima se svakom javio barem po jedan list. —

Valja još da spomenem, da niti u ovom referatu, a niti u katalogu hrv. novinstva nisu uzeti u račun listovi

braće Srba, koji su izlazili i izlaze u Hrvatskoj. Podaci o njima nalaze se u referatu o razvoju srpske štampe.

Iz netom izloženih cifara i podataka o stanju hrv. štampe, vidi se, da se ona unatoč skučenim političkim prilikama u Hrvatskoj razvila do upravo zavidne visine. Mnogi brojevno jači narodi ne mogu se pohvaliti tolikim brojem novina. Ako ovaj pojav možda i jest donekle posljedica naših nezdravih stranačkih prilika, svejedno je on i utješljiv „jer štampa bila makar i slabija, bolja je nego nikakova“. A o koristi štampe ne dvoji već danas — niko.

Ovu godinu — 1911 — valja hrv. štampa da u svoje anale napose ubilježi, jer je napokon osnovano hrv. novinarsko društvo, čiji se članovi nalaze danas ovdje po prvi puta oficijelno zastupani na desetom sveslavenskom novinarskom kongresu. I ova činjenica bez sumnje će povoljno djelovati u buduće na još povoljniji razvoj hrv. štampe, a po njoj i na bolju budućnost hrvatskoga naroda i slavensstva uopće.

Zagreb 13. srpnja 1911.

Joso Lakatoš
novinar.

1. *A. B. C.* Glasilo društva hrvatskih sveučilištnih gradjana za pouku analfabeta. Stoji 20 fil. po broju. Zagreb 1907. (litografirano).
2. *Aesculap*, ljekarnički časopis. Vlastništvo hrvatskog farmaceutskog društva „Aesculapa“. Urednik Fileus Praunsperger, mag. farm. Izlazi 10 i 25 svakoga mjeseca na jednom tiskanom arku. Cijena godišnje 4 forinta. Naklada 100 komada. Zagreb 10/I. 1897. Izašlo u svemu 8 brojeva.
3. *L'Agronomo raccogliore*. Izdavan troškom Societa agronomica centrale di Zara. Urednik Michele Medić. Zara (Zadar) 1850—1852.
4. *Andjeo čuvar*. List za hrvat. katoličku mladež. Izlazi svakog 15 u mjesecu. Cijena 1 kruna na godinu. Urednik O. Mladen Barbarić. Ilok 1906.
5. *Annotatore popolano*. Redattore Alessandro Mattocovich. Zara. 1866—1867.
6. *Antisemita*. Glavno glasilo antisemitske lige kršćana rimokatoličke i pravoslavne vjere u Hrvatskoj i Slavoniji. Izlazi svakog ponedjeljka. Cijena 6 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Ivan S. Kannengliesser. Zagreb 1908.
7. *Arbeiterfreund*.
8. *Arkie*, za šalu i satiru. Izlazi svakih 15 dana, stoji do konca godine 1885 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Julio Rorauer. Zagreb 1885.
9. *Arkie za povjestnicu jugoslavensku*. Uredio ga Ivan Kukuljević Zagreb 1851—1875.
10. *L'Avvenire*. U listu pisahu M. Ban i Medo Pucić. Urednikom mu bijaše Dr. G. A. Kaznačić. Dubrovnik 5/VIII 1848—1/III 1849.
11. *L'Avvenire*. Urednik Enrico Matkovich. Od godine 1877 ima list „primetsk“ na hrvatskom jeziku. Spljet 1875—1882.
12. *L'Avvisatore popolano*. Redattore Alessandro Mattocovich. Zara 1863—1867.
13. *Balkan*. List za zabavu i pouku. Cijena 6 for. Urednik Nikola Kokotović. Zagreb 1886—1887.
14. *Balkan*. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Predplata godišnje Kr. 36. Odgovorni urednik Ivan Benko. Trst 1907.

15. **Banovac**, list za pouku, trgovinu, obrt i gospodarstvo. Izlazi svake subote na cijelom arku. Odgovorni urednik Dragutin Benko. Cijena godišnje 9 kruna. Petrinja 1887.
16. **Behar**, list za pouku i zabavu. Izlazi dvaput na mjesec. Vlasnik Ademaga Mešić. Odgovorni urednik Šemsi beg Salihbegović. Sarajevo 1900.
17. **Bibliofil hrvatski**. Prilog „Vitezovića“ godina II. Izšla 3 broja. Zagreb 1905.
18. **Bič**, list za šalu i satiru. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Predplata za cijelu godinu for. 4. — Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Gavro Grünhut. Zagreb 1883—1885.
19. **Bič Noć**, list za šalu i satiru. Izlazi svakog 1. i 15. dana u mjesecu. Predplata za cijelu godinu f. 2-50. Vlasnik i odgovorni urednik Nestor Potočnjak. — Zagreb 1885—1887.
20. *(Die) Biene*. Organ für Landwirtschaft, Handel und Industrie. Erscheint jeden Sonntag. Herausgeber und ver. Redacteur Anton Aush. Zagreb 20/I 1881. (Izšlo samo par brojeva.)
21. **Biene und Wespe**. Zagreb 1872.
22. **La Bilancia**, giornale ebdomadario, umoristico e di varieta con illustrazioni. Odgovorni urednik Mario Mihovich. Fiume 1869.
23. **Blätter Slavische**. Illustrierte Zeitschrift für Literatur, Kunst und Wissenschaften, für öffentliches und gesellschaftliches Leben, für Länder und Völkerkunde, für Geschichte, Belletristik etc. der slavischen Völker. Izlazi 15. i zadnjeg u mjesecu. Cijena godišnje fr. 8. — Odgovorni urednik Abel Lukšić. Wien, 1865.
24. **Bomba**, koja samo na fašnik eksplodira. Pokladni list. Sisak 1909.
25. **Borba radnička**, socijaldemokratski tjednik. Glasilo radničkih organizacija Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 4 Kruna. Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Vilim Bukšeg. Zagreb 6/V. 1909.
26. **Borba razredna**, socijalistički mjesečnik. Izlazi početkom mjeseca. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Vitomir Korač. Zagreb 1907.
27. **Bosnac**. Urednik Lepušić. Brčko 1883.
28. **Bosiljak**, list za mladež. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 3 for. godišnje. Urednik i vlasnik Ivan Filipović. — Zagreb 1/VIII. 1864—1868.
29. **Bosiljak (noći) Hercegovacki**, list za zabavu i pouku. Izlazi svake subote. Vlasnik i odgovorni urednik Franjo Miličević. Mostar 1884—1885.
30. **Bosna** (službeni list). Sarajevo 1866. (Izdaje ju Vatroslav Šopron, zemunski tiskar uz državnu potporu od 1000 dukata. Štampa se s jedne strane turski, a s druge ćirilicom.)

31. **Bosna hrvatska**, poško glasilo. Sarajevo 1909—1910.
32. **Bošnjak**. List za politiku, pouku i zabavu. Izlazi svakog petka. Cijena 10 Kruna. Vlasnik i odgovorni urednik Jakub Esrefbeg Filipović. Sarajevo 1883—
33. **Bote Svrnicer**. Organ für Politik, lokale Interessen, Handel, Gewerbe und Landwirtschaft. Izlazi svake nedjelje sa ilustriranim prilogom. Pretplata godišnje Kr. 10. Odgovorni urednik Isidor Stojčić. Zemun 1906—1909.
34. **Brava**. Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Cijena 12 forinti godišnje. Urednik Martin Polić. Zagreb 1879.
35. **Bravik**. Izlazi svaki dan osim nedjelje i praznika. Cijena je listu godišnje f. 16. Vlasnik i odgovorni urednik Vasilj Bratelj. Sisak 1871.
36. **Branik hrvatski**, list za politiku, javni život i gospodarstvo. Izlazi svake sriede i subote. Cijena 10 Kruna godišnje. Izdavaatelj i odgovorni urednik Nikola Dogan. Mitrovica 1893.
37. **Bravislac**, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi sriedom, petkom i nedjeljom. Predplatna mu je cijena za čitavu godinu 12 for. Izdavaatelj i odgovorni urednik Martin Polić. Osijek 1/VII. 1878—1879.
38. **Bričo**, šaljivi list. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 8 Kruna na godinu. Vlasnik i odgovorni urednik Dragutin Krvarić. Zagreb 1890—15./V. 1894.
39. **Bršljan**, list mladeži. Izlazi svakog prvog dana u mjesecu. Cijena godišnje 1 for. (2 Kruna). Vlasnik i urednik Ljudevit Tomšić. Zagreb 1885—1903.
40. **Budi Svoj!** Izlazi dvaput na mjesec i to svakoga 1. i 15. dana u mjesecu. Stoji na godinu Kr. 3. Izdavaatelj i urednik Matija Jakšić. — Bjelovar 1901.
41. **Bulletino di archeologia e storia dalmata**. Per cura di M. Glavinic e J. Alačević e Fr. Bulić. Spalato 1878—1908, 31. volum. Indice generale: vol. 1—23 (1878—1900) 1878.
42. **Čajtnog naša**. Prigodni šaljivi list o pokladama. Sisak 1903.
43. **Čajtnog najnovější naš**. Prigodni šaljivi list. Sisak 1/IX 1904.
44. **Il Cancelliere Giudiziario**, periodico mensile. Il prezzo di abbonamento è di 2 corona. Bartolomeo Canduti redattore resp. Spalato 1901.
45. **Cecilija**, list za pučku crkvenu glazbu. Izlazi mjesečno. Cijena 4 forinta. Urednik Miroslav Čugšvert. Zagreb 1/VII 1877—1878, 1883—1884.
46. **Cecilija sv.**, list za crkvenu glazbu sa glazbenim prilogom. Glasilo „Cecilijinog društva“ u Zagrebu. Izlazi svaki mjesec. Pretplata 5 Kruna. Urednik Milan Zjajić. Zagreb 1907.

47. *Cendracac*. Pokladni list, 10./II. 1891. Bjelovar.
48. *Chicago*. Izlazi svake subote. Cijena godišnje 2 dolara. Uređuje N. Polić. Chicago 1891.
49. *Cibalić*. Izlazi svake nedjele. Cijena mu je na godinu Kr. 6. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Antun Rott. Vinkovec 1905.
50. *Ciklista hrvatsko-slovenski*. Izlazi mjesečno jedanput. Cijena 2 forinta godišnje. Urednik E. Kristan. Zagreb 10./XI. 1892. (Štampao se hrvat.-sloven.)
51. *Collectio actuum officialium curiae archiepiscopalis Jadrensis*. Semel in mense prodit. Canon pro toto anno cor. 340. D. Zvonimir Kirigin editor et redactor responsabilis. Jadera 1883.
52. *Correspondenz Südslavische*. Erscheint täglich. Abonnement 16 fl. Verantwortlicher Redakteur Ul. Božić. Agram (Zagreb) 1./X. 1871.
53. *Correspondent Kroatischer*. Zagreb 1789. (Prvi novine, koje izdajše u Hrvatskoj).
54. *Corriere nazionale*. Zara—Triest 1896—1897.
55. *Il Costituzionale*. Odgovorni urednik Bonicioli. Zadar 1877—1878.
56. *Croatia*. Eine Zeitschrift in monatlichen Heften. Herausgegeben von Franz Supan. Agram 1839—1842.
57. *Croatia*. Horvat-szereb socialpolitikai, gazdasagi és szepirodalmi haviszemle 8° Ara 10 Kr. Budapest 1906.
58. *Croatia-Hrvatska*. Bog i domovina. Predplata 8 for. Ivo Prodan, vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik. Zadar 1889—1902.
59. *Croato il Diritto*, periodico, politico, letterario. Izlazi svake sriede. Cijena 5 for. 60 novč. Odgovorni urednik Don Antonio Jakić. Pula 1888—1894.
60. *Cvjetnjak Marijin*. List za usapredjivanje duhovnog života. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 72 filira. Zagreb 1899.
61. *Cvijete proljetno*. List katoličke mladeži. Izlazi mjesečno (10 brojeva). Cijena 2 Krune. Uređuje Marija Marošević. Zagreb 1909.
62. *Cvijete svibanjsko*. Trg. list. Uređuje Mate Irgolić. Zagreb 1892.
63. *Čitaonica bjelovarska*. List za plesnu zabavu u kostimu i druge sale. Pokladni list. Bjelovar 1892.
64. *Čauš*, humorističko-satirički list. Zagreb † 1901.
65. *Časopis hrvatski ilustrirani*. Urednik Abel Lukšić. Beč 1865.
66. *Il Dalmata*, giornale politico, economico, letterario. Izlazi sriedom i subotom. Pretplata Kr. 18 na godinu. Izdavač i odgovorni urednik Luigi de Negovetich. Zadar 1866.
67. *Dalmatin Kragliski — Il regio dalmata*. Prven ovine na hrv. jeziku. Vladin list, koji pokrenu francuska (Napoleonova) vlada. Izlazio od 1806—1810 u Zadru. Izlazio pola hrvatski pola talijanski.
68. *Dalmatinac pravi*. (Pokrenuše ga Talijanaši za zavaranje hrv. naroda. Hrvati za ustuk izdadoše list Dalmatinski Hrvat). Zadar 1897.

69. *La Dalmazia*, giornale letterario economico, inteso agl'interessi della provincia. Predplata na godinu for. 5. Izdavač i vlastnik G. Franceschi. Zadar 1845—1847.
70. *La Dalmazia cattolica* (Katolička Dalmacija), list za interese katoličke crkve i svećenstva. Kroz prvih 7 godina list je štampao sve to više članke na hrvatskom jeziku. Izmijenio je mnogo urednika. Godine 1877 posta mu urednikom don Ivo Prodan, koji slijedeće godine (1878) izmijeni naslov lista sa „*Katolička Dalmacija*“, — *Dalmacija Katolička*. Izhodi u ponedjelnik i u četvrtak. Pretplata na god. for. 8. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Don Ivo Prodan. Zadar 1879.
71. „*La Dalmazia costituzionale*“. Ovaj je list izlazio samo 10 mjeseci. Odgovorni urednik mu bijaše Giovanni Rougier. Zadar 1./V. 1848—1./II. 1849.
72. *Dan*. List za politiku, narodno gospodarstvo i književnost. Izlazi 3 put nedjeljno i to ponedjeljkom, sriedom i subotom. Predplata na cijelu godinu Kr. 12. Odgovorni urednik i izdavatelj Ferdo pl. Antolković-Kalinski. Osijek 1902—1903.
73. *Dan*. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Don Ante Glumac. Spljet 1903.
74. *Dan dječji*. (Prigodni list) 6. i 7./VI. 1908. — 5. i 6./VI. 1909.
75. *Danica*. Auckland (Nova Zelandija)
76. *Danica*, list posvećen hrvatskom radničkom staležu u Americi. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 6 for. Odgovorni urednik Zdravko V. Mužina. Pittsburg (Pensylvanija) 1894.
77. *Danica Hrvatska*. Zabava i pouka hrvatskom narodu. Izlazi svakog petnaestog u mjesecu. U 8°. Cijena godišnje Kr. 130. Uređuje Ivan Gmajner. Zagreb 1904—1907.
78. *Danica ilirska*, utemeljitelj, urednik i izdavatelj dr. Ljudevit Gaj. Zagreb 1835—1867. Godine 1843 od 3 broja (21./I) nosi naslov: „*Danica hrvatska, slavonska i dalmatinska*“. — Godine 1849 poprimaljuje opet naslov „*Danica ilirska*“, a koncem iste godine prestaje i izlaziti. Godine 1853 obnovljena, ali i po drugi put obustavlja izlaženje. Godine 1863 redovita i izlazi redovito do godine 1867, kad konačno definitivno prestaje izlaziti.
79. *Dereč*, satjivi pokladni organ. Fašnik 1906. Cijena 10 novč. Vlastnik i odgovorni urednik F. Kostelski. Tisak J. Dujak. Sisak.
80. *La Difesa*. Zadar 1884—1887. U godini 1885 imalo je hrv. „*Prilog*“.
81. *La Difesa*. Rieka-Sušak 1898.
82. *Dimnjačar hrvatsko-slavonski*. Strukovno glasilo hrv.-slavonskih dimnjačara. Izlazi 10. i 25. u mjesecu. Cijena Kr. 8. Odgovorni urednik Klement Gensberger. Zagreb 1910.

83. *La Disciplina*, giornaleto umoristico. (Prilog „L'Avvenira“). Spljet 1876.
84. **Djak hrvatski**, glasilo hrvatskog naprednog djaštva. Izlazi 10 puta. Cijena 4 Krune. Odgovorni urednici: Jurislav Janušić, Ivan N. Novak i V. Gabarić. Zagreb 1907.
85. **Dnevnik hrvatski**, za interese bosansko-hercegovačkih Hrvata. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Pretplata 24 Krune. Odgovorni urednik Kalikst Tadin. Sarajevo, 1906.
86. *Doba naše*. Ilustrovane novine za zabavu, pouku i gospodarstvo. Izlazi svake nedjelje, a staje na godinu 14 Kruna. Izdavatelj i odg. urednik Makso Bruck. Djakovo 9./II. 1902.
87. *Doba novo*, list ujedinjenje hrvatske, srpske i slovenačke omladine, za književnost, politiku i socijalna pitanja. Izlazi na početku svakog mjeseca osim u praznike. Pretplata 3-50 for. godišnje. Urednik i izdavač V. Iljadica Grbešić. Zlatni Prag 1897-1898.
88. *Doba novo*. Izlazi tjedno. Cijena 6 Kruna. Osijek 1907.
89. **Doba novo** (Ex Domovina). Punta Arenas 1911.
90. *Dobrotvor*, list za gluho-nijeme. Cijena 1-20 for. Urednik Radovan Popović. Mitrovica 1891—? (Ćirilicom i latinicom).
91. **Dobrotvor mali**. List za djecu. Izdavač humanitarno društvo „Dobrotvor“. Izlazi mjesečno. Cijena 80 filira. Urednik Franjo Bartuš. Zagreb 1895.
92. *Dom*, list hrvatskom seljaku za razgovor i nauku. Izlazi 2 put na mjesec. Cijena 3 Krune. Uredio i izdao Antun Radić. Zagreb 1900—1904.
93. **Dom**, glavne novine hrvatske pučke seljačke stranke. Izlazi svake srijede. Uredjuje S. Radić. Zagreb 1906.
94. **Dom i svijet**. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Naklada, vlasništvo i izdanje knjižare St. Kugli. Cijena 6 forinti. Urednik Stjepan Kugli. Zagreb.
95. **Dom, hrvatski učiteljski**. Prilog „Napretku“. Izlazi svakog 5. i 20. u mjesecu. Uredjuje ga Stjepan Šmid. Zagreb 1908. (Vidi „Napredak“).
96. *Dom pravi*. Zagreb 1905.
97. *Domenica*. Izlazi svake nedjelje. Cijena 4 forinta. Urednik Rikardo Foerster. Zadar 1889.
98. *Domobran*. Politički dnevnik. Organ samostalne narodne stranke. Cijena 16 forinti. Urednik Gjuro Deželić. Zagreb 1864—31./III 1866.
99. *Domovina*. Izlazi svakog četvrtka. Cijena na godinu 4 dolara. Odgovorni urednik Petar Gašić. Punta Arenas 1908.
100. *Domovina Hrvatska*, glasilo hrv. stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Cijena 36 Kruna. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik dr. Ivan Ružić. Zagreb 1896—1903.

101. *Dragoljub*. Zabavni i poučni list. Razdava se svake subote. Cijena 4 forinta. Izdaje ga i uredjuje Gjuro S. Deželić. Zagreb 1867-1868.
102. **Dran**, Organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint täglich, mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage. Pränumerationspreise Kr. 24. Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Julius Pfeiffer. Essek (Osijek) 1868.
103. **Drug vjerni**. Zabavni i poučni list za trgovačku, obrtnu i opetovničku omladinu. Izlazi mjesečno. Cijena Kr. 2-40. Uredjuje Julije Varžička. Zagreb 1897.
104. *Država hrvatska*. Beč.
105. **Država hrvatska**, organ za presvjetno, gospodarsko i političko osviješćenje naroda. Izlazi svake subote. Cijena Kr. 8. Izdavatelj i odgovorni urednik Ante Bradarić. Spljet 1910.
106. **Duje Balavae**, humoristično-satirički list. Izlazi jedanput mjesečno. Cijena mu je 4 Krune na godinu. Izdavač i odgovorni urednik Ante Katunarić. Split 1910.
107. **Dušobrižnik**. Glasnik (mjesečnik) za katoličke propoviedi. Urednici mu bili O. Josip Ivančić (Sušak), O. Rafael Rodić, a danas Dragan Pukler. Varaždin 1895.
108. *L'Economista*. Organo della società agraria della Dalmazia. Izlazi 1 i 3 sriede svakog mjeseca. Predplata godišnje for. 2. Izdavač i odgovorni urednik D. Alacevich. Zadar 1893.
109. **Esperantisto kroat**, oficiala organo de la „Društvo hrvatskih esperantista“. Aperas 20-an de cju monato. Abonej 4 kr. Redaktorino Danica de Bedeković. Eldorejo kaj administracio: Librejo Josip Sokol. Zagreb 1909.
110. *Figaro šestinski*. Izašao prigodom otvorenja piramide na Sljemenu. Šestine 7./VII. 1889.
111. *Fiume*, trgovačko-beletristički list (magjarski). Rieka 1900.
112. **Folium dioecesanum curiae Archiepiscopalis Jadrensis**. Semel in mense prodit. Canon pro toto anno cor. 3-10. D. Zvonimir Kirigin, editor et redactor responsabilis. Jadera 1891.
113. *Fruškogorac*, list za zabavu, pouku i gospodarstvo. Izlazi svake subote. Cijena 6 Kruna. Izdavač i odgovorni urednik Aleksander Brodski. Petrovaradin 3./III. 1906—1909.
114. *Fruška gora*. Mitrovica 1887.
115. *Galeb* (list za naše potrebe), list za narodne interese i pouku. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Cijena 4 for. Odgovorni urednici: Stjepan Štiglic, Dragutin Hirc i Rudolfo Desselbruner. Bakar 1./VI. 1878—15./I. 1880.
116. *Gazzetta di Fiume*. Redatore Ercole Rezza. Fiume 1860.—1862. Rediviva 1867.

117. *Gazzetta di Zara*. Redattore Agostino Brambilla. (Službeni list, koji se s početka bavio samo sa službenim poslovima, kasnije se počeo baviti i ostalim pitanjima Dalmatinaca. Protivio se ujedinjenju Dalmacije s Hrvatskom. Iza kako prestade biti službenim listom — obustavi i izlaženje pod urednikom Duplončićem.) Zara (Zadar) 1832.—1848.
118. *Gemeindebote evangelischer*. Redakteur F. Morgenthaler. Zagreb 1909.
119. *Gimnastika*, list za školsku i društvenu gimnastiku. Izlazi svakoga 1. u mjesecu. Cijena 2 forinta na godinu. Urednici Franjo Hochman 1891.—1894., Franjo Bučar 1894.—1909.
120. *Glas dalmatinski*. Izlazi utorkom i petkom. Pojedini broj stoji 4 pare. Odgovorni urednik Vid Stojan. Zadar 6./VI. 1911.
121. *Glas Dubrovački*. Izlazi prvog i petnaestog svakog mjeseca. Cijena je lista for. 2-50. Odgovorni urednik Nikša Matov Gradi. Dubrovnik 1885.—1886.
122. *Glas Hercegovca*. Izlazi svake sriede i subote. Cijena 8 for. Vlastnik i odgovorni urednik Franjo Miličević. Mostar 1884.—1896.
123. *Glas hrvatski*. Pučki dnevnik po 2 filira. Izlazi svaki dan u jutro osim ponedjeljka i dana poslije blagdana. Počeo izlaziti 31. siječnja 1909 u Zagrebu pod uredništvom Ivana Kampaša, koji mu je bio i izdavatelj. Mjeseca lipnja iste godine radi u Zagrebu nastalog štrajka prenešen u Osijek, gdje je izlazio kao tjednik. Od 1./I. 1910 prelazi u vlasništvo i uredništvo dra Milana Anderlića. Koncem 1910. godine prestaje izlaziti.
124. *Glas hrv. naroda*. Zagreb 1906.
125. *Glas hrvatski narodni*. Odgovorni urednik Ivan Kralj. Zagreb 1903—1905.
126. *Glas hrvatski radnički*, glasilo pravaškog hrvatskog radništva. List za politiku i zaštićivanje interesa hrvatskih obrtnika i radnika. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Predplata 2 forinta. Odgovorni urednici: Stevo Osmec, Fran Sarigja. Sisak—Zagreb 1897. do 1898.
127. *Glas radnički*. Izlazi 2 put mjesečno. Urednik St. Kuntić. Zagreb 1887.
128. *Glas istine* (The voice of truth), glavni hrvatski radnički list u Zelandiji. Nezavisno i slobodno glasilo za interese hrvatskog naroda. Izlazi triput mjesečno. Izdaje i uređuje T. L. Suvajko. Počeo izlaziti 20./II. 1908. u Dargaville, N. Z. Prestade dne 23./XII 1910. u Aucklandu.
129. *Glas malog puča* (glasilo organizovanih radnika), glasilo socijalne demokracije u Dalmaciji. Izlazi svakog petka. Godišnja cijena Kr. 5. Urednik D. Glumac. Šibenik—Spljet 1908—1909.

130. *Glas „Matica Hrvatske“*. Izlazi dvaput na mjesec. Urednik Ante Radić. Zagreb 1906—1909.
131. *Glas naroda* (glasilo hrv. samostalne radničke stranke), kršćansko-socijalni tjednik. Izlazi svakoga četvrtka. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik Ivan Bodek. Zagreb 1899.
132. *Glas narodni*. Buenos Aires 1883.
133. *Glas narodni*, glasilo hrvatsko-srpske koalicije. Izlazi svaki četvrtak. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik i izdavač dr. Pavao Fröhlich. Karlovac 1906.
134. *Glas pučki*. Novine za obće dobro hrvatskoga naroda. Izlazi 2 put mjesečno. Cijena 8 Kr. Odgovorni urednik Petar Biljan. Zadar 2./I. 1906.
135. *Glas radnoga naroda*, glasilo istarskih i dalmatinskih socijalista. Izlazi svakog petka. Odgovorni urednik Franc Pasinovich. Cijena Kr. 5-20. Spljet 1910.
136. *Glas sisački*, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake nedjele. Predplata 4 Krune. Sisak 1902—1908.
137. *Glas sisački novi*, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake nedjele. Predplata 4 Krune. Odgovorni urednik Antun Tržek. Sisak 1908.
138. *Glas slobodni*. Izlazi svake sriede i subote. Predplata 6 Kr. Urednik Pavle Radić. Ogulin 1909.
139. *Glas Šibenskog Kremenjaka*. Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. Izlazi svake subote. Pretplatna cijena na godinu Kr. 3. Odgovorni urednik Niko Marinković. Šibenik 1907.
140. *Glas ujedinjene hrvatske, srpske i slovenačke omladine*. Za književnost, politička i socijalna pitanja. Odgovorni urednik i izdavač Fran Podgornik. Beč 1900 (latinicom i ćirilicom).
141. *Glasnik*. Izlazi svake subote. Odgovorni urednik i vlastnik Fr. Šimoković. Rijeka 1908.
142. *Glasnik*, županije požeške, list za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subote. Pretplata godišnja Kr. 8. Odgovorni urednik Adolf Heffer. Požega 1890.
143. *Glasnik*, službeni list kr. zemaljskog ureda za osiguranje radnika. Izlazi 1. i 15. dana u mjesecu. Pretplatnina 8 Kruna. Urednik Čedomil Cekić. Zagreb 1910.
144. *Glasnik biskupija bosanske i srijemske*. Izlazi polovicom i koncem svakog mjeseca. Cijena 7 Kruna. Uređuje dr. A. Vincečić. Djakovo 1873.
145. *Glasnik Bosansko-Hercegovacki*, list za politiku, ekonomiju i književnost. Izlazi svakog ponedjeljka. Predplata Kr. 10. Vlastnik i odgovorni urednik Omer beg Sulejmanpašić. Sarajevo 1906.

146. *Glasnik društva slavonskih liečnika*. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 2 for. godišnje. Uredjuju A. Lobmayer i Alb. Flesch. Osiek 1877—1878. (Hrv. i njem.)
147. *Glasnik društva za umjetnost i umjetni obrt*. Uredio Ivan Bojničić. Kninski. Zagreb 1886—1888.
148. *Glasnik financijski*, strukovni list, koji zastupa sve grane financijske uprave. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Predplatina 9 Kr. 20 filira. Odgovorni urednik i vlasnik lista Milan Stražimir. Budapešta 1900.
149. *Glasnik franjevački*. Cijena 2 for. Uredio O. Jerolim Vladić. Sarajevo 1887—1901. (List je prvobitno imao naslov: „Glasnik jugoslavenskih franjevaca“, a od godine 1895 nosio je gornji naslov.)
150. *Glasnik hrv. naravoslovnog društva*. Uredjuju Spiro Brusina i dr. Oton Kučera. Zagreb 1886.
151. *Glasnik karlovački*, lokalni list. Izlazi svake subote. Cijena Kr. 9-20 godišnje. Vlasnik i odgovorni urednik Drag. Hauptfeld. Karlovac 1898—23./VI. 1903.
152. *Glasnik Matice Dalmatinske*. Izlazi svaka tri mjeseca u sveskama od 112 stranica. Pretplata 6 Kruna na godinu. Za uredništvo odgovara Rikard Katalinić Jeretov. Zadar 1901—1904.
153. *Glasnik moslavački*, list za gospodarstvo, obrt i okolišnu trgovinu. Odgovorni urednik Stjepan Geroč. Kutina 1907.
154. *Glasnik Nedeljni*, za javni društveni i poslovni život. Predplata godišnja for. 5. Odgovorni urednik Fardo Kristina. Zagreb 1889.
155. *Glasnik obćinski*, mjesečnik zadruge obćinskih činovnika u Dalmaciji. Uredjuju Dujam Mikačić i Vicko Butier. Split 1895.
156. *Glasnik obćinski*, organ obćinskih činovnika Hrvatske i Slavonije. Odgovorni urednici: Julio pl. Kugler i Dragutin Böhm. Zagreb 1896—1908. (Vidi „Upravnik općinski“.)
157. *Glasnik pedagoški*, list za učiteljstvo i prijatelje školstva. Urednik Otokar Zobundžija. Bjelovar 1892.
158. *Glasnik podravski*. List za politiku, gospodarstvo, zabavu i pouku. Za uredništvo odgovara D. Drašković. Virje 1898.
159. *Glasnik presvetoga srea Isusova*. Izlazi mjesečno. Cijena 10 filira. Urednik Kamilo Zabeo. Zagreb 1891.
160. *Glasnik primorski*. Izlazi svake subote. Izdavač i odgovorni urednik Ivo Blažević. Makarska 1908.
161. *Glasnik primorski*, list za narodno gospodarstvo, pouku i zabavu. Odgovorni urednik Aleksander Winkler. Sušak 1892.
162. *Glasnik riečki*, izlazi srijedom i subotom. Pretplata 10 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Frajje Biondić. Sušak-Rieka 1908.
163. *Glasnik riečki*, nezavisan narodni dnevnik. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Predplata 18 Kr. Rieka od 4—15 svibnja 1911

164. *Glasnik službeni*, kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoslovje i nastavu. Izlazi svaki mjesec. Zagreb.
165. *Glasnik subotički*, list za prosvitu, zabavu i gazdinstvo. Izlazi svake subote. Cijena 4 for. Urednik Karlo Miladinović. Subotica 1879.
166. *Glasnik sv. Ante Padovanskoga*, za hrvatski katolički puk. Izlazi mjesečno. Stoji 1 Kruna. Uredjuje O. Fra Leonard Čuturić. Visoko 1906.
167. *Glasnik sv. Franje*, mjesečnik za katolički puk, napose za hrvatske treforedce. Cijena Kr. 1-50. Uredjuju franjevci u Varaždinu. Varaždin 1896.
168. *Glasnik sv. Josipa*, zabavno-poučni mjesečni list za put katolički. Cijena 1 Kr. 24 filira. Osnovao ga i prvim mu urednikom bio Josip Stadler. Zagreb 1873.
169. *Glasnik radnički*, glasilo hrvatskog radničkog saveza. Odgovorni urednik Vinko Šafar. Zagreb 1887—1889. (Kasnije opet izlazi!)
170. *Glasnik trgovački*, list za trgovce. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 4 for. Izdavatelj i odgovorni urednik Vilko Mosković. Zagreb 1891. (Lat. i ćirilicom.)
171. *Glasnik učiteljski*, časopis za učiteljstvo i sve prijatelje pučke prosvjete. Izdaje i uređuje Vjekoslav Klemen. Odgovorni urednik Frajjo Jagnčić. Bjelovar-Daruvar 1894—1895.
172. *Glasnik učiteljski*, glasilo svopće štedne učiteljske i posmrtnne zadruge „Danice“ u Grubišnjom polju. Odgovorni urednik Stjepan Žugcl. Zagreb 1906—1907.
173. *Glas učiteljski*, list za pouku i interese učiteljstva. Split 1899.
174. *Glasnik Varaždinski*, list za narod. Izlazi svakog petka. Cijena je listu na cijelu godinu for. 3. Odgovorni urednik Igor Vežić. Varaždin 1885.
175. *Glasnik vinkovački*, list za društvene, narodno-gospodarstvene i prosvjetne svrhe, za trgovinu i obrt. Izdavatelj i odgovorni urednik Theodor Weiss. Vinkovci 1904.
176. *Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*. Izlazi 4 puta na godinu. Cijena 2 for. Urednik Kosta Hörman. Sarajevo 1889.
177. *Glasovoša*. Izlazi jedanput dnevno. Odgovorni urednik i izdavatelj Abel Lukšić. Karlovac 1861—1863.
178. *Glasovoša*, novine Starčevićeve stranke prava. Izlazi svake nedjelje. Vlasnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1905—1909.
179. *Glazba*, list za crkvenu i svietsku glazbu i dramsku umjetnost. Izlazi svakog 20. u mjesecu. Predplata na godinu for. 3. Odgovorni urednik V. Novak. Zagreb 1893.
180. *Das Glück*. Odg. urednik Jov. Glaser. Zagreb 1905.

181. **Glücksbote**. Odgovorni urednik Adolf Rosenfeld. Zagreb 1907.
182. **Gospa naša lnrdska**, mjesečno ilustrirano glasilo. Stoji 1 Kr. Odgovorni urednik O. Bernardin Skrivanić. Naklada 26.000 komada. Rijeka 1908.
183. **Gospodar**, organ slavonskog gospodarskog društva. Izlazi 1 mjesečno. Društveni ga članovi primaju besplatno, dok je za nečlanove cijena 3 Kruna godišnje. Naklada mu je 1100 komada, koji se razasliju po društvenom području (virovitička, požeška i srijemska županija). Vlasnikom mu je: „Slavonsko gospodarsko društvo“. Urednikom od 1882. Gjuro pl. Ilić. Osijek 15./L 1877.
184. **Gospodar hrvatski**. Prilog „Hrv. Narodu“. Zagreb 1905.
185. **Gospodar hrvatski napredni**. Prilog „Hrvatskoj“. Odgovorni urednik August Harambašić. Zagreb 1./IX.—30./IX. 1906.
186. **Gospodar seoski**, list za pouku hrvatskim seljakom u gospodarstvu. Izlazi prvi dan svakoga mjeseca. Cijena 1 Kruna. Urednici mu bijahu: Gustav Vlast, Vichodil, Ivan Jagić, Fran Kuralt i dr. Milan Kristof. Zagreb 1875—1907.
187. **Gospodarstvo**. Cijena 2 Kr. Zadar 1907.
188. **Gospodar školski**. Zagreb 1884.
189. **Govornik duhovni**.
190. **Gradišćanin**. List za pouku i zabavu. Izlazi svake subote. Cijena mu je na godinu for. 4. Odgovorni urednik Gjuro Kostinčer. Novogradiška 1883.
191. **Grenzbote der**. Wochenblatt für Politik, Volkswirtschaft und Kulturinteressen der unteren Donau- und Savelländer. Izlazi nedjeljno jedanput. Pretplata godišnje for. 6. Izdavač i urednik L. C. Sopron. Zemun 1869—1874.
192. **Gromocnik**. Varaždin 1906.
193. **Gruda rodna**, hrvatska pučka smotra. Izlazi svakoga prvoga u mjesecu. Uredjuje i za uredništvo odgovara Josip Predavec. Zagreb 1909.
191. **Gutenberg**, grafički strukovni list. Izlazi mjesečno. Cijena 6 Kr. na godinu. Urednik S. Boranić. Zagreb 1908.
195. **Gusle**, časopis za svjetovnu i crkvenu glazbu. Izdaje V. Klaić. Izlazi mjesečno. Cijena 3 forinta godišnje. Uredjuje prof. V. Novak. Zagreb 1892.
196. **Hereaf**. Izdaje dr. Matok. Zagreb 1868—1869.
197. **Hervatska**. Uredjuje V. Bach. Zagreb 1869—16./X. 1871.
198. **Hirlap Fiumei**. Rieka 1907.
199. **Holzcurm**.
200. **Holz-Zeitung kroatisch-slavonische** (früher „Agramer Lloyd“). Organ für Forstwirtschaft, Holzproduktion, Holzindustrie u. Holz-

- handel. Erscheint am 3. und 18. jeden Monates. Abonnement 20 Kronen. Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Adolf Blau. Agram 1898.
201. **Hrvat**. Allegheny Pa.
202. **Hrvat**, list za pouku, gospodarstvo i politiku. Izlazi svaku srijedu i subotu. Cijena za godinu 12 Kruna. Vlasnik i odgovorni urednik Dragutin Smejver. Gospić 1892.
203. **Hrvat**, tjednik za politiku, gospodarstvo i društveni život. Izlazi svake nedjelje. Stoji 6 Kruna. Odgovorni urednik Gj. Žakić. Virovitica 1890.
204. **Hrvat-Amerikanac**. Newyork 1907.
205. **Hrvat dalmatinski**, za pouku i zabavu puka. Izlazi svakog I., II. i III. četvrtka. Cijena 4 Kruna. Odgovorni urednik Petar Bilan. Zadar 1910.
206. **Hrvat dalmatinski**, list za puk. Izdavaatelj i odgovorni urednik Božo Martinac. Zadar 1898.
207. **Hrvat Srijemski**, list za politiku, pouku i zabavu. Izlazi dvaput na tjedan, srijedom i subotom. Cijena mu je na godinu 8 for. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Fran Večerins. Vukovar 1877 do 1887.
208. **Hrvatska**. Vlasnik i izdavaatelj Ivan Krajač. Zagreb 1886—1892.
209. **Hrvatska**. Izlazi svakih 15 dana kao prilog „Katoličke Dalmacije“. Cijena 4 for. Urednik Ivan Prodan. Zadar 1884.
210. **Hrvatska**, glavno glasilo hrv. stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana. Cijena 36 Kruna. Odgovorni urednici: August Harambašić, Hinko Sirovatka i Josip Lekatoš. Zagreb 1./VI. 1906 do 15./XI. 1909.
211. **Hrvatska** (Bogu i Hrvatskoj). Časopis za katoličku prosvjetu, hrv. jezik, za zabavu i pouku. Vlasnik, objelodavatelj i odgovorni urednik Ivo Prodan. Zadar 1884—1897.
212. **Hrvatska**, pol. dnevnik. Glasilo stranke prava. Odgovorni urednik Fran Polnegović. Zagreb 1903.
213. **Hrvatska crvena**. Izlazi svake srijede i subote. Cijena Kr. 10. Odgovorni urednik Ivo Arseto. Dubrovnik 1891.
214. **Hrvatska crvena prava**. Izlazi svake subote. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Franjo Schick. Dubrovnik 1905.
215. **Hrvatska Hrvatom** (glasilo hrvatskih radikala) (novine hrvatske radničke stranke), novine hrvatskih socijalista. Izlazi dvaput u mjesecu. Cijena na godinu 2 Kr. Zagreb-Zlutar-Zagreb 1907-1910.
216. **Hrvatska mlada**, glasilo starčevićanskog djaštva. Izlazi mjesečno jedanput. Pretplata 4 Kruna. Odgovorni urednik Josip Krošel. Zagreb 1908.

217. *Hrvatska mlada*, slobodan časopis za književnost, umjetnost i socijalni život. Izlazi prvoga u svakom mjesecu. Cijena 4 Krune 80 tilira. Urednik Branko Drechsler. Zagreb 1902.
218. *Hrvatska mlada*, smotra za politiku i knjigu. Izlazi 5. i 20. svakoga mjeseca. Cijena 5 for. godišnje. Izdavaatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Naklada 2000 komada. Zagreb I./VII—15./XII 1894. Izašlo u svemu 12 brojeva.
219. *Hrvatska posavska*, novine stranke prava. Izlazi svake subote. Cijena 8 Kruna. Vlastnik Hinko Schulman. Odgovorni urednici Artur Jean, Josip Noll. Brod n. S. 1907.
220. *Hrvatska Posavska*. Opozicionalni politički tjednik. Izlazi svake subote. Cijena 450 for. Odgovorni urednik M. Kerdić. Brod n. S. 1894—1898.
221. *Hrvatska ujedinjena*, smotra za politiku, gospodarstvo i književnost Hrvata. Izlazi prema potrebi, a najmanje 6 puta godišnje. Predplata 5 Kruna. Vlastnik i urednik Miho Jerinić. Beč 1903-04.
222. *Hrvatska živila*, pučke novine čiste stranke prava. Izlazi mjesečno dva puta. Predplata na godinu 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Josip Zoček. Zagreb 1898.
223. *Hrvatstvo*, izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana. Predplata 30 Kruna. Odgovorni urednik Fran Plevnjak. Zagreb 1904—1./IX 1910. (Fuzionisalo se sa „Hrvatskim pravom“.)
224. *Hrvatstvo*, poliglota smotra. Izdavaatelj i odgovorni urednik J. Rieger. Zagreb 1905.
225. *Pročasnin*. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena mu je godišnje Kr. 4. Vlasnik, izdavač, štampar i odgovorni urednik M. Epstein. Lok 1906.
226. *Iskra*, list za književnost i umjetnost. Izlazi na 19. i na 25. svakog mjeseca. Cijena 3 for. godišnje. Odgovorni urednik Nikola Šimić. Zadar 1884. Podrugi put javlja se 1891., i izlazi do 1894. kad ugasio za uvijek.
227. *Iskra starjanske slobode*, glasnik čitaonice „Spavajući lav“. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Urednik i sopstvenik dr. Dinko pl. Grisogono Bortolazzi. Buenos Aires I./III. 1883.
228. *Istina*, novine hrvatskom narodu za pouku i zabavu. Izlazi svakog četvrtka. Predplata 4 Krune. Vlasnik i odgovorni urednik Franjo Suša. Zagreb 1905—1910. (Stopila se sa „Hrv. Zastavom“ te umjesto oba lista izlazi treći pod naslovom „Hrvatska zastava istine“.)
229. *Istran mladi*, omladinski zabavnik. Izlazi svakog mjeseca. Urednik Josip Kraljić. Pulj 1905.
230. *Izvjestaji glavni* o stanju usjeva i o gospodarskih prilikah u obće. Priredjuje i izdaje kr. statistički ured u Zagrebu. Urednik M. Zoričić. Zagreb 1906.

231. *Izvjestaji statistički mjesečni*. Izlazi svaki mjesec. Cijena 6 Kruna. Izdaje kr. statistički ured u Zagrebu. Zagreb 1899.
232. *Jadran* (The Adriatic), tjedni list. List za prosvjetu hrvatskog i ostalog slovenskog naroda u Americi. Cijena 2½ dolara. San Francisco 1908.
233. *Jedinstvo*, glasilo društva pisarničkih namjestnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji. Izlazi I., 8., 16. i 24. u mjesecu. Predplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Stjepan Žugeš. Zagreb 1906.
234. *Jedinstvo naše*. Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Predplata 20 Kr. Izdavaatelj i odgovorni urednik A. Stražičić. Spljet 1894.
235. *Jednatost*. Zagreb u prosincu 1901. (Izašao samo jedan broj!)
236. *Jeka*, časopis sa slikama zanimivih novosti, te za književnost i ponku. Izlazi svake nedjelje. Cijena 10 Kruna na godinu. Odgovorni urednik Franjo Topolišćak st. Zagreb 1903—1904.
237. *Jezera Plitvička*. Uredio Drag. Lihl. Zagreb I./V. 1897.
238. *Ječ podravski*, humorističko-satirički list. Izlazi 6o svakog mjeseca tri puta, najme svakog 10., 20. i 30. Cijena na pol godine 3 for. Pokusni broj. Izdavaatelj i odgovorni urednik Dragutin Antolek. Varaždin 17. ožujka 1862.
239. *Journal Agrarier Theater*. Agram 1815.
240. *Jovo Trašiga*. Šaljivi prilog „Hrvatske smotre“.
241. *Jug slaveški*. Odgovorni urednik B. Šulek. Zagreb 1847.
242. *Jug starjanski*. Cijena 6 forinti. Izdavaatelj Gjurjo Klarić. Karlovac 1868.
243. *Kerempuh Petrica*, šaljivi list. Izlazi I. i 15. svakog mjeseca. Predplata na 1/4 godine Kr. 1-20. Odgovorni urednik Mirko Miholić. Zagreb 1907.
244. *Die Klatschrose*, humoristisch-belletristisches Wochenblatt. Erscheint jeden Sonntag Vormittag. Abonnements-Preis für 3 Monate 1 fl. 15 kr. Eigenthümer, Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Jos. Joh. Kafka. Agram 1870.
245. *Knajpovac*, časopis za njegovanje zdravlja. Izlazi dvaput mjesečno. Cijena 4 Krune. Glavni urednik J. Okić-Jereb. Krapina 1904—1905.
246. *Književnik*, časopis za jezik i poviest hrvatsku i srbsku i prirodne znanosti. Podporom Matice Ilirske uredjuju i izdaju dr. Franjo Rački, V. Jagić, Josip Terbar. Izlazi svaki četvrt godine jedan svezak od 10 tabaka. Cijena 5 forinti. Zagreb 1861—1866.
247. *Knjižnica američanska*, naučno-zabavna knjižnica za upoznavanje evropskih Slovena sa Američkim. Izlazi svakog 15. i zadnjeg u mjesecu. Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Milan Obradović. Zagreb 1905.

248. *Knjižnica Trgovačka*. List za pouku o trgovini, prometu i narodnom gospodarstvu. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Predplata godišnje Kr. 6. Izdavaatelj i odgovorni urednik prof. Ferdinand Vrbanić. Sarajevo 1889.
249. *Knut*, list za satiru i humor. Izlazi 15. i 30. u mjesecu. Godišnja pretplata 10 Kruna. Izdavač i urednik Is. Velikanović. Mitrovica 1904—1908.
250. *Kolo*, članci za literaturu, umetnost i narodni život. Urednici Rakovac, Vraz, Vukotinović i Brlić. Zagreb 1842—1853.
251. *Komarac*. Saljivi list. Izlazi triput mjesečno. Cijena 2 for. Izdavač Josip Kerhein. Urednik Kamilo Zajčić. Beč 1./I—30./VI 1890.
252. *Koprive*, humor-satirički list. Počele su izlaziti godine 1906. kao polumjesečnik u vlasništvu i uredništvu Stanka Vodvarške. 1./I 1909 prelaze u vlasništvo „Pokreta“ d. d., kojemu izlaze kao prilog svake druge subote. Ilustrirao ih je od prvog početka Slavko Voros, koji im je danas i urednikom. Uz njega radi na ilustracijama više mladih slikara, među glavnima P. Križanić i B. Petrović. Naklada im je do 5000 komada. Bile su i plijenjene.
253. *Krajan*. Zagreb 1868.
254. *Krajišnik*. Izlazi četvrtkom i nedjelom. Cijena 10 forinti godišnje. Odgovorni urednik N. A. Plavšić. Vinkovci-Mitrovica 1874—1875.
255. *Kremenjak*. Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. Izlazi svaki četvrtak. Odgovorni urednik Niko Marinković. Šibenik 1907.
256. *Kriješ*, omladinski list za pouku i zabavu. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Cijena 3 Kruna. Urednik Vel. Deželić. Odgovorni urednik Josip Kreinz. Zagreb 1910.
257. *Die Kritik*. Izlazi 2. mjesečno. Zagreb 1877.
258. *Križevčanin*. Tjednik za gospodarstvo, zabavu, pouku, obrt i trgovinu. Izlazi svake subote. Cijena na cijelu godinu Kr. 4. Odgovorni urednik Vilko Schwarz. Križevac 1906.
259. *Kruna hrvatska*, časopis za hrvatska prava. Vlasnik i izdavaatelj Ivo Prodan. Zadar 1893.
260. *Krunica gospina*, časopis za širenje bogoljupstva Sv. Ružarja i za katoličke probitke u našim zemljama. Izlazi mjesečno. Pretplata 3 Kruna. Odgovorni urednik O. Andjeo Marija Miškov. Spljet 1895.
261. *Kvarner*. Izlazi 2 put mjesečno. Izdavaatelj i urednik R. Besselbruner. Bakar 1884. (Hrv. i tal.)
262. *Il Laccio*. Izlazio samo nedelju dana! Zara 1867.
263. *Legionarec*. Pokladni list. Sisak 1907.
264. *Leptir*. Zabavnik. Urednik R. Lopašić. Karlovac 1859—1862.
265. *La Leva*, giornaleto giovanile. Zara (Zadar) 1870.

266. *Ličasin*. 1886.
267. *Lipa hrvatska*, časopisj zabavi i pouci. Tiska se svake nedelje. Cijena 4 forinta. Urednici Dragutin Jagić i V. Klaić. Zagreb 1875.
268. *Lira slavonska*, tamburaški glazbeni list. Cijena 15 Kruna. Urednik i izdavaatelj N. Vogrić. Trst 1900.
269. **List biskupije spljetsko-makarske**. Cijena 2-40 Kr. Spljet 1894.
270. *List brijunski*. 1906.
271. *List cipelarski*. Cijena 4 Kruna. Beč 1906.
272. *List čimovnički*. Zagreb 1908.
273. *List dnevi*. Glasilo narodne stranke. Izlazi dnevno. Pretplata na godinu Kr. 24. Glavni politički urednik Nikola pl. Tomasić. Odgovorni urednik Josip Vitanović. Vlasnik: Klub narodne stranke. Zagreb 1905—1906.
274. *List dnevnjarski*. Zagreb 1907.
275. **List državno-zakonski** za kraljevine i zemlje zastupane u državnom vieću. Beč 1870.
276. **List česky**. Zagreb 10./VI 1911.
277. **List dubrovačke biskupije**, službeno glasilo i za biskupije kotorsku i hvarsku. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 4 Kr. Uređuje D. Vlaho Barbić. Dubrovnik 1902.
278. **List gospodarski**, glasilo hrv. slav. gospodarskoga društva kao središnje zadruge u Zagrebu. Izlazi svakog 8. i 23. u mjesecu. Cijena 6 Kruna. Uređuje dr. Franjo Poljak. Zagreb 26./I 1842. („Gospodarski list“ u svojih skoro sedamdeset godina izlazenja doživio je mnoge metamorfoze i u nazivu i u obliku. Poče izlaziti kao „priobćenje članovom hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva od upravljajućega odbora“ od 26. sečnja 1842 do 30. serpnja 1842. Tada se nazva „list mesečni hrvatsko-slavonskoga gosp. društva itd.“ te kao takav izlazi jedanput mjesečno do konca god. 1849. U godinama 1850—1852 izlazi samo jedanput u godini u formi ljetopisa pod naslovom „list društva gospodarskoga hrvatsko-slavonskoga“. Od godine 1853 do 1874 izlazi kao tjednik novi naslov „Gospodarske novine“, izdaje jih društvo gospodara za Hrvatsku i Slavoniju. Od 1874 godine izlazi pod današnjim naslovom (Gospodarski list) i izlazi dvaput na mjesec. Urednici lista bijahu: Dragutin Rakovac (do 1854), dr. Aleksa Fraunspurger (do 1855), Ljudevit Vukotinović (do 1858), Bogoslav Salek (do 1866), Dragutin Lambi (do 1867), Petar Zoričić (do 1874), Gustav Vlad. Vichodil (1878), Ivan Jagić (do 1879), Fran Kuralt (do 1905), dr. M. Krištof (do 1909), a današnji mu je urednik dr. Franjo Poljak (od 1909).
279. *List gospodarski dalmatinski*. (Buletto agrario della Dalmazia). Izlazi 3 put mjesečno na talijanskom i hrvatskom jeziku. Pret-

- plata na godinu for. 2. Urednici: Opat Nekić, opat Danilo i prof. Nimira. Zadar 1./III 1872—1893. (Naslijedio ga „*Vjesnik Gospodarski*“).
280. **List gostioničarski**, strukovno glasilo saveza gostioničarsko-krčmarskih zadruga kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Predplatna cijena 12 Kruna godišnje. Uredjuje i za uredništvo odgovara Srećko Pavleković. Naklada 1500 primjeraka. Zagreb 1./V 1907.
281. **List hrvatski trgovački**, glasilo hrvatskog trgovačkog društva „Merkur“. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik M. Kraus. Zagreb 1900.
282. **List humoristički**. Izlazi 2 put mjesečno. Cijena 3 for. Izdavaatelj i odgovorni urednik V. Raić. Zagreb 1./VII 1877—1878. (Slovenski i hrvatski).
283. **List ilustrirani kazališni sa dnevnim programom**. Cijena 20 filira po broju. Odgovorni urednik N. Novak. Zagreb 1910.
284. **List katolički (zagrebački)**, crkveno bogoslovni časopis. Izlazi svakoga četvrtka. Cijena 10 Kruna. Odgovorni urednici: Stjepan Muzler i dr. Josip Pazman. Zagreb 1843.
285. **List locački prvi hrvatsko-slavonsko-dalmatinski**, strukovno poučno glasilo za lovstvo. Izlazi 1. i 16. svakoga mjeseca. Cijena 4 for. 50 novčića. Izdavaatelj i odgovorni urednik M. Vuchetich pl. Cseneyksi. Varaždin 1./I 1892. Izašlo samo nekoliko brojeva.
86. **List modni** za nošnje i kućne radnje. Izlazi polumjesečno. Godišnja cijena for. 4. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Gavro Grünhut. Zagreb 1883.
287. **List narodni**, glasilo za interese hrvatskoga naroda. Izlazi sredom i subotom. Predplata 20 Kruna. Izdavaatelj i odgovorni urednik Juraj Biankini. Zadar 2./III 1862.

(„Narodni list“ počeo izlaziti godine 1862 kao list aneksionista pod imenom „Il nazionale“. Urednikom mu je bio Natko Nodilo. Uz glavni list na talijanskom jeziku izlazio je i dodatak na hrvatskom, a najviše je u njem radio M. Pavlinović. U „Nazionalu“ suradnjivahu Klaić, Kosta Vojnović, Ljubiša, Ban, Sunđević, Buzolić itd. Početkom 1861 prilog „Nazionale“ proziva se „Narodni list“. Drugi urednici bijahu: dr. L. Matić, Danilo, Sornilić, dr. Gjunio, Kazimir Ljubić, a od god. 1871 do danas Juraj Biankini. Glavni suradnici, koji su također uredjivali list bili su: Dinko Politeo, Marin Sabić, don Nikola Šimić i od god. 1900 Vinko Kisić. God. 1873-75 izlazaahu „Nazionale“ i „Nar. list“ na polak u jednom listu, dok se god. 1876 ne stopiše u jedan list pod naslovom „Narodni list“ a ispod njega u zagradi „Nazionale“. Godine 1885 išeznu talijanski natpis posvema sa lista.)

288. **List narodni** (National Gazette), The First Croatian Daily Newspaper in America. Izlazi dnevno. Predplata 3 dolara. New-York 1898.
289. **List narodni**, pučki list za politiku i pouku. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednik Petar Rubinić. Volosko-Opatija 1901—1903 (?)
290. **List naše gore**, zabavno-poučni časopis. Izlazi svaki deseti dan na čitavom arku. Cijena 5 forinti. Odgovorni urednik i izdavaatelj Mijo Krešić. Zagreb 1861—1866.
291. **List novi**. Newyork 1895.
292. **List novi**. Lošinj 1905.
293. **List novi riečki**. Izlazi svaki dan. Cijena 24 Krune na godinu. Upravitelj i izdavaatelj Frano Supilo. Sušak—Rieka 1900.
(Današnji „*Riečki novi list*“ počeo je izlaziti godine 1898 kao „Hrvatska sloga“, list za politiku, gospodarstvo i trgovinu pod odgovornim uredništvom Vinka Kovačića. Godine 1900 preuze ovaj list u svoje ruke Frano Supilo i promijeni ga u „Novi list“. God. 1908 radi uskraćena postdebita u Hrvatsku promijenio je, odnosno dodao mu još naziv „novi“, te se danas zove „Novi riečki list“).
294. **List osiečki**, pučki organ za narodno gospodarstvenu politiku, pouku i zabavu. (Prilog „*Drau*“ u.) Urednik Julio Pfeiffer. Osijek 1885—?
295. **List pučki**. Izlazi dvaput na mjesec. Cijena Kr. 2-50. Vlasnik i urednik Jure Kapić. Split 1891.
296. **List samoborski**, glasilo za promicanje lokalnih interesa. Izlazi jedanput tjedno. Cijena 8 Kr. Odgovorni urednik Dr. Juratović. Samobor 1906.
297. **List risarski**. Izlazi svakoga mjeseca jedanput. Cijena mu je godišnja for. 1-50. Uredjuje Gjuro Kuten. Zagreb 1889.
298. **List radnički**, organ za zaštitu radnika Hrvata u Bosni i Hercegovini. Izlazi svaki osmi dan. Pretplata 9 Kruna. Odgovorni urednik Aleksander Lueff. Sarajevo 1910.
299. **List roditeljski**, za savremeni obiteljski uzgoj djece. Izlazi polovicom mjeseca. Cijena 4 Krune. Uredjuju Stjepko Pirnath i dr. Lujo Harazin. Gjurjevac Virje 1908.
300. **List sarajevski večernji**. Izlazi ponedjeljkom, sriedom i petkom. Predplata 20 Kruna. Odgovorni urednik Jovo Ivanišević. Sarajevo 1878. (Štampa se latinicom i ćirilicom).
301. **List sportski, hrvatski**, glasilo: „Hrv. akademskog šport-kluba“, „I. hrv. automobilističkog kluba“, „I. hrv. mačilačkog kluba“, „I. krv. skizalačkog društva“, „I. hrv. nogometnog i šport kluba, Hrv. koturaških klubova „Orao“ i „Sokol“, „zagrebačkog šahov-

- skog kluba*. Izlazi jedanput mjesečno. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik Mario Rieger Vinodolski. Zagreb 1908.
302. **List šumarski**, organ hrv. slav. šumarskog društva. Izlazi svaki mjesec sa prilogom „Lugarski vjestnik“. Pretplata 12 Kruna. Uredjuje Ante Kern. Zagreb 1878. (Prvih godišta štampao se hrv. i njemački. Danas samo hrvatski).
303. **List trgovački**. Uredio M. Krešić. Zagreb 1876—1880.
304. **List trgovački**, glasilo za trgovce i njihovo pomoćno osoblje. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Odgovorni urednik J. Kralj. Zagreb 1891.
305. **List Zadarski**, glasilo za interese zadarskog izbornog kotara. Izlazi jednom u sedmiči. Pretplata do konca svibnja 1907 Kr. 2. Vlastnik i odgovorni urednik Joso Modrić. Zadar 1907.
306. **List zagrebački**, glasilo za ponku, narodno gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subote. Cijena 4 Krune. Vlastnik i tiskar Pavao Weiser. Odgovorni urednik: Mirko Goranić. Zagreb 1904.
307. **List zemaljske uprave za hrv.-slavonsku vojnu krajinu**. Zagreb 1871.
308. **List zemaljsko zakonski i vladin za krmovinu Hrvatsku i Slavoniju**. Zagreb 1850.
309. **Ijetopis**, ogleđ po hrvatskom narodu. Izlazi svaki mjesec. Cijena 5 for. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1894.
310. **Ljiljan**, list za mladež i puk. Uredio ga Stjepan Širola. Karlovac 1895—1899.
311. **Lloyd Agrarier**. Zagreb + 20. VIII 1871.
312. **Lloyd Agrarier**. Organ für volkswirtschaftliche Interessen. Erscheint am 1., 10. und 20. eines jeden Monates. Pränumerationspreis 20 Kr. Eigenthümer, Herausgeber und verantwortlicher Redacteur E. L. Blan. Agram 1898 (Vidi „Holzzeitung“).
313. **Lloyd hrvatski**, list za promicanje trgovačko-industrijalnih te obćih narodno-gospodarstvenih interesa. Izlazi svake subote. Cijena 12 Kruna. Odgovorni urednici: D. Moćnaj, V. Nikolantić. Zagreb 2./X 1909.
314. **Lloyd slavonski**. Službeni list trgov. obrtničke kemore. Izlazi svake subote. Cijena 4 for. 80 novč. Oriek 6./III 1889— (Hrv. i njem.)
315. **Lloyd tršćanski**, tjednik za trgovinu, industriju, trgovačku mornaricu, brodogradnju, osjeganje novčarstvo, promet, burzu, ribarstvo i ostale struke narodnog gospodarstva. Izlazi svake subote. Pretplata 12 Kruna. Od 1905—1907 ima „Posebni mjesečni prilog za pomorstvo“. Vlastnik, izdavaatelj i glavni urednik Fran Kućinić. Trst 28./II 1903.
316. **Lloyd zagrebački**. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Urednik S. Kempf. Zagreb 1892.

317. **Localblatt**. Osiek 1869.
318. **Lozor**, list zabavi i pouci. Izlazi na 10. i 25. svakog mjeseca. Cijena 4 forinta. Odgovorni urednik Rikard Katalinić Jeretov. Zadar 1897. (Izlazio samo 6 mjeseci).
319. **Lozor**. Izlazi svakoga prvoga i petnaestoga u mjesecu. Cijena mu je na godinu Kr. 14. Za uredništvo odgovara Rikard Katalinić Jeretov. Zagreb-Zadar-Split 1905.
320. **Lozor**. Zabavno-poučni list. Uredio Ivan Tomasić. Zagreb 1900. (Izšlo samo 3 broja!)
321. **Lucifer**. (Njemački ilustrirani tjednik.) Litografiran sa slikanim prilogom. Izdavaatelj Fodor Teodor. Varaždin 1848. (Izšlo samo par brojeva.)
322. **Luč**, list hrvat. katoličkog društva. Izlazi mjesečno. Cijena 2 Kr. Odgovorni urednik Ivan Butković. Boč—Zagreb 1906.
323. **Luftbalon**, pokladni list. Sisak 1910.
324. **Medjimurje-Muraköz**. Novine za medjimurski puk. Izlazi svaku nedjelju. Cijena mu je na celo leto frt. 4.— Urednik Joszef Margitai. Čakovac 1884.
325. **Mercantile**, Organ für Handel, Volkswirtschaft, und Creditverkehr von Croatien, Slavonien, Dalmatien, Bosnien und Hercegovina. Erscheint am 1. 11. und 21. jedes Monates. Abonnement 16 Kr. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur Daniel Hermann. Zagreb — Agram 1903.
326. **Misao hrvatska**. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 3 for. godišnje. Odgovorni urednik Fran Poljak. Prag 1897.
327. **Misao Hrvatska**. Smotra za narodno gospodarstvo, književnost i politiku. Izlazi dva puta na mjesec. Pretplata je za godinu dana 8 kruna. Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik dr. Lav Mazzura. Zagreb 1902.
328. **Misao hrvatska prava**, smotra za politiku i knjigu. Izlazi prvoga i petnaestoga svakoga mjeseca. Cijena na godinu 12 kruna. Izdavaatelj i odgovorni urednik Đinko Politeo. Zagreb 1904. Izšla samo 4 broja.
329. **Misao hrvatska zdrava**. Izdavaitelji J. Rieger i A. Boroša. Zagreb 1903.
330. **Misao narodna**, jedinstvu i slobodi naroda, ljubavi i uzajamnosti braće. Izlazi četvrtkom. Cijena 5 forinti. Odgovorni urednik Ivan Ružić Bartolov. Zagreb 1898.
331. **Misao Slavenska**. Neodvisno i nepristrano glasilo svih Slavena. Izlazi svake sriede i subote. Pretplata na godinu k. 12. Utemeljitelj, vlastnik i odgovorni urednik Ante Jakić. Trst 1888—1909.
332. **Misao slobodna**, glasnik hrvatskih i srpskih slobodnih mislilaca. Izlazi svakog 20 u mjesecu. Pretplata 3 krune. Vlastnik i odgovorni urednik (Zdenko Vernić) dr. Ivo Politeo. Zagreb 1910.

343. *Mjenjačnica*. Zagreb 1907.
344. *Mjesečnik pravnika društva u Zagrebu*. Izlazi mjesečno. Za nečlanove stoji 16 kruna godišnje. Uređuje ga dr. Josip Šilović. Zagreb 1/VI. 1875.
345. *Mladost*, smotra za modernu književnost i umjetnost. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Cijena 8 for. godišnje. Odgovorni urednik Fran Podgornik. Beč 1898.
346. *Mladost*, list za hrv. kat. mladež. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 3. kr. Uređuje Ivan Butković. Zadar 1910.
347. *Moda pariška*. Cijena kr. 8. Zagreb 1895.
348. *Morgenblatt Polaer*. Izlazi dnevno. Pretplata mjesečna k. 1.80. Odgovorni urednik Otto Otritsch. Pola 1905. (Vidi Tagblatt Polaer).
349. *La Mosca*, giornaleto umoristico. („Prilog Dalmate“). Zadar 1877.
350. *Muho*, Humoristički list. Zagreb 1899.
351. *Musavat*, organ muslimanske narodne organizacije. Izlazi svake srijede i subote. Cijena 14 kruna. Odgovorni urednik Ali ef. Raljević. Mostar — Sarajevo 1905.
352. *Nada*, pouci, zabavi i umjetnosti. Izlazi dva puta u mjesecu. Cijena 6 forinti. Urednik Kosta Hörman. Sarajevo 1895—1902.
353. *Nada*, list za zabavu i pouku. Izlazi 2 put mjesečno. Urednik Mate Dudan. Split 1883.
354. *Nada Albanije*. Izlazi dvaput na mjesec. Dubrovnik 1907.
355. *Nada nova*, zbornik zabave i pouke. Izlazi mjesečno. Izdao Vladimir J. Teharski. (Kasnije A. Milčinić). Zagreb 1898—1899.
356. *Namještenik trgovački*, glasilo saveza trgovačkih namještenika kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog 1 i 15 u mjesecu. Cijena 4 kruna. Odgovorni urednik Branko Prodanović. Zagreb 1910.
357. *Napio Fiumei*. Fiume (Rieka) 1907.
358. *Napred!* glasilo socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije. Izlazi 3. i 4. srijede u mjesecu. Cijena 2 kr. 70 pot. Odgovorni urednik Franjo Meyer. Zagreb 1906. („Napred“ je uz postojeću „Slobodna riječ“, koja je izlazila svaku 1. i 2. sredu bio pokrenut zato, da se izigraju ustanove o listovnoj jamčevini. Svaki naime list, koji je tjedno izlazio valjalo je da položi neku stanovitu jamčevinu. Na ovaj je način „Napred“ bio samo nadopunjak „Slobodne riječi“).
359. *Napredak*, naučno pedagoška smotra. Izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik Stjepo Basariček, saurednici Davorin Trstenjak, Milan Pejnović i Josip Škavić. Izlazi u mjesečnim sveskama izuzevši srpanj i kolovoz. Cijena 10 kruna. Zagreb 1859.

„*Napredak*“ je prvi i najstariji hrvatski školski časopis. Prvi broj ugledao je svjetlo 1/X. 1859 pod uredništvom Stjepana No-

- votny-a. Od godine 1866 on je glasilom prvog učiteljskog društva „Učiteljska zadruga“, a od god. 1886 glasilom „Saveza hrv. učiteljskih društava“, a od 1873 vlasništvo „hr. pedagog. književnog zbora“. Urednika Novotnoga naslijedi od 1867—1873 Škender Fabković, od 1873—1895 Ljudevit Modec, a od 1895 do danas uređuje ga S. Basariček.
- God. 1871 ima „*Napredak*“ prilog „*Vjestnik I. obće hr. učiteljske skupštine*“, od 1876—1882 „*Službeni dodatak*“; od 1883—1894 „*Književna smotra*“, koju je uređivao Ivan Filipović; 1889—1891 „*Risarski list*“, koji je uređivao Djuro Kuten).
360. *Napredak*. Pittsburg.
361. *Napredak* (Croatien Newspaper) 842 Ohio Str. Allegheny Pa.
362. *Napredak*. Izlazi svake prve i treće subote u mjesecu. Cijena 1 dolar. Odgovorni urednik Gjuro Škrivanić. Hoboken 1891.
363. *Napredak* (Progress), neodvisno narodno i radničko glasilo za Hrvate u Novoj Zelandi. Izlazi tjedno. Auckland N. Z. Urednik M. A. Ferri. 1906—1910.
364. *Napredak*, srpsko-hrvatski list za sjevernu Ameriku. Newyork 1891.
365. *Napredak dacki*, list za mladež. Pišu i uređuju samo učenici nižih pučkih škola. Cijena 1 kruna. Izdavaatelj i odgovorni urednik Milan Fabijanović. Zagreb 1907.
366. *Napried*. Zagreb 1859. Cijena Kr. 10.
367. *Napried*. New Zealand 1906.
368. *Narastaj novi*. Zagreb 1906.
369. *Narod*. Odgovorni urednik Mijo Mikulčić. Zagreb 1872—1874.
370. *Narod*. Politički polutjednik. Izlazi utorkom i petkom. Cijena 10 forinti. Izdavaatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Split 1883—1893 kad se promijeni u „*Jedinstvo*“, koje radi uskraćena post debita uze ime „*Naše Jedinstvo*“.
371. *Narod*, tjednik kluba hrvatske stranke prava u Požegi. Izlazi svake subote u jutro. Stoji na godinu k. 4.— Odgovorni urednik Jakob Fabijan. Požega 1906—1908.
372. *Narod hrvatski*. Urednik i izdavač B. Francelj. Varaždin 1884.
373. *Narod Hrvatski*. Izlazi svakog četvrtka u tjednu. Cijena mu je 4 kruna godišnje. Odgovorni urednik dr. Ivan Gmajner. Zagreb 1892. („*Hrvatski narod*“ je danas organ hrvatsko-srpske koalicije, odnosno hrvatske ujedinjene sam. stranke namjenjen širokim slojevima puka. Osnovao ga je godine 1892 jedan od tadanjih prvaka „stranke prava“ dr. Ivan Ružić, te ga i sâm uređivao u duhu stranke. God. 1895 preuzeo mu je uredništvo poznati književnik Živan Bertić („*Živan iz Srijema*“). Od te doba uređuje se list u duhu napredne stranke, kao zagovaratelj narodnoga jedinstva Hrvata i Srba. Godine 1904 prodan je list za 8.000 kruna „Hrv. nakladnoj

zadrugi,* koju je osnovala grupa mladih naprednjaka, u čijem se vlasništvu list i danas nalazi).

*Hrv. narod** štampa se u 7.000 primjeraka. Najviše je raširen u Hrvatskoj i Slavoniji, ali ima pretplatnika i u svim drugim krajevima gdje imade Hrvata.

374. *Narodnjak*, list namijenjen narodnoj privredi, ponci i zabavi. Izlazi svake sedmice. Cijena 4 forinta. Štampa se sa latinicom i ćirilicom. Urednik i vlasnik C. Trumić, Vinkovci 1/1 1876. — Od godine 1877 islazi u Mitrovici ali samo ćirilicom — gdje je izlazio samo mjesec dana.
375. *Nehaj*. Senj. 1907.
376. *Nepri stran*. — *Imparziale*. Urednik i vlasnik Stanko Lukanović. Sušak 1888.
377. *Neven*, zabavni i poučni list. Izlazi troškom Matice ilirske svake nedjelje jednput i to četvrtkom na celom arku. Cena 5 forinti. godišnje. Odgovorni urednik Jos. Prans. Zagreb 1852—1858 (VI godišta izašla samo 2 broja).
378. *Neven*. Zabavno-poučni mesečnik za Bunjevce i Šokce. — Pritplata na celu godinu k. 2.— Urednik Šandor Rajčić. Subotica 1884.
379. *Nezavisnost*. Izlazi svake druge subote. Cijena 5 forinti. Izdavao i odgovorni urednik Dušan Mangjer. Spljet 1899.
380. *Nezavisnost*, bjelovarsko-križevački vjesnik. Izlazi svake subote. Cijena je lista 6 kruna. Vlasnik, tiskar i za uredništvo privremeno odgovoran Lavoslav Weiss, Bjelovar 1906. (Izlazi kao nastavak „Vjesnika bjelovarsko-križevačkog“).
381. *Novine bosansko-hercegovačke*. (Službeni list). Izlaze nedeljom i četvrtkom. Cijena 8 forinti. Odgovorni urednik Jan Lukeš. Sarajevo 1/IX. 1878.
382. *Novine bunjevačke i šokačke*. Izlaze tjedno. Cijena 3 forinta. Urednik Ivan Antunović. Kaloča 20/III. 1870—72.
383. *Novine centralne*. Zagreb 1895.
384. *Novine hrvatske*. Dnevnik. Odgovorni urednik Marko Manasterioti. Zagreb 1867—1868.
384. *Novine hrvatske*, samostalno demokratsko glasilo. Izlaze svakog četvrtka. Cijena im je 4 kruna. Izdavač i urednik Peroslav Ljubić. Virje 1893.
- (God. 1893 počeo izlaziti je u najvećem selu Hrvatske, u Virju, list „Podravec“. Izdavao ga je Peroslav Ljubić, pa je pod tim imenom izlazio sve do god. 1905., kad mu je izdavač promijenio ime u „Hrvatske novine“, jer je list nailazio sve više čitalaca i pretplatnika ne samo u najbližoj okolici, već i po cijeloj Hrvatskoj, pak je listu valjalo skroz lokalno ime zamijeniti općenitijim. U razdoblju od 1897—1903 pretrpio je list, a i urednik mu, velikih

progona sa strane vlasti. Znali su mu zaplijeniti sav slog i odnijeti ga iz tiskare, da list po dulje vremena nije mogao radi toga izaći... Danas se list štampa u 1100 primjeraka i razaslije i čita u svim stranama svijeta, gdje ima Hrvata).

386. *Novine hr. američanske*. Newyork 1907.
387. *Novine hrvatske pučke*, starčevićansko glasilo. Izlaze svake nedjelje. Cijena im je 6 kruna na godinu. Vlasnik i odgovorni urednik Gjuro Laji. Djakovo 1908.
388. *Novine hr. radničke*.
389. *Novine Jugoslavenske*. Odgovorni urednik Josip Dovranić. Zagreb 1850.
390. *Novine male*. Izlaze svake nedjelje. Cijena f. 6. Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Petar Gašić. Punta Arenas 1905.
391. *Novine male*. Izlaze svaki dan. Pretplata 12 kruna. Odgovorni urednik Ante Škalabrin. J. Laslavić i danas Josip Lakatoš. Zagreb. 23/I 1910.
392. *Novine Posve Male*. glasilo hrvatsko-srpske koalicije: Dnevnik. — Izdavatelj i odgovorni urednik Milan Kežma. Zagreb 23 siječnja 1910 (Izašao samo jedan broj!).
393. *Novine Narodne*, izlaze svaki dan osim nedjelje i praznika. Predplata 32 kr. Odgovorni urednik Milan Grlović. Zagreb 1835.
- (Današnje „Narodne Novine“ preživjele su ovu metamorfozu: počele su izlaziti pod naslovom: 1. „Novine Hrvatske“ dne 6. siječnja 1835. u Zagrebu. Dva put na nedjelju utorak i subotu. Cijena na pol godine 3. f. za domaće, 4 for. za izvanske. Svake subote prilog „Daviča“. Odgovorni urednik Ljudevit Gaj. 2. „Prve Narodne Novine“ od 2. siječnja 1836. (Ostalo kao gore.) Uredjivao Bogoslav Šulek. 3. „Narodne Novine“ od 21/1 1843. jer je kralj dekretom porabu imena ilirskog. 4. „Novine Hrvatsko-Slavonsko Dalmatinske“ od siječnja 1845. 5. „Narodne Novine“ od 1. srpnja 1849. 6. „C. kr. službene Narodne Novine“ od godine 1852. Urednik dr. Dimitrija Demeter. 7. „Narodne Novine“ od siječnja 1861. Odgovorni urednici dr. Ljudevit Gaj, od 1869. Miloš Zec, od 1896. Janko Tbler, od 1909. Milan Grlović).
394. *Novine naše*, politični list. Izbaja svaku subotu. Predplata 4 kruna. Odgovorni ureditelj dr. Štefan Pinezich. Győr 1910.
395. *Novine opće poslovne* za Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Zagreb 1861.
396. *Novine pučke*. Časopis za gospodarstvo, obrt i narod. Izlazi svake subote. Cijena 4 for. 60. Urednik Ljudevit Tomšić. Zagreb 1876—1880.
397. *Novine pučke*. Budapešta 1906.
398. *Novine pučke*, list za prosvjetu puka. Izlazi dva puta u mjesecu. Predbrojba kr. 250. Izdavatelj i odgovorni urednik dr. Frano Ivanišević. Split 1911.

399. *Novine radničke* (Croatian Labourer Newspaper). Johnstovu Pa.
400. *Novine saborske*. Urednici N. Vrbanić i N. Krestić. Zagreb 1848.
401. *Novine sriemske*, (organ za poljedjelstvo, obrt i trgovinu, te obće interese). Izlaze svake sriede i subote. Cijena 12 kruna. Odgovorni urednik Imbro Gulka. Vukovar 1888.
402. *Novine subotičke*. Bunjevačko-šekački nedeljni list za mistne opće stvari, prosvitu, zabavu i gazdinstvo. Izlazi svake nedilje. Cijena 4. for. Odgovorni urednik i vlastnik Gjuro M. Karanović. Subotica 1892.
403. *Novine zagorske*. Krapina.
404. *Novosti*. Izlaze svaki dan. Predplata 16 kruna. Odgovorni urednici: Mirko Dočak, Ante Skalabrin i danas Mile Maravić. Zagreb 23/VII. 1907.
405. *Novosti hrvatske*. Izlaze svaki dan. Cijena 16 kruna. Odgovorni urednici Aladar pl. Kottas. Danas Ante Brozović. Zagreb 1909.
406. *Novosti zagrebačke*. Izlaze svaki dan. Zagreb 1907.
407. *Obad*. Šaljivi list. Zadar 1884.
408. *Obćinar*, tjednik za upravu i javnu sigurnost. Izlazi svake subote. Cijena mu je za cijelu godinu K. 12. — Uredjuje dr. Milorad vitež Cuculić. Zagreb 1883.
409. *Obitelj*, list za zabavu i pouku. Izlazi početkom i polovicom svakog mjeseca. Cijena 5 Kruna. Uredjuje Jakov Tomasović. Brijeka 1911.
410. *Obitej kršćanska*, poučni i zabavni list za hrvatski katolički puk. Izlazi svakog 1. u mjesecu. Cijena 4 Krune. Odgovorni urednik O. fra Ante Majić. Mostar 1900.
411. *Objavitelj Dalmatinski — Avisatore Dalmato*. Izlazi sriedom i subotom. Odgovorni urednik E. Budisavljević. Zadar 1886.
412. *Obrana hrvatska*, list za politiku, gospodarstvo i zabavu. Izlazi svakog 1. 8. 15. i 22. u mjesecu. Pretplata Kr. 10. Ima književni prilog „Domoljub“. Odgovorni urednik Martin Ognančević. Sarajevo 1908—1910.
413. *Obrana narodna*. Izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Predplata 24 Krune. Odgovorni urednik Ljuboje Džustuš. Osijek 1902.
414. *Obrana narodna* (The National Defender) Jedini hrvatski tjednik u Newyorku. Cijena 1 dolar. Urednik Ivan Krešić. Newyork 1907.
415. *Obrana radnička*. Izdaje Djuro Džamonja. Mostar 1908.
416. *Obrtnik*, glasilo trgovačko-obrtničke komore u Zagrebu. Izlazi svakih 10 dana. Cijena 4 for. Urednik Milan Krešić 1./IV 1884—1896.
417. *Obrtnik napredni*, obrtničke strukovne novine. Izlazi dvaput mjesečno. Cijena 6 Kruna. Vlasnik izdavalatelj i glavni urednik Ivan Čupak. Sisak 1905—1908.

418. *Obzor*. Izlazi dvaput dnevno. Predplata 36 Kruna godišnje. Odgovorni urednik Ivan Gršković. Zagreb 1880. (Vidi referat).
419. *Obzor ilustracijski* „Obzorov“ prilog. Izlazi svake nedjele u jutro. Pretplata K. 4 na godinu. Odgovorni urednik Ivan Gršković. Zagreb 1906—1909.
420. *Oglasnik*. Karlovac 1906.
421. *Oglasnik sajnova* u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. List za unapredjivanje prometa sa blagom, domaćim plodinama, proizvodima i raznom robom. Izlazi svakog 20. u mjesecu. Cijena 6 Kruna na godinu. Vlasnik i izdavalatelj: Josip A. Huzek. Zagreb 1./X 1910.
422. *Ogledalo*. Organ naprednih muslimana u Bosni i Hercegovini. Izlazi svakog petka. Pretplata za godinu Kruna 12. Odgovorni urednik Teofil beg Bašagić. Sarajevo 1907.
423. *Ognjište domaće*, centralni organ udruge učiteljica kraljevine Hrvatske i Slavonije i sekcije „za našu djecu“. Izlazi svakog petnaestog u mjesecu. Cijena Kruna 7:20. Uredjuje Milka Pogačić i Zdenka Marković. Zagreb 1900.
- (Ovaj je list počeo izlaziti 1./IX 1900 pod uredništvom Marije Jambrišak i Jagode Truhelke pod naslovom „Na domaćem ognjištu“, list za porodicu u 10 mjesečnih svezaka. Izdavao ga je hr. pedagoški književni zbor u Zagrebu. — God. 1901. preuzela je uredništvo Milka Pogačić. Od 1904 god. izdavao ga je „klub učiteljica“, a od god. 1907 „Udruga učiteljica“. Od godine 1901 zove se samo „Domaće ognjište“. Valja još spomenuti, da je od 1906—1908 imao ovaj list prilog pod naslovom „Modni prilog“ i prilog za uzorke ručnog rada, koje je uredjivala slikarica Maša Janković).
424. *Oko*, povremeni časopis. Izlazi 24 puta na godinu. Cijena 4 Kr. 40 fil. Izdaje Oton Kraus. Zagreb 1901. (Izašao u svemu jedan broj).
425. *Omladina hrvatska*, list zabavi i pouci. Izlazi svakog 1. u mjesecu. Cijena 2 forinta. Uredjuje Josip Milaković. Prvi je broj izašao u Samoberu, ostali u Zagrebu. Zagreb 1885.
426. *Omnibus*. Izlazi svaki utorak i subotu. Predplata 16 Kruna. Odgovorni urednik Jerko Mahulja. Pula 1904.
427. *Orasi zlatni*, časopis za našu malu dobru mladež. Izdaje i uredjuje Ljudevit Tomšić. Zagreb 1868.
428. *Osa*, humorističko-satirički list. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 1 for. 50 novč. Urednik Drag. Krvarić. Zagreb 1./VII 1887 do 1./IV 1888.
429. *Osa* (šaljivi prilog newyorskog „Narodnog lista“).
430. *Osvit*, glasilo katoličke radničke organizacije u Zagrebu. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Stoji 3 Krune godišnje. Uredjuje Vinko P. Šaffar. Zagreb 1910.

431. *Oscit*, glasilo Hrvata iz Bosne i Hercegovine, izlazi svake sriede i subote. — Pretplata na godinu K. 16. — Urednik Gjuro Džamonja. Mostar 1898—1907.
432. *La Palestra*. Zara 1878—1882.
433. *Pčela*, gospodarski list. (Štampa se hrv. i talijanski). Zadar 1877.
434. *Pčela hrvatska*, list posvećen pčelarstvu. Izlazi svakog drugog mjeseca. Cijena 50 novčića. Varaždin 1877. („Prilog pčskog prijatelja“).
435. **Pčela (slavonska) hrvatska**, organ hrvatsko-slavonskog pčelarskog društva u Osijeku, I područnice u Valpuru, II područnice u Vinkovcima i III područnice u Bizovcu. Izlazi svakog mjeseca. Cijena 6 Kruna. Uredjuje Bogdan Penjić. Osijek 1889. (Prva tri broja štampana su hrv. i njemački).
436. *Pčelar napredni*. Zagreb 1909.
437. **Pekar hrvatski**, list za promicanje pekarskog obrta i mlinske industrije. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednik Miroslav Blau. Zagreb 1899.
438. *La Pensée Slave*. Trst. („Misao Slavonska“).
439. *Il Pensiero Slavo*. Trst 1894.
440. **Perivoj serafinski**, list za katoličku prosvjetu i zabavu. Izlazi svakog 15. u mjesecu. Cijena 5 Kruna. Odgovorni urednik dr. O. Julijan Jelenić. Visoko-Sarajevo 1887.
441. *Piccolo*. Rijeka 1894.
442. *Der Pilger*, zeitschriftlicher Organ für vater. Interessen, Kunst und Industrie. Karlstadt (Karlovac) Prettner 1849.
443. *Planinar hrvatski*, vjestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu. Izlazi svakoga mjeseca. Cijena 4 Kruna. Uredio Dragutin Hirc. Zagreb 1898—1909.
444. **Pobratim**, zabavni i poučni list za odrasliju mladež. Izlazi 2 puta u mjesecu. Stoji na godinu 6 Kruna. Urednik Ferdo F. Miler. Zagreb 1891.
445. **Pod zastavom bezgrješne djevice**, glasilo hrvatskih Marijinih kongregacija. Izlazi 6 puta na godinu. Cijena 60 filira. Zagreb 1908.
446. *Podravac*, list za pouku, gospodarstvo i politiku. Izlazi svakog 1. i 15. Cijena 4 Kruna. Odgovorni i glavni urednik Peroslav Ljubić. Virje 1893—1905. (Vidi „*Nocije hrvatske*“ ?).
447. *Pokladnik streljački*, šaljivi list za lijepe gospodje, gospodjice i sinu gospodu. Pokladni list. Bjelovar 27/III 1909.
448. *Pokret*. Časopis za narodnu prosvjetu i slavensku svijest. Izlazi dvaput mjesečno. Godišnja pretplata 5 Kruna. Vlasnik, izdavač i urednik Rud. M. Zahradnik. Sarajevo 1904.
449. **Pokret hrvatski** (prvanji mu naslov glasilo samo „Pokret“) počeo je izlaziti 17/IV 1904 nedeljom kao „glasilo hrvatskih napred-

- njaka“. U tjedničko doba bili su mu vlasnici dr. Milan Heimrl i drugovi, a odgovorni urednici redom: dr. Milan Heimrl, Slavoljub Petanjek, dr. Lav Mazrura te Većeslav Wilder. — Dana 1./X 1905 postao je „Pokret“ dnevnikom kao organ „hrvatske pučke napredne stranke“ te izlazi u vlasništvu „Pokreta“, hrv. naprednog nakladnog i tiskovnog društva dd. Odgovorni su mu urednici: Većeslav Wilder, Josip Pasarić, dr. Ivan Lovković, Veljko Tomić i Gjuro Surmin. — Osantkom „hrv. ujedinjene samostalne stranke“ u listopadu 1910 promijenio je naslov u „Hrvatski Pokret“ i izlazi od tada kao glavni organ ove stranke.
- „*Pokret hrvatski*“, izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana te stoji godišnje sa priložima „Zvono“ i „Koprivo“ 36 Kruna. Naklada mu dostiže do 1.000 komada. Za vrijeme svog sedam-godišnjeg opstanka pretrpio je oko 100 zaplijena...
450. *Poľoznavac (L'agronomo)*. Organ za moralno ekonomičko poboljšanje naroda. — Izlazi na 15. i 30. svakog mjeseca. Predbrojba f. 2 na godinu. Odgovorni urednik Eduard Foith. Zadar 1890—94.
451. *(Il) Popolo*. Pretplata godišnja Kruna 19-20. Odgovorni urednik Umberto Corradini. Rijeka 1903.
452. *Posavec*. Izlazi svake subote. Sisak 1893.
453. **Post Bosnische**, organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint täglich. Praenumerations-Preis 24 Kronen. Für die Redaction verantwortlich Eduard Pivnicska. Sarajevo 1883.
454. *Post kroatische*. Zagreb 1878.
455. *Pošta Bosanska*, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Pretplata f. 8. Odgovorni urednik Gjuro Vrignaniu. Sarajevo 15/XI 1906.
456. *Pošta Hrvatska*, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake sriede. Cijena na godinu f. 1-80. Odgovorni urednik Franjo S. Lehpamer. Varaždin od travnja do konca 1898.
457. *Počnik Gospodarski*, izlazi na 1. i 16. svakog mjeseca. — Predbrojba na godinu f. 3. — Odgovorni urednik N. Simić. Zadar 1881.
458. *Pomčatelj istaški*. Izdavan troškom „Società agronomica centrale di Zara“. Urednik mons. Šantić. Zadar 1850—1852.
459. *Pozor* politički dnevnik. Pretplata godišnje K. 18. Odgovorni urednik Dragutin Oršanić. Osijek 1908—1910.
460. *Pozornica Hrvatska*. Izlazi svake nedelje. Pretplata na 10 mjeseci K. 10. Zagreb 1909.
461. *Poželanin*. Požega 1./VII 1891. Izlazi svakih 8 dana.
462. *Pravednoša*. Pokrenu ga dr. Kuzmanić, ali mu za kratko posta urednikom J. Danilo. Znamenite su u njemu radnje Danilove o „Statutu poljičkom“ i Vrčevićeva o „Statutu gbrajlskom“. Zadar 1851—1852.

463. **Pravice hrvatske**, tjednik stranke prava. Izlaze svake subote. Pretplata 8 Kruna. Urednici lista bijahu: Stjepan Arzon, dr. Uroić, Jeronim Grozdek i danas Pavao Glad. Vlasnik je lista dr. V. Sachs. Naklada 1000 do 1500 komada. Varaždin 1./VII 1907.
464. **Pravice naše**, glasilo hrvatske ujedinjene samostalne stranke. Izlaze svakog četvrtka. Cijena im je 8 Kruna. Odgovorni urednik Fran S. Lehpamer. Varaždin 1./II 1904.
465. **Pravnik**, časopis za pravne i državne znanosti. Zagreb 1853—1854.
466. **Pravnik**, časopis za pravne i državne znanosti. Urednik M. Derenčin. Rieka 1862.
467. **Pravnik hrvatski**. Izdaje ga dr. S. Ortner. Cijena 2 Kruna. Zagreb.
468. **Pravo**, pravničko upravni list. Izlazi jedanput svakog mjeseca. Predplata 4 for. 50. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Antun Šimonić. Zadar—Spljet 1873—1883.
469. **Pravo**. Radnički list. Dubrovnik 1895.
470. **Pravo**. List za pouku, gospodarstvo i javni život. Izlazi svake nedjelje jutrom. Cijena na cijelu godinu Kruna 8. Odgovorni urednik, izdavaatelj, nakladnik i štampar Stjepan Topolšćak. Križevac 1906.
471. **Pravo Hrvatsko**. Novine čiste stranke prava. Izlazi dnevno, osim nedjelje i blagdana. Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Predplata godišnje f. 18. — Od god. 1909 zovu se Novine Starčevićeve hrvatske stranke prava. Odgovorni urednik Ivan Zatluka. (1909) a od god. 1910. „Glavno glasilo stranke prava“. Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Zagreb 1895.
472. **Pregalat** (Der Streber). Izlazi hrv. i njemački. Izdaje G. Grünhut. Zagreb 1875(?)
473. **Preporod**, glasilo općinskih činovnika. Pretplata 6 Kruna. Izdavač i odgovorni urednik Petar Monti. Split 1910.
474. **Preporod**, hrvatska pedagoška smotra za roditelje, učitelje i sve prijatelje mladeži. Izlazi mjesečno jedanput. Cijena 4 Kruna. Odgovorni urednik i izdavaatelj Vjekoslav Kešćević. Zagreb 1903.
475. **Preporod**, ilustrovani zabavni poučni časopis. Izlazi 1. svakoga mjeseca. Cijena 2 forinta. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik dr. August Harambašić. Zagreb 1898—99.
476. **Presse Agramer**. Zagreb 1877.
477. **Presse deutsche Vinkovitzer** (Vinkovitzer deutsche presse). Vinkovci 1./8 1893(?)
478. **Presse Slavonische**, Politisches Tagblatt. Erscheit täglich mit Ausnähue der Sonn- und Feiertage folgenden Tagen. Abonnement Kr. 24. Eigenthümer, Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Carl J. aubner. Essegg (Osijek) 1885.

479. **Prijatelj bosanski**, časopis sadržavajući potrebite, korisne i zabavne stvari. Urednik J. F. Jukić Banjalučanin. Zagreb 1850 do 1872 (Izšla 4 sveska!)
480. **Prijatelj bosanski novi**. Izdaje ga Josip Dobroslov Božić, franjevac u Plehanu kod Dervente. Cijena 80 novč. Štampa se u Senju. Senj 1887.
481. **Prijatelj naroda**, pučko glasilo Starčevićeve stranke prava. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 3 Kruna. Odgovorni urednici Milan Grlović, Stjepan Korenić, Josip Purić, Josip Lakatoš i danas Ivan Perčić. Najraširenije pučko stranačko glasilo. Zagreb 1891.
482. **Prijatelj naroda pravi**. Izlazi svakog drugog utorka. Cijena 1 forint. Odgovorni urednik Hinko Sudar. Zagreb 1./II 1891.
483. **Prijatelj Pučki**, poučan i zabavan tjednik za puk trejodne kraljevine. Izdaje se svakoga četvrtka. Cijena mu je na godinu f. 3. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Dragutin Jagić. Varaždin 7./III 1867—1870. Redivivus godine 1./IX 1871. Od godine 1873—1875 izlazi u Zagrebu, i od 1875—1877 u Varaždinu, gdje prestade i izlaziti.
484. **Prijatelj Pučki**. Poučno gospodarski list. Izlazi 10. i 25. svakog mjeseca. Cijena na godinu f. 2. Uređuje P. M. Brusić. Krk 1900.
485. **Prijatelj puka**. Urednik i izdavaatelj B. Francelj. Varaždin 23./IV 1880. (Izšao u svemu jedan broj, ali je cijelu nakladu državno odvjetništvo zaplijenilo!).
486. **Prijatelj radnički**. Tjednik. Štampa se hrvatski i njemački. Odgovorni urednik Dragutin Lihl. Zagreb 1./X 1874—16./VI 1875.
487. **Prijatelj Štepcer**. List za promicanje uzgoja, obuke i inih probitaka sljepaca. Izlazi četiri puta u godini. Cijena na godinu f. 1. Izdaje i uređuje Vinko Bek. Zagreb 1890—1893.
488. **Prijatelj sljepih i gluhoćemih**. List za humanitarnu pedagogiju. Izlazi svakog mjeseca jedanput. Cijena 3 for. Urednik Vinko Bek. Zagreb 1892—1899.
489. **Prijatelj Školski**. Časopis za promicanje pučkoga školstva. Izlazi 5., 15. i 25. svakoga mjeseca. Cijena mu je f. 3 na godinu. Uređuje ga vlasnik Fr. Klaić. Zagreb 1./IV 1868—31./XII 1876.
490. **Prilog književni**. Vlasnik mu je „Klub hrvatskih književnika“ u Osijeku. Uređuje ga Rudolfo Franjin Magjer. Rasturjuje se u 2000 komada, a dobijaju svi klubski članovi i pretplatnici „Narodne Obrane“. Izlazi 6 puta godišnje. Osijek 30./X 1910.
491. **Primorac**, list za politiku, gospodarstvo i pouku. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 8 for. Urednik N. Hajdić i Martin Polić. Kraljevica 1./IX 1873 do travnja 1878.
492. **Propocjednik**. Izlazi mjesečno jedanput. Cijena 5 forinti. Odgovorni urednik Hinko Hlavaček. Zagreb 1./I 1877.

493. **Propovjednik katolički.** Vienac propovjedi za sve nedelje i blagdan. Izlazi mjesečno i stoji 8 Kruna. Uredjuje Janko Šašel Varaždin 1897.
494. **Prosvjeta,** list za školu i dom. Izlazi svake sriede sa prilogom „Viestnik pedagogijske književnosti i učilah“. Ciena 5 forinti. Urednik Ivan Filipović. Zagreb 1871—1872.
495. **Prosvjeta,** list za zabavu, znanost i umjetnost. Izlazi 2 put na mjesec. Cijena 14 Kruna. Odgovorni urednik Vjekoslav Fleišer. Zagreb 1892.
496. **Prosvjeta narodna,** mjesečnik za školstvo, prosvjetu i književnost. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 5 kruna. Urednici dr. Ernesto Jelusić, Fran Barbalić. Odgovorni urednik Josip Bačić. Pula-Pazin 1./I 1906.
497. **Prosvjeta pučka,** list za ponku i zabavu, što ga daje svojim članovima „Hrvatsko društvo za pučku“ prosvjetu. Izlazi svakoga I. u mjesecu. Za uredništvo odgovara dr. Stjepan Ortner. Zagreb 1./III 1907.
498. **Prosvjeta starohrvatska,** glasilo hrvatskog starinarškog društva u Knina. Urednik Frano Radić. Kulu 1896.
499. **Promet** („Verkehr“). Izlazi svake druge subote. Izdavatelj i urednik A. Jemeršić. Zagreb 1890.
500. **Prvenstveni slovenski.** Izdaje dr. Gjuro Augustinović. Beč 1860. (Izšlo 12 brojeva).
501. **Puk.** Izlazi svake subote. Spljet 1907.
502. **Putnik,** po cijelom svijetu. Naučno-zabavno-poučni list. Izlazi 15. i zadnjeg u mjesecu. Stoji 3 Krune. Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik Milan Obradović. Zagreb 1907—1910.
503. **Putnik.** Izlazi sredom i subotom. Ciena 7 forinti. Vlasnik i urednik Gjuro Klarić. Karlovac 9./I 1867.
504. **Putnik trgovački.** Izdaje i uredjuje Nikola S. Kukić. Zagreb 1911.
505. (II) **Quarnero,** organo cattolico. Izlazi svaki petak. Ciena 5 Kruna. Odgovorni urednik Emilio Vidrich. (Talijanski i hrvatski). Rieka 1907.
506. **Rad.** Izlazi jedanput u mjesecu. Izdaje i uredjuje Egidije Kornitzer. Zagreb 1904.
507. **Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.**
508. **Radikal.** Izlazi svaki dan. Ciena na godinu Kr. 12. Odgovorni urednik Nikola Milašević. Zagreb 1908.
509. **Radša,** privredi i pouci. List za hrvatski seljački, radnički, obrtnički i trgovački sviet. Izlazi 5. i 20. svakoga mjeseca. Godišnja predplata Kr. 2.20. Vlasnik i odgovorni urednik Gjuro Majcen. Zagreb 5./IV 1902.

510. **Radnik hrvatski,** glasilo za obranu hrvatskoga radnika i obrtnika. (Kasnije glasilo hrvatske radničke stranke). Izlazi svakog 10. i 25. u mjesecu. Ciena 1 for. 60. Vlasnik, odg. urednik i izdavatelj Joco Babić. Zagreb 25./XI 1895.
- (Kasniji urednici lista bijahu Timot i Josip Zoček. Pod uredništvom potonjega obustavila je Khnenova vlada izlaženje lista. te je umjesto njega pokrenut „Novi hrv. radnik“. Godine 1907 primio je list opet staro ime, dok se nije godine 1909 fuzionirao sa „Glasom naroda“).
511. **Radnik hrvatski** (Croatian Worker). First and only independent Croatian Weekly Newspaper in America. Izlazi tjedno. Predplata 2 dolara. Calumet Mich. 1906.
512. **Rebach,** šaljivi antisemitski list. Izašlo samo par brojeva. Izdavatelj i urednik Milan Obradović. Zagreb 1908.
513. **Revue kroatische.** Berichte über die sozialen und literarischen Verhältnisse der südslavischen Völker. Herausgegeben von dr. Ivan von Bojničić. Jährlich 4 Guld. Zagreb I. 1882. II. 1886.
514. **Riječ Iskreva,** list za hrvatske narodne potrebe. Izlazi svake druge subote. Pretplata godišnje Kr. 5. Vlasnik i odgovorni urednik Zdravko Lenac. Jastrebarsko 1904—1909.
515. **Rieč hrvatska.** Izlazi sriedom i ubotom. Predplatna ciena 12 Kruna. Vlasnik i izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga. Šibenik 1905.
516. **Rieč hrvatska** (Croatian Word). Butte, Montana.
517. **Rieč materinska,** glasilo hrv. srbske koalicije. Izlazi svake subote. Odgovorni urednik V. Baumeister. Brod n. S. 1907.
518. **Rieč materinska,** izlazi svakog četvrtka. Rosario de Sta Fe (Argentina) 1908—1911. Mjeseca listopada 1910 uskraćen joj postdebit za Austrougarsku monarchiju, te uslijed toga dolazila u ove krajeve pod naslovom „Rieč materinska progovjena“. (Violit: Zajednica)
519. **Rieč Pučka,** novine za politiku, društvena i gospodarska pitanja. Izlazi svake druge subote. Predplata je na godinu Kr. 4. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik Mato Šišinački. Sisak 1905—1906.
520. **Rieč slobodna,** glavno glasilo socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije.
- („Slobodna rieč“ počela je kao „socijaldemokratsko glasilo“ izlaziti godine 1902, izlazeći 2 i 4 ponedjeljka svakog mjeseca uz cijenu od 2 Kr. 80. Vlasnikom, izdavateljem i odgovornim urednikom bio joj je tada Vilim Bukšeg. — U godini 1904 nosi već naslov „glasilo socijalno demokratske stranke Hrvatske i Slavonije“. — U godini 1908 izlazi „Slobodna rieč“ već triput nedjeljno (ponedjeljkom, srijedom i petkom) dok konačno I./V 1909 ne postade *decnikom*. Pretplata joj je sada 18 Kruna godišnje, a vlasnikom, nakladnikom i odgovornim urednikom Nikola Vukojević.

- Napose valja istaći ovu interesantnu činjenicu: u godini 1908, baš nekako u doba, kad se radilo o aneksiji Bosne i Hercegovine oduzet je „Slobodnoj rieči“ postdebit za Bosnu. Radi toga dobili su primjerci ovog lista, koji su bili određeni za Bosnu, drugi naslov. Ne vlasti su i ovom listu zabranile ulaz u Bosnu. Sađa se uzeo opet treći jedan naslov za listove u Bosnu. I ovaj bude zabranjen itd. To je trajalo gotovo punih šest mjeseci dok konačno oblastima nije dosadilo. U tom razdoblju promijenila je „Slobodna rieč“ za Bosnu ove naslove: „Glas Slobode“, „Crvena sloboda“, „Crvena zastava“, „Naša rieč“, „Bosansko pravo“, „Borba“, „Proletarac“, „Naša luč“, „Pučki glasnik“, „Razredna borba“, „Bosanska ustavnost“, „Kladivo“, „Bič“, „Kandžija“, „Naša Misao“, „Naša sloga“, „Iskra“, „Bura“, „Zora“, „Rad“, „Narodno pravo“ i „Pravednik“.
521. **Riječ učiteljska**, glasilo učiteljstva kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 6 Kruna. Izdavaatelj, vlasnik i odgovorni urednik Luka Bralić. Grubišno polje 27./IV 1911
522. **Rimembranze della setimana**. Ovaj je list donosio većinom pjesme latinske, talijanske, hrvatske i njemačke. Međo Pucić stampao je u njemu svoje „Davorije“. Dubrovnik 1./IV 1848—17./VI 1848.
523. **Il Rinascimento**. Izdaje i uredjuje Ivan Kušar. Trst 1891. (Nakon godinu dana izlaženja stopio se ovaj list sa „Il Pensierom Slavom“).
524. **Rivista dalmata**. Urednik Kuzma de Begna. Suradnjivahu u njoj dr. Vojnović, dr. M. Klaić i Lubin (poznati Danteolog). Zadar 1860—1863.
525. **Rodoљub**, članci zabavno pomćni. Zagreb 1863.
526. **Ružičnjak**.
527. **Salon Hrvatski**. Izdalo društvo hrv. umjetnika. Ciena 4 Kruna. Uredio dr. M. Dežman. Zagreb 1899.
528. **Samostalnost**. Glasilo hrvatsko-srpske koalicije. Izlazi svake nedjelje. Odgov. urednik Franjo Frank. Osijek 1./IX 1910—1./II 1911.
529. **Satir**, izlazi 1 i 16 dan u mjesecu. Predplata na 1/4 godine K. 189. Odgovorni urednik Ivan Lončarić. Zagreb 1901—1902.
530. **Satir novi**, izlazi svake subote. Predplata 5 Kruna. Odgovorni urednik Julijan Rimay. Zagreb 1911.
531. **Savez hrv. gospodara**. Ciena 10 Kr. Karlovac 1906.
532. **Savjetnik** (The Counsellor). Izlazi prema potrebi hrvatskom narodu na savjet. Stoji godišnje 50 centi. Chicago 1908.
533. **Savremenik**, mjesećnik društva hrv. književnika. Cijena 12 Kr. Urednik dr. Branimir Livadić. Zagreb 1906.
534. **Sbornik zakona i naredaba** valjanih za kraljevinu Hrvatsku. Izlazi prema potrebi. Ciena 2 for. 50 nov. Zagreb 9./IV 1863.

535. **Sbornik** ugarsko-hrvatskih skupnih zakona. Budapešta.
536. **Seljak**. Prilog listu „Poljoznanac“. Izlazi svakog drugog i četvrtog petka u mjesecu. Godišnja ciena fr. 1. Odgovorni urednik E. Foith. Zadar 1891.
537. **Seljak**. Glasilo seljačkog gospodarskog društva Dalmacije. Izlazi svake druge i četvrte sriede u mjesecu. Pribrojba 2 florina na godinu. Vlastnik i urednik pop E. M. Vasio. Zadar 1890.
538. **Seljak Marko**. Izlazi mjesećno. Izdaje Androlić.
539. **Sidro**, list za trgovinu i narodno gospodarstvo. Izdaje A. Jakić. Zagreb 20./III 1862—1865.
540. **Sielo**, Prag 1907.
541. **Slavonac**. Vlastnik i urednik Miroslav Kraljević. Požega 1863 do 1865.
542. **Slavonac**, list za lokalne interese, za ponku i zabavu. Izlazi svake subote. Ciena na godinu fr. 5. Izdavaatelj i odgovorni urednik F. Heinrich. Požega 1889.
543. **Sloboda**. Izlazi svake sriede. Ciena 2 dolara. Chicago 1892.
544. **Sloboda**, organ za neodvisnost hrv. naroda. Izlazi svakog četvrtka i nedjelje. Vlastnik i urednik Ivan Krstulović. Antofogasta (Chile) 1902—
545. **Sloboda**. Cleveland Ohio 1905—?
546. **Sloboda**. Izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana. Predplata na godinu fr. 18. Odgovorni urednik Vlado Kolarović, kasnije F. Falnegović. Zagreb—Sušak 1./IX 1878—1886.
547. **Sloboda**, socijalno demokratsko glasilo. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Ciena 1 for. 40 nov. Vlastnik i odgovorni urednik Oto Dupin. Zagreb 1892—1902.
548. **Sloboda**, organ hrv. pučke napredne stranke. Izlazi srijedom i subotom. Pretplata 15 Kruna. Vlasnici dr. Josip Smodlaka i dr. Izdavač i odgovorni urednik Ivan Bulić. Split 1905.
549. **Sloboda-Svoboda**. Hrvatsko slovenski radnički list. Trst 1911.
550. **Sloboda crvena**, radnički list. Izlazi 1 put na mjesec svakog 15. Ciena Kr. 120 na godinu. Zagreb—Budimpešta 1902.
551. **Sloboda Hrvatska**, dnevnik Starčevićeve stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana. Predplata 24 Kruna. Odgovorni urednik dr. Mile Starčević. Zagreb u travnju 1908.
- („Hrvatska Sloboda“, starčevićanski dnevnik, počela je izlaziti godine koncem travnja 1908, kao glavni organ Starčevićeve stranke prava, koja je nastala secesijom nekih zastupnika i članova stranke iz „čiste stranke prava“, koja se okupljala oko „Hrv. prava“. Urednikom lista bio je od njegovog početka pa do pod konac svibnja ove godine Ivan Peršić, kad je dospio u

- istražni zatvor radi zločina bunjenja, jer je oštro pisao protiv uvođenja magjarskih telefonskih imenika u Hrvatskoj. Odgovorno uredništvo primi tada predsjednik stranke nar. zastupnik dr. Mile Starčević. List je strogo stranački, te mu je naklada 1700 komada.
552. *Sloboda Hrvatska*. Milinoracah dnevnik. Uskršni prilog „Hrvatskom pravu“ br. 4017 god. 1909. Br. 00. U Zagrebu pred uskrs 1909. God. II. Odgovorni, neodgovorni urednik Ivan Peršić. (Šaljivi list.)
553. *Sloboda nova*, glasilo za radni narod. Izlazi 3. i 4. četvrtka svaki mjesec. Cijena na godinu 2 Kr. 80 fil. Vlastnik i odgovorni urednik Stjepan Batt. Zagreb 30./I 1902—1903.
554. *Sloboda Pučka* list hrvatske pučke narodne stranke. Izlazi srijedom. Pretplata 3 Kr. Izdavač i odgovorni urednik Ivan Balić. Split 1907.
555. *Sloboda prava pučka*. Urednik Vlad. Kulić. Šibenik 1909—1910.
556. *Sloga*, glasilo tršćanskih Hrvata i Srba. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik dr. Nikola Zvonimir Bjelovučić. Trst 10./IV 1909—
557. *Sloga*, izlazi svake nedjelje. Cijena 8 for. Odgovorni urednik (Adolf Milković) Dragutin Huzina. Karlovac 1886—1888.
558. *Sloga*. Odgovorni urednik St. Pavišić. Zagreb 1./V 1870—1871.
559. *Sloga*, izlazi svake nedjelje. Cijena 8 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1910.
560. *Sloga*, tjednik za interese obrtnika i radnika. Glasilo obrt. rad društva „Sloga“. Izlazi svake subote. Pretplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Ante Nikolantić. Rieka 1906. Izlazila tri mjeseca.
561. *Sloga muslimanska*, glasilo bosansko-hercegovačkih muslimana. Izlazi svakog utornika i petka. Pretplata 12 Kruna. Odgovorni urednik Mustajbeg Alajbegović. Sarajevo 1910.
562. *Sloga naša*. Auckland (Kalifornija). Urednici D. Batistić, Kučić i Akačić. God 1904—?
563. *Sloga naša*, poučni gospodarski i politički list. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 10 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. Trst—Pula 1870.
564. *Sloga naša*, glasilo političkih sudbenih i svih inih pisarničkih dnevničara Hrvatske i Slavonije. Odgovorni urednik Aleksandro Karol. Zagreb 1897. Rediviva 1900—1904.
565. *Sloga slavjanska*. Izlazi u sredu i subotu. Cijena za Europu 5 dolara. San Francisko 1892.
566. *Slovinae*. Izlazi svaki 15 dana na 8 strana. Cijena 5 for. Urednik prof. Luka Zore. Dubrovnik 1./V 1878—1884.
567. *Slovo o životu znanosti i umjetnosti*. Izlazi svake subote. Cijena na godinu Kr. 12. Odgovorni urednik Dr. Albert Bazala. Zagreb 1908.

568. *Slovo i slika*, mjesečni list za procjene i oglase na polju knjižtva i slikarstva. Karlovac 1864.
569. *Smotra*, mjesečnik za obću prosvjetu. Izlazi svaki mjesec. Cijena 5 forinti. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1887. (Ćirilicom i latin.)
570. *Smotra bogoslovska*, prilog „Katoličkog lista“. Izlazi 4 puta na godinu. Cijena 6 Kruna. Uređuju dr. Josip Pazman i dr. Edgar Leopold. Zagreb 1910.
571. *Smotra dalmatinska*. — *La Rassegna Dalmata*. Dodatak „Objavitelju dalmatinskom“. Izlazi srijedom i subotom. Cijena joj je zajedno sa „Objaviteljem“ 6 Kruna. Štampa se hrvatski i talijanski. Odgovorni urednik P. Kasandrić. Zadar 1888.
572. *Smotra gospodarska*. Izdaje profesorski zbor kr. višeg gospodarskog učilišta u Križevcu. Izlazi mjesečno. Cijena 6 Kruna. Križevac 1910.
573. *Smotra Hrvatska*. Izlazi dvaput na mjesec. Predplata 16 Kruna. Donosila šaljivi prilog „Jovo Tržiga“. Izdavatelj i urednik Zvonimir pl. Vukelić. Zagreb 1907—1910.
574. *Smotra trgovačkog doma*. Četvrtgodišnjak. Predplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Arnold Herzog. Zagreb 1905.
575. *Smotra židovska*, zvanični list zemaljskog udruženja otjonista južnoslavenskih krajeva austro-ugarske monarhije. Izlazi dva puta mjesečno. Pretplata 10 Kruna. Izdavatelj i odgovorni urednik Rikard Herzer. Zagreb 1907—1908. Osijek 1909 i 1910. Zagreb 1911.
576. *Smotritelj dalmatinski*. — *L'osservatore dalmato*. Službeni list, koji je zamijenio bivši službeni list „Gazzeta di Zara“. Štampao se hrvatski i talijanski. Talijanski dio lista uređuje Jakov Chindina, a hrvatski dr. Kuzmanić. — Ovaj hrvatski dio lista prozva se kasnije „Glasnik“, a urednici mu bijahu Kazali, iza njega J. Sundečić. Urednikom pak talijanskog dijela iza Chindine bijaše Lapenna, a iza ovih izredao se kasnije čitav niz urednika jednog i drugog dijela lista. Zadar 1849—1886.
577. *Smilje*, zabavno poučni list za mladež. Izlazi svaki mjesec jedanput. Cijena 60 novčića. Odgovorni urednik Tomislav Ivkanec. Zagreb 1872.
578. *Svaga naša*, srednjoškolsko glasilo. Izlazi godišnje u dvije knjige po 5 svezaka. Pretplata na jednu knjigu 2 Kruna. Odgovorni urednik Dušan Tušanović. Zagreb (Budimpešta) 1904. Izašla u svemu samo 3 broja!
579. *Sokol Hrvatski*, zabavan i poučan tjednik. Urednik dr. Demeter. Zagreb 1870. (Izašlo samo 26 brojeva).
580. *Sokol hrvatski*, list za tjelevožbu. Izlazi svakog 15. u mjesecu. Pretplata 3 for. Urednici Andrija Hajdinjak i Franjo Hochman. Zagreb 1877.

581. **Sokol hrvatski**, časopis za promicanje tjelovježbe. Izlazi mjesečno i to svakog petnaestoga. Stoji 3 Krune. Uređuje dr. Franjo Bučar. Zagreb 1902.
582. *Se. Eucharistia*. Krk (vidi Zajednica svećenička).
583. *Sraka*, neškodljivo-bodljivi, neborovi ilustrovani pokladno-saljivi godišnjak i ženitbeni posrednik. Za sadržaj odgovara E. Košak. Samobor 1904.
584. *Sree Isusovo*. Organ rim. kat. metropolije vrhobosanske. Izlazi svakog mjeseca. Cijena 2 for. godišnje. Urednik Ivan Göszl. Sarajevo.
585. *Srd**, list za književnost i nauku. Izlazi polovinom i svrhom mjeseca. Cijena 10 Kruna. Urednik prof. Antonije Vučetić. Dubrovnik 1901—1907. (Ćirilicom i latinicom).
586. *Staffetta*, izlazila je samo dva mjeseca. Zadaća, koju si je ovaj list stavio bila je: da brani „prava naroda dalmatinskog“. Urednik Giovanni Rougier. Zadar 1848.
587. *Starčevićanac*, novine Starčevićeve stranke prava za hrvatsko seljaštvo. Izlazi svaki petak. Pretplata 2 Krune. Odgovorni urednik Ivan Peršić. Zagreb 1908—1911. (Stopio se sa „Priateljem Naroda“).
588. *Starčevićanac*, novine za hrvatski puk. Izlazi mjesečno dva puta i to svaki 1. i 3. četvrtak. Pretplata 1 for. Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Zagreb 1897—
589. *Starčevićanac*, novine Starčevićeva kluba u Gospiću. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 10 Kruna. Odgovorni urednik Marko D. Došen. Gospić 1907—
590. *Stekliš*. Starčevićanski omladinski list. Urednik A. Dejan. Zadar 23. XII 1883—1884.
591. **Stenograf**, glasilo hrv. stenografskog društva. Izlazi mjesečno. Cijena 2 for. godišnje. Uredili ga Mijo Vamberger i Josip Škreblin. Zagreb 1892.
592. *Stenograf jugoslavenski*, list za brzopis. Uređuje ga Antun Bezenšek. Zagreb 1877.
593. **Straža podravska hrvatska**, novine Starčevićeve stranke prava. Izlazi svake subote. Cijena 5 Kruna 20 fil. Odgovorni urednik Stjepan Zagorac. Koprivnica 1910.
594. *Straža Hrvatska*, list za politiku i hrvatske narodne interese. Izlazi svakog petka. Cijena godišnja for. 4. Odgovorni urednik Higin Dragišić. Varaždin 1886.
595. **Straža Hrvatska**. Krk.
596. *Straža radnička*. Chicago.
597. *Studio e lavoro*. Bieka 1875.

598. *Sudnica* (L'Aula — La gazetta dei Tribunali). Dnevnik uporabnog pravosuđja. Izlazi svakih 15 dana na hrvatskom i talijanskom jeziku. Cijena 6 for. Urednik dr. A. Bersa. Zadar 1868—1869.
599. *Sula*, časopis za lijepu prozu. Izlazi svaki mjesec. Odgovorni urednik Karlo Häusler. Zagreb 1908. (Izšla u svemu tri broja!)
600. *Sveza naša*. Glasilo: čičmara, kožara, krznara, mesara, opančara, postolara, remenara i sedlara. Izlazi svake subote. Cijena 6 Kr. Odgovorni urednik Tolimir pl. Janković. Zagreb 1900—
601. **Sveza radnička**, glasilo za probitke hrvatskog radništva. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik Josip Smokvina. Sarajevo 3./VI 1911.
(Ovaj je list nastavak „Radničkog lista“, koji je izlazio u godini 1910 i od kojeg je izašlo samo 20 brojeva).
602. **Strijet modni** (sa zabavnim prilogom „Zora“), ilustrovani list za toaletu, dječju modu i ručni rad. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Pretplata 12 Kruna godišnje. Uređuje Marija Kumičić. Zagreb 1910.
603. *Svist*, pol. dnevnik. Cijena 20 forinti. Izdaje i uređuje Ivan Vončina. Zagreb 1./IV. 1866.
604. *Svist hrvatski*. Newyork 1908.
605. *Svijet tajinstveni*.
606. *Sviet trgovački i obrtnički*, glasilo trgovačke i obrtničke komore u Zagrebu. Urednik M. Krešić. 1897. („Obrtnik“ u godini 1897 primio je ovo ime!)
607. *Svijetlo*, izlazi svake nedjelje. Cijena 8 for. Vlastnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1886—
608. *Svijetlo*. Cijena for. 7.20. Odgovorni urednik Mijo Tkalčić. Zagreb 1./V 1882—22/XII 1883.
609. **Svijetlost**, izlazi svake nedjelje. Cijena mu je na godinu 6 Kruna. Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Antun Rott. Vinkovci 1905.
610. *Svijetozor Hrvatski*. List za naše vrijeme, za obrazovanje i zabavu. Izlazi svake nedjelje. Stoji for. 6 na godinu. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1877—1878.
611. **Sunce novo**, mjesečnik za znanstveno proučavanje supernormalnih psihičkih fenomena. Cijena 4 Krune godišnje. Uređuje dr. Gustav Gaj. Jastrebarsko 1905.
612. *Sunce novo*, mjesečnik za proučavanje psihičkih fenomena. Pretplata na 6 svezaka 2 Krune. Izdaje i uređuje dr. H. Hinković. Zagreb 1901—1903.
613. **Szlavóniai magyar újság**, a horvat szlavonorszagokban élő magyarok lapja. Izlazi svake nedjelje. Cijena 6 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Polihany Zoltan. Osijek 1908.
614. *Šerlok Holmes ilustrovani*, pokladni list. Sisak 1908.

615. **Škola**, hrvatski učiteljski list. Izlazi jedanput na mjesec. Cijena 4 Krune. Utemeljio ga Marijan Vuković 1889 u Osijeku. Sada uređuje i izdaje Stjepan Širola. Osijek—Gospić—Karlovac—Zagreb 1889.
616. **Škola kršćanska**, pedagoški i didaktički list. Glasilo hrvatskoga katoličkoga katehetskoga društva. Izlazi potkraj svakoga mjeseca. Cijena 4 Krune. Urednik dr. Dinko Gudek. Zagreb 1898.
617. **Šport**. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 6 Kruna. Urednik dr. Franjo Bučar. Zagreb 1894—1898.
618. **Štampa**. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Pretplata stoji na godinu K. 4. Biograd, Dalmacija. Zadar 1910.
619. **Štipovac**. Humorističko-satirički list. Zagreb.
620. **Štefek z masti**. Izlazi svakoga 10. i 25. u mjesecu. Cijena 5 Kr. Vlastnik i izdavač dr. Pero Magdić. Odgovorni urednik Fran S. Lehpamer. Varaždin 1905—1906.
621. **(La) Tabacchina** giornale popolare settimanale. Izlazi svake subote. Pojedini broj 4 centes. Odgovorni urednik Elemer Zustovich. Rieka 1908.
622. **Tagblatt Agramer**, Organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint täglich mit Ausnahme der Sonn und Feiertage. Abonnement 36 kr. Verantwortlicher Redakteur Marko Bauer. Zagreb 1886. (Naklada 4.500 komada).
623. **Tagblatt Esseker**. Osijek I/VII 1874.
624. **Tagblatt Polaer**. Izlazi svaki dan. Pula.
625. **Tagblatt Sarajevoer**, unabhängige Zeitung zur Wahrung der Reichsinteressen. Erscheint täglich. Abonnement kr. 24. Redakteur Otto Kraus. Sarajevo 1908.
626. **Tamburica**, hrvatski tamburaški zbornik. Poučno zabavni list sa glazbenim prilozi za tamburaše. Izlazi svakog mjeseca. Pretplata 8 kruna. Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Janko Stjepušin. Urednik Dušan Ključec. Sisak 1904.
627. **(A) Tengerpart**. Pretplata godišnje k 24.— Odgovorni urednik Muraj Jenő. Rieka 1904.
628. **Težak bosansko-hercegovački** organ centralnog pčelarskog društva i podružnica u Bosni i Hercegovini. Izlazi početkom svakog mjeseca. Pretplata k. 4.— na godinu. Odgovorni urednik Ljubomir Stjepanović. Sarajevo 1902.
629. **Težak dalmatinski**. Glasilo vinarске udruže za Dalmaciju. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 2 kruna. Urednik Šimun Lovrić. Spljet 1906—1907.
630. **Tjednik bjelovarsko-križevački**, list za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subote. Pretplata 8 kruna. Vlastnik Adolf Kolesar. Odgovorni mu urednici bijahu: A. Kolesar,

- M. Poljungan, dr. Ivo Supilo i danas Eugen Rumpi-Bobić. Naklada je lista 600 komada. Bjelovar 1889.
631. **Tjednik brodski**, organ za komunalne i društvene interese. Cijena 8 kruna. Odgovorni urednik Artur Jean. Brod n. S. 1906—1907.
632. **Tjednik Osječki Politički** list. Izlazi svakog ponedjeljka. Pretplata godišnje k. 10 kruna.— Izdavač i odgovorni urednik dr. Hugo Spitzer, kasnije Lavoslav Selinger. Osijek 1906.
633. **Tjednik zlatarski**, izlazi svake subote. Cijena mu je na godinu 8 kruna. Odgovorni urednik August Sviben. Zlatar 1907.
634. **Tipograf hrvatski**, Glasilo za interese tipografskih radnika. Izlazi svake druge subote. Pretplata kr. 5*20. Odgovorni urednik A. Krbavac. Zagreb 1898.
635. **Tipografija**. Cijena 1 for. 20. Urednik Ivan Justić. Zagreb 10/II 1884.
636. **Tjelocjeľba**.
637. **La Trappola**. Redattore Valente de Franceschi. Izašlo samo 7 brojeva. Zara 1867.
638. **Trgovac hrvatski**, list za trgovački svijet. Glasilo hrv. trgovačkog društva „Merkur“. Izlazi 1 i 15 svakog mjeseca. Cijena 4 for. godišnje. Izdavaatelj i odgovorni urednik Peroslav Paskičević-Čikara. Zagreb 1898—1902.
639. **Trv**, list za šalu i satiru. Izlazi 5 i 20 svakog mjeseca. Pretplata 5 forinti. Vlastnik i odgovorni urednik Gijuro Grabovec. Zagreb 1891—1899.
640. **Trubija hrvatska**, sedmična novina hrvatskog radnika. Izlazi svakog petka. Vlastnik i odgovorni urednik Anton M. Šulenta. Auckland 1910.
641. **Tunač**, list za učitelje srednjih i pučkih škola. Urednik S. Fleischer. Bjelovar 1884.
642. **Učitelj hrvatski**, časopis za srednje i pučke škole. Izlazi 1 i 15 svakoga mjeseca. Cijena 3 forinta. Vlastnici i odgovorni urednici Josip Gal i Stjepan Kučas (1877—1879), Stjepan Nijemčić (do 1884) Gustav Fleischer (bijaše mu suurednik god. 1885) Josip Pasarić (suurednik 1886) Karlo Matica i Josip Vitanović (1887—1888) Ivan Gjuranec (1888—1894) Julije Golik (1895). Zagreb 1877—1895.
643. **Udruگار hrvatski**, list za udruگارstvo i narodno gospodarstvo. Izlazi svakoga zadnjega u mjesecu. Pretplata 1 kruna. Uređuje dr. Krunoslav Janda. Zagreb 1905.
644. **Uputnik**. Cijena 2 kruna. Budapešta 15/IV 1899.
645. **Ustav**, izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana. Cijena 20 forinti godišnje. Vlastnik J. Vončina. Odgovorni urednik Bogomir Brleković. Zagreb 1880.
646. **Ustavost**. Dnevnik. Pretplata na godinu k. 36.— Vlastnik. Izda-

- vatelj i odgovorni urednik Vilim pl. Dorotka-Ehrenwall. Zagreb 1908—1909.
647. *Varaždinaec*, politički tjednik za grad i okolicu. Izlazi svake subote. Predplata na godinu K. S. Odgovorni urednik August Beck. Varaždin 1906.
648. *Vatrogasac*, prvi hrvatski ilustrovani strukovni časopis za vatrogasne sborove, občine, tvornice, mlinove itd. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Predplata stoji 8 Kruna (4 forinta) na godinu. Vlastnik i izdavatelj Vjenceslav Mayer. Odgovorni urednik Josip Pregl. Zagreb 1./V 1892.
649. *Velebit*. Izlazi svaki dan, osim nedjelje i blagdana. Pretplata godišnje K. 24. Izdavač i odgovorni urednik Dr. Ante Trumbić. Split 1908.
650. *Vieć novi*, list za književnost znanost i politiku. Izlazi svakog 10. i 25. u mjesecu. Cijena 7 for. godišnje. Izdaje dr. A. Tresić-Pavičić. Split 1897—1898. Zagreb 1899—1900.
651. *Vienac* zabavi i pouci. Izlazi svake subote. Godišnja cijena 7 for. Zagreb 1889—1903. Urednici mu bijahu dr. J. Dežman i J. Marković. August Šenoa, Fran Folnegović, V. Klaić, Jos. Pasarić i J. Hranilović, dr. Milan Šenoa i dr. S. Bosanac i zadnji dr. M. Dežman i Ljuba Babić Gjalški.
652. *Vijenac*, časopis za pouku i zabavu. Izlazi svake srijede i subote. Pretplata 12 Kruna. Vlasnik i urednik dr. Rudolf Horvat. Zagreb 3./XI—31./XII 1909.
653. *Vienac*, zabavi i pouci. Nova serija. Mjesečni prilog „Obzoru“. Odgovorni urednik Vladimir Lunaček. Zagreb 1910.
654. *Viesti baždarske*, izdaje kr. ugarski središnji zavod za mjere. Cijena 8 Kruna. Budapešta 1910.
655. *Vijesti hrvatskoga društva inženira i arhitekta u Zagrebu*. Urednik Mijo Philippović. Zagreb 1880. Pretplata 14 Kruna.
656. *Vijesnik (Viestnik)*. Organ za promicanje interesa županije modruško-riečke na polju gospodarstva, obrta i trgovine, te društvenoga i javnoga života. List za pouku i zabavu. Izlazi svake subote. Pretplata godišnje f. 3. Glavni urednik Nikola Majnarić. Ogulin 1898.
657. *Vijesnik (viestnik) bibliografični četvrtgodišnji*. Zagreb 1877.
658. *Vijesnik bjelovarsko-križevački*, list za gospodarstvo pouku, zabavu, obrt i trgovinu. Izlazi svake subote. Cijena 8 Kruna. Za uredništvo odgovoran Ljudevit Sorman. Bjelovar 1904—1906. (Naslijedila ga „Nezavisnost“).
659. *Vijesnik (viestnik) bosanski*. Sarajevo 1866.
660. *Vijesnik (vjesnik) činovnički*, glasilo udruge javnih činovnika kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi oko 15. svakoga mjeseca.

- Pretplata 6 Kruna godišnje. Urednik dr. Milan Šrabec. Zagreb 9./V 1907.
661. *Vijesnik (viestnik) dnevnicaarski*. Zagreb. 1897.
662. *Vijesnik društva hrvatskih bankovinih činovnika*. Izlazi jedanput na mjesec. Cijena 5 Kruna godišnje. Naklada 1000 primjeraka. Odgovorni urednik dr. Ivo Politeo. Zagreb 1./I 1909.
663. *Vijesnik družbe sv. Ćirila i Metoda*. Opatija 1./V 1906.
664. *Vijesnik farmaceutski*, izlazi mjesečno. Cijena 10 Kruna. Odgovorni urednik dr. Ljudevit Kavić. Zagreb 1907.
665. *Vijesnik (viestnik) financijski* za Hrvatsku i Slavoniju. Izlazi jedanput mjesečno. Cijena 4 Kruna. Zagreb 1889.
666. *Vijesnik (vjesnik) Glasbeni*. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Pretplata 5 Kruna. Izdaje knjižara u korist kluba Ćirilo-Methodskih zidara. (Školarici i drug). Odgovorni urednik Stanislav Stražnický. Zagreb 1904.
667. *Vijesnik (vjesnik) gospodarski* (prije „Vjesnik poljodjelski“) glasilo zemaljskog gospodarskog vijeća kraljevine Dalmacije. Izlazi dva puta mjesečno. Cijena 2 Kruna. Uredjuje Alfons Hribar. Zadar 1893.
668. *Vijesnik (viestnik) gostioničarski*. Zagreb 1904.
669. *Vijesnik (viestnik) hrvatskoga arheološkoga društva*. Izlazi svaka tri mjeseca. Cijena 4 for. godišnje. Urednik Šime Ljubić. Zagreb 1879—1892.
670. *Vijesnik (vjesnik) hrvatskog pripomoćnog društva u Beču*. Beč 1902.
671. *Vijesnik hrv. zemaljskog arhiva*.
672. *Vijesnik (viestnik) 1. hrv. saveza ispitanih strojara i kuritelja u Zagrebu*. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Pretplata 4 Kruna. Urednik Dragutin pl. Koretić-Mrazovečki. Zagreb 1907. Danas izlazi isti list pod naslovom: **Vijesnik (viestnik) strojarski** itd. kao gore.
673. *Vijesnik (vjesnik) izložbeni*. Izlazi za vrijeme trajanja izložbe svaki dan. Pretplata 4 Kruna. Uredjuju ga Ivo Zoričić i Alfons Hribar. Naklada 500 komada. Zagreb od 1.—30. rujna 1906, za trajanja „gospodarske izložbe“ u Zagrebu.
674. *Vijesnik (viestnik) karlovački*. Izlazi svake subote. Cijena 6 forinti godišnje. Urednici Ljudevit Tomšić, D. Heurti i J. Fabković. Karlovac 1866.
675. *Vijesnik konobarski*, glasilo društva hrvatskih konobara. Izlazi svakog 5. i 20. u mjesecu. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Gustav Vukić. Zagreb 1910.
676. *Vijesnik liječnički*. Izlazi svakog mjeseca. Cijena 10 Kruna. Urednik dr. Gjurjo Butrac. Zagreb 1877.

677. **Vijesnik (viestnik) lovačko ribarski**, organ općega hrvatskoga društva za gojenje lova, ribarstva u Zagrebu. Izlazi svakoga 18. u mjesecu. Pretplata 8 Kruna. Urednik dr. Ervin Rössler. Zagreb 1892.
678. **Vijesnik (viestnik) lugarski**. Prilog „Šumarskog lista“. Zagreb 1896.
679. **Vijesnik (viestnik) mali katolički**, zabavno poufni list. Izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena 1 Kruna. Odgovorni urednik i vlasnik Antun Pataki. Podgajci (D. Miholjac) 1893.
680. **Vijesnik nastavni**.
681. **Vijesnik (viestnik) novogradiški**. Novogradiška 1908—1909.
682. **Vijesnik (viestnik) obrtnički**, glasilo zemaljskog saveza hrvatskih obrtnika. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni i glavni urednik Ivan Čupak. Naklada 3000 komada. Zagreb 1909.
683. **Vijesnik (viestnik) osigurateljni**, list za zaštitu interesa osiguranja, a napose interesa osiguranika i osigurateljnih interesenata. Izlazi svakog 5. u mjesecu. Pretplata 2 Krune. Izdavaatelj i urednik: Josip A. Huzek. Zagreb 5./XII 1902—1903. Izašlo u svemu 5 brojeva.
684. **Vijesnik (viestnik) Poljodjelski**. Organ pokrajinskog poljodjelskog vieća. Izlazi 1. i 16. svakog mjeseca. Predbrojba f. 1 na godinu. Odgov. urednik L. pl. Cambi. Zadar 1893.
685. **Vijesnik (viestnik) poštanski**, strukovni list iz poštanskog, brzobjavnog i telefonskog djelokruga, službeni vijestnik kr. poštara i odpravnik. Izlazi svakog 3. u mjesecu. Pretplata 5 kruna. Urednik St. Gruber. Zagreb 1906.
686. **Vijesnik (viestnik) pjevački**, glasilo „Saveza hrvatskih pjevačkih društava“ i „Zveze slovenskih pev. društov“. Izlazi na 25. svakoga mjeseca. Pretplata 4 Krune. Uredjuje dr. Ante Javand. Zagreb 1905.
687. **Vijesnik (viestnik) podvornički**, glasilo zajednice podvornika, uza nadziratelja itd. kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakoga 1. dana u mjesecu. Pretplata mu je 2 Kr. 40 fl. godišnje. Odgovorni urednik Petar Narančić. Zagreb 1908.
688. **Vijesnik (viestnik) povlastični**, službeni list hrv. ug. povlastičnog ureda. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena Kr. 20. Odgovorni urednik Ivan Treckay. Budapešta 1895.
689. **Vijesnik (viestnik) redarstveni**. Izdaje ga kr. namjestničko vieće. (Kasnije: kr. hrv. slav. dalmat. zemaljska vlada). Izlazi dvaput nedjeljno. Uredjuje Dragutin Pogledić. Zagreb 1./I 1892.
690. **Vijesnik (viestnik) redarstveni**. Izlazi svaki dan. Izdaje ga kr. redarstveno povjereništvo za grad Zagreb. Ciena 40 Kruna mjesečno. Izlazi litografijom. Zagreb 1894.

691. **Vijesnik (viestnik) sisački**, list namijenjen trgovini i prometu robe, a mjestnim sisačkim interesima napose. Ciena 4 for. Štampa se hrv. i njem. Urednik N. Bittrof. Sisak 13./VII 1876.
692. **Vijesnik (viestnik) Sisački**, list za gospodarstvo, pouku i zabavu. Izlazi svake nedjelje. Ciena na godinu K. 5. Vlasnik i odgovorni urednik Janko Dujak. Sisak 1900.
693. **Vijesnik (viestnik) školski**, stručni list zem. vlade za Bosnu i Hercegovinu. Izlazi svakog mjeseca. Ciena 2 for. Odgovorni urednik Ljuboje Džustuš. Sarajevo + 1910. (Latin. i ćiril.).
694. **Vijesnik (viestnik) trgovački**. Brod n. S.
695. **Vijesnik (viestnik) trgovački**, glasilo za trgovačko pomoćno osoblje. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 4 for. Izdavaatelj i urednik Bernardo Klein. Zagreb 15./VII 1888—15./XII 1888.
696. **Vijesnik (viestnik) trgovački**, glasilo trgovačkog društva „Merkur“. Izlazi dvaput mjesečno. Ciena 3 for. Zagreb 1./I 1879.
697. **Vijesnik (viestnik) upravni**. Izlazi dvaput mjesečno. Urednik i izdavaatelj Milan Babić. Zagreb 1907.
698. **Vijesnik (viestnik) varaždinski**, časopis za politiku, gospodarstvo, obrt i društveni život. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik Marko Škrinjarić. Varaždin 1890—10./II 1906. (Naslijediti ga „Zavičaj“).
699. **Vijesnik (viestnik) vatrogasni** (sa prilogom „Tehnička smotra“), glasilo hrvatsko-slavonske vatrogasne zajednice. Izlazi svakoga 5. i 20. u mjesecu. Pretplata na godinu 8 Kruna. Uredjuje Mirko Kolarić. Od 1./I 1911 napušten prilog. Naklada 500 komada. Zagreb 1895.
700. **Vijesnik (viestnik) veterinarski**, glasilo hrv. slav. veterinarskog društva. Izlazi svakog četvrtgodista. Cijena 4 Krune. Urednik Eugen Podanubsky. Zagreb 1906.
701. **Vijesnik (viestnik) vinogradarski i voćarski**. Izdaje i uredjuje S. Ožanić. Zagreb 1898.
702. **Vijesnik (viestnik) zagrebačkih stanova**. Izlazi dvaput u mjesecu. Izdaje i uredjuje Sam. Bauer. Zagreb 1910.
703. **Vijesnik (viestnik) za gospodarstvo i šumarstvo**. Izlazi svake četvrt godine. Izdaje ga profesorski zbor kr. gospodarsko-šumarskog učilišta. Ciena 3 forinta godišnje. Uredjuje prof. Ivan Potočnjak. Križevac 1887—1890.
704. **Vijesnik (viestnik) za obrt i trgovinu**. Izlazi svake subote. Urednik S. Popović. Zagreb 1894.
705. **Vijesnik (viestnik) zemaljske središnje vjeresijske udruge** za Hrvatsku i Slavoniju. Službeno glasilo zemaljske središnje vjeresijske udruge. Izlazi svakog 15. dana u mjesecu. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik dr. Feliks Poić. Zagreb 1904.

706. **Vijesnik (vjesnik) županije virovitičke**, List za unapredjenje javne uprave i društvenoga života. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednici (Milan Bosanac) dr. Eduard Križ, Osiek 1892.
707. *Vila*. Prilog „Putniku“, Uređuje Gjuro Klarić. Karlovac 1867.
708. *Vila bwnjevačka i šokačka*. Kaloča 1871—1877.
709. *Vila hrvatska*, list za zabavu i pouku, umjetnost i književnost. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 10 forinti. Uredio August Harambašić. Sušak-Zagreb 1882—1885.
710. *Vila Jadranska*, izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Ciena godišnje 3 for. 50. Urednik Fran Rimanić. Bakar 1878.
711. *Vila sinjega mora*. Izdaje dr. Gjuro Augustinović. Rieka 1861.
712. **Vinkovci i okolica** (Vinkovei und Umgebung), list za političke, društvene, narodno gospodarstvene i prosvjetne svrhe, za trgovinu i obrt, Izlazi svake nedelje sa ilustriranim prilgom. Cijena 8 Kruna. Štampa se u 900 primjeraka. Vlasnik i urednik Adolf Beck. Vinkovci 1896 (hrv. i njem.).
713. **Virovitičan**, pokrajinsko glasilo stranke prava. Glasilo za politiku, javni i društveni život. Izlazi svaki tjedan jedanput. Pretplata 8 Kruna. Oogovorni urednik Ivan Debravec Plevnik. Virovitica 1899.
714. *Vitezović*.
715. *La voce dalmatica*. Urednik Giuseppe Ferrari Cupilli. Zadar 1860—1863.
716. **(La) Voce del Popolo**, giornale politico quotidiano. Pretplata godišnje K. 20. Odgovorni urednik Giovanni Franza. Rieka 1889.
717. **Volksblatt Deutsches für Syrmien**, erscheint jeden Sonnabend. Bezugspreis 8 Kr. Ver. Redakteur Ferdinand Lindner. Ruma 1903.
718. **Volksblatt Semliner**, Organ für Politik, lokale Interessen, Handel, Gewerbe, Land und Volkswirtschaft. Erscheint: Donnerstag und Sonntag. Abonnementspreise 12 Kr. Verantwortlicher Redakteur Vaso Nastić. Semlin 1901.
719. *Die Volkshalle*, Monatschrift für Volksbildung und Aufklärung. Herausgegeben von Hugo Gerbers und Friedrich Häcker. (Socialistički mjesečnik). Ciena po svesku 20 novč. Wien 1879.
720. **Volksrecht**, Organ der sozialdemokratischen Partei. Erscheint jeden Donnerstag. Bezugspreis 4 Kr. Eigentümer und verantwortlicher Redakteur Josef Lang. Zagreb-Osijek 1907.
721. **Volja narodna**, socialistički tjednik za radnike i seljake. Izlazi svakoga petka. Pretplata 4 Kruna. Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Juraj Demetrović. Zagreb 25./III 1910.
722. *Vragoder*. Senj 1874—22./VII 1875.

723. *Vragoljan*, humorističko satirički list. Izlazi dvaput na mjesec 6. i 20. Pretplata na godinu 2 for. 50 nč. Odgovorni urednik Rudolf Desselbrunner. Bakar 1881.
724. **Vrhbosna**, katoličkoj prosvjeti. Izlazi 5. i 20. u mjesecu. Cijena na godinu 10 Kruna. Uređuje dr. Ivan Dujmšić. Sarajevo 1886.
725. **Vri školski**, list za promicanje školskoga vrtlarstva, pčelarstva i svilarstva. Izlazi svakoga 1. u mjesecu. Cijena 4 Kr. Izdavatelj Miroslav Čugšvert. Urednici: Čugšvert, Ciganović i O. Šrabec. Zagreb 1889—1900.
726. *Vušicec*, Pokladni list. Vlasnik i izdavač Zvonimir Kostelski. Zagreb 1908.
727. *Wochenblatt Agrarier*. Zagreb 1875.
728. *Wochenblatt Mitrovitser*, Organ für Volks, Haus und Landwirtschaft, Handel und geselliges Leben. — Izlazi svake nedelje u jutro. Pretplata na godinu 4 for. 60 nč. Odgovorni urednik A. Siebenhaar. Mitrovica 1874.
729. *Wochenblatt Požegaver*. Požega 1889.
730. *Wochenblatt Semliner*, für Volkswirtschaft und Kulturinteressen. Erscheint wochentlich. Abonnement 6 Gulden. Verantwortlicher Redakteur Ignac Sopron. Zemun 1879.
731. *Zabavnik hrvatski*. Izlazi svaki deseti dan. Ciena 4 forinte. Izdaje Mijo Krešić. Zagreb 1881.
732. **Zadrugar**. Izlazi svrhom svakoga mjeseca. Pretplata 2 Kruna. Uregjuje ga Ivo Antičević. Spljet 1908.
733. **Zagoras hrvatski**, list za pouku hrvatskom Zagorcu. Izlazi svakoga 15. u mjesecu. Odgovorni urednici: Janko Golub ml., Marko Novosel. Zagreb 15./VIII 1905—1908.
734. *Zajec zagorski*. Ciena 5 Kr. Varaždin 1906.
735. **Zajednica hrvatska**, organ za politiku, prosvjetu i narodno gospodarstvo. Izlazi srijedom i subotom. Pretplata 15 Kruna. Odgovorni urednik Roko Hodak. Sarajevo 1909.
736. **Zajednica svećenička**. Krk 1911. (Prije se zvao ovaj list „Sv. Eucharistia“).
737. **Zajedničar**, glasilo narodne hrvatske zajednice u Sjed. državama. Izlazi svake srijede. Ciena 2 dolara. Urednik don Niko Gršković. Pittsburg 1906.
738. **Zastava hrvatska** (Croatian Flag), neodvisno narodno i radničko glasilo za Hrvate u Americi. Izlazi tjedno svakog četvrtka. Predplata 2 dolara. Izdavač i urednik Josip Jakopić. Chicago Ill. 1909.
739. **Zastava hrvatska**. Pučko glasilo „čiste stranke prava.“ Izlazi tjedno. Odgovorni urednik Zvonimir pl. Vukelić. Zagreb 1910. (Stopila se sa „Istinom“).

740. **Zastava istine hrvatska**, novine hrvatskom narodu za politiku, pouku i zabavu. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 4 Kr. Urednik Vilim Ivanek. Zagreb 1910. (Ovaj je list nastao fuzijom „Istine“, i „Hrvatske zastave“).
741. **Zatočnik**. Izlazi svaki dan osim nedjelje i praznika. Cijena mu je for. 16—. Odgovorni urednici Josip Miškatić i Iv. Vončina. Sisak 1869.
742. **Zavičaj**, list za politiku, gospodarstvo i pouku. Izlazi svake subote. Predplata na godinu K. 8.— Odgovorni urednik Drag. Oršanić Likotinović. Varaždin 1906.
743. **Zavičaj virovitički**. Izlazi 10. i 25. u mjesecu. Odgovorni urednik Gijuro Žanić. Virovitica 10/IV. 1900.
744. **Za vjeru i dom**, list namijenjen katoličkomu ženskom obrazovanom svijetu. Izlazi mjesečno. Cijena 3 krunice. Uređuje Marija Tomšić-Im. Zagreb 1908.
745. **Zeit, die Neue**, National-ökonomische Zeitung. Izlazi svake srijede i subote. Cijena 2 forinte 50 nov. Urednik N. Kroschl. Zagreb I/X—25/X. 1866.
746. **Zeitung Agrarier**. Erscheint täglich mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage. Pränumerationspreis 36 Kronen jährlich. Verantwortlicher Redacteur Ivan Souvan. Agram 1826.
(„Agrarier Zeitung“ počeo je izlaziti godine 1936 pod naslovom „Luna-Agrarier Zeitschrift“, te tek kasnije dobi današnje ime. Vidi „referat“!). Pittsburg 1906.
747. **Zeitung Agrarier Sonn- und Montags**.
748. **Zeitung commerciale**. (Hrvatski i njemački). Beč. 1910.
749. **Zeitung Esseker**. Organ für Politik, Volkswirtschaft und Unterhaltung. Izlazi u nedjelju i četvrtak. Pretplata godišnja for. 9-60. Vlasnik i odgovorni urednik J. H. Hamman. Osijek 1874.
750. **Zeitung Fiumaser**. Redacteur S. von Sädenhorst. Fiume 1867.
751. **Zeitung Mitrovitzer**, organ für Politik, Handel und Gewerbe. Erscheint wöchentlich. Abonnement 4 Guld. 60 kr. Redigiert von G. Borosch — Mitrovica 1892—1894.
752. **Zeitung Südslavische**. Redacteur J. Prans. Verleger dr. Demeter Agram 1849—50.
753. **Zeitung Südslavische**. Izlazi 3 put nedjeljno. Cijena godišnja f. 16. Odgovorni urednik Kl. Božić. Sisak (Neue Folge) 1871.
754. **Zeitung Syriener**, Organ für Volks-Haus und Landwirtschaft Belehrung, Industrie und Handel. Redakteur Fr. Kiefer. Zemun 1879—1880.
755. **Zeman**. Sarajevo 1906.
756. **Zemljal**. Urednik Ivan Tončić. Zadar 1873—1876.

757. **Znanost**, ilustrovana mjesečna smotra. Pretplata 6 Kruna. Odgovorni urednik A. Buzolić. Spljet 1901.
758. **Zora**. Učionički časopis. Izlazi svako petnaest dana, a kroz velike praznike jedanput na mjesec. Cijena je listu na godinu fl. 3—. Vlasnici, izdavaatelji i urednici: V. Danilo i M. Zglav. Zadar 1884—1886.
759. **Zora dalmatinska**. Izlazi svaki ponedjeljak. Godišnja cijena 4 for. Bratja Battara izdavaatelji i vlasnici. Urednik Ante Kuzmanich. Zadar 1844—25/VI—1849.
(„Zora dalmatinska“ isticala je narodno hrvatsko čuvstvo i sjedinjenje s Hrvatskom i Bosnom. Isticali su se u njoj članci Kuzmanicha, Ivičevića, M. Bana, V. Vežića i M. Starčevića. Važno je u njoj pismo Hrvata Dalmatincima).
760. **Zora Hrvatska**. Urednici Franjo Pavina i Jerko Kovačević. Chicago 25/VI 1892—1893.
761. **Zora učiteljska**, list za narodno školstvo. Glasilo „Saveza učiteljskih društava Bosne i Hercegovine“. Izlazi svakog 1. u mjesecu osim velikih školskih praznika. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Stjepko Ilijić. Sarajevo 1905.
762. **Zvijezda**. Urednik Sundečić, suradnici Buzolić i M. Pucić. Zadar 1863 od travnja do studena.
763. **Zvijezda**, beletristički list. Urednici Franjo Cvietić, I. Lehman. Cijena 4 for. Osijek 16/VII 1881—1883.
764. **Zvijezda nova**, zbornik zabave i pouke. Izlazi godišnje u 2 knjige po 5 svezaka. Cijena 4 Kr. Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Franjo Kolaković. Zagreb 1901.
765. **Zvijezda Preradova**. Urednik Ivan Lepušić. Zagreb. 1895.
766. **Zvijezda Busanova**, zabavno poučni list za hrvatski narod. Izlazi svakog 8. i 23. u mjesecu. Cijena 2 forinta. Uređuje Peroslav Ljubić. Virje 1897.
767. **Zrno**, glasilo društva gospodarskih i šumarskih činovnika Hrvatske i Slavonije. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 4 Krunice na godinu. Naklada 300 kom. Uređuje Mladen Vukmir. Osijek 1910.
768. **Zekas**, humorističko-satirički list. Izlazi triput mjesečno. Cijena 4 for. Vlasnik i odgovorni urednik Marko Manasteriotti. Zagreb 1867. Redivivus 1869.
769. **Zekas**, humoristički list. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Cijena 4 for. Odgovorni urednik August Šek. Zagreb 1888—1906.
770. **Zvon**, opća smotra. Počelo izlaziti 2/XI 1907 u vlasništvu i pod uredništvom Milana Marjanovića. Dna 1/I 1910 prešlo je u vlasništvo „Pokreta“ d.d. i od tada izlazi kao prilog „Pokreta“ svake druge subote pod uredništvom Stjepana Parmačevića. Naklada 3000 komada. Bilo je i plijunjeno.

771. *Željeznica*. Izlazi svake druge subote. Predplata na godinu K 2:50. Odgovorni urednik Dujam Mikačić. Split 1901.
772. *Željezničar hrvatski*, glasilo hrvatskih željezničara. Izlazi svake nedjelje. Pretplata Kr. 9:60. Odgovorni urednici: E. Demetrović, R. First. Zagreb 1904—1908.
773. *Željezničar hrvatski*, glasilo za zaštitu i promicanje interesa željezničarskog osoblja i radništva. Izlazi svakog 5. 15. i 25. dana u mjesecu. Cijena mu je 90 filira mjesečno. Izdavaatelj i odgovorni urednik Vilim Bukšeg. Zagreb 1911.
774. *Žicobran*, glasilo hrv. društva za zaštitu životinja u Zagrebu. Izlazi svaki mjesec. Pretplata 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Mirko Goranić. Zagreb 1899—1905.
775. *Život*, mjesečna smotra za književnost i umjetnost. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Cijena 12 Kruna. Uredjuje dr. Milivoj Dežman. Zagreb 1900.
776. *Žurnal mali*, dnevnik Zagreb 1908.

Dopunjak.

Kad je glavni katalog bio već u štampi nastale su neke promjene, a naknadno su se pronašli opet još ovi listovi:

1. *Bote Bosnische*. Sarajevo.
2. *Correspondent*. Zagreb.
3. *Correspondent Bosnische*. Sarajevo.
4. *Doba novo*. (Ex Domovina) Punta Arenas. 1911.
5. *Estilap Fiume*. Izlazi dnevno. Pretplata godišnje Kr. 24. Odgovorni urednik Dr. Brajter Lajoš. Rieka 1908.
6. *La Giovine Fiume*. Giornale politico. Izlazi subotom. Pretplata godišnje Kr. 5.—Odgovorni urednik Albino Lenaz. Rieka 1907.
7. *Glasnik Hrv - Filat - Društva*. Izlazi prema potrebi. Urednik i tiskar I. tajnik. (prema trećim osobama rukopis)
8. *Glasnik redutni* — drugo izdanje — List za pouku i gospodarstvo, znanost i umjetnost, za deciliteraturu, šalu, društveni i javni život. Godina JXI, Broj 9999. Odgovorni urednik Stjepan Guddrević Gradišćanin. Požega 16. veljače 1904.
9. *Glasnik zagrebačkih knjigotiskara*. Zagreb 16-X 1869.
10. *Hirlep Bosnyak*. Sarajevo 1911.
11. *Journal News Agrarier*. Izlazi dnevno. Pretplata na godinu f. 13:60. Odgovorni urednik Tomo Franca. Zagreb 1893.
12. *Jug*. Smotra. Izdaje ju i uredjuje Milan Marjanović. Cijena 12 kruna, Spljet 1911.
13. *Jutro*. Organ „Pijevoga društva za promicanje katoličke stampe među Hrvatima“. Izlazi svakoga ponedjeljka. Pretplata na godinu Kr. 12.—Zagreb 1908.

14. **Kužinica humoristička**, izlazi dvaput mjesečno. Cijena po svesku 30 filira. Odgovorni urednik Zvonimir Biljan. Zagreb 1908.
15. **Kronika masečna**. Subotica 1872.
16. **List obrtnički**, glasilo obrtnoga zbora u slob. i kr. gradu Osijeku. Glavni i odgovorni obrtnik Šandor Lovášen, tajnik obrtnog zbora. Cijena 5 kruna. Izlazi svakog 10 i 25 u mjesecu. Osijek 1909.
17. **List Pravi narodni**. Newyork 31 ožujka 1908 (broj proti Zottin).
18. **List zaključni**, Donio je na hrv. i njem. jeziku manifest i carske naredbe o sjedinjenju Krajine sa Hrvatskom. Beč 17-VII. 1881.
19. **Misao sokolska**, časopis za promicanje sokolstva. Urednik Viktor Rudolf. Sisak 1908.
20. **Nachrichten Sarajevoer**. Sarajevo.
21. **Novine Amerikansko — Hrvatske**. Tjednik. Pretplata na godinu Kr. 7-50. New York 1907.
22. **Novine primorske**, izlaze dvaput mjesečno. Urednik Ivan Maletić. Bakar. 1911.
23. **Das Recht**. Izdavatelj Marko Došen. Koprivnica — Beč 1-1. 1885. 30-V. 1885.
24. **Rodoljub**. Chicago.
25. **Seljak**. Glasilo ugarskih Hrvata. Požun.
26. **Stekliš**. Starčevićansko omladinsko glasilo. Uređuje u ime odbora Ivan Molinar. Zagreb 1911.
27. **Stimmen aus Bosnien**. Sarajevo.
28. **Sejtelo novo**. Zagreb 1909.
29. **Šiba**, pokladni list. Sisak.
30. **Tagblatt Semliner-Belgrader**. Zemun.
31. **Tagblatt Semliner**. Zemun.
32. **Upravnik općinski** (prije „Općinski Glasnik“). Zagreb 1909.
33. **Volksfreund Syrmier politischer**. Zemun.
34. **Wochenblatt Esseker**. Osiek.
35. **Zajednica**, glasilo Hrvata i ostalih Slavena nastanjeni u Južnoj Americi. Izlazi četvrtkom. Rosario de Santa Fe (Argentina). Nastavak „Materinske rieči“. God. 1911.
36. **Zajednica**. 1896.

Pogovor.

Kako mi je za sastav ovog kataloga bio stavljen vrlo kratak rok — tek mjesec dana — a pomagala, kojima bi se mogao poslužiti, nije bilo nikakvih, to se vrlo lako moglo dogoditi, da sam koju novinu ispustio, a za gdje-koju možda naveo netačne podatke. Bit ću zato zahvalan svakomu, tko me na koji od ovih nedostataka upozori.

Za samo pak razumjevanje kataloga reći mi je ovo: listova, koji su štampani ćirilicom, a izašli su na teritoriju hrvatskom, nisam u katalog unio, jer se oni nalaze u srpskom katalogu. Same pak listove unosio sam u katalog po alfabetu, i to tako, da je dotična novina došla pod ono slovo, sa kojim počinje rieč najodlučnija u njezinom naslovu. Tako n. pr. list „Novi Hrvatski radnik“ valja tražiti pod slovom R, a ne pod N. Ili opet „Semliner Volksblatt.“ valja tražiti pod V, a ne pod S. I tako dalje.

Zagreb koncem lipnja 1911.

Jose Lakatoš
novinar.

Българскитѣ Вѣсници

Исторически прѣгледъ и днешното положение на Българския печатъ.

Историята на българския периодиченъ печатъ датира отъ толкова скоро, щото ние днесъ още сме щастливи да виждаме между насъ иѣкои отъ първитѣ ѣ творители: ветеранитѣ Драганъ Цанковъ, Марко Балабановъ, Иокимъ Груевъ, Хр. Дановъ, Ив. Найденовъ, С. С. Бобчевъ. Не повече отъ 66 години има откакъ съществува български печатъ. И нищо по-високо не говори за неговата велика роль отъ факта, че тая възраст съвпада съ първитѣ искри на народното пробуждане.

Годината 1844, когато първия ратникъ на българското периодично печатно слово Константинъ Фотировъ е основалъ своето ежемѣсечно списание „Любословіе“ въ Смирна, е година на пълновъ умственъ мракъ въ България. До тая дата българската книжнина се е прѣдставлявала всичко отъ десетина книги, ржкописни и печатни, като историята на отца Паисия (1762 год.), Софрониево на Врачанския епископъ Софроний (1806 год.), рибния букваръ на Д-ръ Петръ Беронъ (1824 год.), енциклопедията на Неофитъ Бозвели (1835 год.), граматиката на Неофитъ Рилски отъ същата епоха, които книги съ се чели по килиитѣ и мѣнастиритѣ. Това съ били кандилна, които съ блѣдвали изъ

скрити мѣста, и тѣхното блѣзкуване е съставлявало всичката умствена просвѣта въ робска България. Основането на първото българско периодическо списание, — „Любословіе“ на Фотинова, — е и първия сериозен опитъ за разирьване гдетия вѣковенъ мракъ и за разширение умствения кръгзоръ на българитѣ. Тъкмо тая задача, първата, която е имало да прѣдодѣлятъ труженитѣ по народното пробуждане, си постави „Любословіе“. „Мое теплое желаніе, казва неговия основатель Фотиновъ, и мое главное попеченіе и намереніе съестъ това по всемѣсечно списаніе е да възможимъ да опишемъ примѣри таквыя, щото дано би могли да ви настояватъ ти на всичко благополучіе и благодѣйствиіе; да ви привождатъ, на пжтъ правъ и благодателенъ, да удостоятъ онова, което ви е отъ Бога прѣблагото дано да сте словесни негови создания, и да славите величіето вѣмъ какъ словесни, а не както безсловесни добици...“

Врѣмето, когато се е появило първото българско списание, е било врѣме на такъвъ непроницаемъ мракъ, на такава близка до първобитность простотия въ отечеството ни, щото не е имало ни една българска печатница, дѣто да се печати. Фотиновъ е печатилъ списанието си въ Смирна, въ печатницата на единъ грѣкъ. Не е имало никакви срѣдства за разирьването му. Прѣзъ море, безъ уредена поща въ тогавашната турска държава, почти безъ вѣстица, „Любословіе“ е трѣбвало да се промѣкча изъ българската земя да дири спомощници за съществуването си. Нѣщо повече. Въ тринасалата нива, изъ която е трѣгвалъ да оре, Фотиновъ не е знаелъ съ какъвъ инструментъ да си служи: съ какъвъ езикъ, съ каква граматика, — защото въ онова врѣме не е било още опрѣдѣлено точно какъвъ езикъ българитѣ трѣбва да усвоить за своята нова писменость. Фотиновъ, движентъ отъ чувство, което е мило да се изтъкне прѣдъ единъ славянски конгресъ, рѣшава въпроса въ полза на старославянски църковенъ езикъ. „Това църковное писаніе, казва той, което приведе по-болша часть славянского міра во христіанство и Восточное вѣроисповѣданіе со-

воули, да ли ще нѣкога собра весь славянскій міръ во соглашеніе и истое нарѣчіе, щото да се разумѣваме единъ другъ по между ни легко понятно! О прѣводѣленное согласно нарѣчіе кога?..“

Съ каква гордость на славянитѣ първичъ български журналистъ Фотиновъ е започналъ своята дѣйность, вижда се отъ слѣднитѣ думи, съ които той се обръща къмъ своитѣ четци: „Славянскій языкъ, человекѣ, приключава осемьдесять милліоны души; кажи ми, кой языкъ на свѣта има толкова множественъ народъ? Не си ли длъженъ за това да благодаритъ Бога, защото се намѣрувашъ и ти единъ между толкова многочисленно число, кои славятъ на тоя языкъ негово имя и пѣять величіе Его?“ Тоя позивъ на основателя на българската журналистика за любовь къмъ славянството, къмъ славянската писменость свидѣтелствува, че заедно съ пробуждането на народното съзнание у българитѣ е вървело и пробуждането на расовото съзнание, което обръща погледитѣ имъ съ вѣра къмъ великото славянско семейство, вѣра така блѣскаво оправдана относль.

При тежитѣ условия, въ които Константинъ Фотиновъ е започналъ своето дѣло, немовѣренъ подвигъ е, че то е могло да съществува цѣли двѣ години. Въ края на втората си годишнина „Любословіе“ спира. Но толчокътъ даденъ отъ него не спира. Веднага слѣдъ спирането на „Любословіе“, на 20 априль 1846 год., Д-ръ Из. А. Богоровъ основава въ Лайпцигъ „Български орелъ“. Слѣдъ едно нередовно излизане на тоя вѣстникъ, прѣименуванъ на втория му брой въ „Български народенъ извѣстникъ“, Богоровъ въ 1848 год. се прѣмѣства въ Цариградъ, дѣто тура основитѣ на важния „Цариградски Вѣстникъ“.

Това е първия български вѣстникъ въ истинската смисль на думата и името на основателя му Богоровъ заема еднакво мѣсто въ исторіята на българската журналистика съ това на Фотинова. „Цариградски Вѣстникъ“ е излизалъ седмично и е съществувалъ цѣли тринасетъ години. Неговитѣ заслуги за българското пробуждане

сж голѣми. По единъ по-системенъ начинъ, въоруженъ съ повече знания отъ прѣдшественика си, въодушевенъ отъ горещъ патриотизмъ, Богоровъ, при сѣщитѣ условия, които убиха „Любословие“, продължава дѣлото на Фотинова.

Задачата на току-що зародилия се печатъ е още широка. Тя е „народното просвѣтление“ чрезъ прѣскане знания, чрезъ оповѣстване на събитията въ живота, въ науката, въ литературата. „Цариградски Вѣстникъ“ преслѣдва тая задача съ удивителна за онова врѣме вещина и съ невѣроятна при голѣмнитѣ несподи ревностъ и упоритостъ. По свидѣтелството на Раковски въ „Дунавски Лебедъ“, Богоровъ, зарѣзалъ дукративното тогава знание на лѣкаръ, самъ е работилъ въ печатницата, самъ е набиралъ по нѣкога, самъ е корегиралъ и самъ е разнасилъ вѣстника си на пощата. И тоя черенъ трудъ не му е погрѣчилъ да дава най-разнообразни и вѣщо стѣкмени материали по всички отрасли на знанията. Въ „Цариградски Вѣстникъ“ ние срѣщаме отдѣли, литературенъ, научен, стопански, които ни поразяватъ по грижливо уреждане и по интересъ. Въ тия отдѣли срѣщаме имената на първитѣ български литературни труженници: Филаретовъ, Палаузовъ, Славейковъ, Вльсковъ, Никола Михайловски, Д. Петковичъ и др.

Нуждата отъ печатни органи за просвѣта започва по-силно да се чувствува. Жаждата за знания, събудена отъ Фотинова и Богорова, се усилюва, и ние виждаме въ 1857 год. да се основава въ Цариградъ „Българска книжовна община“, която си поставя за задача удовлетворението на тая жажда чрезъ поощрение на начинаещата книжнина. Въ 1858 год. „Българска книжовна община“ основава „Български книжици“, мѣсечно списание съ грамадни заслуги за народното просвѣщение. „Български книжици“ сж излизали четири години и прѣзъ това врѣме сж дали нѣкои отъ най-дѣлнитѣ трудове въ българската литература, които и днесъ не сж загубили цѣната си. Тамъ сж помѣстени историческитѣ и етнологически студии на Гаврилъ Кръстевича върху

българската древностъ и върху мѣчвотитѣ на българското правописание, знаменититѣ исторически трудове на Т. Бурмовъ върху началото и разпространението на християнската вѣра между българитѣ, първата хубава българска повѣсть „Нещастна фамилия“ отъ В. Друмевъ, отпослѣ митрополитъ Климентъ, и др.

„Български книжици“, редактирани послѣдователно отъ Д. Мутевъ, И. Богоровъ, Гаврилъ Кръстевичъ и Т. Бурмовъ, по сериозно списване, сж играли въ оная мрачна епоха сѣщата голѣма културно-просвѣтителна роля, която прѣди и слѣдъ освобождението игра „Периодическо Списание“. Най-солиднитѣ знания, особно изъ важнитѣ за веѣки пробуждающъ се народъ области на историата и етнологията, сж били прѣскани най-първо отъ „Български Книжици“, чието появяване и съществуване съставлява епоха въ историата на българската журналистика.

Още прѣзъ тая епоха на съзидане, на туряне основитѣ на народната просвѣта, се проявява първото проблѣсване на българска обществена съвѣсть и съзнание. Свѣтлинитѣ прѣскани отъ народнитѣ будители, отъ първитѣ наши журналисти, озаряватъ спящия народъ и му разкриватъ хоризонтитѣ на неговото бъдаще. Той се събужда и първата спянка, която вижда на пътя си, е духовното робство подъ гръцката църква. Съ изумителна вѣра въ себе си, съ ревностъ и упоритостъ, които се не укротяватъ до пълна побѣда, той, вчерашенъ робъ потъналъ въ мракъ, безграмотенъ, лишенъ отъ веѣко самосъзнание, се изправя на борба съ най-страшния си угнетителъ — гръцкото духовенство. Тая борба иска своитѣ орѣдия, съществуващитѣ списания не я задоволяватъ, и тогава се появява оная славна плеада отъ политически вѣстници, които въ едно десетилѣтие довежда до тържество първата национална кауза — духовното освобождение на България, отдѣлянето на българската църква отъ гръцката. Въ 1859 год. се появява „България“ на Драганъ Цанковъ; въ 1863 год. — „Турция“ на Н. Гемовичъ; сѣщата година — „Свѣтвикъ“

на Никола С. Михайловски; пакъ същата година знаменитата „Гайда“ на П. Р. Славейковъ; въ 1865 — „Врѣме“ на Т. С. Бурмовъ; въ 1866 — „Македония“ на П. Р. Славейковъ; въ 1869 — „Право“ на Ив. Найденовъ. Съ еднаква патриотическа ревностъ, макаръ не винаги съ еднакви схващания и срѣдства, всички тия вѣстници водять борбата за църковна независимостъ до пълна победа. Въ историята на българската журналистика тѣхнитѣ имена ще останатъ записани съ златни букви. Тѣ рисуваатъ най-свѣтлата епоха отъ нашето възраждане. И ако съврѣменнитѣ български журналисти искать да видять примѣри на най-безкористенъ патриотизъмъ, на прѣдано служене народу, трѣбва да разгърнатъ страницитѣ на горѣпоменатитѣ вѣстници.

Прѣвъ същата епоха на борба съ грѣцкото духовенство, вънъ отъ Цариградъ, който е билъ центъръ на българския духовенъ животъ, задъ граница сѣ издавали нѣколко вѣстници, които, макаръ да не сѣ имали значението и влиянието на цариградскитѣ, сѣ ратували все за същата кауза. Ще спомена нѣкои отъ тия издания, защото съ тѣхъ е свързано едно голѣмо име въ историята на българското възраждане: това на Сава Г. Раковски. Подъ влиянието на тоя буенъ патриотъ, когото легалната просвѣтителна борба не е задоволявала още прѣди черковното освобождение, Иванъ Добровичъ (Иванъ Добровски) е основалъ въ 1850 год. въ Вѣна списанието „Мирозрѣніе“. Самъ Раковски основава въ Нови Садъ въ 1857 год. „Дневница“, а въ 1859 год. знаменития „Дунавски Лебедъ“ въ Бѣлградъ. Въ 1864 Раковски основава списание „Бѣдъжничество“, отъ което излизать само десетина броя. Задъ граница сѣ излизали въ врѣмето на черковната борба още следнитѣ вѣстници: въ Браила „Българска пчела“ и „Дунавска Зора“ на Д. Войниковъ, въ Букурещъ „Народностъ“ на Богоровъ и Ив. Касабовъ и „Отечество“ на Пантелей Кисимовъ, въ Бѣлградъ „Вѣстокъ“, които още прѣвъ врѣме на борбата за черковната независимостъ сѣ проповѣдвали революция за политическото освобождение на България.

Революционниятъ духъ скоро обзема жѣдната за борба българска интелигенция. Като логическа и неминуема послѣдница отъ духовното освобождение изгѣква идеала за политическо освобождение. Но ратници съ перото за тоя идеалъ не можеха да се подвизавать въ Турция. Центъръ на новата борба става Букурещъ. Тамъ още въ 1869 год. Любенъ Каравеловъ започва издаването на „Свобода“. Тоя вѣстникъ, прѣменуванъ наскоро въ „Независимостъ“, прѣвъ започва систематически и съ огненъ езикъ проповѣдъта за революция. Скоро, обаче, Каравеловъ, дошълъ до съзнание, че непроевѣтенъ народъ не може да се ползува отъ свободата, се оттегля отъ революционната борба и се прѣдава на просвѣтителна литературна дѣйностъ чрѣзъ образцовото и за днешно врѣме списание „Знание“. Знамето на борбата поема великия български поетъ-революционеръ Ботавъ. Въ 1871 год. той издава въ Браила „Дума“, въ 1873 — „Будилникъ“ въ Букурещъ, и въ 1874 пакъ въ Букурещъ „Знаме“, съ което въ рѣка слага буйната си глава за свободата при Вислецъ на 1876 год.

Наредъ отъ революционнитѣ вѣстници задъ граница сѣ излизали и нѣколко чисто просвѣтителни издания, като „Славянско Братство“ въ Букурещъ, „Общи Трудъ“ — въ Бѣлградъ, „Ступанъ“ въ Букурещъ и „Периодическо Списание“ въ Браила, което и днесъ съществува и въ което сѣ взимали участие знаменити хора, като Маринъ Дриновъ, Живизиновъ, Иречекъ и др. „Периодическо Списание“, основано въ Браила отъ „Българското Книжовно Дружество“ и прѣнесено слѣдъ освобождението въ София, бидѣ щастливо да види това дружество порастнало до „Българска Академия“.

Макаръ че центъръ на новата българска борба стана Букурещъ, цариградския печатъ и прѣвъ врѣме на тая борба не изгуби своето значение и изигра достойно ролята си на органъ на народнитѣ интереси. По необходимостъ запазилъ легалното си становище спрѣмо турската империя, той, обаче, съ голѣми рискове и жертви, стана смѣлъ изразителъ на народнитѣ болки

прѣзъ врѣме на въстаническитѣ вълнения настѣпили наскоро слѣдъ рѣшението на черковния въпросъ. „Право“, спрѣнъ отъ турското правителство и прѣименуванъ отъ редактора му Ив. Найденовъ на „Напрѣдъкъ“, „Вѣкъ“, основанъ и редактиранъ отъ Марко Балабановъ, „Читалище“, редактирано отъ ежщия М. Балабановъ, Т. Икономовъ, Д. Цанковъ, Л. Пончевъ, сега Екзархъ Иосифъ I, и „День“ редактиранъ отъ С. С. Бобчевъ — сж четиритѣ толкова заслужели на българското дѣло цариградски издания прѣзъ бурната епоха на въстанията. Тѣ не само публикуваха оплаквания отъ разни краища на България за турскитѣ зафрѣтва, но доста открито почваха причинитѣ на въстанията и съ една смѣлость удивителна за онова врѣме издигаха гласъ за реформи въ държавата, за правдини на християнитѣ.

Освободителната война прѣзъ 1877—78 г. прѣсече съ ножъ настаналото неясно положение за българитѣ, тури край на тѣхнитѣ неволи и България видѣ осжщественъ свой блѣнъ за свобода.

Ролята на печата въ свободна България, разкѣсана отъ берлинския конгресъ на двѣ части — Источна Румелия и княжество България — внезапно се измѣни. Политическитѣ борби, започнали отъ първия день на свободния животъ, фатално увлекоха печата и го раздѣлиха на лагери, които си обявиха война, често ижти отиваща до прискърбно ожесточение. Това увеличение, което отбиваше вниманието на ново попикналитѣ вѣстници отъ общенароднитѣ въпроси, остана, уви! постоянна чѣрта на българския печатъ прѣзъ всячкото врѣме отъ освобождението и до днесъ. Отначало, до дѣто бѣхше близо до великата епоха на безкористни патриотически борби за възраждане и освобождение и до дѣто въ печата се подвизаваха още вѣкои отъ ратницитѣ отъ тая епоха, въ повечето вѣстници продължаваше да прѣобладава грижата за народнитѣ интереси и за добротото уреждане на освобождената страна. Особно въ южно-българскитѣ вѣстници, поради несправдата извършена въ Берлинъ съ разпокъждането на отечеството

ни и оставянето Южна България подъ сузеренството на султана, се чувствуваше още силно стария патриотически духъ. „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, първитѣ вѣстници основани въ Пловдивъ слѣдъ освобождението, въ които пишеха хора като Ив. Вазовъ, К. Величковъ, Ив. Ев. Гешовъ, М. Маджаровъ, бѣха се обърнали на струни, на които изливаха горестята си за великата неправда извършена надъ Южна България.

Въ Сѣверна България печатътъ отъ първия день взима партиенъ колоритъ. Първитѣ вѣстници въ новото княжество, „Витоша“ и „Цѣлокупна България“, ставатъ органи на образувалитѣ се двѣ партии — първиятъ на консервативната, вториятъ на либералната. И двата тия органи въ първо врѣме ставатъ, като „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, изразители на всенародната скръбъ за разпокъсването на отечеството. Слѣдъ „Витоша“ консервативитѣ основаватъ въ 1880 год. „Български Гласъ“, редактиранъ отъ Гр. Д. Начевичъ, а въ 1884 год. „Отечество“. Либералитѣ, слѣдъ „Цѣлокупна България“, основаватъ въ 1880 год. „Независимостъ“, подъ редакторството на П. Каравеловъ, въ 1882 год. „Свѣтлина“, подъ редакторството на Марко Балабановъ, и въ 1884 год. „Срѣдецъ“, под редакторството на Д-ръ С. Даневъ. „Свѣтлина“ и „Срѣдецъ“ ставатъ органи на Цанкововата фракция, а Каравеловата фракция се застѣква отъ начало отъ „Съзнание“, редактирано отъ Д-ръ Радославовъ, и послѣ отъ „Търновска Конституция“, редактирана отъ Славейковъ, Стамболовъ, Ризовъ, Мишевъ и др.

По край партийнитѣ органи отъ тая епоха въ Сѣверна България излизаха цѣлъ редъ независими и полунезависими вѣстници, повечето ежмерни, отъ които ще спомена: „Работникъ“, „Братство“ и „Напрѣдъ“ на Г. А. Кърджиевъ, смѣлъ публицистъ, който изкупи своето винаги откровенно и безкористно слово съ често лежене на затворитѣ; „Съединение“ и „Свободенъ печатъ“ на Ст. Стамболовъ; „Софиянецъ“ на Ст. Михайловски; „Независимостъ“, „Народно Събрание“ и хумористичния

„Свирка“ на Д. Петков; „Македонски глас“ на Д. Ризов; „Славянин“ на Тодоръ х. Станчевъ, и др.

Прѣвъ епохата до съединението (1885 г.) научния и литературенъ печатъ не се отличава съ голѣмъ размахъ. Въ Северна България, край „Периодическо списание“, прѣнесено отъ Браила въ София въ 1882 г., въ което участвуватъ Иречекъ, Дриновъ, Златарски, П. Р. Славейковъ, Мих. Сарафовъ и др. съ сериозни научни трудове, не може да се спомене, като по-сOLIDно издание, освѣтъ само „Българска Илюстрация“ на Янко С. Ковачевъ. Въ Южна България въ това отношение бѣше направено нѣщо повече. Въ 1881 год. Вазовъ и Величковъ основаватъ списанието „Наука“, въ което двамата многообширными писатели помѣстятъ нѣкои отъ първите си и най-хубави произведения. Въ 1885 год. двамата поети основаватъ посрѣщаното съ вѣторъ чисто литературно списание „Зора“, което слѣдъ съединението спира съ шестата си книжка.

Бурните събития слѣдъ 6 септември 1885 год. спънаха правилното развитие на българския печатъ. Сѣтрѣсената, която се поредиха слѣдъ съединението — Сръбско-Българската война, детрониранието на Батемберга, бунтовете прѣвъ време на регентството — и настѣпилата слѣдъ тѣхъ реакция прѣвъ Стамболовия режимъ, парализираха всѣко усилие за сериозна публицистика. Мнозина отъ видните труженици на перото бѣха принудени да напуснатъ отечеството си, други, останали въ България, слѣдъ слаби и не винаги безопасни опити, се оттеглиха отъ публицистическото поприще. Повечето списания спрѣха, а вѣстниците, които се появяваха и угасваха бържѣ, въ повечето случаи ставаха само проводници на лютиѣ страсти и ожесточения отъ онова време. Характеристиката на българския печатъ въ първата половина на тая смѣтна епоха даватъ вѣстниците „Независима България“, „Независимостъ“ и „Свобода“, въ които се подвизаваха съ голѣмъ шумъ Захарий Стояновъ и Д. Петковъ, и задграничните вѣстници „9 августъ“, „19 февруарий“ и „Народна Воля“,

списвани отъ емигрантите Д. К. Поповъ и Св. Миларовъ въ революционенъ духъ противъ Батемберга и послѣ противъ регентството и Стамболова. Опозиционното течение вѣтрѣ въ България въ онова време се прѣдставляваше, отначало, отъ „Съединение“, органъ на единнитѣ въ Пловдивъ, и отъ „Свѣдѣния“, органъ на цанковистите въ София, и подиръ падането на Радославова въ 1887 год. за кратко време отъ „Народни Права“. Слѣдъ това угасва почти всѣки печатенъ протестъ противъ режима на Стамболова. Настава пълно безмълвие въ България. Известно време единствения политически вѣстникъ бѣше оцициозетъ „Свобода“. Прѣвъ тоя периодъ само Вазовата „Девница“ въ 1890 г. се вѣсти на тъмния хоризонтъ и поиска да озари душиѣ съ редъ смѣли политически разкази и стихотворения, като „Епоха върмачка“, „Тѣменъ Герой“ и др., но скоро угасна. Можѣ да изтрае три години само чисто литературното списание „Библиотека Св. Климентъ“, редактирано отъ П. Каравеловъ, и вѣстникъ „Балканска Зора“, който, обаче, слѣдъ нѣколко нерѣшителни опити за самостоятелностъ, стана правителственъ органъ.

Чагъ прѣвъ 1891 год. се започва едно окопитване. Списанията „Лжча“ въ Т.-Назарджикъ и „Денъ“ въ Шуменъ нарушаватъ всеобщото мълчание и въ своите обществени отдѣли заговорватъ противъ Стамболовото управление. Първите искри падатъ върху възпалителна почва. Слѣдъ скоро време се появяватъ цѣлъ редъ смѣли вѣстници противъ изключителния режимъ: „Правдина“ въ Шуменъ, „Черно море“ въ Варна, „Прогрессъ“ въ Т.-Назарджикъ, „Борба“ въ Пловдивъ, „Нар. Воля“ въ Русе, „Св. Слово“ въ София, които събудиха оппозиционния духъ въ страната и подготвиха падането на Стамболова въ 1894 год. Прѣвъ тоя периодъ, освѣтъ цѣлъ рой незначителни и мимолѣтни списания и безцѣтни вѣстници, се появиха солидните научно-литературни списания „Български прѣгледъ“, редактиранъ отъ професоритѣ на новосъздадения университетъ, „Мисль“ на Д-ръ К.

Кръстевъ и „Сборникъ“ за народни умотворения на Министерството на просвѣтата.

Слѣдъ падането на Стамболовата диктатура, която бѣше задушила и разнебитила всички партийни организации, послѣдните възкрѣснаха и, както по-рано, увлекоха въ своитѣ борби цѣлия политически печатъ. Вѣстниците, които продължиха своето съществуване слѣдъ Стамболовия режимъ, и ония, които се появиха послѣ, носеха почти всички партизански отенѣкъ. Партиитѣ основаха свои органи съ по нѣколко сателити, които почти исклучително се посвѣтиха на партизански борби. Новообразуваната народна партия, властующа тогава, основа в. „Миръ“, Радославовата партия поднови нѣкогашния свой органъ „Народни Права“, Каравеловата „Знаме“, применувано послѣ на „Прѣпорецъ“, Цанковата започна издаването на „България“, а Стамболовата продължаваше да се прѣдставлява отъ „Свобода“, применувана послѣ въ „Новъ Вѣкъ“. Всички тия вѣстници съществуватъ и до днесъ. Къмъ тѣхъ се прибавиха, постъпено, органиитѣ на новитѣ партии, които отпослѣ се появиха — социалистическата, раздѣлена на послѣдѣкъ на двѣ фракции, съ органи „Работническа Борба“ и „Работническа България“, радикалната съ органи „Демократъ“ и „Демократически прѣгледъ“, и, най-сетнѣ, така наречената младо-либерална партия, отдѣлена отъ Радославовата, съ органъ „Св. Слово“. Трѣбва да подчертаемъ особно силното развитие на социалистическия периодиченъ печатъ прѣзъ послѣднитѣ години. Социалистическата партия погълна най-енергичнитѣ млади сили и благодарение на тѣхното съдѣйствие тая партия поддържа, освѣтъ една широка социалистическа литература, и цѣлъ редъ периодически издания посвѣтени на работнически интереси.

Съ разведряване на политическата атмосфера, диктенцирането въ българския общественъ животъ започна да става по-опредѣлено и устойчиво, и ние виждаме единъ голѣмъ разцвѣтъ на специалния периодиченъ печатъ, който застъпва интереситѣ на разнитѣ съсловия.

Появиха се цѣлъ редъ земеделски, промишлени, търговски, лѣкарски, юридически, учителски, църковни, технически и пр. вѣстници и списания, нѣкои отъ които достигнаха до голѣмо съвършенство.

Чисто литературния и наученъ печатъ прѣзъ тоя послѣденъ периодъ се развива съ голѣма колебливостъ. Като изключимъ „Периодическо списание“, „Българска Сбирка“, „Природа“, които и днесъ излизатъ, всички други, слѣдъ повече или по-малко продължителенъ животъ, спрѣха, а ония отъ новитѣ, които днесъ излизатъ, иматъ мѣчно съществуване.

Трѣбва да се отбѣлѣжи годината 1901, като една важна дата въ историята на българския печатъ. Въ тая година се тури сериозно начало на ежедневния печатъ.¹ Опити за основаване ежедневни вѣстници сѣ правени и по-рано — прѣди освобождението въ 1877 год. отъ Павелъ Бобековъ съ „Всекидневенъ новинарь“, въ 1890 отъ Хар. Генадиевъ съ „Балканска Зора“, въ 1892 отъ Д. Петковъ съ „Свобода“, въ 1898 отъ П. А. Петровъ съ „Отзивъ“ — но въ 1901 год. се основа първия траенъ ежедневникъ „Вечерна Поща“, който бърже се послѣдва отъ „Дневникъ“, „День“, „Балканска Трибуна“, „Рѣчь“, „Камбана“, като не споменемъ освѣтъ отразитѣ до днесъ. Ако не може да се каже, че тия ежедневни вѣстници, които днесъ съставляватъ главното четиво на широката българска публика, сѣ достигнали въ материално и морално отношение висотата, на която трѣбва да стоятъ, може, обаче, да се каже, че тѣ упражняватъ вече едно значително влияние върху политическия и общественъ животъ въ страната.

В. Т. Велчевъ.

¹ Нека забѣлимъ, че въ 1893 год. г. В. Коцъ основа въ София в. „Български Търговски Вѣстникъ“, който вѣстникъ въ 1897 г. става ежедневенъ, но ние считаме годината 1901 като начало на ежедневния политически печатъ, защото „Български Търговски Вѣстникъ“ носи повече търговски характеръ и третира прѣимуществено икономически въпроси.

СПИСЪКЪ

на

Излизанитѣ въ България Списания и Вѣстници.

1. **Агрономическа Искра**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ с. Садово, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
2. **Албански Орелъ** (албански), вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ . . . годишнина II, абонаментъ 6 л.
3. **Айтосъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Айтосъ, уредникъ Т. К. Сукпаровъ, годишнина III, абонаментъ 2 л.
4. **Анаферъ** (еврейски), вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Й. Пата, годишнина I, абонаментъ 6 л.
5. **Българско Царство**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Е. Будудовъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.
6. **Борба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Враца, уредникъ Н. Дмитровъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
7. **Банковъ Прѣгледъ**, списание, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина IV, абонаментъ 10 л.
8. **Българска Сбирка**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Н. Бобчевъ, годишнина XVII, абонаментъ 8 л.
9. **Български Туристъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина X, абонаментъ 2 л.
10. **Български Ловецъ**, списание излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Хр. В. Велевъ, годишнина XIII, абонаментъ 3 л.
11. **Български Лѣкаръ**, списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Д-ръ П. Праджовъ, годишнина VI, абонаментъ 8 л.
12. **Бранище**, списание, излиза мѣсечно, въ Ст. Загора, уредникъ В. В. Поповъ, годишнина V, абонаментъ 3 л.
13. **Бубовъдець**, списание, излиза мѣсечно, въ Враца, уредникъ Н. Танковъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
14. **Български Търговски Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, уредникъ В. Кохъ, годишнина XIX, абонаментъ 20 л.
15. **България**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, парт. издание, годишнина XIII, абонаментъ 15 л.
16. **Българска Кооперация**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.

17. **Балканъ**, (турски), вѣстникъ, излиза ежедневно, въ Пловдивъ, уредникъ Ю. Махмудовъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.
18. **Бура**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Карлово, уредникъ Г. Гърдевъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.
19. **Български Търгов. Служащъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 2 л.
20. **Български Печатаръ**, вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина X, абонаментъ 1 л.
21. **Български Металороботникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 2-50 л.
22. **Български Болѣд. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина V, абонаментъ 3 л.
23. **Бургаски Общински Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Бургасъ, общинско управление, годишнина III, абонаментъ 4 л.
24. **Борба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Харманлий, уредникъ Георг. Петровъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
25. **Бранитель**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ М. А. Малѣевъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.
26. **Български Гласъ**, вѣстникъ, излиза всѣки четвъртъкъ, въ New York, уредникъ С. С. Станчевъ, годишнина I.
27. **Воененъ Журналъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София ежемѣсячно издание, годишнина XXIII, абонаментъ 10 л.
28. **Воинника Сбирка**, списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XVIII, абонаментъ 5 л.
29. **Ветеринарна Сбирка**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина XX, абонаментъ 5 л.
30. **Взаимность**, списание, излиза въ София, два пѣтъ мѣсечно, уредникъ П. Дичевъ, годишнина IV, абонаментъ 2 л.
31. **Въздръжателъ**, списание, излиза мѣсечно въ Пловдивъ, уредникъ р. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 2 л.
32. **Вѣра и Животъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Враца, уредникъ Св. А. С. Тотевъ, годишнина I, абонаментъ 2-50 л.
33. **Воля**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ С. Радевъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.
34. **Вечерна Поца**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ С. Паумовъ, годишнина XII, абонаментъ 20 л.
35. **Военни Памѣтна**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, Официално издание, годишнина XX, абонаментъ 10 л.
36. **Воененъ Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.

37. **Вѣст. на Коопер. Банка**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, общ. издание, годишнина I, абонаментъ....
38. **Ветеринаренъ Прогрессъ**, вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
39. **Варненски Търговски Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ Г. Г. Геновъ, годишнина V, абонаментъ 10 л.
40. **Варненски Окр. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ пост. комисия, годишнина II, абонаментъ 2 л.
41. **Видински Окр. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Видинъ, уредникъ постоян. комисия, годишнина I, абонаментъ даромъ.
42. **Видински Общин. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Видинъ, уред. общин. управление, годишнина I, абонаментъ 3 л.
43. **В. Търновски Общ. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза единъ пѣтъ мѣсечно, въ Търново, уредникъ общ. управление, годишнина III, абонаментъ 3 л.
44. **Вѣсти**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ Париградъ, годишнина XXI, абонаментъ 8 л. (50 гр.).
45. **Горски Прегледъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
46. **Гражданка**, списание, излиза мѣсечно, въ Бургасъ, уредникъ Ж. Божилова — Патева, годишнина I, абонаментъ 4 л.
47. **Гражданско Съзнание**, вѣстникъ, излиза седмично, въ градъ Русе, уредникъ Р. Д. Соколовъ, годишнина IV, абонаментъ 4 л.
48. **Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Ахъладо, уредникъ.... годишнина I, абонаментъ 6 л.
49. **Герловски Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ О. Пазаръ, уредникъ В. Дончевъ, годишнина I.
50. **Демократ. Трибуна**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Кюстендиль, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
51. **Дума**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Берковица, уредникъ К. Т. Гиздевъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
52. **Демократъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Враца, уредникъ Хр. Драгановъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
53. **Демократъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Ломъ, уредникъ А. Григоровъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
54. **Демократически Прѣгледъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Т. Влайковъ, годишнина IX, абонаментъ 10 л.
55. **Духовна Зора**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина V, абонаментъ 2 л.

56. **Дунавски Ивѣстия**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Свищовъ, уредникъ Д. Тричковъ, годишнина XV, абонаментъ 6 л.
57. **28 Февруарий**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ М. К. Караконовъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
58. **Държавенъ Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, официално издание, годишнина XXXIII, абонаментъ 25 л.
59. **Дневникъ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Вл. Дамяновъ, годишнина X, абонаментъ 16 л.
60. **Денъ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ В. Т. Велчевъ, годишнина VIII, абонаментъ 16 л.
61. **Дебърски Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание редак. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.
62. **Дружба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Станимака, уредникъ П. Сребренковъ, годишнина VI, абонаментъ 6 л.
63. **Дърводѣлски Работникъ**, вѣстникъ, излиза мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 1-20 л.
64. **Добруджанецъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уред. редак. комитетъ, годишнина IV, абонаментъ 4 л.
65. **Египтознание**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Пшонинъ и др. годишнина II, абонаментъ 6 л.
66. **Желѣзнопътеки Сборникъ**, списание, излиза мѣсячно, въ София, оф. издание, годишнина XVI, абонаментъ 6 л.
67. **Жития на Светитѣ**, списание, излиза мѣсячно, въ Сливенъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 1 л.
68. **Женски Гласъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.
69. **Желѣзничарско Съзнание**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина IV, абонаментъ 5 л.
70. **Желѣзничаръ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, уредникъ Яко Ивановъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.
71. **Желѣзничарски Гласъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.
72. **Земледѣлческа Наука**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Хр. Спиридовъ, годишнина II, абонаментъ 2 л.
73. **Земледѣлка Мисль**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Ц. Церковскъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
74. **Земледѣлие**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Хр. Калчовъ, годишнина XVII, абонаментъ 6 л.
75. **Зѣница**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Н. Лазаровъ и др., годишнина I, абонаментъ 4 л.
76. **Знацица**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Н. Вжао-веждовъ, годишнина XX, абонаментъ 2 л.

77. **Земледѣлко Знаме**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина IX, абонаментъ 4 л.
78. **Зорница**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Пловдивъ, уредникъ В. С. Цановъ, годишнина XXXI, абонаментъ 6 л.
79. **Здраве и Сила**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина XII, абонаментъ 2 л.
80. **Злъчка**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Д. Московъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.
81. **Зъль — Пъртъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Г. Шекеповъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
82. **Защитникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, издание съюзъ на просвѣтисъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
83. **Защита**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Ан. Б. Сивинковъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
84. **Зора**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Ст. Загора, уредникъ Ив. Стояновъ, годишнина IV, абонаментъ 5 л.
85. **Зарница**, вѣстникъ, излиза вѣтки петъкъ, въ Ямболъ, урежда редакционенъ комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
86. **Искра**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Орѣхово, уредникъ К. Дулчевъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.
87. **Илюстрация Светлина**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Ю. Михайловъ, годишнина XIX, абонаментъ 10 л.
88. **Изъ живота**, списание, излиза седмично, въ София, уредникъ Ив. Дойковъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.
89. **Ивѣстия на сан. дирекция**, списание, излиза мѣсячно, въ София, официално издание, годишнина IX, абонаментъ 5 л.
90. **Ивѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ив. Трайковъ, годишнина XIII, абонаментъ 5 л.
91. **Изгрявъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Харманлий, уредникъ А. Поповъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
92. **Идеалъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Гор. Орѣховица, уредникъ Ст. Мичевъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
93. **Юридически Прѣгледъ**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Д-ръ Поповичевъ, годишнина XIX, абонаментъ 10 л.
94. **Югозападна България**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Кюстендилъ, уредникъ В. Козинчкъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
95. **И Августъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Видинъ, уредникъ Ц. Ив. Ценовъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
96. **Картина Галерия**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Г. Палашевъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.
97. **Кожаро-обуцаръ**, вѣстникъ, излиза мѣсячно, въ Пловдивъ, уредникъ окр. пост. комисия, годишнина III, абонаментъ 1-20 л.

98. **Келнерски Гласъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 3 л.
99. **Казанлъшки Общ. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Казанлъкъ, издание общинското управление, годишнина XI, абонаментъ 2 л.
100. **Кнеженски Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ седото Кнежа, уредникъ Пв. Г. Вакърджиевъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
101. **Бозлоудуйски Брѣгъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Орѣхово, уредникъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
102. **Камбана**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Кр. Станчевъ, годишнина V, абонаментъ 15 л.
103. **Брай**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Анхизало, уредникъ К. Г. Малаковъ, годишнина VI, абонаментъ 5 л.
104. **Курноръ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Балчикъ, уредникъ П. Камбуровъ, годишнина IX, абонаментъ 4 л.
105. **Каварненски Изгрьвъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Каварна, уредникъ Б. Николовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
106. **Лѣгониецъ на дѣкарския съюзъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина IX, абонаментъ 10 л.
107. **Литерат. сборникъ „Начало“**, списание — приложение, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Харлаковъ, годишнина III, абонаментъ 8 л.
108. **Лѣвовѣдна Сборка**, списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XII, абонаментъ 3 л.
109. **Ловець**, списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XVI, абонаментъ 3 л.
110. **Литературна Весѣда**, списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ В. Димовски, годишнина I, абонаментъ 4 л.
111. **Лоза**, списание, излиза мѣсечно, въ Бюстендаль, уредникъ ред. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 3 л.
112. **Ла Лузь**, (еврейски) вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ, годишнина V, абонаментъ 6 л.
113. **Лжчъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Бургасъ, уредникъ Динко Демировъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
114. **Лжчъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасково, уредникъ К. Х. Ангеловъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
115. **Марица**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 6 л.
116. **Медицинска Весѣда**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Витановъ, годишнина XV, абонаментъ 4 л.
117. **Майка и Дѣте**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина VIII, абонаментъ 2:50 л.

118. **Медицинско Списание**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Кукучинъ, годишнина II, абонаментъ 8 л.
119. **Музикални Вѣстникъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д. Х. Георгиевъ, годишнина VIII, абонаментъ 10 л.
120. **Младина**, списание, излиза мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ комитетъ, годишнина XX, абонаментъ 2 л.
121. **Млад читателъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Плевенъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
122. **Миръ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, партиско издание, годишнина XVII, абонаментъ 18 л.
123. **Млада България**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Разградъ, уредникъ Д. Вълчаровъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
124. **Медицинска Мисль**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина VI, абонаментъ 4 л.
125. **Металороботникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 1:20 л.
126. **Митинска Хроника**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.
127. **Младешки Вѣститель**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 1:20 л.
128. **Македонци**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина XXII, абонаментъ 5 л.
129. **Музикантъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Ст. Загора, уредникъ Пв. С. Касабовъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
130. **Нов Щитъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Була, уредникъ М. Ивановъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
131. **Начало**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Харлаковъ, годишнина III, абонаментъ 8 л.
132. **Ново Врѣме**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д. Благоевъ, годишнина XV, абонаментъ 10 л.
133. **Народно Ступанство**, списание, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ —.
134. **Наблюдатель**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Страшимировъ, годишнина II, абонаментъ 8 л.
135. **Нова Балканска Трибуна**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Пв. Икономовъ, годишнина II, абонаментъ 24 л.
136. **Народни Права**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, парт. издание, годишнина XXI, абонаментъ 16 л.
137. **Новъ Вѣкъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина XIII, абонаментъ 15 л.
138. **Народна Дума**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Г. Говедаровъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.

139. **Ново Врѣме**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Станимака, уредникъ Б. Гологановъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
140. **Народенъ Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Паѣвентъ, уредникъ Л. Пв. Мжстиновъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
141. **Нова Борба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Р. Райновъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
142. **Народно Благо**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Яболтъ, уредникъ Г. Пв. Арабаджиевъ, годишнина IV, абонаментъ 5 л.
143. **Народна Сила**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ник. Поповъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
144. **Наш Край**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уредникъ С. Дмитровъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.
145. **Новини**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Провадия, уредникъ П. Капричевъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
146. **Напрѣдъкъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Тутраканъ, уредникъ Ст. Хр. Маривовъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
147. **Народенъ Защитникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Чирганъ, уредникъ Д. Х. Ташевъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
148. **Новий Загорски Общ. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Нова Загора, издание общ. управление, годишнина I, безплатно.
149. **Новозагорски Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Н. Загора, уредникъ Ив. Инджовъ, годишнина I, абонаментъ 8 л.
150. **Нишава**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Царибродъ, уредникъ М. Ходжевъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
151. **Народенъ Будителъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Харманлий, уредникъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
152. **Наша Дума**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасковъ, уредникъ Вл. Давяновъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.
153. **Народна Борба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Стара Загора, уредникъ Ив. Хр. Контевъ, годишнина IX, абонаментъ 2 л.
154. **Новини**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Шуменъ, уредникъ редакт. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 8 л.
155. **Народенъ Гласъ**, вѣстникъ, излиза всеки день, въ София, уредникъ П. Н. Даскаловъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.
156. **Общителъ на българ. теософи**, списание, излиза мѣсечно, въ София, дружеско издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.
157. **Опитна Педагогика**, списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Д-ръ Д. Гиневъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.
158. **Общинска Автономия**, списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Ю. Петровъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

159. **Орнеп. идустр. журналъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Враца, уредникъ редакт. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
160. **Огънъ и Мъчъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Ив. Атанасовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
161. **Обновление**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ Н. П. Кевбуровъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.
162. **Общественъ Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Шуменъ, уредникъ Ж. Павловъ, годишнина V, абонаментъ 5 л.
163. **Пробуда** (еврейски), вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Е. Менахеновъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
164. **Прана Дума**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Берковина, уредникъ Г. Стефановъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
165. **Прогреспетъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Враца, уредникъ Н. Савовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
166. **Проевѣта**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Кр. Максимовъ, годишнина VI, абонаментъ 3 л.
167. **Педагогически Прѣгледъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина V, абонаментъ 8 л.
168. **Поца, телеграфъ, телефонъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Георгиевъ, годишнина III, абонаментъ 3 л.
169. **Прѣгледъ на Министерството на В. Работи**, списание, излиза мѣсечно, въ София, официално издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.
170. **Пчела**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина X, абонаментъ 3 л.
171. **Природа**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Г. Христовъ, годишнина XVII, абонаментъ 5 л.
172. **Побратимство**, списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Ст. Поповъ, годишнина II, абонаментъ 2 л.
173. **Практическа Метода**, списание, излиза мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ редакт. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
174. **Православенъ Мисноперъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Сливенъ, уредникъ Арх. Паарновъ, годишнина IX, абонаментъ 1-50.
175. **Прѣпорецъ**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, партиско издание, годишнина XIV, абонаментъ 38 л.
176. **Прѣдирнемачъ Строителъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание редакт. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 12 л.
177. **Пловдивски Общ. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, издание община, управление, годишнина I, абонаментъ 2 л.
178. **Пловдивски Окр. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ окр. пост. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.

179. **Печатарски Работникъ**, вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина V, абонаментъ 1-50 л.
180. **Подофицерска Защита**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 3 л.
181. **Правдина**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Аг. Петровъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
182. **Перо**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Бургасъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
183. **Пробуда**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ ... годишнина I, абонаментъ 4 л.
184. **Пристанищенъ Работникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ ..., годишнина I, абонаментъ 2-40 л.
185. **Правда**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Т. Пешовъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.
186. **Поляна**, вѣстникъ, излиза седмично, въ с. Чапръ, уредникъ Й. Саунуджиевъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
187. **Родина**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Т. Вълчаровъ, годишнина XII, абонаментъ 5 л.
188. **Родопски Наурѣдъкъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Ст. Н. Шишковъ, годишнина VIII, абонаментъ 4 л.
189. **Рѣчь**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Дръ Н. Ивановъ, годишнина IV, абонаментъ 16 л.
190. **Радикалъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина VI, абонаментъ 8 л.
191. **Родолюбецъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пещера, уредникъ Д. Бремъновъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
192. **Родопска Трибуна**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Т. Пазарджикъ, уредникъ ..., годишнина I, абонаментъ 8 л.
193. **Работническа България**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, партийно издание, годишнина III, абонаментъ 8 л.
194. **Работнически Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, партийно издание, годишнина XIV, абонаментъ 8 л.
195. **Рааной**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Сливенъ, партийно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.
196. **Revue Franco-Bulgare**, списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, училищно издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.
197. **Ратникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ Ат. Н. Данковъ, годишнина XI, абонаментъ 6 л.
198. **Русенско Ехо**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Русе, уредникъ Е. Петковъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.
199. **Руй**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Трънъ, уредникъ Д. К. Бардинчевъ, годишнина X, абонаментъ 2 л.

200. **Селенка Наблюдателъ**, вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ Кудла, уредникъ У. Берберовъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.
201. **Списание на инженерното дружество**, списание, излиза седмично, въ София, уредникъ Т. Каракашовъ, годишнина XVI, абонаментъ 8 л.
202. **Списание на икономическото дружество**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Цанковъ, годишнина XV, абонаментъ 8 л.
203. **Списание на юридическото дружество**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина XI, абонаментъ 8 л.
204. **Свърѣзница Илюстрация**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ В. Лазаровъ, годишнина I, абонаментъ 12 л.
205. **Свѣтулка**, списание, излиза мѣсечно, въ Пазенъ, уредникъ Р. Стояновъ, годишнина VIII, абонаментъ 2 л.
206. **Селека Просвѣта**, списание, излиза мѣсечно, въ Кюстендилъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 3 л.
207. **Свѣтликъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание Игнати Рилски, годишнина XXVIII, абонаментъ 6 л.
208. **С. Стефанска България**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Хр. Котовъ, годишнина XIII, абонаментъ 10 л.
209. **Свободно Отечество**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Пв. Ржжанковъ, годишнина V, абонаментъ 6 л.
210. **Стрѣмска Долина**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Карлово, уредникъ В. Александровъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.
211. **Срѣдни Родопи**, вѣстникъ излиза седмично, въ Пазарджикъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.
212. **Слънчице**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Пазенъ, уредникъ Г. Стояновъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
213. **Стремление**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Ловечъ, уредникъ Ст. Рисковъ, годишнина VIII, абонаментъ 4 л.
214. **Съзнание**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина XIII, абонаментъ 5 л.
215. **Свободна Албания**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ София, уредникъ ..., годишнина I, абонаментъ 10 л.
216. **Свѣтканица**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Сл. Христовъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
217. **Свободенъ Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ст. Пешковъ, годишнина VII, абонаментъ 8 л.
218. **Стрѣла**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уредникъ Ат. Самарджиевъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.
219. **Събуждане**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Провадия, уредникъ Ва. Мариновъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.

220. **Скорпионъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Видинъ, уредникъ Ст. Милошевъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.
221. **Седски Гласъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасково, уредникъ Д. А. Ташевъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.
222. **Ст. Загорски окръженъ Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсячно, въ Ст. Загора, уредникъ вост. комис. годишнина I, абонаментъ 3 л.
223. **Семе**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, есперантски, годишнина I, абонаментъ 1-50 л.
224. **Съединение**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Свиштозъ, уредникъ Н. П. Славковъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
225. **Сухидолски Гласъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ село Сухидолъ, уредникъ Т. П. Халачевъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.
226. **Севлиевски Общ. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Севлиево, годишнина II, абонаментъ 1 л.
227. **Свърѣменикъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Боровградъ, уредникъ К. Атанасовъ, абонаментъ 2-40 л.
228. **Статистични Навѣстия**, списание, излиза мѣсячно, въ София, единствено издание, годишнина III, абонаментъ 1 л.
229. **Свърѣменна Хигиена**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Д-ръ Петров, годишнина V, абонаментъ 4 л.
230. **Списание на физ. мат. дружество**, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ С. П. Ламчевъ, годишнина VII, абонаментъ 6 л.
231. **Слависки Гласъ**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Д-ръ Н. Бобчевъ, годишнина IX, абонаментъ 4 л.
232. **Садово**, списание, излиза мѣсячно, въ селото Садово, уредникъ Д-ръ С. Досѣвски, годишнина XIV, абонаментъ 4 л.
233. **Свободно Слово**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, въ София, парт. издание, годишнина VIII, абонаментъ 12 л.
234. **Софийски Новини**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ Ст. Ивановъ, годишнина VI, абонаментъ 12 л.
235. **Сподука**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Пловдивъ, уредникъ Г. Бруможъ и др. годишнина I, абонаментъ 2 л.
236. **Служащъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 3 л.
237. **Сливница**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 3-50 л.
238. **Софийски Окръженъ Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ вост. комис. годишнина I, абонаментъ 4 л.
239. **Слово**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Карнобатъ, уредникъ Ж. Маневъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

240. **Социалистическо Знаме**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Сливенъ, партийно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.
241. **Свободна Воля**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ Ал. Поповъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.
242. **Съединение**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Самоковъ, уредникъ Т. Ванзиковъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
243. **Самоковска Комуна**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Самоковъ, уредникъ Мих. Дашинъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.
244. **Списание на митнишкото дружество**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредник р. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
245. **Ступански прѣгледъ и домакинъ**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ А. С. Пенчевъ, годишнина I, абонаментъ 2-50 л.
246. **Списание на лимонаденитѣ фабрики**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Д-ръ Добревъ, годишнина I, абонаментъ 8 л.
247. **Секретар-бирникъ**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ А. Георгиевъ, годишнина IV, абонаментъ 6 л.
248. **Списание на Българската Академия**, списание, излиза мѣсячно, въ София, Академско издание, годишнина XXIII, абонаментъ 10 л.
249. **Свърѣменна Мисль**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 10 л.
250. **Търговски Знания**, списание, излиза мѣсячно, въ София, уредникъ Н. К. Савовъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.
251. **Теменужка**, списание, излиза мѣсячно, въ Шумевъ, уредникъ ред. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 2 л.
252. **Телеграфо-Пощен. Съзнание**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 4 л.
253. **Телеграфо-Пощен. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина IX, абонаментъ 4 л.
254. **Търговски Служащъ**, вѣстникъ, излиза мѣсячно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 1-20 л.
255. **Техническо Съзнание**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсячно, въ София, годишнина I, абонаментъ 5 л.
256. **Текстиленъ Работникъ**, вѣстникъ, излиза мѣсячно, въ Сливенъ, уредникъ годишнина IV, абонаментъ 1-20 л.
257. **Търговски Фаръ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсячно, въ Варна, уредникъ П. Драгулевъ, годишнина III, абонаментъ 10 л.
258. **Търновски Вѣсти**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Д-ръ П. Галчовъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

259. **Т. Назарджиевъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Т. Назарджиевъ, уредникъ Е. Складянски, годишнина III, абонаментъ 5 л.
260. **Тютюноробитникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно въ Пловдивъ, съвзно издаване, годишнина III, абонаментъ 1-50 л.
261. **Учитель**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Кр. Максимовъ, годишнина XVIII, абонаментъ 8 л.
262. **Училищна Практика**, списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Д-ръ С. Чакъровъ, годишнина VI, абонаментъ 5 л.
263. **Утро**, вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Ва. Дамановъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.
264. **Учителски Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ София, уредникъ Ив. П. Беловъ, годишнина IX, абонаментъ 5 л.
265. **Учителска Искра**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ седмично, уредникъ редак. комитетъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.
266. **Ученическа Пробуда**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 2-50 л.
267. **Утро**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Н. Г. Марковъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.
268. **Фармацевтъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издаване, годишнина V, абонаментъ 10 л.
269. **Финансовъ Сборникъ**, списание, излиза седмично, въ София, официално издаване, годишнина IV, абонаментъ 4 л.
270. **Финансова Защита**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
271. **Художествена Култура**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ В. Деновъ, годишнина II, абонаментъ 8 лева.
272. **Християнски свѣтъ**, списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Ив. Съчановъ, годишнина XX, абонаментъ 3 л.
273. **Християнинъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ седмично, въ Русе, уредникъ годишнина II, абонаментъ 3 л.
274. **Църковенъ Амвогъ**, списание, излиза мѣсечно, въ Търново, уредникъ Пр. С. Х. Арабаджиевъ, годишнина V, абонаментъ 2-50 л.
275. **Църковенъ Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, синодво издаване, годишнина XII, абонаментъ 10 л.
276. **Читалище**, списание, излиза мѣсечно, въ София, съвзно издаване, годишнина I, абонаментъ 3 л.
277. **Черноморска Ноца**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Дим. Боевъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.
278. **Чирпански Гласъ**, вѣстникъ, излиза три пѣтъ мѣсечно, въ Чирпанъ, уредникъ Т. Орловъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.
279. **Шивански Работникъ**, вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съвзно издаване, годишнина I, абонаментъ 1-20 л.

280. **Шантеклеръ**, вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ А. Вожиневъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
281. **Шиванка Борба**, вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ годишнина I, абонаментъ 2-40 л.
282. **Шуменски Окр. Вѣстникъ**, вѣстникъ, излиза два пѣтъ мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ пост. комисия, годишнина I, безплатно.

SLOVENSKO ČASNIKARSTVO

SLOVENCİ, NJIH ZGODOVINA IN CASNIKARSTVO.

Dasi so pokazali Slovenci na kulturnem polju dovolj lepih vspehov, vendar so malo poznani ne samo na velikem političnem forumu Evrope, nego tudi pri svojih velikih slovaskih bratih na vshodu. Uzrok pač tiči v tem, ker so najmanjši slovanski narod brez hrupne lastne zgodovine in še bolj, v tem, ker se imenujejo Slovenci ter se jih vsled tega često zamenja z Slovaki (Slovenci) in Slovani (Sloveni, Slaveni, Slavjani). V mnemotehničnem oziru pa enakost in sličnost motite in slabite spomin in jasnost pojma. Da bi toraj ostali Slovani v glavnem spoznali svojega najmanjšega in pol pozabljenega bratca, da bi bil bolj razumljiv razvoj slovenskega časnikarstva in javnega dela za domovino, zato prinašamo kot uvod opis Slovencev in njihove zgodovine v glavnih črtah. Seveda ta uvod, ki je napisan v naglici samo ad hoc ob priliki X. shoda slovanskih časnikarjev v Belgradu (1911), ne nosi značaj izvirnosti in novosti in je sestavljen na podlagi znanega gradiva.

Neposredno pred krajem VI. stoletja po Kr. je bizantinski car Mavricij še mogel zabraniti prednikom Jugoslovenov (Slovenov) trajno naseljenje na Balkanskem polotoku. Zato so se naši pradedi obrnili proti zapadu v gorenje porečje Save, Drave su Mure, v ozemlje Norika. Avantgarde Slovenov (Jugoslovenov) so se pojavile leta 595 vze v Pustriški dolini na Tirolskem in tu je moral z njimi bavarski vojvoda biti krvavo bitko da bi jim zabranil nadaljnje prodiranje in osvajanje. Ta letnica zaznava v zgodovini

fakt, da so tedaj vshodno alpske dežele postale slovenske, kakor so tudi še danes, ali v glavnem samo južno od reke Drave.

Ko je silni Samo (627—662) vstal zoper divje Obre, otrasli so tudi Slovenci nadležni jarem Azijatov in so postali samostojni pod lastnimi vladarji. Vše zgodaj se je formirala njihova država v Alpah, Koroško ali *Karantanija* imenovana, ki je približno obsegala ozemlje starega Norika. Razven sedanjega Koroškega, Kranjskega, Štajerskega, je spadal v obseg Karantanije tudi del Tirolskega, Salcburškega (Lungau), Gornje — in Dolnje — Avstrije. Središče slovenske države je bilo v labodski dolini severno od Celovca (Klagenfurt), kjer se nahaja Krnski grad (Karnburg) in Gospa sveta (Maria Saal). Tu nekje so imeli slovenski vojvode svoje prestolnico.

Vsled nezgodnega geografskega položaja med divjimi Obri in državno dobro organizovanimi Bavarci, Slovenci niso mogli dolgo ohraniti popolne politične svobode. Pritisnjeni od Obrov, obrnili so se do bavarskega vojvode Tasila II za pomoč in združeni z Bavarci odklonili pretečo nevarnost iz panonske nižine, ali so morali priznati nadoblast Bavarcev. Izbrali so si pač manjše hudo. Odvisnost od Bavarcev pa je bila bolj nevarna v narodnem nego v političnem oziru, ker so ovi tedaj nadkrijevali Slovence kulturno, a kar je glavno, Bavarci so bili bogatejši za silno idejo krščanstva, ki je budila v njih čut superiornosti nad poganskimi sesedi. Za dano pomoč je moral karantanski vojvoda *Borut* razven drugih porokov poslati tudi svojega sina *Gorazda* in stričnika *Hotimira* na bavarski dvor, kjer so se ti pokristjanili in po svoji vrnitvi širili krščansko vero tudi med Slovenci. Izza vlade vojvode *Hotimira* (okolo sredine VIII. stoletja), ko je bila še večina Slovencev nepokristjanjena, je prišel v središče Koroške škof *Modest* ter je posvetil cerkev na čast materi božji, ki se od tedaj imenuje Gospa sveta (Maria Saal).

Ko je začel vladati v Karantaniji vojvoda *Valjhun* (769), nastane je v zemlji silen upor proti krščanstvu, pojavi se reakcija, ki je dala Bavarcem povoda, da so se še

bolj vmešali v slovenske razmere in pritegnili Slovence v okvir svoje kulturne in državne organizacije. Valjhun namreč ni mogel sam obvladati krščanstvu sovražnih upornikov, ki sta jih junaski vodila *Droh* in *Orel* in zato je poklical na pomoč Bavarce ter zadušil upor v krvi. In to borbo, ki je imela odločiti, bođe-li v alpskem svetu obveljala slovenska vera, slovenski jezik in nezavisnost ali pa krščanstvo in nemštvo, vzel si je največji slovenski pesnik France Prešeren za predmet pesniškega obdelovanja ter je dal Slovincem (1836) ep „Krst pri Savici“.

Tako je bila Karantanija še tesneje priklenjena za Bavarsko in zapadno kulturo, posebno ko je ne dolgo potem Karol „Velki“ odstavlil (788) bavarskega vojvodo Tasila III in združil njegovo državo s Karantanijo vred s svojo frankovsko monarhijo.

Še predno se je znalo za srbsko državo in predno zgodovina prvič imenuje srbsko ime (822), izgubili so Slovenci svojo državo in svojo svobodo. Oni niso imeli lastnega narodnega razvoja, ampak v družbi s tujini narodi in tujini državmi. Zato tudi danes ne zahtevajo svojih narodnih pravic in garancij za obstoj narodne individualnosti na podlagi zgodovinskega ampak na podlagi prirodnega prava. Pogled nazaj jim nudi samo strašno sliko suženjstva. Svetel je samo začetek zgodovine pod lastnimi vladarji, svetla in prosvetljena je sedanost, po sredi pa straši dolgoletna tema narodne nezavednosti in propadanja. Severni Slovenci prejeli so krščansko vero od Nemcev (Bavarcev) in so bili hijerarhično podčinjeni solnograški (salcburški) nadškofiji; na jugu pa je med njih prodirala italijanska kultura in duh največ po duhovnikih, ki so jih pošiljali oglejski (akvilejski) patrijarhi. Tudi Karol „Velki“ (768—814) je gladil pot razširjenju krščanstva med Slovenci južno od Drave. Ko so namreč Franki podjarmili longobardsko kraljestvo (774) in furlansko vojvodino (Frijaul), postali so neposredni sosedi južnih Slovencev in na priprošnje patrijarha Pavlina II, ki ga je Karol posebno sčutil, pošlje isti svojega sina Pipina nad njih; in do leta (800) so prišle v

okvir frankovske države tudi Kranjsko, Kras, Istra in Liburnija.

Tako je bila zapečatená osoda Slovencev in sprejeli so krščanstvo in višjo kulturo od rimsko-germanskega zapada in ostali so nanj priklenjeni do današnjih dni. V XIII stoletju imenuje se reka Kolpa meja Teutonije.

Od časov izgube svobode pa do danes je osoda Slovencev tesno zvezana z razvojem in dogodki rimsko-nemškega cesarstva in avstrijske monarhije. Če je vze duhovščina širila nemški jezik in upliv med Slovenci, to je tem boj mogla delati država na osnovi fevdne uprave, ker je kralj slobodno razpolagal s podjarmljeno zemljo. Karantanija je postala obljubljená dežela za nemške plemiče, avanturiste, rokodelce, trgovce in posebno za škofe. Vze cesar Ludovik „Pobožni“ je odstavljá slovenske kneze in nameščá frankovske grofe. Tako so posredno nad Slovenci vladali razni vazali cesarstva, kakor oglejski patrijarhi, brizinski (Freising na Bavarskem), salcburški, bamberški in brixenski škofje, dalje celjski, goriški, ortenburški in ptujski grofi. Kolonizacijo slovenskih dežel po Nemcih so posebno pospeševali rečeni nemški škofje.

Nadalje pisati slovensko zgodovino ne bi bilo umestno ob tej priliki. Samo bi pripomnili, da se je v kljub procesu intenzivnega germanizovanja obdržálo marsikaj, kar je spominjalo na stare čase iz dobe samostalnosti ali polsamostalnosti in kar je bilo domače slovensko. Tako n. pr. se je obred vstoličenja koroških vojvod na Krnskem gradu in Gosposvetskem polju, menda uveden od kneza Inga koncem VIII stoletja še dolgo obdržá in tudi nekateri vladarji habsburške dinastije sprejemali so čast koroškega vojvode po slovenskem obredu. Isto tako so nekateri srednjeveški vladarji rečene dinastije znali slovenski jezik, ki je bil číslan na najvišjem mestu tam do cesarja Maksimilijana I. Koroški vojvode so imeli pravico posluževati se slovenskega jezika na nemškem državnem zboru. Ali močni tok občega pomenčevanja je šel nemoteno svojo pot, potujčil se je predel za predelom najprej na Salcburškem, Tirolskem, Gornjem — in Dolnjem — Avstrijskem, dokler niste prišli na red

severno Štajersko in severno Koroško. Še-le prebujenje narodne zavesti Slovencev okolo sredine XIX. stoletja je v glavnem vstavilo proces potujčevanja. Razmerno najmanj zemlje so Slovincem odtujili Lahi (Italijani), namreč samo del Furlanije istočno od reke Tilmenta (Tagliamento). Omeniti pa moramo, da so bili Slovenci v severnih alpskih krajih bolj retko naseljeni in da so vsled tega mogli bavarski naseljenci kmalu dobiti narodnostno premoč, posebno ker jih je podpirala država in cerkev. V krajih pa južno od reke Drave propadle so mnoge nemške kolonije in se poslovenile, ker ste bili Kranjsko posebno pa rodno južno Štajersko vze od začetka gostejše naseljeni in tudi bolj oddaljeni od nemških središč. Obdržal se je samo večji jezikovni otok Kočevarjev (po narečju turinsko-frankovska mešanica, šteje okolo 18.000 duš), koje so naselili na jugoistočnem Kranjskem (1350 — 1360) ortenburški grofje.

Da omenimo še nekoliko besed o panonskih Slovencih, ki so stanovali med Donavo in istočno mejo Norika, toraj na današnjem Ogerskem zapadno od Donave. Oni sicer niso spadali v okvir stare Karantanije, iz koje je neposredno izšel slovenski narod, ali današnji ostanki panonskih Slovencev na jugoistočnem Štajerskem (Preleki) in zapadnem ogerskem tvorijo organski del modernega slovenskega naroda ki so dali narodu celo vrsto pesnikov, učenjakov, politikov e. c. (Miklošič, Stanko Vraz, Murko, Ploj, Hlešič). Drugi del ostanka panonskih Slovencev, namreč Kajkavci (Bezjaki) v zagrebski, varaždinski in križevski županiji se je stopil v kulturno-politično telo hrvaškega naroda. — V jezikovnem oziru so tvorili panonski Slovenci prehod od Jugoslovanov k severnim bratom, osobito od karantansko-slovenskega idijoma k slovaškemu. Politično središče panonskih Slovencev je bilo bajno Blatno (Moosburg) ob Blatnem jezeru (Plattensee, Balaton Fűret), kjer sta v IX. stoletju stolovala kneza Pribina (†860) in njegov sin Kocel (†884). Pri poslednjem sta se mudila slovanska apostola sv. Ciril in Metod, ko sta bila na potu v Rim; in Kocel je visoko číslal slovansko pismo in jezik. Slovansko

dogosluzje se je razširilo tudi po njegovi zemlji. Ali intrigam nemških duhovnikov se je posrečilo zatrei *moravsko-panonsko nadškofijo*, ki je bila neposredno Rimu podčinjena. Naval divjih Madjarov v začetku X. stoletja je najobčutnejše zadel ravno panonske Slovence tako da so nam ostali samo žalostni fragmenti.

Še enkrat so prišli Slovenci pod zezlo slovanskega vladarja, namreč v drugi polovici XIII stoletja, ko je kralj Otokar II zedinil tudi slovenska dežele z veliko československo monarhijo, ki se je razprostirala od Balta do Adrije.

Izmed domačih plemenitaških rodovin so si pridobili največjo moč grofje *Sacineki*, tudi celjski grofje imenovani, ki so imeli v XV. stoletju velik del Štajerskega, Kranjskega, Hrvaškega in Ogerskega v svoji oblasti. Oni so bili toliko mogočni, da so se upirali cesarju in se celo bojevali s Fridrikom III. Poslednji celjski grof Ulrik je imel za ženo Katarino, hčer srbskega vladarja *Jurja Smederevca*.

Prihod Turkov na Balkanski polotok je vplival tudi na Slovence kakor v narodopisnem in socialnem tako tudi v političnem življenju. Srbi so se sklanjali pred Turki na ozemlje hrvaške kraljevine (zlasti v Liko in Posavje), a Hrvati na Kranjsko, Štajersko, Ogersko in Moravsko. Tako je nastal na jugovzhodnem Kranjskem in južnem Štajerskem hrvaško-slovenski narodni amalgam. Celo Srbi iz Bosne, Hercegovine in Raške so se naselili v Beli Krajini (v Žumberku, Marindolu in Bojancih). Tako so prišli zapadni ali ilirski Jugoslovenci v najožji stik, občevali so in kupčevali med seboj, a kar je glavno, postali so vojni drugič, ko so se preko dve stoletji bojevali ramo ob ramo proti krvoločnemu Turčinu. — Prvikrat so Turki vdrli na slovensko zemljo po bitki pri Nikopolju (l. 1396) in so grozovito razsajali po jugoistočnem Štajerskem, zlasti okolo Ptuja. Od tega leta pa do XVIII. stoletja, ko so zadnjič plenili okrog Metlike niste bili Kranjsko in Štajersko nikdar varne pred napadi poturčenih Bošnjakov. Vojskovanje Slovencev s Turčini je imelo za Slovence to dobro stran, da se je po občevanju s Hrvati in Srbi v njih brez doma prebudila na-

rodna samozavest kakor tudi zavest sorodnosti in enotnosti Jugoslovenov. Saj se pripoveduje celo o nemških plemenitaših, ki so služili kot oficirji in generali (n. pr. Adam Burgstall) v Vojni Krajini, kako so se navadili jezika Srbov in Hrvatov, sprejeli njihove običaje in celo narodno plemenitaško opravo.

Bojevito razpoloženje Slovencev v dobi turških napadov in romantični dogodki, ki navadno spremljajo vojsko, dali so povod novemu procvitanju *narodnega pesništva*. Iz te dobe imajo Slovenci najleše junaške pesmi in romance.

V dobi turških bojev so pokazali Slovenci tudi voljo emancipacije od Nemcev, koji poskus pa je bil v prvi vrsti socialne in agrarne prirode, in samo sekundarno narodnost. Na kraju XV. ni v prvi polovici XVI. stoletja so se namreč zbrali kranjski in štajerski kmetje v velike vojske (Matija Gubec), da bi otresli zuleči in nadležni jarem nemških plemenitašev, ali so podlegli boljši taktiki in boljšemu orožju vitezov.

Iz novejšje zgodovine je od velike važnosti okupacija slovenskega ozemlja po Francozih (1809—1813), ker se je od tedaj neprenehoma in krepko probujala narodna zavest Slovencev, dokler niso postali to kar so danes-kulturno politično organizovana narodna družina enega imena z istim književnim jezikom.

Dandanes štejejo Slovenci okolo 1,450.000 duš in sicer: v avstrijskem cesarstvu 1,193.000, v Italiji 40.000, na Ogerskem 45—50.000, v Ameriki 100.000 in drugje po svetu 20.000. Seveda pridejo v poštev za narodni razvoj samo oni Slovenci, ki stanujejo kompaktno na svoji domači grudi in štejejo nekaj manj od 1,300.000, teraj približno toliko kakor Arbanasi. Mnogo slabi narodno moč Slovencev to dejstvo, da so razdeljeni na troje držav, a v Avstriji sami zopet na šest provincij, kar zelo ovira skupno delo in politični napredek zlasti še zaradi tega, ker so razven na Kranjskem in Goriškem povsod v manjšini. Na severu jih potiskajo mogočni Nemci na istoku Ogrji in na zapadu Lahji (Italijani). Samoobramba je tem težja, ker podpira narodne

nasprotike Slovencev tudi državna avstrijska politika; niti država niti dinastija ne napuščata tadicijonalnih germanizatorskih teženj. In celo kadar se na severu pobotajo Nemci in Čehi, navadno plačajo račun Slovenci. Na ta način je na Koroškem zatrto slovensko šolstvo in uradovanje, in na Štajerskem težko dobijo službo slovenski uradniki. Če pa kateri slovenski sin ostane doma, ta mora postati na pol renegat ali pa je izločen šikanam nemške in nemčurske birokracije, koji daje potuho centralna vlada na Dunaju (Beču). Zato pa brez dvombe pride čas, ko bodo to početje najbolj obžalovali gospodje na Dunaju, ker bo Nemcem tako vzrasel greben nestrpnosti, da se v Avstriji ne bo dalo z njimi živeti, kar more postati fatalno za monarhijo. Politična nemoralna je pač največje zlo in izpodkopava državne temelje.

Ako se ne oziramo na Lužičke Srbe, ki predstavljajo samo rudimente nekdanj močnega polabskega plemena, potem so Slovenci najmanjši slovanski narod. Ali je neka pri njih kar jih dela silno važne za medsebojno konstelacijo narodov — in to je njihova geografska lega.

Slovenska zemlja predstavlja ozadje tržaškega zaliva in preko nje peljejo velike prometne arterije iz srednje Evrope k Sredozemskemu morju. In ovo srednjevropsko ozemlje je v rokah silne nemške mase, ki se bi rasprostirala od Hamburga do Trsta, samo če bi je ne ločili Slovenci od tržaškega zaliva. Odtodi pak izvira ono silno sovraštvo celokupnega Nemštva do Slovencev; vsled tega pobirajo po celi Nemčiji in nemški Avstriji prostovoljne prineske za „Schulverein“ in „Südmarko,“ ki imate namen ponemčiti zlasti Slovence. Javno prihajajo nemške marke iz Berlina za sulferajnske šole v Beli Krajini, kar pa Avstrija se favorizira.

Če vze nekoliko razumemo mržnjo Nemcev do Slovencev, za zkraino zaslepljenost, moramo smatrati to, da podpirajo italijanski naseljenci v Istri in Trstu germanizatorske težnje Nemcev s tem, da preganjajo Slovence. Kjer ima Lah samo neznatno večino kakor n. pr. v Trstu in Gorici, ne dovoli Slovincem niti ljudskih šol. Slovenci jedva

bodo vspeli odbraniti se kombinovanega napada in če uničijo Nemci njihovo narodnost, potem je Trst njihov, kar pomeni največjo nevarnost za slobodo Italije.

Urbi er orbi pak je treba pibiti, da leži Trst in Gorica na slovenski zemlji a da so Lah v glavnem ali priseljenci ali pa poitalijančeni Slovenci, kateri sistem poitalijevanja je prevzela Avstrija in ga podpira še danes. Ali priroda in prirodni zakoni so močnejši od špekulacije ljudij in etnološki zakon veli, da mora mesto postati iste narodnosti kakor i stanovalci bližnje in daljše okolice, seveda če je ista široka masa naroda probujena ter organizovana kakor je sedaj slovenska — cuius est regio eius et caput. Zato je število Slovencev v Trstu poraslo v desetletju 1900 — 1910 od 27.000 na 75.000, četndi so pisali statistiko Italijani in Nemci, ki gotovo niso delali v korist Slovencev. Pri sadnjih državnozbornih volitvah (13. jun. 1911) imeli so tižaski Slovenci 11.000 glasov.

Vaznost geografske lege Slovencev odseva tudi v zgodovini. Napoleon je namreč v Schönbrunnskem miru (1809) odcepil ozadje tržaškega zaliva od Avstrije in priklopil Slovence francoski državi, ker je brzo uvidel, da je Kranjska z Goriškim „porta Italiae“ (kakor se je bil vže okolo leta 600 izrazil papež Gregor „Veliki“) in je vsled tega moral imeti Italijo zavarovano pred Avsrijanci, ali pa če je hotel od juga zagroziti osrčju Avstrije. Napoleon je izvedel še le po schönbrunnskem miru, da niso stanovalci ilirskih pokrajin z glavnim mestom Ljubljno niti Nemci niti Lah, ampak Jugoslovenci. In to je velikega carja toliko zanimalo, da je svoj prvotno projektovani odhod odložil ter še štiri dni razmišljal o novem narodnostno-političnem problemu. V smislu informiranja pripada tu važna vloga Jerneju Kopitarju († 1844) in njegovemu mecenu baronu Žigi Zoisu.

*

Slovenska zemlja je deloma jugoistočni alpski svet, deloma pa Kras s svojimi pedzemeljskimi čudi, kakorjih najlepše kaže po celem svetu znana Postojnska jama (Adelsberger-Grotte). Koroško, severno Goriško ni severno Kranjsko (Go-

renjsko) predstavljajo visok in gorat svet, koji je redko naseljen ter bolj prikladen za živinorejo nego za posedelstvo. Ali slovenske Alpe so zelo romantične (Bled, Bohinj, Triglav, Belopeška jezera, Vrbsko jezero i t. d.) in privabijo po letu mnogo tujcev, od kojih domačini zaslužijo dosti denarja. Rodovito je spodnje Štajersko z ravnimi polji ni prijaznimi vinskimi goricami tako da ono ne izhrani samo svojih prebivalcev ampak preostaja pridelkov za prodajo. Dočim je dolenski Kras z gozdi poraščen, kaže notranjski in isterski goša in kamenita rebra; dasi so Kraševci najdelavnejši in najinteligentnejši slovenski kmetje, vendar jih domačija ne more priziveti. Zato se posvečujejo trgovini in obrti ter gredo v široki svet iskat dela in kruha. Kraševci tvorijo ljudski rezervoar, iz kojega degenerirani Trst spopolnjuje svoje prebivalstvo s svežim naraščanjem. — Umni Kraševci so tudi dobri vinogradniki in kletarji in daleko je poznan njihov zlahni „teran“, „refosko“ in „pikolit.“

Slovinci so v obče zdrav, žilav, moralen in pobožen narod, ki išče svoje zadovoljnost največ v delu. Sicer se njihova pobožnost uprav v zadnjem desetletju zlorablja v politične svrhe, ali za tolažilo služi to, da so moralni in pobožni narodi pozneje močni nosilci tudi drugih idej; in če se odpro oči slovenskemu kmetu, da je njegova domovina v nevarnosti pred domačimi in tujimi neprijatelji, potem nam vstane navdušena domača armada, ki bo znala braniti svoje narodne pravice z orožjem kulture.

Slovinci so tudi bister narod, ki so dali svetu razmera dosti velikih mož kakoi n. pr. komponista Gallusa, matematika Vego in Močnika, kartografa Kocena, filologa Miklošiča, jurista Krajca, fizika Štefana i t. d.; da niti ne omenjamo cele vrste domačih pesnikov ni drugih pisateljev.

Slovenska industrija je še v povojih in Slovenci v glavnem nabavljajo svoje potrebščine iz nemških in čeških tovarn, dočim morajo njihovi delavci delati po tujih tovarnah v Austriji, na Westfalsken ni zlasti v Ameriki.

Površina slovenske zemlje meri okolu 25.000 km² in je približno za polovico manjša od kraljevine Srbije.

Pismo in književnost kakega naroda ste prvi znak, da je isti napustil primitivnost ter krenil na pot prosvetljenosti in kulture. Zato je potrebno tudi početke slovenske prosvete objasniti z nekoliko vrsticami, zlasti ker so Slovenci največ duševnega dela posvetili spopolnjenju jezika in lepi književnosti.

Ko je koncem VIII. stoletja legla v grob samostalnost slovenske države, izmrta je polagoma tudi zavest narodne skupnosti. Edini i malo prosvečeni ljudje, ki so živeli med ljudstvom so bili svečeniki, ali ti so opravljali cerkvene obrede in molitve v nerazumljivem latinskem jeziku; zato se ni mogla razviti v srednjem veku slovenska pismenost, kakar je to bil slučaj pri vstočnih pravoslavni Slovanih. Kot popust rimske cerkve se more smatrati sklep cerkvenega zbora v Majncu (803 l.), po katerem je bilo dovoljeno govoriti samo nekatere molitvice v materinem jeziku. Od tod je razumljivo, da so se nam v takozvanih *bržiških spomenikih* ohranile neke molitve in z njimi slovenski jezik X. veka. Najbrže jih je zapisal bržiški (Freising) škof Abraham (957—994), po rodu Slovenec. Ovi fragmenti pak nimajo nikake veze s začetkom slovenske književnosti.

Pravo slovensko književnost pričinja še le *Primož Trubar* (1508—1586) s svojo knjigo „Krščanski nauk in Abecednik z malim katekizmom“, ki je izišla 1550 v Tübingen-u na Württembergškem. Od ostalih protestanskih pisateljev hodita omenjana *Jurij Dalmatin* (1550—1589) in *Adam Bohorič* († 1598). Prvi je izdal leta 1584 na slovensko prevedeno biblijo z lepimi lesorezi in drugi je napisal prvo slovensko slovnico „*Areticae horulae*“ in vstvaril Slovenscem pravopis, ki je bil v rabi okolo 300 let, tamo do polovice XIX. stoletja. V uvodu svoje slovnice govori A. Bohorič tudi o osmih slovanskih narečjih in širi zanimanje za širše Slovanstvo.

Za razširjanje slovenskih in v obče jugoslovanskih knjig v XVI. stoletju si je pridobil neveljvih zaslug bogati baron *Janez Ungnad* (1493—1564) iz Podjunske doline na Koroškem. Ko je ta uplivni plemič prestopil k luteranski veri, naselil se je v Urahu na Württembergškem in vsta-

novil v Tübingenu svojo tiskarno. Mož je bil prezet od velike ideje, da pridobi za reformirano krščanstvo ne samo Slovence ni Hrvate, ampak tudi pravoslavne in muslimanske Srbe. Kolo ljudij, zmožnih jugoslovanskih pismenostij je izdrževal največ Ungnad sam, da bi priskrbel prevode sv. pisma in drugih protestanskih knjig v jugoslovanskih narečjih z latinskimi, cirilskimi ni glagolskimi črkami. Če se pomisli, da je bilo samo od 1561—1564 tiskanih nad 25.000 jugoslovanskih knjig, tedaj moramo reči, da se je bilo precej globoko vkoreninilo zanimanje za čitanje in višjo duševno izobrazbo. Baron Ungnad znači za Slovence XVI. stoletja nekač sličnega, kar je bil na kulturnem polju baron Zois Ljuljani na koncu XVIII stoletja.

Prvo slovensko tiskarno u Ljubljani je ustanovil Janez Mandelc 1575. leta.

*

Reformacija je rodila slovensko književnost, ki ni prenehala do današnjih dni. Ali prave narodne zavesti in slovenske nacije ni bilo, ker je manjkalo globljega interesa za široko maso naroda, ki je bila edina očuvala slovenski jezik in vse kar je bilo ostalo slovanskoga iz starih dni. Meščanstvo je bilo odtujeno in je govorilo in mislilo nemški ali laški; ono je s prezirom gledalo na brezpravno množico kmetov in hlapcev, ki je delala tlako plemstvu. Misel narodne zavesti in narodne emancipacije se je začela še le na koncu XVIII in v začetku XIX stoletja, ko so tudi v Ljubljani prodrie ideje francoskih enciklopedistov in sugestivna moč vzgledov francoske revolucije. In neposredno pred kraj XVIII. stoletja pade tudi rojstvo slovenskega časnikarstva, ko je prvi slovenski pesnik *Valentin Vodnik* (1758—1819) začel izdajati prvi slovenski časopis *Ljubljanske Novice* (1797—1800). Prva številka *Ljubljanskih novic* („LUBLANSKE NOVIZE od vsih krajev zeliga svejta v' lejti 1797. V'Lublani vendajati Sazhete inu natisnene per Joannesu Fridrihu Eger, na Polanah № 3.) je zagledala beli dan 4. jan. 1797 in je bila tiskana v Eger-jevi tiskarni v Ljubljani. *Novice* so prinašale razne novosti i državne na-

redbe, članke o gospodarstvu, narodopise in pesmice. Izhajale so od začetka po drakvat na teden in stale za celo leto 3 fl., posamezne številku 3 krajcerje. Brez dvoma bi se bile obdržale *Vodnikove „Novice“*, če bi bile imele dovolj odjemalcev, ali za to je manjkalo predpogojev: ljudstvo ni imelo svojih šol ter ni znalo čitati, bilo je zanemarjeno in ni imelo pravega smisla za vživanje pri čitanju novic.

Prvi slovenski časnikar *Vodnik* je pokazal tudi smisla za širše Slovanstvo, za odnos sorodnosti sloveskega jezika k narečjem drugih Slovanov. Čisto iznenadijo modernega čitatelja one vrstice, koje je *Vodnik* napisal o priliki prehoda ruske vojske skoz Ljubljano 1799 leta. On piše v 26. številki „*Novic*“ (sobota 29. junija 1799): „Ena nova perkazen je za nas Krajnce, de so Rusi naši stari bratje peršli nas ne li obiskat, temuč tudi pred sovražnikam branit. Pred poldruzgi tavzent letmi so prvi Slovenci v' te naše kraje peršli, oni so bili od Rusev inu drugih Slovencev roda; od tiga pride razlôčik, zakaj mi lahko zastopimo rusovski jezik; oni so namreč Slovenci, inu korenina, od katire so naši očaki rojeni. Daleč uni kraj Donave so se zaredili, inu počasi lesem stegvali, dokler je narkrajni rod na kraj laške dezele perderl, inu tukaj se naselil, ter dezele imenoval Krajno. — Zdaj vidimo z' očmi, kakišne mogočne inu velike brate mi po svetl imamo, kateri so naš slovenski jezik vselej čist ohranili. Proti letim se imamo bližati, kaderkol očemo jezik čistiti. Pa se tudi od njih učiti, kader je treba dezele pred souražnikam braniti. Ako oni silno daleč prideo, zakaj bi mi tukaj blizo nepomagali se sovražniku Zoper postaviti?“ Ruski junaki, ki so tedaj potovali v Italijo skozi Ljubljano pod generalom *Rehbinderom*, so slavno premagali Francose pod maršalom *Suvorovim*.

Pomen „*Lublanskih Noviz*“ označil je *Ivan Vrhovnik* (Ob stoletnici „*Lublanskih Noviz*.“ Ljubljana 1897, str. 11—12): „Prvi slovenski časnik so — s temi besedani je že označen njih pomen. S 4. dnem meseca prosinca l. 1797., zagledal beli dan prvi list „*Lublanskih Noviz*“, more se usporejati v minolem stoletju samo še tisti dan l. 1789., ko se je prvi krat pojavila slovenska igra „*Zupanova Mi-*

cika* na modernem gledališkem odru v Ljubljani. Do tedaj se je rabil slovenski jezik do malega le za spisovanje nabožnih knjig. Z „Lublanskimi Novizami“ pa se odpira slovensčini novo polje. Z njim se začne borba, ki še dan-današnji ni končana, borba da se prična slovensčini častno mesto poleg drugih kulturnih evropskih jezikov.“ — „Lublanske Novize“ so poleg Linhartove „Geschichte von Krain“ prve budilke narodne zavesti med Slovenci. V tem oziru je neprecenljive važnosti feljtonsko pisan sestavek Vodnikov „Pouedanje od slovenskiga jezika.“ ki se pričinja brez tega naslova v 83. številki l. 1797. ter se od 84. številke i. l. nadaljuje pod rečenim zaglavjem do konca prvega letnika in začne s 13. številko l. 1798 do ušete 27. številke i. l. To je „Ilirija oživljena“ v prozi. S preprosto domačo besedo odgrinja Vodnik svojim rojakom zaveso, ki je zakrivala njih staro zgodovino, narodne običaje, in lepoto slovenskega jezika. Takoj v uvodu jih seznanja s Slovani, katere imenuje Slovence v širjem pomenu.“

Če je vže krog prosvetljenih ljudi (n. pr. Vodnik, Linhart, Kopitar), ki se je zbiral okolo mecena barona Žige Zoisa (1747—1819), moža stoječega na višini tedanje omike, vzbudil krepke kali narodne zavesti, to je francoska okupacija slovenskih dežel še intenzivnejše pospešila narodni preporod. Pod Francozi je postal slovenski jezik ravnopraven s francoskim in nemškim in je bil uveden v šolo in urad. Francozje so ustanovili v Ljubljani tudi univerzo (Akademija) z štirimi fakultetami. V dobi okupacije je izhajal v Ljubljani oficijalni časopis „Telegraphe officiel“ (urednik: Charles Nodier), ki se je oziral tudi na poezijo, zgodovino in jezik Jugoslovenov.

Po Napoleonovem padu, zavladali so zopet Avsrijanci nad slovenskimi deželami („Königreich Illyrien“) in so zatrli vsako svobodnejše narodno gibanje. Legitimizem, krščanska pobožnost, birokratizem, poslušnost podanikov bili so vodilni motivi, po katerih se je vladalo v predmarčni dobi do pada Metternih-ovega 1848 leta. Osnovnih šol je bilo zelo malo v slovenskih dezelah in še tu so podučevali v slovensčini samo v začetku, potem pa v nemščini. Slo-

venske so bile samo nedeljske šole. „Edini stan razumnosti, ki ji čutil z narodnom je bila nizja duhovščina, toda ni ta ne brez izjeme, zlasti na Koroskem in Štajerskem dostikrat ni bila duhovščina zmožna slovensčine niti za najnavadnejše molitve. Dobrih mašnikov je bilo med 100 celih 99, 1 domorodca pak med 100 teško“ (D. Lončar, Politčno Življenje Slovencev, Ljubljana 1906, str. 3). V taki temi dobi je moral živeti prosvetljeni Francè Prešeren (1800—1849), največji slovenski pesnik, ki je dal svojemu narodu najsvetlejšje kristale poezije tedaj, ko še niti ni bilo slovenskiga naroda o pravem pomenu besede. V tej dobi pritiska so se duševno formirali možje, ki so pripravljali pot lepšim dnevom slobode, ker ideje katere so bili razširili po Evropi enciklopedisti, francoska revolucija, Herder, romantika se niso dale zatreti ampak so privedle v Avstriji do revolucije 1848. lita.

Od prenehanja Vodnikovih Novic pa do Bleiweis-ovih (1800—1843) bili so Slovenci, brez lastnega časopisa. Vendar so bili v tem presledku sem ter tja objavljeni članki, označila, pesmi tudi v slovenskem jeziku in sicer v domačih listih, ki so izhajali v nemškem jeziku. „Laibacher Wochenblatt zum Nutzen und Vergnügen“ je pinesla l. 1814 v 45 številki „Pesem Ob slavnemu Godu Franceta l. Estrajharskiga Cesarja, in leta 1818 sonet Janeza Vesela Koseskega: „Potaštva“. Ovi časopis prekrsti se l. 1819 v „Illyrisches Blatt“ z namenom, da sprejema vse, kar je kolčekaj v zvezi z ilirskim imenom. Leta 1827 prinese isti prvo Prešernovo pesem: „dekelzam“ z nemškim prevodom. V tem listu se je l. 1833 bila tudi glavna bitka v abecedni ali črkarski vojski v kateri je učestvoval tudi Prešeren z sonetom „Apel in Zhevlijar“; tu je celo prvičkrat rabljena gajica v slovenskem slovstvu, ko sta bila l. 1840 v njej natisnjena dva Malavašičeva soneta. Slično vlogo kakor Illyr. Bl. v Ljubljani igrala je napram Slovincem „Carinthia“ v Celovcu na Koroskem; že v prvem letniku (1811) objavil je Urban Jarnik pesem „Na Slovence“. Od leta (1818) naprej se pojavlja v Celovcu še „Kärntnerische Zeitschrift“ z doneski h kulturi slovenskega jezika, l v nemških listih,

ki so izhajali v Nemškem Gradcu v prvi polovici XIX stoletja najdemo semtertja kaj napisanega o Slovencih in njihovem slovstvu ali pa tudi slovenski napisane originale; tako je n. pr. Davorin Trstenjak objavil v časopisu »Der Aufmerksamsame« nekoliko »ilirskih« in slovenskih pesmic. Narodne pesmi štajerskih Slovencev najdemo natisnjene v »Steiermärkische Zeitschrift«, ki so začele izhajati 1834 leta. »Laibacher Zeitung« je začela izhajati l. 1778 pri Jg. Al. pl. Kleinmayru in izhaja še dan danes v Ljubljani kot oficijalno glasilo o. kr. vlade in se tako vže od davna bavi z razmerami Slovencev; vže l. 1784 poroča ta list, da so tiskane najboljše molitve Pija VI tudi v slovenskem jeziku in da stanejo 7 krajcerjev.

Tako je vse javno časnikarsko delo dobilo zavetja, pod tujo streho, dokler ni vsaj leposlovje (poezija) dobilo začasno lastno domače zavetišče v almanahu »Kranjska Čebelica«, ki je počenši z letom 1830 izišla v Ljubljani zaporedoma štirikrat a petikrat še le leta 1848. Ta almanah je mnogo budil zanimanje za domači jezik in domačo književnost.

Ali Slovenci so morali čakati še deset let, dokler so dobili časopis enak onemu, ki ga je bil dal (1834) Ljudevit Gaj Hrvatom (»Novine horvatske«), namreč »Kmetijske in rokodelske novice«. Njih je ustanovil in uredil (1843) Dr. Janez Bleiweis (1808—1881), tajnik kmetijske družbe. Urednik novic ni imel posebne pisateljske ali politiške zmožnosti, ali bil je izredno iskušen, soliden in praktičen mož, ki je vedel da je treba času primerno najprej poučiti široko maso, privaditi jo čitanju ter vzbuditi čut narodnega edinstva v umrtveli masi alpskih Jugoslovanov. Tedaj so Slovenci vporabljali kar tri pravopise: »bohoričico«, »metelčico« in »danjčico« in se nazivali po provincojih »Štajerce«, Krajnce, Korošce, ker se niso bili zavedni svoje skupnosti. Sam Bleiweis bi bil ostal pogermanjen birokrat, če ga ne bi bili navdušili in pridobili za narodno delo njegovi prijatelji (n. pr. L. Jeran, Žakelj), ki so se bili navzeli *ilirske ideje* na hrvatskih gimnazijah.

Na začetku so prinašale »Novice« največ podučne članke za kmete, živinorejce, obrtnike, pozneje tudi leposlovne stvari (pesmi, pripovetke), zgodovinske ter jezikoslovne članke. Od leta 1848 naprej so se začele intenzivno baviti z literaturo in politiko. Zaslugo »Novic« za slovenski uarod je očrtal Fr. Levce tako-le: »1) Novice so združile vse slovenske pisatelje, ki so bili doslej brez glasila, središča in ognjišča, v eno kolo; 2) so zjediniile Slovence med seboj ter s Čehi in s Hrvati po Gajevem ali českem pravopisu; 3. Ohranile slovenščino zmesi hrvatskega in slovenskega jezika in 4. razširile veselje do čitanja in s tem slovensko zavednost

Novice so bile začele izhajati 5. jul. 1843 leta in so prenehale še le pred par leti. Početek »Znanila« v prvi številki slove tako-le: »Učenosti, umetnosti in znajdenja, so se v kratkih letih tako razširile, de kdorkoli z njimi naprej ne hiti, ne posnema, kar so drugi koristniga znajdli, ampak se terdovratno stariga derži, gre rakovo pot, vsaki dan mejn zna, se v zdajnim obrazenji ne znajde, v sredi svojih rojakov, znancev ino prijatlov si neznan ptuj dezelec zdi, in si ne more nikakor pomagati...«. »Novice« so izhajale enkrat na teden (4°) in stale za celo leto 2 fl.

Leto 1848 je prineslo ustavo in politično svobodo. V vseh slovenskih centrih so ustanovili politične organizacije in društva a središče in težišče celega političnega življenja je bilo »Slovensko Društvo« v Ljubljani pod predsedstvom Dr. Janeza Bleiweisa. Akademski mladina na Dunaju je ustanovila svoje društvo »Slovenijo« (presednik Fr. Miklošič) in v Nemškem Gradcu društvo istega imena, koje sta vodila Dr. Muršec in slavni pravnik Dr. Krajnc.

Iz kroga dunajskega društva »Slovenije« dobili so kranjski stanoviti tudi prvo adresu z narodnim programom, ker se prosi stanove naj ne ovirajo zedinjenja z slovanskimi brati v pismu in jeziku in naj se čuva slovenska narodnost na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem ni Primorskem ter naj se uvede slovenski jezik v šole in urade. Od pomnoženega odbora stanov vojvodine Kranjske pa je pošla temeljna zahteva slovenskega programa: zjedinenje slovenskih po-

krajin v eno kronovino z imenom „Slovenija“. In tedanji urednik „Novic“ je isto glavno točko zagovarjal v slavno-stni avdijevo pri nadvojvodi Ivanu. Slovenski narodni program je obsegal tri kardinalne točke: 1) Zjedinjeno Slovenijo; 2. enakopravnost slovensčine v šoli in uradi (tudi slovensko univerzo v Ljubljani); 3. neodvisnost Avstrije od Frankfurta — „Slovenija“ bodi nerazdružljiv del avstrijskega in nemškega cesarstva.

Privrženci „ilirizma“ so iskali stika in zaslombe pri ostalih Jugoslovanih zlasti s Hrvaškimi. Dr. Š. Kočevar se je vdeležil hrvaškega sabora (1848) pod Jelačićem ter se potegoval za ožjo zvezo s Hrvati v duševnem in materijalnem oziru.

Politična svoboda l. 1848 je obogatila tudi slovensko novinarstvo. V Ljubljani je začela izhajati „Slovenija“, prvi pravi politični časopis Slovencev (uredniki: M. Cigale, Dr. Dežman, F. Cegnar), ki je brzo prestal 1850 leta. Isto tako kratkega veka so bile: „Slovenske Novine“ v Celju (1848); „Celjske Novine“ (1848—1851); „Pravi Slovenec“ (urednik Fr. Malavašič v Ljubljani 1849); „Jadranski Slavjan“ (Ljubljana 1850, urednik S. Rudmaš); „Slovenski cerkveni časopis“ (urednik Dr. J. Pogačar u Ljubljani 1849). Vredno je omeniti, da se je že v začetku probude slovenskega naroda (1848), pripravljala domači razcep v kulturnopolitičnem oziru haš kakor ga imamo danes. V „Celjskih Novinah“ sta namreč pisala Škrebe in Šubič za ločitev cerkve in šole, za odpravo samostanov, za sekularizacijo cerkvene lastnine in odpravo celibata.

Reakcija v dobi absolutizma je zatrla slobodno politično gibanje in sloboden razvoj narodov in zato so morali propasti vsi slovenski listi razven Bleiweisovih „Novic“. Še celo na skromnega in skozi in skozi konzervativnega Bleiweisa, ki je vedno bil za vero in dinastijo se je pritiskalo, da bi opustil svoj list, samo ker je bil tiskan v slovenskem jeziku. Na eni strani so mu očitali panslavizem in ga sumničili temnega nagnenja do svetlih rubljev, na drugi pak strani so mu obljubljali boljši položaj in odlikovanja. In celo doma na Kranjskem so zahrbito rovali proti

konzervativnim „Novicam“ baš oni, ki so imeli za kaj takega najmanj povoda — namreč duhovniki; oni so iznašli da so „Novice“ veri nasprotne, zapeljive in nevarne in da je Dr. Bleiweis največji nasprotnik duhovnikov. V kljub temu so se „Novice“ obdržale ter prezivele dobo Bachovega absolutizma. (D. Lončar, op. c.).

Bachov absolutizem je moral pasti, ker je bil preveč nasproten toku časa, ker je bil preveč birokratičen, centralistično-germanizatorski in rimsko-katoliški. Takov sistem vladanja je bil najnepridnejši baš tam, kjer tvori država v svojem temelju narodnostni konglomerat. Izguba Lombardije in prezadolženost ste bili neposredni povod, da se je izdala oktoberska diploma (20. oktobr 1860) in februarški patent (1861) in proglasila ustava s svobodnim politikovanjem. Od tega časa naprej se je neprestano množilo število slovenskih časopisov do današnjih dni. Eden izmed prvih je bil „Naprej“ (od 2. jan. do 29. sept. 1863), ki ga je ustanovil pesnik Miroslav Vilhar in urejeval oštroumni pisatelj Fran Levstik. Program lista se glasi: Časnik *Naprej* misli na vstavnem potu potezati se za vse in vsakršne pravice slovenskega naroda ter vedno in povsod imeti pred očmi blagost domovine s pažljivim očesom na južne brate, s katerimi smo Slovenci v materijalni in duševni dotiki. Da bi „Naprej“ dosegel svoj sveti namen, obeta častitim bralcem take liberalno-politične lepoznavske in gospodarske sestavke, kakršni so potrebni, da se izve, kar se bode važnega godilo po vsem svetu; da se zbuja narodnost, vnema skrb za občno korist, širi vsestranska omika in luč med Slovenci, in kolikor je mogoče, da se pripomore k splošni izobraženosti na jugu“. Dasi je „Naprej“ izšel samo v 78 številkah, vendar je bil velikega pomena za slovensko politiko, jezik in književnost. S finim čutom za dobro in lepo kritikuje Fr. Levstik i leposlovje i politiko in zлага pri tem lepe umetne pesmi.

Pod uredništvom A. Einspieler-ja je začel izhajati v Celovcu na Koroškem „Slovenec“ (1865—1867) z geslom „Živi, živi, duh slovanski, bodi živ na veke!“ Isti nevstrašeni in nevpopljivi borec za prava koroških Slovencev vsta-

novi v Celovcu l. 1882 že kot starec tednik „Mir“, ki izhaja še sedaj. V Trstu se pojavi (1866) „Ilirski Primorjan“, koji se l. 1867 prekrsti v „Primorca“ pod uredništvom in sotrudištvom Vekoslava Raiča in pesnika Frana Cegnarja. Istotam sta izhajala lista „Tržaški Ljudomil“ (1866) in „Jadranska Zorja“, a v Gorici „Domovina“ (1867—1869) z geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Tudi Štajerci so dobili l. 1867 svoj list v „Slovenskem Gospodarju“, ki ji imel namen poučevati narod v gospodarskih in političnih stvarih; list izhaja še danes v Mariboru.

Pojava novih slovenskih časnikov znači, da je ustavna doba navela Slovence v politikovanje v večjem stilu. Ali vendar je bilo do dobe vstvaranja dualizma po ministru Beustu še vse publicistično delovanje nekakako primitivno, diletantsko, domače. Ni še bilo prave diferenciacije, razdelitve ulog in dela ter ostro črtanih političnih struj. Eni in isti časopisi so mnogokrat služili i politiki i beletristiki, a kar je glavno, nedostajalo je centralnega političnega časopisa. To potrebo so najprej živo občutili štajerski napredni rodoljubi (Dr. Dominkuš, Dr. Vošnjak, Dr. Razlag, Dr. Kočvar, i t. d.) in so l. 1868 vstvarili v Mariboru „Slovenski Narod“, ki izhaja v Ljubljani še dandanes in je največji in najbolje urejevani politični list Slovencev. Od začetka je izhajal trikrat na teden pod uredništvom duhovitega žurnalista Antona Tomšiča (1842—1871), ki se je umel dobro braniti pred sikanami in intrigami zagrizenih Nemcev in nemčurjer. Vže od začetka je pisal „S. Narod“ na narodni in svobodomisleni podlagi in je bil organ slovenske inteligence („Mladostlovencev“). List je zagovarjal združenje vseh Slovencev v eno administrativno celoto. Vstanovitev „Slovenskega Naroda“ pada v dobo slovenskih „taborov“, to je prirejanja velikih političnih shodov pod milim nebom; na ljudskem taboru v Vižmarjih l. 1869 je bilo zbranih okolu 30.000 duš. Kot glavni taborski junak je slovel Dr. Valentin Zarnik (1837—1888) in Božidar Raič (1827—1886), impozanten govornik in idealen narodni duhovnik. Iz kola vstanoviteljev „Sl. Naroda“ moramo omeniti Dr. Josipa Vošnjaka, ki se je prvi lotil nacionalno-ekonomske poli-

tike z vstavanjlanjem posojilnic in hranilnic (prva v Ljubljani 1872). — „Slovenski Narod“ je vedno bolj napredoval, posebno ko se je preselil v Ljubljano (1872), kjer je eno leto pozneje postal prvi slovenski dnevnik. Tu ga je urejeval Josip Jurčič (1844—1881), nadarjeni slovenski romanopisec. Leta 1910 je „Slovenski Narod“ toliko napredoval, da je izhajal celo dvakrat na dan, kar znači mnogo za razmeroma malo mesto kakor je Ljubljana (12000 prebivateljev).

Čim bolj se je narod zanimal za politiko in čim več časnikov je izhajalo, tem bolj je nedostajalo pogojev za skupno delo slovenskih političnih in kulturnih delavcev. Po glavni razdelitvi dunajskega parlamenta, razdelili so se tudi slovenski politiki; slovenski federalisti so pod vodstvom J. Bleiweis-a in E. H. Koste (1832—1875) podpirali nemško državnopravno stranko, ki je bila nasprotna narodnim avtomijam a zraven še zagovarjala upliv cerkve v državnem življenju. V kolu slovenskih federalistov nahajali so se seveda duhovniki (tedaj po večini) in vsi oportunisti; koji niso nikdar dobili za kako radikalno narodno akcijo. Napredna in svobodomislena opozicija slovenskih konservativcev in federalistov je imela za svoj organ „Slovenski Narod“, dočim si vstanove konservativci l. 1873 lasten organ „Slovenca“, kojega prvi urednik je bil K. Klun. Deset let pozneje (1883) proširi se tudi „Slovenec“ v dnevnik in je danes u Ljubljani drugi in največji politični časnik za Slovence.

Razven „Slovenskega Naroda“ in „Slovenca“ izhajata danes (1911) v Ljubljani še dva druga dnevnika, namreč radikalno-narodno „Jutro“ (od 1910—) in socijalno-demokratska „Zorja“ (od 1911—); v Trstu pak imajo dnevnik „Edinost“ (1876—) in v Ameriki dnevnik „Glas Naroda.“

Večkrat se je skušalo doseči primirje in slogo med „narodno-napredno“ in „katoliško-narodno“ („danes vse-slovensko ljudsko“) stranko, ali to vselej na škodo prve, ki je podcenjevala pedagoški pomen mlajšega duhovništva in ki je zanemarjala delovanje pri široki masi na kmetih. No odkar je bil začel škof Anton Mahnič izdajati „Rimskega katoliha“ (pozneje „Katoliški obzornik“, „Čas“) in po zadnjem

katoličkem shodu v Ljubljani l. 1900 je izključeno vsako skupno politično delovanje, a mesto tega se je začel ljut kulturni boj. Tega je potrebno izbojevati in on prinese slovenskemu narodu na znotraj okrepljenja in probude, ali zunaj na mejah trpi narodna stvar ogromno škodo. Edino še v Trstu vlada politično edinstvo, zato pa imajo tamo ob sinji Adriji najlepše uspehe v narodnostnem oziru.

Katoliško narodna (klerikalna, tudi „Vseslovenska Ljudska Stranka“ imenovana) ima svoje privržence na kmetih in sloni na široki masi ljudstva, dočim je narodno-napredna stranka omejena na Ljubljano, mesteca in trge; samo kraševski kmetje na Goriškem so izbrali pri letošnji volitvi (13. jun.) za državni zbor naprednega poslanca (Dr Gregorina). Odkar je podeljena v Avstriji občja volilna pravica, dobila je katoliško-narodna stranka v svoje roke tudi deželni zbor in upravo na Kranjskem.

Da omenimo še neke politične liste, ki so se pojavili v dobi izhajanja „Slovenskega Naroda“: „Slovanska Lipa“ (1870—1871) na Dunaju; „Slobodni Slovenec“ (1870) kot priloga k „Tagesbote für Untersteiermark“ v Mariboru; „Soča“ v Gorici (od 1871—); „Glas“ (1872—1875) v Gorici. „Slovenski Tednik“ politični in gospodarski listi za slovensko ljudstvo, v Ljubljani pod uredništvom Josipa Jurčiča in Dr. J. Vošnjaka (1873—1875); „Priatelj“. Znanost razserjüvajoče mesečne novine. 1876—1879 v Budapešti pod uredništvom Jure Augustiča, v ogerski slovenščini. „Ljudski Glas“ Filipa Haderlapa v Ljubljani 1882—1884. „Ljubljanski List“, večerna priloga deželnemu uradnemu časniku v Ljubljani 1884—1885. „Slovenski Delavec“ v Trstu pod uredništvom Aug. Bremic-a 1884; V Novem Mestu, kjer je vze l. 1848 izhajal politični časnik „Sloveniens Blatt“ začel je l. 1885 izdajati F. Krajec „Dolenjske Novice“; kot glasilo Dr. K. Slanca v Novem Mestu so izhajale ob priliki volitev za državni zbor (1885) „Reani Glasovi“, v Ljubljani pod uredništvom V. Jeniča; „Nova Soča“ v Gorici 1889—1892; „Domoljub“, politično glasilo katoliško-narodne stranke za kmetško ljudstvo in širše sloje v Ljubljani od (1889—); isto je bil narodno-napredni stranki „Rodoljub“ (od l. 1891,

sedaj „Slovenski Dom“); „Domovina“ v Celju (od 1891—); „Amerikanski Slovenec“ v Toveru Min. U. S. (1891—) pod uredništvom F. Bucha; „Primorec“ (1893—) ljudsko glasilo narodno-napredne stranke na Goriškem; „Sloga“ je izhajala na Primorskem 1893—1895 in urejeval jo je A. mark Obizzi; „Primorski List“ v Gorici (1893—) politično glasilo kat. nar. stranke za goriško ljudstvo; „Novičar“ je izhajal l. 1893 kot večerno izdanje Edinosti; „Glas Naroda“ list slovenskih delavcev v Ameriki (1893—) sedaj dnevnik pod uredništvom F. Sakser-ja; „Delavec“ l. 1893 v Ljubljani; „Štajerski kmet“ s protislovenskim pravcem v Moriboru 1894—1895; „Glasnik“, glasilo krščanskih delavcev v Ljubljani (1895—, urednik J. E. Krek); „Svoboda“ list slovenskih prometnih služabnikov na Dunaju l. 1836; „Slovenski List“ ustanovljen 1836; „Zarja“ list za interese slovenskega proletarijata, v Ljubljani 1897 (urednik Dragotin Kordelič); „Euč“ socijalno demokratiški list v Celju 1897; „Bela Ljubljana“ glasilo volilnega odbora narodnih meščanov ljubljanskih za časa volitev l. 1897.

„Nova Domovina“ (1900) Katoliški dnevnik (1907.) v Clevelandu u Ameriki! „Glas Svobode“ glasilo svohodo miselnih Slovencev v Ameriki (1911 —) Chicago; „Cobujec“ list za narodno prosvetni gospodarstvo, v Kamniku 1906; „Belokranjec“ v Ljubljani 1904; „Narodni List“ glasilo narodne stranke za Štajersko, Celje, 1906; „Naš List“ neodvisno politično glasilo za Slovence, Kamnik 1906; „Novi List“ v Trstu 1899; „Mladoslovenec“, Kamnik 1906; „Naša Moč“ Glasilo za slovensko delavstvo v Ljubljani 1905; „Rdeči Prapor“ glasilo jugoslovanske socijalne demokratije v Kranji 1898; „Štajerc“ — s protislovensko smerjo politike v Pfuju ob 1900; „Korošec“ v Celovcu, let. IV., „Narodni dnevnik“ v Celju od od 1908—1911; itd.

Paralelno s političnimi časniki so se razvijali in rasli tudi časopisi za leposlovje, znastvo in razne stroke, vendar moramo imenovati dobo pod pojano danajshlega „Zvona“ pripravljajalno, ker je še le Stritar s svojim ukusom za lepoto jezika ni finim čutom za lepo dal temelje za zdrav razvoj slovenske belelistike. Dosi je oze tr. Leostik s svo-

jini ojedkimi satirami čistil literarno polje, vendar so izhajali do Stritarja v leposlovnih listih spisi brez okusa v jeziku in brez prave umetniške vrednosti. Stritar je ostvoril Slovenscem salonski jezik in salonsko novelo. Pravi leposlovniki in zborniki: „Slovenska čbela“ v Celju l. 1850; „Slovenska Bčela“ urejal A. Janežič v Celovcu 1850—1853; „Glasnik“ za literaturo in umetnost v Celovcu 1858—1868; „Glasnic“ list za zabavo, književnost in pouk, urednik Josip Jurčič v Mariboru 1869; „Zvon“ (1870, 1876—1880) urejeval na Dunaju Josip Stritar „Zora“ v Mariboru urejevali Davorin Trstenjak in Janko Pajk (1872—1877); „Ljubljanski zvon“ sprva pod uredništvom J. Jurčiča in Fr. Levca izhaja od l. 1881 do danes in je bil središče vsega leposlovnega in literarnega delovanja; „Kres“ v Celovcu 1881—1886 pod uredništvom Dr. Kreka in J. Sketa; „Slovan“ ilustrovan list (uredniki Anton Trstenjak, Jožef Cimperman, Simon Gregorčič; lastnika Ivan Hribar in Dr. Ivan Tavčar) v Ljubljani 1884—1887; „Dom in Svet“, glavni leposlovniki kat. narodne stranke v Ljubljani od l. 1888 naprej; „Slovenka“ glasilo slovenskega ženstva, v Trstu 1897; „Cvetje iz domačih in tujih logov“ izdajal v Celovcu Anton Janežič 1862—1868;

Slovenska knjižnica“, zbirka romanov povestij, dram i t. d. izvornih slovenskih in drugih literatur na slovenski jezik preloženih 1876—1880; „Narodna Biblioteka“ 1883—1894 tiskal in zalagal J. Krajec v Novem Mestu (58 snopičev); „Ljudska knjižnica“ v Mariboru 1885—1886; „Koroške bukvice“ slovenskemu ljudstvu v pouk in kratek čas 1887—1889 v Celovcu; „Naš dom“, zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga v Celju 1891; „Slovenska knjižnica“ izdaja A. Gabršček v Gorici od l. 1895—;

Prostonarodni poučni časniki: „Pravi Slovenec“ pod uredništvom Fr. Malavasiča v Ljubljani 1849; „Pod Lipo“ v Trstu 1860—1870; „Besednik“ kratkočasen in poučen list za slovensko ljudstvo v Celovcu 1869—1878; „Slovenski Dom“, v Ljubljani 1840; Listi za mladino: „Vedež“ izdajatelj in urednik J. Navratil, v Ljubljani 1848—1851; „Vrtec“ časopis s podobami za slovensko mladost, prvi

urednik J. Tomšič v Ljubljani od 1871—; „Angelček“, list za najnežnejšo mladino v Ljubljani 1895—; „Knjižnica za mladino“ v Gorici 1895—1897; „Veselo poročilo otrokom“ pisan v protestanskem smislu, Dunaj 1897; „Zvonček“. Dijaški časopisi: „Torbica“ jugoslavjanske mladosti sprva v Ljubljani pod uredništvom Lj. Tomšiča 1862—1863, pozneje v Zagrebu v srhohrvaškem jeziku (1863—1864); „Vesna“ mesečnik slovenskega dijaštva v Celju 1892—1894; „Zora“ glasilo slov. kat. dijaštva na Dunaju 1896—; „Omladina“ Ljubljane 1904.

Razven navedenih časopisov, so imali Slovenci v bližnji olopreteklosti še mnogo drugih revij, strokovnih in umetniških listov od katerih omenimo samo še *Slovenski svet* (1888—1899) ki ga je izdajal in urejeval Ivan Podgornik, z občudovanja vredno doslednostjo na stališču slovenskega kulturnega programa (; ruščina skupni znanstveni jezik Slovanov, cirilo-metodijska cerkev it.d.). Podgornik sicer ni dosegel nič stvarnega ali je oživil karkor piše D. Lončar (op. c. 26), na novo slovenski narodni program z glavno točko narodne autonomije.

Koliko listov pak imajo Slovenci danes (v letu 1911), kako se delijo po političnih strujah in strokah ter mestu izhajanja, o tem se najčitatelec blagovoli poučiti iz imenika slovenskih časopisov, ki smo ga napisalo po abecednem redu in ki sledi temu uvodu.

SLOVENSKI ČASOPISI IN ČASNIKI (1911).

1. **Akordi Novi.** — Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo z glasbeno-književno prilogo. Urejuje Dr. Gojmir Krek. Izhaja 6 krat na leto. Izdajatelj L. Schwentner v Ljubljani. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani, 1911. 4° let. X. (Cena za leto 10 kron).
2. **Amerika** Clevelandska. — Neodvisen list za slovenske delavce v Ameriki. Izhaja dvakrat na teden. Izdaja tiskovna družba „Amerika“, Cleveland Ohio, 2° let. IV. (Stane za Ameriko dol. 2.— za Evropo dol. 3.—)
3. **Angelček.** Priloga „Vrtcu“. (Mesečnik). Urejuje Anton Kržič. Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani 1911, 8°. Let. XIX.
4. **Blagovestnik.** Izhaja šestkrat na leto. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Chraska. Natisnila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani, 1911. V. 8° Naročnina 60 h.
5. **Bodočnost** Naša. — Glasilo napredne mladine. (Mesečnik). Ureja dr. Rudolf Molč. Izdajatelj in odgovorni urednik Aleks. Kostnappfel. Tiska in zalaga Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1911. V. 8°. Leto IV. (Velja vse leto 3 K.).
6. **Bogoljub.** Cerkveni list za Slovence. Izhaja začetkom vsakega meseca. Izdaja Kat. bukvarna, Tiska Kat. tiskarna, (Urejuje Janez Ev. Kalan). V Ljubljani 1911. 4°. Let. IX. (Stane za celo leto K. 2).
7. **Branik.** Slovenski. — Vestnik naših pokrajin. Izhaja 1. dne vsakega meseca. Izdaja konzorcij „Slov. Branika“. Odgovorni urednik Ivan Pezdir. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, 1911. 8°. let IV. (Stane 3 K, dijaštvu 1-80 K. na leto).
8. **Carniola.** Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Mitteilungen des Museal-Vereines für Krain. Comptes-Rendus de l'Association du Musée de Carniole (Četrletnik). Uredniki: Dr. Jos. Gruden, dr. Jos. Mantuani, dr. Gv. Sajovic. Izdaja in zalaga Muzejsko

- društvo za Kranjsko, Tisk J. Blasnika naslednikov, v Ljubljani 1911. 4°. Nova vrsta, Letnik II. (Za člane brezplačno, sicer 6 K.).
9. **Čvetje z vertov sv. Frančiška**, Časopis za verno katoliško ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška, s privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti urejuje in izdaja P. Stanislav Škrabec, mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška, Izhaja v prostih obrokih, V. Gorici, Hilarijanska tiskarna, 1911. Let. XXVIII. Stane cel tečaj — 12 zvezkov — 1 K 50 v.).
10. **Čas**, Znanstvena revija „Leonove družbe“, Izhaja po desetkrat na leto, Urednik dr. A. Ušeničnik, Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani, 1911. V. 8°, Letnik V. (Naročnina 7 K., za dijake 4 K.).
11. **Čas novi** — Izhaja vsak petek, Lastnik „Katoliško tiskovno društvo“ v Gorici, Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici, Odgovorni urednik A. Šinigoj v Gorici, 4°, let. II. (Stane za celo leto K 4—).
12. **Časopis** za zgodovino in narodopisje, Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru, Urejuje Anton Kaspret, Tisk tiskarne sv. Cirila, Maribor 1911, 8°, Let. VIII. (Za ude brezplačno, za neude 6 K.).
13. **Čebelar** Slovenski, — Glasilo „Slovenskega osrednjega čebelarkega društva“ za Kranjsko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani ter „Slov. čebelarkega društva za Spodnje Štajersko“, (Mesečnik), Uredil Frančišek Rojina, nadučitelj v Smartnem pri Kranju, (Odgovorni urednik Mihael Rožanec), Lastnik „Slovensko čebelarkega društvo“, Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani, 1911. 4°, Let. XIV.
14. **Delavec** Tobačni, — Glasilo slovenskih članov strokovne zveze tobačnih delavk in delavcev avstrijskih, Izhaja enkrat na mesec, Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Pattermann, Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju, 1911, Let. VI. (Naročnina za celo leto 1 K. 20 h.).
15. **Detoljub** krščanski, — Glasilo Vincencijeve družbe za krščansko zgojo in mladinsko varstvo, Izhaja 6 krat na leto, Urejuje Mihael Bulovec, Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani, 1911, 8°, Leto I (XX).
16. **Doba** Zlata, — ali treznost slovenskega naroda, Protialkoholno glasilo, Urejuje Janez Ev. Kalan, Izide desetkrat na leto, Izdaja „Abstinent, družba treznosti“, Tiska Katoliška tiskarna, v Ljubljani, 1911. V. 8°, Letnik V. (Stane 3 K., za dijake 2 K.).
17. **Dom in Svet**, Leposlovju in znanstvu, (Mesečnik), Urednika: Dr. Mihael Opeka za leposlovje in Dr. Evgen Lampe za znanstvo in ilustracije, Založnik in lastnik Katoliška bukvarna, tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani, 1911. 4°, Let. XXIV. (Naročnina 10 K., za dijake 7 K.).
18. **Domoljub**, S prilogami: Naš kmečki dom, Društvenik, Izhaja vsak četrtek, Izdaja Konzorcij „Domoljuba“, Odgovorni urednik

- Ivan Rakovec, Tiska Katoliška tiskarna, v Ljubljani, 1911. 4°, Leto XXIV. (Cena na leto 3 K.).
19. **Dom**, Naš kmečki dom, Domoljubova priloga za naše gospodarje, gospodinjice in dekleta, v Ljubljani 1911. 4°, Leto III.
20. **Dom Slovenski**, Narodno kmetško glasilo, Izdajatelj in odgovorni urednik Rudolf Šega, Izhaja vsako soboto, Tisk „Narodne Tiskarne“ v Ljubljani, 1911, 4°, Let. III. (Velja za vse leto K. 3—).
21. **Don Bosko**, List salezijancev v Ljubljani, Izhaja vsak mesec nedoločen dan, Urejuje Josip Valjavec, Tiska „Katoliška tiskarna“ v Ljubljani, Izdaja in zalaga vodstvo salezijanskega zavoda na Rakovniku, 1911, 8°, Let.
22. **Edinost**, Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko, „V edinosti je moč!“ (Dnevnik), Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina, Lastnik konzorcij lista Edinost, Trst 1911, 2°, Let. XXXVI. Velja na leto 24 K.).
23. **Gasilec**, „Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!“ Izhaja poljubno, po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto in ga dobivajo člani zveze brezplačno, Izdaja odbor zveze kranjskih glasilnih društev, Urejuje tajnik Franc Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani, Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1911, 4°, Let. XV. (Za člane brezplačno).
24. **Glas** Naroda, — List slov. delavcev v Ameriki, Edini slovenski dnevnik v Zjedinjenih državah, Izdaja konzorcij (predsednik Frank Sakser), New York, 1911, 2°, let. XIX. (Stane za Ameriko dol. 4—, za Evropo dol. 45).
25. **Glas** Svobode, Glasilo svobodomiselnih Slovencev v Ameriki, Tednik za korist delavskega ljudstva, „Od boja do zmage!“ — „Kdor ne misli svobodno se ne more boriti za svobodo!“ (Lastnik lista Martin Konda), Chicago, Illinois 1911, 2°, Let. (Velja za Ameriko za celo leto 150 dol., za Evropo 10 K.).
26. **Glasbenik** cerkveni, — Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani, (Mesečnik), Urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl, Založilo Cecilijino društvo, Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani 1911, 4°, Let. XXXIV. (Velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 K.).
27. **Glasilo** slovenske narodne podporne jednote, Izhaja tedensko, Urednik Frank Kerže, lastnina slovenske narodne podporne jednote, (Velja za vse leto dol. 1—), Chicago, Ill.; fol. letnik IV.
28. **Glasnik** Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, Izhaja drugo soboto vsakega meseca, Izdajatelj Fran Ullreich na Dumaju, Odgovorni urednik Mihael Moškerc, Tisk katoliške tiskarne v Ljubljani, 1911, 4°, Leto IV. (Za celo leto 150 K.).

29. **Glasnik** gospodarski — za Štajersko. List za gospodarstvo in umno kmetijstvo. (Polmesečnik). Urejuje tajnik Franc Juvan. V slovensčino prevaja dr. Jos. A. Glonar. Izdaja in zalaga c. kr. kmetijska družba na Štajerskem. Tiska Leykam v Gradcu. 1911. Let. LXI.
30. **Glasnik** najsvetejših Src. Izhaja 25. dne vsakega meseca. Urejujeta in izdajata: Ivan Krst. Trpin, župnik v Mošnjah, pošta Radovljica in Jakob Palir, kapelan na Črni Gori pri Ptujju. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru, 1911, 8°, Let. X. (Stane za celo leto 80 vinarjev).
31. **Gorenjec**. Političen in gospodarski list. Izhaja vsako soboto zvečer. Izdaja in zalaga konzorcij „Gorenjca“. Odgovorni urednik Lavoslav Mikuš. Lastnina in tisek Iv. Pr. Lampreta v Kranju. 1911, 2°, Let. XII. (Stane za celo leto: 4 K.).
32. **Gorica**. Izhaja vsak torek in soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar. Tiska Narodna tiskarna v Gorici. 1911, 2°, Let. XIII. (Velja na leto 10 K.).
33. **Gospodar**. Narodni —. Glasilo „Zadružne zveze“. Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Izdajatelj: Zadružna zveza v Ljubljani. Odgovorni urednik: Anton Kralj, uradni tajnik „Zadružne zveze“. Tisek zadružne tiskarne v Lj., 1911, 4°, Let. XII. (Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno; za nečlane na leto 4 K.).
34. **Gospodar** Primorski. — List za pospeševanje kmetijstva v slovenskem Primorju. (Polmesečnik). Uredil in izdal Anton Štrekelj. Tiska „Narodna tiskarna“ v Gorici. 1911, 8°, Let. (Stane na leto 2 krone).
35. **Gospodar** Slovenski. — List ljudstvu v pouk in zabavo. Izhaja vsak četrtek. Izdajatelj in založnik „Katol. tiskovno društvo“. Odgovorni urednik Fran Rakovič. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 1911, 2°, Let. XLV. (Velja za celo leto 4 K.).
36. **Gospodinja** Naša. — Glasilo slovenskih gospodinj in deklet. Priloga Domoljuba. V Ljubljani 1911, 4°, Leto II.
37. **Gospodinja** Slovenska. — Izhaja vsako 3. soboto v mesecu. (Urejuje Minka Govékarjeva). Tiska, izdaja in je za list odgovoren A. Slatnar v Kamniku, 1911, 4°, Let. VII (Velja posebej prejemana na leto 3 K.).
38. **International**. Glasilo pekovskih delavcev južnih pokrajin (Organo professionale degli operai fornai delle province meridionali). Izhaja dvojezično vsaki tretji četrtek in stane za celo leto K. 240. Izdaje „La Federazione dei lavoratori fornai dell' Austria. Odgovorni urednik Vincenzo Kermalj. Tipografia Moderna M. Susnel et Com. Trst, 4°, let. V.
39. **Jutro**. Neodvisen političen dnevnik. Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. Lastnik in glavni urednik Milan Plut; od-

- govorni urednik Dr. Ivan Lah. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, 1911, 2°, let. II. (Stane za celo leto K. 20—).
40. **Kmetovalec**. Gospodarski list s podobami. Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe [vojvodstva Kranjskega. (Polmesečnik). Uredil Gustav Pirc, ravnatelj družbe. Založba c. kr. kmetijske družbe kranjske. Tisek J. Blasnika naslednikov. V Ljubljani 1911, 4°, Let. XXVIII. (Stane 4 K. za učitelje in ljudske knjižnice 2 K. na leto).
41. **Korošec**. Gospodarski in političen list za koroške Slovence. Izhaja vsako prvo in tretjo soboto. Tiska, izdaja in odgovorni urednik Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911, 2°, Leto IV. (Velja za celo leto 4 K.).
42. **List** ljubljanski škofijski. — Odgovorni urednik Viktor Steska. Tiskala Katol. tiskarna v Ljubljani, 4°, Leto 1911.
43. **List** Narodni. — Glasilo Narodne stranke za Štajersko. Izhaja vsak četrtek. Lastnik in izdajatelj: „Narodna Založba“ v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk „Zvezne tiskarne“ v Celju, 1911, 4°, Let. VI. (Stane za celo leto K. 4—).
44. **List** Novi. — Tednik. Izdavatelj in odgovorni urednik Anton Švara. Tiskarna Dolenc (Fran Polić) v Trstu. 1911, 2°, Let.
45. **List** Primorski —. Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem. Izhaja vsak četrtek. Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici, 1911, 2°, Let. (Cena za leto 4 K.).
46. **List** uradni — c. kr. okrajnega glavarstva v Brežicah. (Polmesečnik. — Slov. in nem. besedilo). Urejuje glavarstvo. 1911, 4°, Let.
47. **List** — c. kr. okrajnega glavarstva v Ptujju. Izhaja vsaki četrtek. Izdaja c. kr. ptujsko okrajno glavarstvo. Tiska V. Blanke v Ptujju. (Slov. in nem.). 1911, 4°, Let. (Letna naročnina za oblastva in urade 6 K., za poštnini podružene naložnike 7 K.).
48. **List**. Vaditeljski. — Strokovni list šolskega vaditeljstva (Mesečnik). Izdaja, urejuje in za uredništvo odgovoren Evgen Sajevec. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911, 8°, Leto II. (Naročnina 3 K.).
49. **Lovec**. List za lov in ribarstvo. Glasilo „Slovenskega lovskega društva“. Izhaja v Ljubljani po enkrat nimesec. Odgovorni urednik Anton Martinc. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. V. 8°, Let. II. (Člani društva dobivajo list brezplačno, sicer stane 6 K. za vse leto).
50. **Mentor**. List za srednješolsko dijaštvo. Urejuje dr. Anton Breznik. Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano prvega dne vsakega meseca. Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani. 1911, V. 8°, Letnik III. (Stane za dijake 2 K., za druge naročnike 4 K. na leto).

51. **Mir**. Izhaja vsako sredo in vsak petek. Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, prošt v Tinjah (Koroške). Tiska „Katol. tiskarna“ v Ljubljani, 1911, 4°, let. XXX. (Velja za celo leto K. 4.—).
52. **Misel** Svobodna. — Glasilo slovenskih svobodomislelcev. Izdaja in urejuje Albin Ogris. Uredništvo in upravništvo Praga-Vinogradi. Tisk Dr. E. Grégr in sin, Praga, 1911, 8°. Leto IV. (Stane za Avstro-Ogersko na leto K. 3.—).
53. **Mladost**. Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. Odgovorni urednik Franc Terseglav, Lastnik in izdajatelj: Konzorzij lista „Mladost“. Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani, 1911, 4°. Letnik IV. (Celoletna naročnina 2 K.).
54. **Moč** Naša. — Glasilo slovenskega delavstva. Izhaja vsak petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc. Tisk Katol. tiskarne. V Ljubljani 1911, 2°. Let. VI. (Naročnina celoletna K. 4.).
55. **Naprej!** (Polmesečnik). Lastnik lista: „Idrijska okrajna organizacija“. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju, 1911, 4°. Let. X. (Stane za celo leto 250 K.).
56. **Narod** Slovenski. — Izhaja vsak dan izvzemši nedelje in praznike. Izdajatelj in odgovorni urednik Rasto Pustoslemšek. Lastnina in tisk Narodne tiskarne. Ljubljana 1911, 2°, Let. XLIV. (Velja za vse leto 25 K.).
57. **Notranjec**. Glasilo političnega in gospodarskega društva za Notranjsko v Postojni. Izhaja vsako soboto. Lastnina konzorzija „Notranjca“. Odgovorni urednik in izdajatelj. Maks Šeber. Tisk I. Blasnika naslednikov v Ljubljani, 1911, 4°. Let.
58. **Novice** Dolenjske. — Izhajajo 1. in 25. vsakega meseca. Odgovorni urednik Anton Žlogar. Izdajatelj in založnik Urban Horvat. Tisk I. Krajec nasl. Novo mesto, 1911, 4°. Let. XXVII. (Cena za celo leto 2 K. 50).
59. **Novice** Gospodarske. — Izhajajo kot priloga Slovenskega gospodarja z vsako drugo številko glavnega lista. Izdaja Katol. tisk. društvo v Mariboru. Odgovorni urednik Fr. Rakovič, 8°, let. IV.
60. **Odmev** o Afrike. Ilustrovan mesečnik v prosepah afriških misijonov. Izdaja Klaverjeva družba. Urejuje I. I. Jerše, filialne družbe sv. Petra Klaverja. Upravništvo: Ljubljana. Pred Škofljo 8: Tiska Katoliška tiskarna u Ljubljani, 1911, 8°. Let. VIII. (Stane za leto K. 150).
61. **Ognjišče** Domače. — List za starše in vzgojevalce slov. mladine. Izhaja zadnjo soboto vsakega meseca. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Sterlekar. Tiska in zalaga Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1911, V. 8°. Leto V. (Velja vse leto 2 K. 50 k.).
62. **Omladina**. Glasilo narodno-radikalnega dijaštva. (Mesečnik). Izdaja eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva. Uredil J. Zorman.

- Odgovorni urednik Mihael Rožanec. Tisk T. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani, 1911, 8°, let. VIII. (Stane na leto K. 4.— za učitelje 3 K., za dijače 2 K.).
63. **Pastir**. Duhovni —. Izhaja vsak mesec. S sodelovanjem več duhovnikov urejuje Alojzij Stroj. Založba „Katoliške bukvarne“. Tisk „katol. tiskarne“. Ljubljana 1911, 8°. Let. XXVIII, velja 8 K. na leto).
64. **Popotnik**. Pedagoški in znanstven list. (Mesečnik). Ureja M. I. Nerat, šolski ravnatelj v Mariboru. Lastnik založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani 1911, 8°. Let. XXXII. (Stane na leto 6 K.).
65. **Propor**. Rdeči —. Glasilo jugoslovanske socialne demokracije. Izhaja vsako sredo in soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani, 1911, 2°. Leto XIV. (Naročnina za celo leto 1040 K. — Prenehal izhajati koncem maja 1911., nadaljevanje: „Zarja“).
66. **Pravnik**. Slovenski —. (Mesečnik). Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Dr. Danilo Majaron. Natisnila „Naredna tiskarna“ v Ljubljani 1911, 8°. Let. XXVII. (Člani društva ga doživajo brezplačno, nečlani za 10 K. na leto).
67. **Prijatelj**. Domači —. (Mesečnik). Izdaja Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII, in ga pošilja svojim odjemalcem popolnoma zastonj. Urednica Zofka Kveder-Jelovšek. Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi 1911, 8°. Let. VIII.
68. **Prijatelj**. Družinski —. Izhaja drakrat mesečno. Izdajatelj Jakob Ukmar. Odgovorni urednik Ivan Gorjup. Trst 1911, 4°. Let. (Naročnina za vse leto 3 K.).
69. **Primorec**. Izhaja vsaki petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Kavčič. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. (Odgovoren Jos. Fabčić). Gorica 1911, 2°. Let. XIX. (Stane za celo leto 3 K. 20 v.).
70. **Proletarec**. List za korist delavskega ljudstva. „Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo!“ — „Delavci vseh dežel, združile se!“ Izhaja vsaki torek. Lastnik in izdajatelj „Jugoslovanska delavska tiskovna družba!“ Chicago, Ill, 2°, let. VI. (Naročnina za Ameriko dol. 1:50, za Evropo dol. 2).
71. **Rog** poštni —. Strakovno glasilo jugoslovanskih poštnih in brzo javnih vslužbencev. Izhaja v Trstu dne 4. in 19. vsakega meseca. „Iskrenost, poštenje in zvestoba vodijo k složnosti in smotri!“ Trst, 4°, let. III. (Stane na leto?).
72. **Rudar**. Glasilo slovenskih rudarjev. Izhaja trikrat na mesec. Izdajatelja in zalagatelja Ignac Sitar in Martin Repovš. Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, v Zagorju, 1911, 2°. Leto II. (Za celo leto 4 K.).

73. **Sloga.** (Prej. „Novi Slovenski Štajerci“). Izhaja vsak petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Srečko Magolič. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani. 1911. 2°, let. VI. (Velja za celo leto K. 3—).
74. **Slovan.** Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. Uredil Dr. Fran Ilešič. Lastnina in tisk Dragotina Hribarja v Ljubljani 1911. Let. X. (Naročnina za celo leto 12 K.).
75. **Slovenec.** Političen list za slovenski narod. (Dnevnik). Izdajatelj Dr. Iz. Žitnik. Odgovorni urednik Ivan Stefe. Tisk „Katoliško tiskarne“ v Ljubljani 1911. 2°, Let. XXXIX. (Velja po pošti celo leto 26 K.).
76. **Slovenec.** Amerikanski —. List za slovenski narod v Ameriki in glasilo K. S. K. Izdaja ga vsaki petek „Slovensko-amerikanska tiskovna družba“. (Ured. Rev. F. S. Sušteršič). Joliet, Illinois 1911. 2°, Let. XX. (Naročnina za Združene države en dolar na leto, za Evropo 2 dol.).
77. **Socijalist.** Narodni —. „Enakost narodov, enakost v narodu!“ Izhaja vsako soboto zjutraj. Izdajatelj in urednik Slavoj Škerlj. Tisk Drag. Hribarja v Ljubljani. 4°, Let. I. (Stane 2-40 K. na leto).
78. **Soča.** „Vse za narod, svoboda in napredek!“ (Dr. K. Lavrič). Izhaja trikrat na teden. Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. 1911. 2°, let. XII. Tiska „Gor. Tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. (Stane za vse leto K. 15—).
79. **Sokol.** Slovenski —. Glasilo „Slovenske sokolske zveze“. Izhaja 25. dne vsakega meseca. Izdajatelj, zalagatelj, lastnik in odgovorni urednik Dr. Viktor Murnik. Tisk „Narodne tiskarne“ v Ljubljani. 1911. 4°, Let. VIII. (Cena za vse leto 3 krone).
80. **Straža.** Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo. Izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Založnik in izdajatelj: Konzorcij „Straža“, odg. urednik Fran Rakovič, tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1911. 2°, Let. III. (Naročnina listu za celo leto 12 K.).
81. **Štajerci.** „Kmečki stan, srečen stan“. Izhaja vsak drugi petek, datiran 3 dnevom naslednje nedelje. Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Bayer. Tiska N. Blanke v Ptuj. 1911. 2°, Let. XII. (Naročnina za celo leto 2 K.).
82. **Tednik.** Slovenski ilustrovani —. Izhaja v Ljubljani vsaki petek. 2°, Let. I. Tiska „Učiteljska Tiskarna“ v Ljubljani (1911). Lastnik in urednik Anton Pesek. (Stane za celo leto K. 7).
83. **Tovariš.** Učiteljski —. Glasilo avstrijskega jugoslovenskega učitelstva. Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Izdajatelj in odgovorni urednik i Radivoj Koren. Last in založba „Zaveze avstr. jugoslovenskih učiteljskih društev“. Ljubljana 1911. 2°, Let. II. velja na leto 10 K.).

84. **Učitelj.** Slovenski —. Glasilo slovenskih kršč. učiteljskih in katoliških društev. Urednika: A. Čadež, katehet v Ljubljani, J. Novak ckr. učitelj v Idriji. Tiska Katoliška tiskarna. Last „Slovske zveze“ in „Društva slovenskih katechetov.“ V Ljubljani 1911. 4°, Letnik XII. (Stane na leto K. —)
85. **Uprava.** Občinska —. Glasilo „Kmečke županske zveze“. Izhaja dvakrat na mesec. Odgovorni urednik Dr. Vladislav Pogan. Tisk Dragotina Hribarja v Ljubljani. 1911. 4°, Let. VI. (Stane celoletno 6 K.).
86. **Veda.** Dvomesečnik za znanost in kulturo. Izdajajo in urejajo: Albert Kramer, Ivan Prijatelj, Mihajlo Rostohar, Bogumil Vošnjak. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. 1911. V. 2°. Leto I. (Stane na leto 8 K. za dijake 5 K.).
87. **Vestnik.** Gostilničarski —. Strokovni list za povzdigo in napredek gostilničarstva. Oficialno glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug, na Kranjskem in v tej včlanjenih zadrug. Lastnik in izdajatelj: Konzorcij „Gostilničarski Vestnik“ v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik Alfonz Mencinger. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani. 1911. 2°, Leto I. (1. številka: 1. febr. 1911. — List izhaja mesečno dvakrat in stane celoletno K. 6).
88. **Vestnik** idrijske sokolake župe. Izhaja v nedoločenih obrokih. Izdajatelj in odgovorni urednik Julij Novak. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1911. 8°. Leto I. (Članstvo prejema list brezplačno).
89. **Vestnik.** Planinski —. Glasilo „Slovenskega planinskega društva“. (Mesečnik). Urednik dr. Josip Tomišek. Izdaja in zalaga „Slovensko planinsko društvo“. Tisk J. Blasnika naslednikov. Ljubljana 1911. 8°, Let. XVII. (Člani prejema list zastoj, za nečlane stane na leto 5 K.).
90. **Vestnik.** Narodni — (National Herald). „Probuja in napredek naroda!“ „V edinosti in slogi do cilja!“ Izhaja vsak četrtek v Duluth (Minn.). 2°, Let. I. (Stane na leto 2 dol.; za Evropo 3 dol.).
91. **Vestnik.** Slovenski trgovski —. Glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“, „Slovenskega trgovskega društva v Celju, in „Slov. trg. in obrtnega društva v Mariboru“. Izhaja 15. dne vsakega meseca. Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Odgovorni urednik Ivan Volk. Tisk „Narodne Tiskarne“ v Ljubljani. 1911. 4°, Let. VIII. (Člani dobivajo list brezplačno; cena za celo leto K. 5—).
92. **Vestnik Sokolski.** — Izhaja letno 4-krat po potrebi. Urejuje z redakcijskim odsekom dr. P. Pestotnik. Odgovorni urednik A. Rabič. Izdaja župa Ljubljana I. Letnik II. Člani društev v Sok. župi Ljubljana I. dobivajo list brezplačno, sicer stane 1 K.).

93. **Voditelj** v bogoslovnih vedah. (Četrletnik). Izdajajo profesorji kn. šk. bogoslovnega učilišča v Mariboru. Urednik: Dr. Francišek Lukman. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru, 1911, 4°. Let. XIV. (Velja 5 K).
94. **Vrtec**. Časopis s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik). Urejuje Ant. Krlež. Tiska „Katoliška tiskarna“ v Ljubljani 1911, 8°. Leto 41. (Velja s prilogo „Angelček“ vred za vse leto 5 K 20 v.).
95. **Zarja**. Glasilo socialnih demokratov. Izhaja vsak dan. Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani 1911, 2°. Let. I. (Stane na leto K 18.—).
96. **Zadruga**. Mesečnik za združništvo in razne narodno-gospodarske razprave. Last in glasilo „Zadružne zveze v Celju“. Urejuje Miloš Stibler. Tiska Zvezna tiskarna v Celju, 1911, 8°. Letnik XIX. (Članice „Zadružne zveze v Celju“ dobivajo list brezplačno za druge naročnike stane list na leto 3 K).
97. **Zakonik**. Deželni — in ukazni list za vojvodino Štajersko. (Izhaja v nedoločenih obdobjih, slov. in nem. Tiska Leykam v Gradcu, 1911, 4°. Let.
98. **Zakonik**. Deželni — za vojvodino Kranjsko. (Slov. i nem.) Natisnil A. Klein et Comp. (Učiteljska tiskarna) v Ljubljani, 1911, 4°. Let.
99. **Zakonik**. Državni — za kraljevino in dežele, zastopane v državnem zboru. (Izhaja v nedoločenih obdobjih. Slovenski oddelk ureja Dr. Fr. Vidic). Iz c. kr. dvorne tiskarne na Dunaju, 1911, 4°. Let.
100. **Zakonik** in ukaznik za avstrijsko Primorje. (Izhaja v nedoločenih obdobjih: nem. ital. slov. in hrvatski). Tiskarna avstrijskega Lloydja, 1911, 4°. Let.
101. **Zapiski Naši** —. Socialna revija. Mesečnik. Urednik in izdajatelj dr. Anton Dermota v Gorici. Lastnik: Konzorcij Naših Zapiskov. Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček, 1911, V, 8°. Leto VIII. Naročnina za vse leto 5 K).
102. **Zaukaznik**. Cerkevni — za Lavantinsko škofijo. (Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diöcese). Cirilova tiskarna v Mariboru 1911, 4°. Let. (Prinaša nemške, latinske in slovenske članke).
103. **Zora**. Glasilo katoliško-narodnega dijaštva. (Mesečnik s prilogo „Prvi eveti“). Izdajatelj in odgovorni urednik Ludevik Tomažič. Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani, 1911, V, 8°. Let. XVII. (Za celo leto 4 K, za dijake 2 K).
104. **Zvon**. Ljubljanski —. Mesečnik za književnost in prosveto. Urednik dr. Janko Šlebinger. Tisk „Narodne Tiskarne“, Ljubljani 1911, V, 8°. Letnik XXXI. (Cena 9 K 20 v.).

105. **Zvonček**. List s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik). Urednik Engelbert Gangl. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“, v Ljubljani 1911, 8°. Let. XII. (Stane na leto 5 K).
106. **Železničar**. Glasilo slovenskih železniških nastavljenecov. Izhaja v Trstu I. in II. vsaki mesec. „Prosta vodi pot k svobodi!“ Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač. Tiska Dragotin Piora v Kopru, 4°. let. IV. (Naročnina za celo leto K 440).

Belgrad, 8. julija 1911.

Dr. Niko Županič